

Handläggare
Carlén Göran

Datum
2012-04-26

Diarienummer
KSN-2012-0637

Kommunstyrelsen

Översiktsplan Enköpings kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att avge samrådsyttrande till Enköpings kommun enligt **bilaga 1**

Ärendet

Enköpings kommun har remitterat samrådsförslag till översiktsplan (**bilaga 2**).

Föredragning

Enköpings kommun redovisar i sitt förslag till översiktsplan hur kommunen kan utvecklas fram till år 2030, detta med ett fokus på landsbygden. Översiktsplaneförslaget anger två alternativa principer för utvecklingen, ”stråk” respektive ”spridd”. Järnvägsreservatet för den framtida Arosbanan stämmer överens med och ansluter till det reservat som finns utpekad i Uppsalas översiktsplan.

Kommunledningskontorets förslag till yttrande fokuserar på eventuell påverkan på Uppsalas trafiksituation och på gemensamma vattenresurser.

Ekonomiska konsekvenser

Saknar relevans i detta ärende.

Kommunledningskontoret

Kenneth Holmstedt
stadsdirektör

BILAGA 1KOMMUNSTYRELSEN

Handläggare
Carlén GöranDatum
2012-05-04Diarienummer
KSN-2012-0637**Enköpings kommun**

Samråd kring översiktsplan för Enköpings kommun

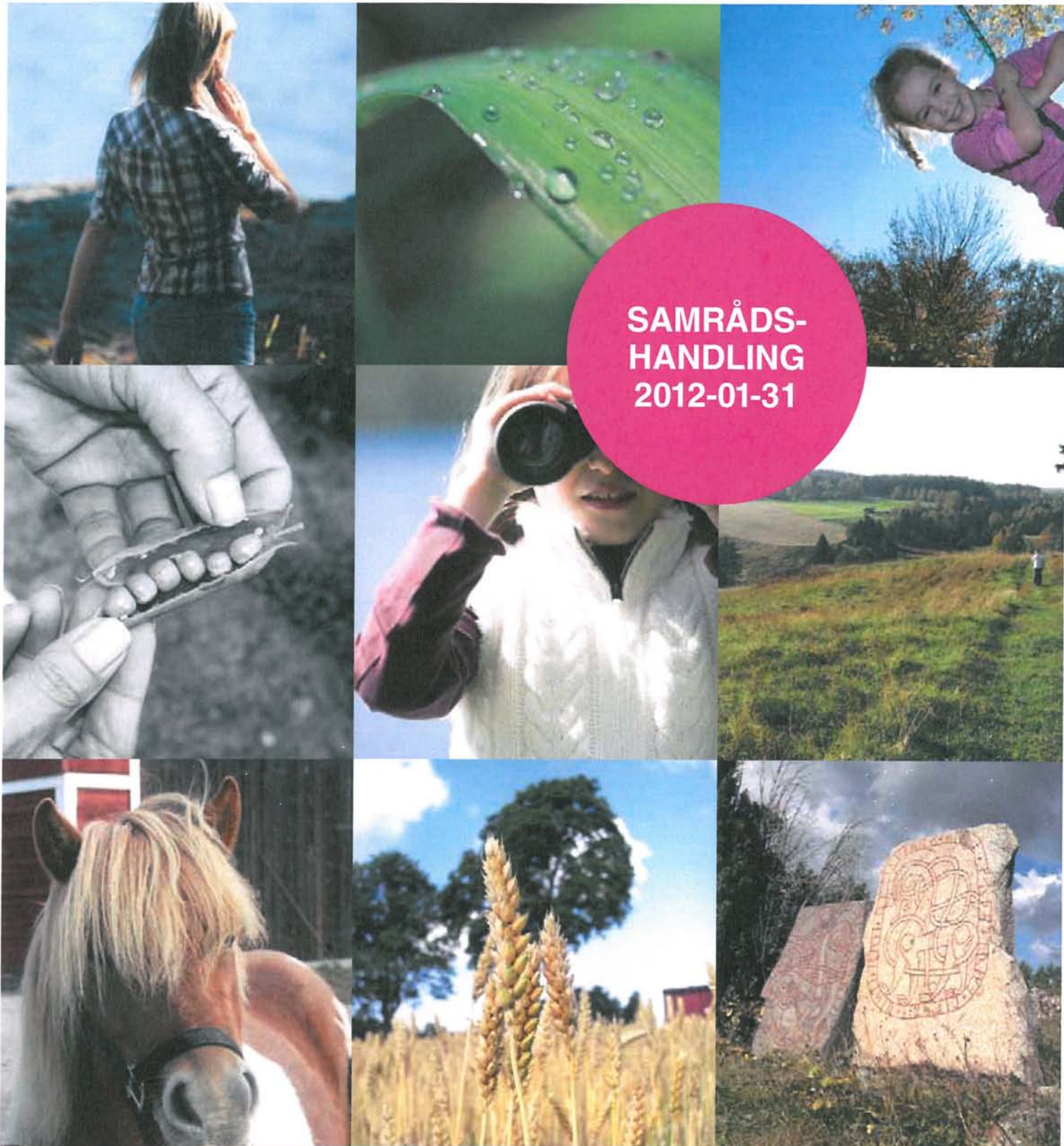
Uppsala kommun har mottagit samrådsförslag till översiktsplan för Enköpings kommun på remiss. I planhandlingen efterfrågas synpunkter på två olika alternativ för boendemiljöutveckling på landsbygden, ”stråk” respektive ”spridd”. Uppsala kommun ser ingen anledning att direkt kommentera dessa alternativa ansatser, men vill markera följande två intressen som kan ha betydelse i sammanhanget.

Pendlingen mellan Enköping till Uppsala är förhållandevis omfattande. Med två växande kommuner kommer pendlingsutbytet att öka under planperioden. Det är därför angeläget att resandet till Uppsala stad västerifrån i ökande grad och numerär sker på annat sätt än med bil. Det gäller även efter en ombyggnad av väg 55, infarten till Uppsala. Järnvägsreservatet för den framtida Arosbanan stämmer överens med och ansluter till det reservat som finns utpekade i Uppsalas översiktsplan.

Det andra intresset rör kvaliteten hos vårt gemensamma vatten, särskilt Lårstaviken/Ekoln. Det är angeläget att bebyggelseinriktningen och inriktningen för VA-lösningar stödjer en höjning av den ekologiska statusen från ”otillfredsställande” till ”god”. Uppsala kommun har vidare gränsområden mot Enköping där risk finns för saltvattenintrång i borrhull. I sådana gränsområden är det viktigt med samråd vid planering som innebär stora grundvattenuttag.

Kommunstyrelsen

Fredrik Ahlstedt
ordförandeAstrid Anker
sekreterare

**SAMRÅDS-
HANDLING
2012-01-31**

MED FOKUS PÅ LANDSBYGDSUTVECKLING

Översiktsplan

Enköpings kommun

UTGIVARE

Enköpings kommun
Kungsgatan 42, 745 80 Enköping
Tfn: 0171-62 50 00
Fax: 0171-392 68
E-post: information@enkoping.se
Webbplats: www.enkoping.se

SAMRÅDSFÖRSLAG 2012-01-31
ÖVERSIKTSPLAN FÖR ENKÖPINGS KOMMUN
MED FOKUS PÅ LANDSBYGDSUTVECKLING TILL ÅR 2030

FOTO

Enköpings kommuns bildarkiv, på respektive förvaltning,
om inget annat anges. Foto bildkollage, omslag: Getty Images
och Kristina Gylde.

Dags för det andra steget

Nu tar vi det andra av tre steg i att skåda in i det framtida Enköping!

Enköping är idag en kommun i utveckling, befolkningen ökar, nya bostäder byggs och näringslivet blomstrar. Enköping befinner sig mitt i den expansiva Mälardalen, med närhet till flera större städer - Stockholm, Uppsala och Västerås.

Enköping är en attraktiv kommun att bo, leva och verka i. Kommunen är belägen vid Mälaren med sitt rena vatten, vackra omgivningar, naturnära områden och underbara parker. Idag bor ungefär 40 000 personer i kommunen varav nästan hälften i kommunens mindre tätorter och på landsbygden.

Ett planförslag till en ny översiktsplan för Enköpings kommun har nu arbetats fram. Det visar framför allt hur landsbygden ska utvecklas med sikte mot år 2030.

Kommunens Vision 2015, många planeringsunderlag och det inledande programmet/ diskussionsunderlaget ligger till grund för planförslaget.

Ta tillfället i akt att vara med och påverka även du! Välkommen till ytterligare en dialog om framtidens Enköping.

Anna Wiklund
Kommunstyrelsens ordförande
2012-01-31

Sammanfattning

NY ÖVERSIKTSPLAN - MED FOKUS PÅ LANDSBYGDSUTVECKLING

Idag finns en kommuntäckande översiktsplan antagen år 2001 och aktualitetsförklarad år 2006. Denna plan börjar bli inaktuell, dels saknar kommunen ett antal vägledande strategier för kommunens markanvändning, dels saknas ett antal avsnitt, till exempel strandskydd, där ny lagstiftning har tillkommit sedan översiktsplanen antogs.

Planområdet för översiktsplanen utgörs av kommunens geografiska avgränsning med undantag av de tätorter som har antagna fördjupade översiktsplaner (Enköping, Örsundbro, Grillby och Hummelsta). Det innebär att planen framför allt fokuserar på kommunens utveckling på landsbygden. Vissa frågor kan dock komma att beröra områden som har fördjupad översiktsplan, detta anges då särskilt i planen.

MED SIKTE MOT 50 000 INVÅNARE ÅR 2030

Enköping ligger mitt i den expansiva Mälardalsregionen. Kommunens arbetsinriktning är bland annat att det ska bo cirka 50 000 invånare i kommunen år 2030.

Vår omgivning förändras hela tiden och genom god samhällsplanering kan dessa förändringar leda till en hållbar samhällsutveckling. Miljöbalken säger att mark, vatten och fysisk miljö ska användas så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas.

Översiktsplanen är det vägledande dokumentet som ska ligga till stöd för kommande beslut om var och hur till exempel ny bebyggelse ska tillkomma. Översiktsplanen är en vidarebearbetning av underlagsmaterial, där avvägningar har gjorts mellan olika intressen. Planeringsunderlagen kan innehålla mål och ställningstaganden för enskilda intressen men den slutliga avvägningen görs i översiktsplanen.

FÖRSLAG MARKANVÄNDNINGSMÅL OCH STRATEGIER

I Plan- och bygglagen (2010:900) poängteras att översiktsplanens syfte är att fungera som ett strategidokument för kommunens utveckling. I översiktsplanen föreslås därför ett antal markanvändningsmål och strategier. Dessa redovisas i översiktsplanens del 2 Vision, mål och strategier för översiktlig fysisk planering.

I avsnittet beskrivs kommunens utvecklingsinriktning i form av mål- och strategitabeller. Fokus ligger på det som kommunen värnar utöver gällande lagstiftning. Framtagna mål och strategier kommer att ge kommunen mer stöd i den långsiktiga planeringen av mark- och vattenområden.

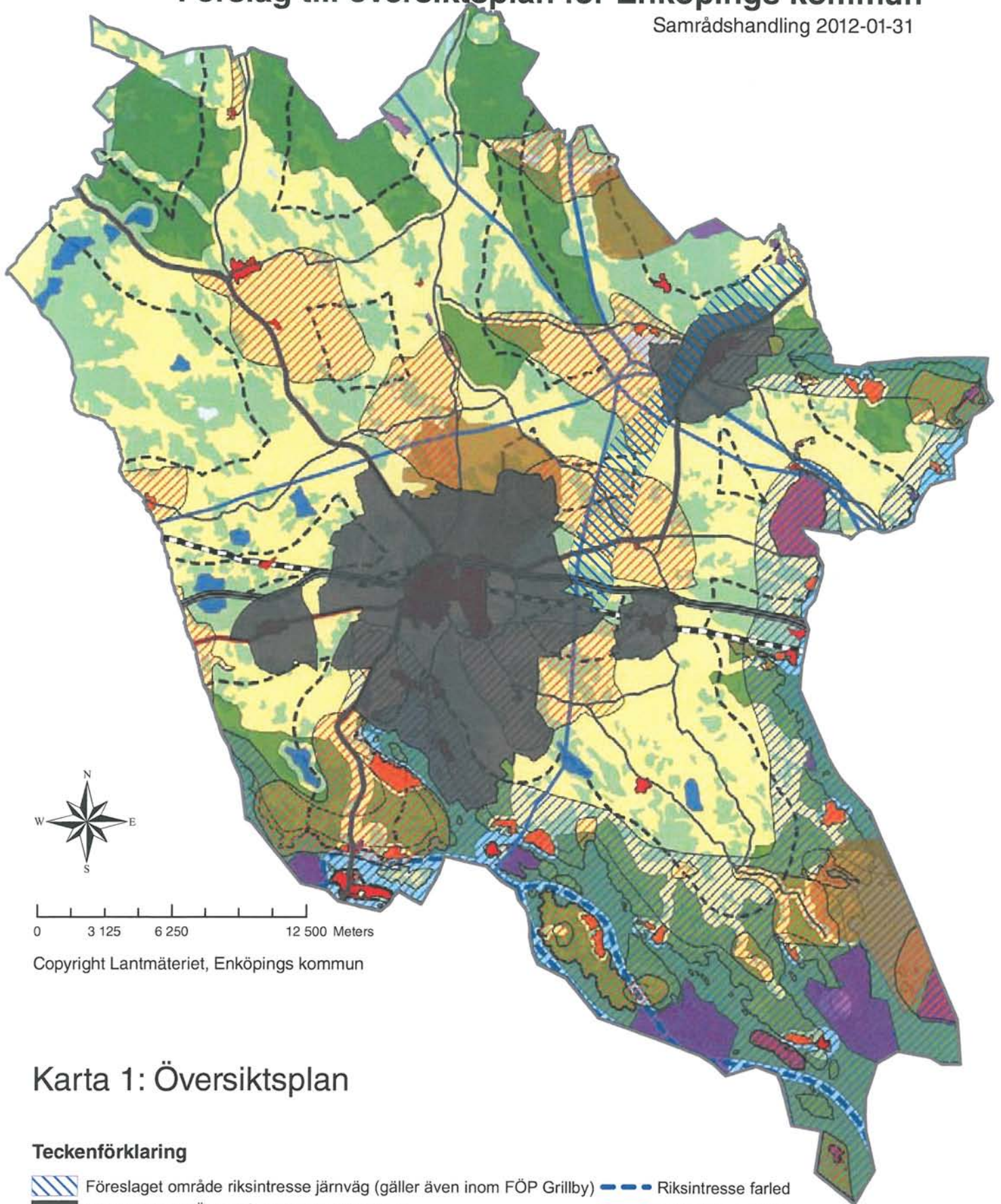
TIDPLAN

En inledande programhandling var ute på samråd under år 2009. Inkomna synpunkter under programsamrådsskedet finns sammanfattade i en programsamrådsredogörelse.

Efter programsamrådet har detta första planförslag upprättats som nu skickas ut för synpunkter. Efter samrådsskedet kommer planförslaget att revideras för att sedan ställas ut med möjlighet till ytterligare synpunkter. En översiktsplan beräknas därefter antas av kommunfullmäktige i första delen av år 2013.

Förslag till översiktsplan för Enköpings kommun

Samrådshandling 2012-01-31

Karta 1: Översiktsplan

Teckenförklaring

	Föreslaget område riksintresse järnväg (gäller även inom FÖP Grillby)		Riksintresse farled
	Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen		Riksintresse vägar
	Bebyggelseområden		Riksintresse järnväg
	Föreslagna LIS-områden		Riksintesse totalförsvaret
	Föreslagna vindytor		Riksintesse Fiske, Mälaren och/eller friluftsliv
	Riksintesse natur/kulturmiljövård		Alternativ bebyggelsestråk
	Riksintesse kraftledning		Förslag opåverkade områden

Innehållsförteckning

Förord	3	Ortsutveckling med fokus på boendemiljö	45
Sammanfattning	4	Fortsatt tillväxt i tätorterna	45
Innehållsförteckning	6	Byggandet inom tätorterna	46
Läsanvisning, avgränsning	8		
		Näringsliv och offentlig service	48
DEL 1. Översiktlig fysisk planering och kort om Enköpings kommun	10	Näringslivsutveckling på landsbygden	48
		Areella näringar	48
Översiktlig fysisk planering	11	Totalförsvarets verksamheter	49
Vad är en översiktsplan?	11	Kommunal/offentlig service	51
Varför behövs en översiktsplan?	11		
Planprocessen	12	Trygghet och folkhälsa	53
Arbetsorganisation för ÖP-arbetet	12	Trygghet	53
Gällande översiktsplan	12	Folkhälsa	53
		Medborgarperspektiv	54
Kort om Enköpings kommun	13	Jämlikhet och jämställdhet	54
Enköpings kommun som del av regionen och världen	13		
Befolkningsutveckling	14	Trafik och kommunikationer	55
		Trafiksäkerhet	55
DEL 2. Vision, mål och strategier för översiktlig fysisk planering	18	Övergripande nationella och regionala infrastrukturplaner	55
		Gång- och cykelvägar	56
Vision för Enköpings kommun	19	Vägar	58
Mål och strategier för:		Järnväg	59
Landsbygdsutveckling med fokus på boendemiljö	20	Kollektivtrafik	61
Ortsutveckling med fokus på boendemiljö	22	Parkering	61
Näringsliv och kommunal service	24	Vägar för transport med farligt gods	62
Trygghet och folkhälsa	25	Flyg	62
Trafik och kommunikationer	26	Vattenvägar och båttrafik	62
Grönstruktur, friluftsliv och naturvård	28	Utvecklingstendenser	62
Kulturmiljö	29		
Teknisk försörjning	30	Grönstruktur, friluftsliv och naturvård	63
Risker, miljö, hälsa och beredskap	33	Tätortsnära grönstruktur	64
Vatten och vattendirektivet	35	Grönstruktur och turism	64
Strandskydd	36	Friluftsliv	65
Riksintressen, förordnanden och hänsynsområden	37	Övrig fritidsverksamhet	67
		Naturvård	67
DEL 3. Fördjupat planförslag och bakgrundsmaterial	40		
		Kulturmiljö	76
Landsbygdsutveckling med fokus på boendemiljö		Riksintresse för kulturmiljövård	76
Det nat. landsbygdsutvecklingsprogrammet	41	Regionala intressen för kulturmiljövård	76
Enköpings landsbygd	43	Byggnadsminnen	76
Byggandet på landsbygden styrs av plan- och bygglagen	43	Kulturresevat	76
Två alternativ för boendemiljöer på landsbygden	43	Kyrkor och kyrkomiljöer	77
		Fornlämningar	77
		Industriminnen	77
		Kommunala inventeringar och intressen	77
		Teknisk försörjning	79
		Vatten- och avloppsteknik	79

Energi	80
Vindkraft	82
Materialförsörjning	88
Avfall och återvinning	88
Infrastruktur för elektronisk kommunikation	89
Risker, miljö, hälsa och beredskap	90
Risker	90
Miljö	92
Hälsoskydd	97
Beredskap	99
Vatten och vattendirektivet	100
Mälarens betydelse Sjöar och vattendrag	100
Bakgrund till vattendirektivet	101
Status på kommunens vatten	101
Miljöproblem	102
Våtmarker	104
Strandskydd och LIS-områden	105
Ny strandskyddslagstiftning	105
Ansvarsfördelning	106
Kommunens nya roll	106
LIS-områden	107
Utvidgat strandskydd	112
Riksintressen, förordnanden och hänsyns- områden	115
Riksintressen	115
Förordnanden	118
Hänsynsområden	124

SÖKORD	125
FÖRTECKNINGAR	126
KÄLLOR	127

BILAGOR

- BILAGA 1 MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING (MKB)
- BILAGA 2 STRANDSKYDD OCH LIS
- BILAGA 3 VINDBRUK
- BILAGA 4 PROGRAMSAMRÅDSREDOGÖRELSE

Läsanvisning och avgränsning

HUVUDDOKUMENTET

Del 1 (sidan 10-17) beskriver bakgrunden och förutsättningarna för den kommunövergripande översiktsplanen, samt korta faktaunderlag om Enköpings kommun och dess plats i regionen.

Del 2 (sidan 18-39) redovisar kommunens och översiktsplanens vision och markanvändningsmål. Kopplat till markanvändningsmålen finns ett antal strategier som visar på riktningen för det arbete som måste ske för att vi ska nå visionen och målen.

I del 3 (sidan 39-122) fördjupas bakgrundsmaterialet och planförslaget inom ett antal olika ämnesområden.

Översiktsplanen avslutas med käll-, kart och bilageförteckning samt **sökord** som göra det lättare för läsaren att orientera sig i dokumentet.

Tips!

För den läsare som översiktligt vill veta vilken utveckling Enköpings kommun vill satsa på föreslås läsa del 2.

För den som är mer sakintresserad och vill veta vad kommunen avser inom ett specifikt ämnesområde, till exempel kulturmiljöfrågor, vindkraft eller bebyggelseutveckling rekommenderas även att läsa de önskade avsnitten i del 3.

BILAGOR

Till huvuddokumentet finns ett antal bilagor:

Bilaga 1 innehåller en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) vilket är en övergripande analys av översiktsplanens konsekvenser på miljön.

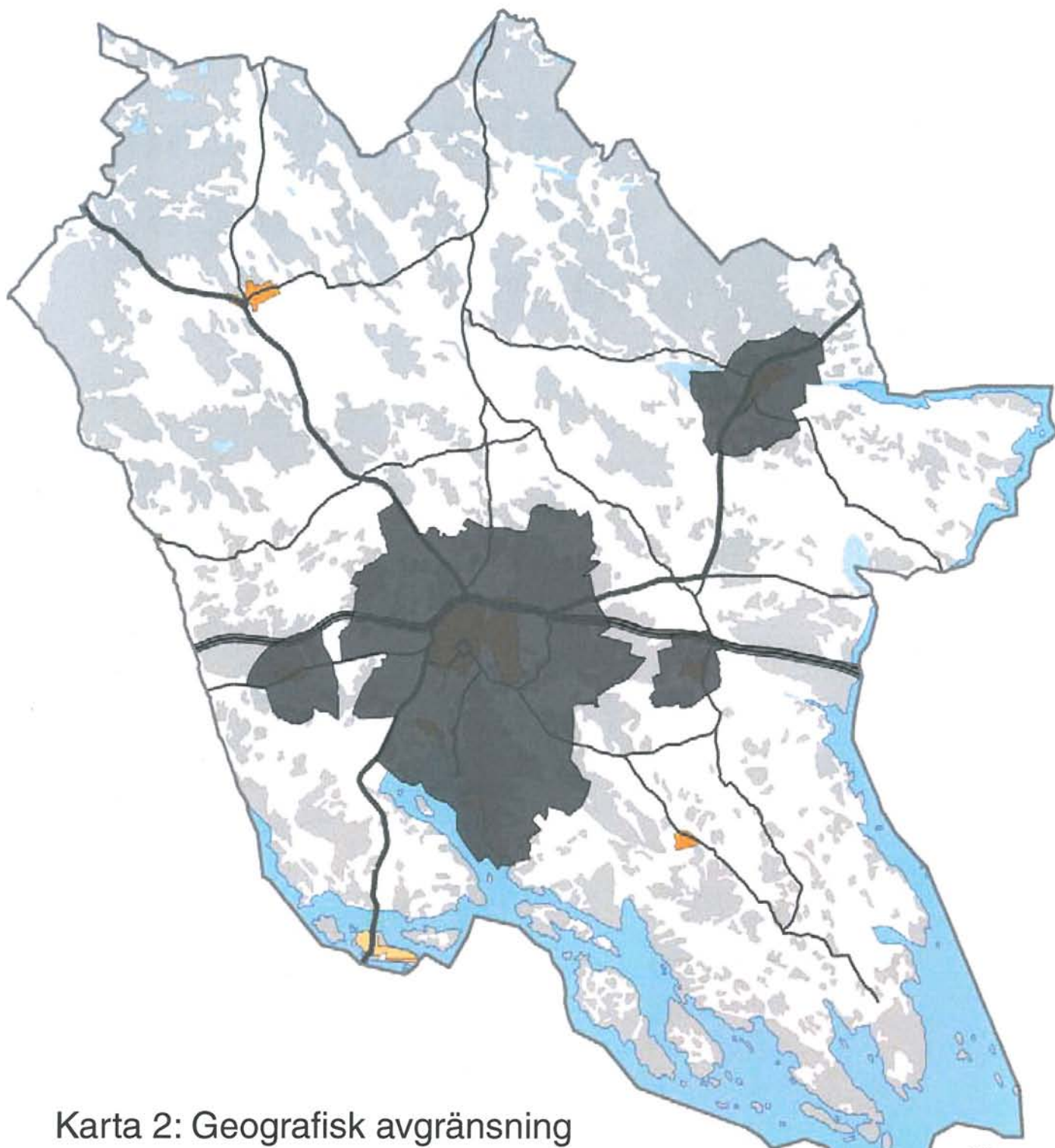
Bilaga 2 redovisar bakgrundsmaterialet för utpekandet av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden).

Bilaga 3 redovisar bakgrundsmaterialet för utpekandet av vindbruksytor.

Bilaga 4 innehåller programsamrådsredogörelsen vilket är en sammanställning och bemötande av yttranden som kom in under det tidigare programsamrådet.

AVGRÄNSNING

Planområdet för översiktsplanen utgörs av kommunens geografiska avgränsning med undantag av de områden som har antagna fördjupade översiktsplaner. Se karta 1. Vissa frågor kan dock komma att beröra områden som har fördjupad översiktsplan, detta anges då särskilt. Ett exempel på detta är järnvägsreservat till Uppsala som har sådan utbredning och vikt att det inte går att undvika att beröra område för fördjupad översiktsplan vid Örsundsbro. Frågan kommer dock att utredas ytterligare när en ny fördjupning tas fram för Örsundsbro.

Karta 2: Geografisk avgränsning

Teckenförklaring

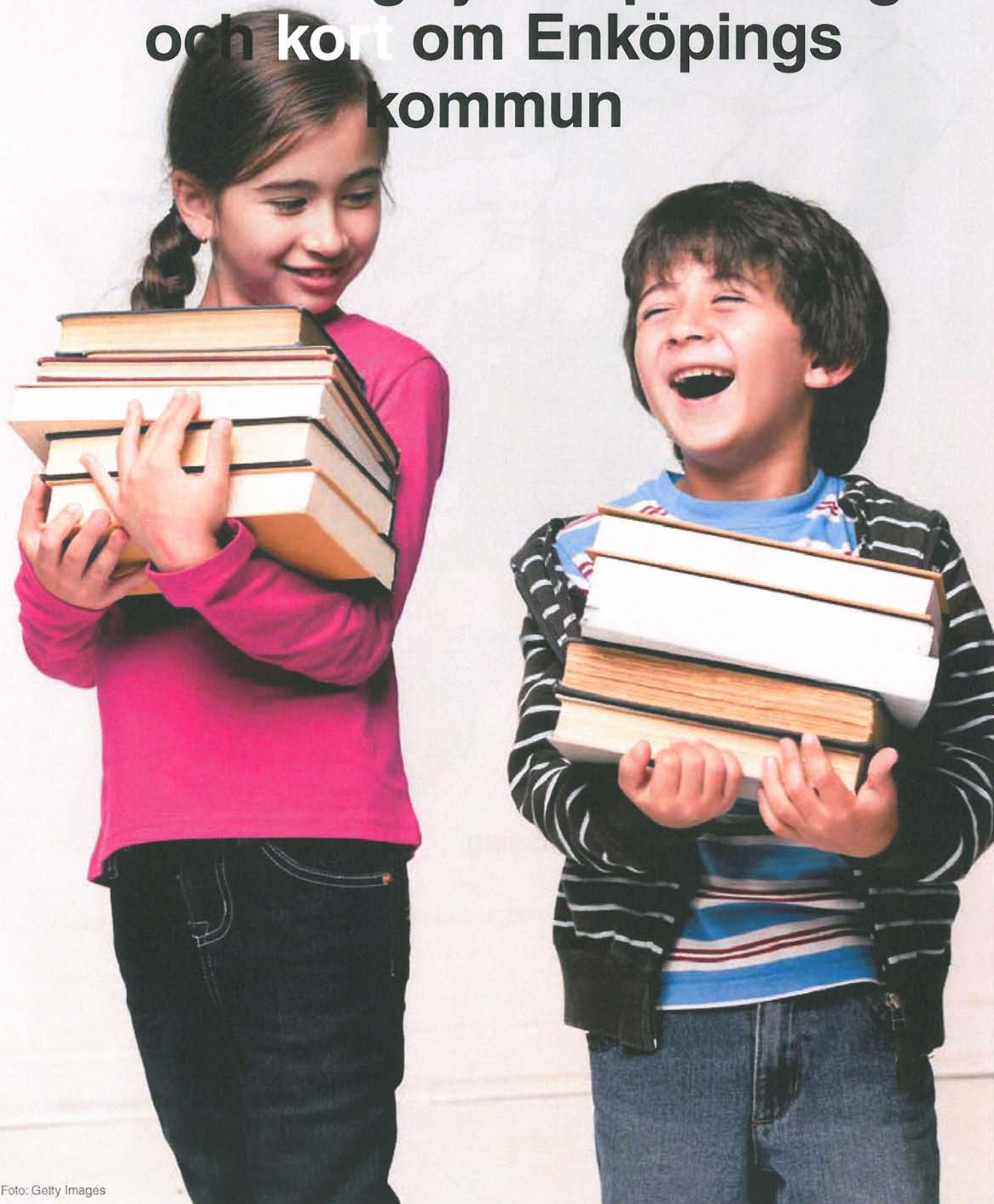
 Tätorter med fördjupade översiktsplaner (FÖP), områden ingår ej i översiktsplanen

0 3 000 6 000 12 000 Meters
Copyright Lantmäteriet, Enköpings kommun

Skala 1:250000

DEL 1

Översiktlig fysisk planering och kort om Enköpings kommun

Översiktlig fysisk planering

VAD ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN?

En översiktsplan är ett dokument som visar hur kommunens mark- och vattenområden ska användas och hur den bebyggda miljön ska bevaras och utvecklas i ett långsiktigt perspektiv.

Enligt plan- och bygglagen, PBL, ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som täcker hela kommunens yta. För att planen ska anses vara aktuell kräver lagstiftningen att planen aktualitetsförklaras minst en gång per mandatperiod.

Översiktsplanen måste redovisa:

- grunddragen i hur mark- och vattenområden ska användas
- allmänna intressen som exempelvis kommunikationer och friluftsliv
- de miljö- och riskfaktorer som kommunen bör ta hänsyn vid beslut om användningen av mark- och vattenområden.
- kommunens syn på hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras
- hur kommunen tänker tillgodose riksintressena och iakta gällande miljö kvalitetsnormer.

Fördjupad översiktsplan (FÖP)

Översiktsplanen (ÖP) kan fördjupas för avgränsade områden, s.k. fördjupad översiktsplan (FÖP). Syftet med fördjupningarna är att mer detaljerat kunna studera till exempel en tätorts framtida utveckling. Den kommuntäckande översiktsplanen och fördjupade översiktsplaner behandlas lika och har lika stor tyngd vid beslut. Däremot kan detaljeringsgraden skilja planerna åt.

I dagsläget finns fyra fördjupade översiktsplaner i Enköpings kommun, för tätorterna Enköping (antagen 2009), Örsundsbro (antagen 1995), Grillby (antagen 1992) samt Hummelsta (antagen 1993).

Tematiska tillägg till översiktsplanen

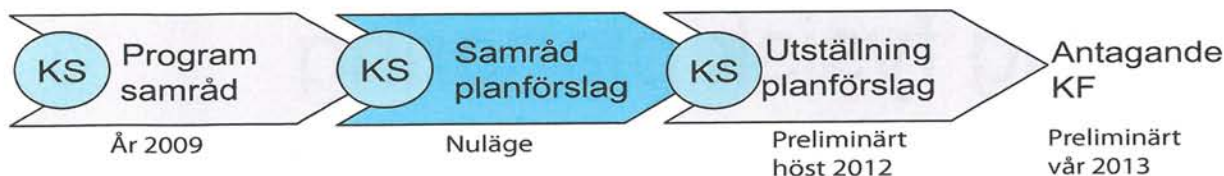
Kommunen har även möjlighet att komplettera översiktsplanen med ett nytt specifikt ämnesområde genom s.k. tematiska tillägg. Det innebär att planen inte behöver arbetas om i sin helhet. Kommunen har inte något tematiskt tillägg till nu gällande översiktsplan.

VARFÖR BEHÖVS EN ÖVERSIKTSPLAN?

Översiktsplanen vägleder kommunens utveckling av mark- och vattenområden och ska på lång sikt främja en hållbar utveckling. Det innebär att planen ska bidra till att framtidens generationer lever i en värld där det råder balans och samverkan mellan miljömässiga, sociala och ekonomiska faktorer.

Översiktsplanering är ett kontinuerligt arbete som bedrivs inom kommunen, där själva slutprodukten, översiktsplanen, är en del av arbetet. En mängd underlagsmaterial ligger till grund för planen. Det är viktigt att skilja på planeringsunderlag och själva översiktsplanen. Översiktsplanen är en vidarebearbetning av underlagsmaterial som kan innehålla mål och ställningstaganden för olika intressen. Det är översiktsplanens roll att väga intressekonflikter mot varandra och ta avgörande ställning till vad mark- och vattenområden slutligen ska användas till. Översiktsplanen utgör därmed ett beslutsunderlag i ärenden som berör mark- och vattenområden, till exempel detaljplaneläggning. Utanför detaljplanelagt område ligger översiktsplanen till grund för beslut om förhandsförfrågningar, bygglovgivning och annan tillståndsgivning.

Kommunens rätt att besluta om hur mark- och vattenanvändning regleras genom det så kallat planmonopolet. Däremot har kommunen begränsad möjlighet att påverka *om* och *när* utpekade expansionsområden ska byggas i de fall kommunen inte är markägare. Här är utvecklingen till stor del beroende av marknadskrafterna och initiativet ligger hos de privata aktörerna. Alla kommuner har även expropriationsrätt, det vill säga rätt att tvångsförvärva mark för till exempel en tätorts utveckling. Enköpings kommun brukar i vanliga fall inte nyttja den rättigheten. Kommunen bör därför långsiktigt förvärva intressanta markområden för framtiden, till exempel genom förköp och markbyten.

Schematisk bild över planprocessens olika skeden samt grov tidplan.

Kommunstyrelsen (KS) uppdrar att kommunen ska ta fram en ny översiktsplan. Kommunstyrelsens beslutar även om att skicka program eller planförslag på samråd och utställning för synpunkter. Kommunfullmäktige (KF) antar översiktsplanen efter att planen har hanterats genom hela planprocessen.

PLANPROCESSEN

Plan- och bygglagen reglerar förfarandet vid upprättande av nya översiktsplaner.

Arbetsprocessen delas in i fyra skeden:

1. Programsamråd – framtagande av diskussionsmaterial under processens tidiga skede
2. Samrådsskede – ett första planförslag finns framtaget som skickas ut på samråd
3. Utställningsskede – utifrån bland annat inkomna synpunkter i samrådsskedet har kommunen ett reviderat planförslag som ställs ut för synpunkter
4. Antagande - kommunfullmäktige antar översiktsplanen

Programsamråd

I programsamrådsskedet finns inget färdigt förslag utarbetat utan syftet är att ge framför allt medborgarna möjlighet att förutsättningslöst komma med sina synpunkter på hur kommunen ska utvecklas. Programsamrådet bidrar till ett bättre beslutsunderlag eftersom alla har möjlighet att vara med och påverka från arbetets början. Alla skriftliga synpunkter som kom in under programsamradsperioden sammanställs och besvaras i en så kallad programsamradsredogörelse (se bilaga 2).

Samrådsskede

Ett första planförslag har i detta skede arbetats fram och skickas ut på samråd för synpunkter. Inkomna synpunkter under samrådsskedet kommer att sammanfattas och besvaras i en samradsredogörelse. Efter samrådsskedet revideras planförslaget.

Utställningsskede

Utställningsskedet är det sista samrådsskedet i översiktsplanprocessen. Även i detta skede kan synpunkter lämnas in. Synpunkterna sammanställs

i ett utställningsutlåtande och eventuell så revideras planförslaget. Beroende på förändringarnas karaktär och omfattning ställs förslaget ut igen eller antas av kommunfullmäktige.

ARBETSORGANISATION FÖR ÖP-ARBETET

I Enköpings kommun ansvarar kommunstyrelsen (KS) för att arbeta fram översiktsplaner inför beslut om antagande i kommunfullmäktige (KF). Kommunstyrelsens arbetsutskott (KSAU) fungerar som styrgrupp. På tjänstemannanivå drivs planarbetet av en projektledare tillsammans med en projektgrupp samt en större arbetsgrupp med representanter från kommunens alla förvaltningar.

GÄLLANDE ÖVERSIKTSPLAN

Kommunen har idag en gällande översiktsplan antagen 2001 och aktualitetsförklarad år 2006. År 2009 gav kommunstyrelsen i uppdrag att arbeta fram en ny översiktsplan då många frågor som behandlas i nu gällande översiktsplan har blivit inaktuella. Exempelvis har plan- och bygglagen och strandskyddslagstiftningen ändrats sedan den förra översiktsplanen aktualitetsförklarades. Planen anger även få eller inga strategier för hur den långsiktiga utvecklingen ska vara. Planen är istället mer en faktaplan som redovisar nuläget som det var i början av 2000-talet.

Sveriges kommuner och regioner står inför en rad framtida utmaningar och trender som är direkt avgörande för områdenas utveckling. I detta avsnitt beskrivs Enköpings kommun utifrån sitt läge i regionen och befintlig och framtida befolkningsutveckling. Även de viktigaste gemensamma mellankommunala frågorna redovisas.

Kort om Enköpings kommun

ENKÖPINGS KOMMUN SOM DEL AV REGIONEN OCH VÄRLDEN

I ett allt mer globaliserat samhälle blir samverkan med andra parter allt viktigare såväl regionalt som internationellt. Det är inte längre enbart lokala frågor som berör kommunens medborgare utan även det som händer i EU och övriga världen. Även vårt beroende av omvärlden har blivit större.

Enköpings kommun tillhör Uppsala län som är en del av tillväxtregionen Mälardalen. Kommunen ligger i ett område med stora utvecklingsmöjligheter där befolkningstillväxten kommer att öka. År 2009 fanns 331 898 invånare i länet. Till år 2050 bedöms antalet ha vuxit med "ett Eskilstuna", länet har då mellan 380 000 och 425 000 invånare.

För att bättre kunna följa med i utvecklingen och lösa framtidens utmaningar har Enköpings kommun flera samverkansparter. På regional nivå finns exempelvis Regionförbundet Uppsala län, Mälardalsrådet, ABCU-stråket, Stockholm Business Alliance, Regionplanekontoret och Upplandsstiftelsen.

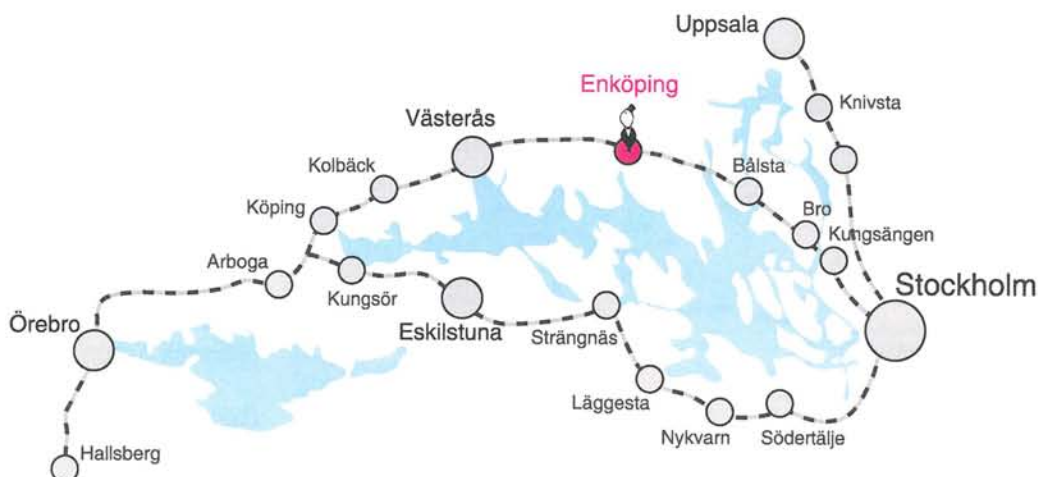
Regionalt utvecklingsprogram

För länet finns en vision och mål i det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) "Uppländsk Drivkraft". Programmet från 2008 utgör grunden för Regionförbundet i Uppsala läns och medaktörernas utvecklingsarbete i länet på lång sikt.

Visionen för år 2020 är att "Uppsala län ska vara en attraktiv kunskapsregion i Europa med hållbar tillväxt som ledstjärna." Visionen tar avstamp i det grundläggande målet att länets utveckling ska vara långsiktig hållbar och bygger på en helhetssyn på människors och samhällens behov. För att uppnå visionen finns i RUP:en fem strategiska programområden som ger vägvisning i länets utvecklingsarbete:

- 1. Tillgängliga Uppsala län.** Uppsala län har attraktiva och moderna kommunikationer för hållbarhet och utveckling.
- 2. Kompetenta Uppsala län.** Uppsala län är en hållbar kunskapsregion i världsklass som främjar utvecklingen av nya och befintliga arbeten för alla.
- 3. Innovativa Uppsala län.** I Uppsala län finns ett växande och konkurrenskraftigt näringsliv med bredd och spets.
- 4. Klimatneutrala Uppsala län.** Minskad klimatpåverkan och långsiktig hållbar energitillförsel skapar nya möjligheter i Uppsala län.
- 5. Attraktiva Uppsala län.** I Uppsala län erbjuds goda livsvillkor och attraktivt boende.

För den som vill läsa mer om vilka åtgärder som krävs för att förverkliga visionen återfinns "handlingsriktningar" på sidan 24 i RUP:en. Ett urval av handlingsriktningar som påverkar den fysiska planeringen speciellt är: "Utveckla och integrera tågsystemet i Stockholm-Mälardalenregionen och förstärk samverkan mellan infrastruktur och bebyggelseplanering, skapa en väl

fungerande samhällsservice till länets företag, stärk klimatperspektivet i den fysiska planeringen, ge förutsättning för vindkraftsutbyggnad m.m.”

Arbete pågår för närvarande med att ta fram ett nytt program/strategi. Denna beräknas vara antagen av regionfullmäktige hösten 2012.

Inom Regionförbundet har förutom RUP:en även ett Tillväxtprogram och en Länstransportplan tagits fram.

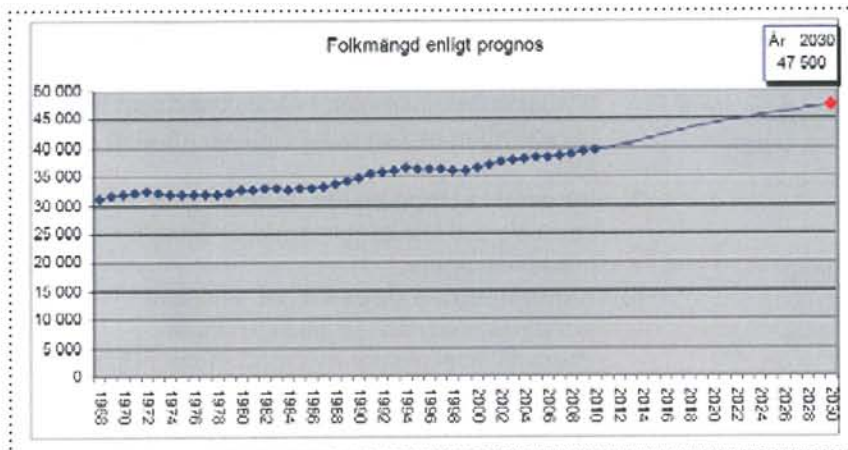
Internationella samarbeten

Vad gäller internationell samverkan har kommunens internationella kontakter ökat och vidareutvecklats under de senaste åren. De mest etablerade är med de vänorter som Enköpings kommun har vänskaps- och

samarbetsavtal med; Nedre Eiker i Norge, Niepolomice i Polen och Jögeva län i Estland. Därutöver finns ett antal samarbetsprojekt, bland annat med Santa Rosa på Filipinerna.

BEFOLKNINGSUTVECKLING

Hela region Östra Mellansverige, inklusive Enköping, växer. Till år 2030 beräknas enbart Stockholmsregionen ha vuxit med motsvarande ett Göteborg. För 20 år sedan, år 1990, hade Enköpings kommun 34 862 invånare. Av dessa bodde 67 procent i kommunens tätorter och 33 procent på landsbygden. Under 1990-talet ökade invånarantalet väldigt långsamt, vissa år var det till och med befolkningsminskning. Vid millennieskiftet började kommunen återigen växa, och idag bor lite över 40 000 invånare i kommunen.

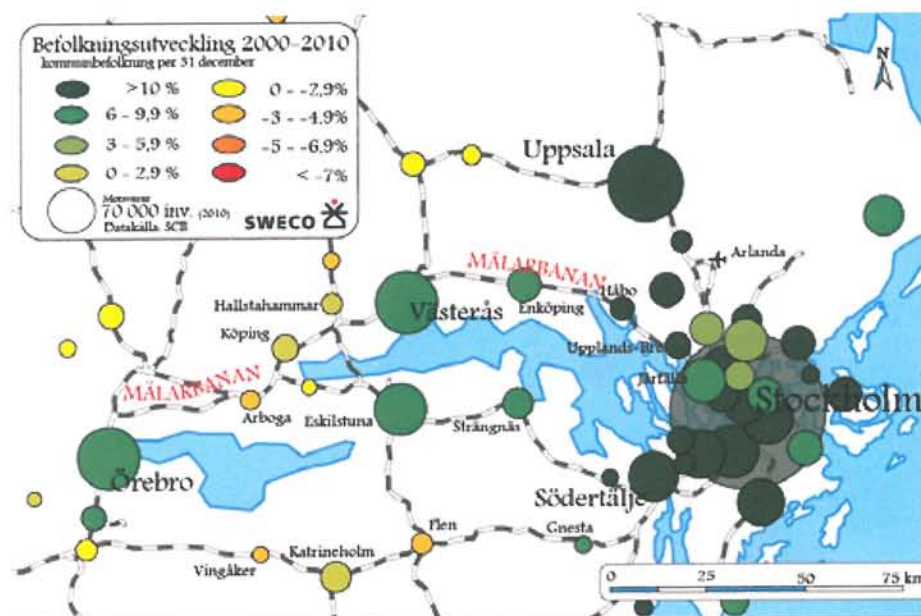

Enbart år 2009 flyttade 1843 personer till kommunen (antal utflyttade 1480). Det är både "hemvändare" och nya invånare som söker sig till Enköpings kommun. Majoriteten av inflyttarna är 18 till 40 år. De väljer främst att bosätta sig på landsbygden eller i Enköpings tätort. Boendefördelningen mellan tätort och landsbygd är fortsatt densamma som för 20 år sedan, det vill säga att ungefär en tredjedel av kommunbefolkningen bor på landsbygden och två tredjedelar i tätorter.

Befolkningsutveckling Enköpings kommun 1968-2010 samt prognos för 2011-2030.

Befolkningsstruktur

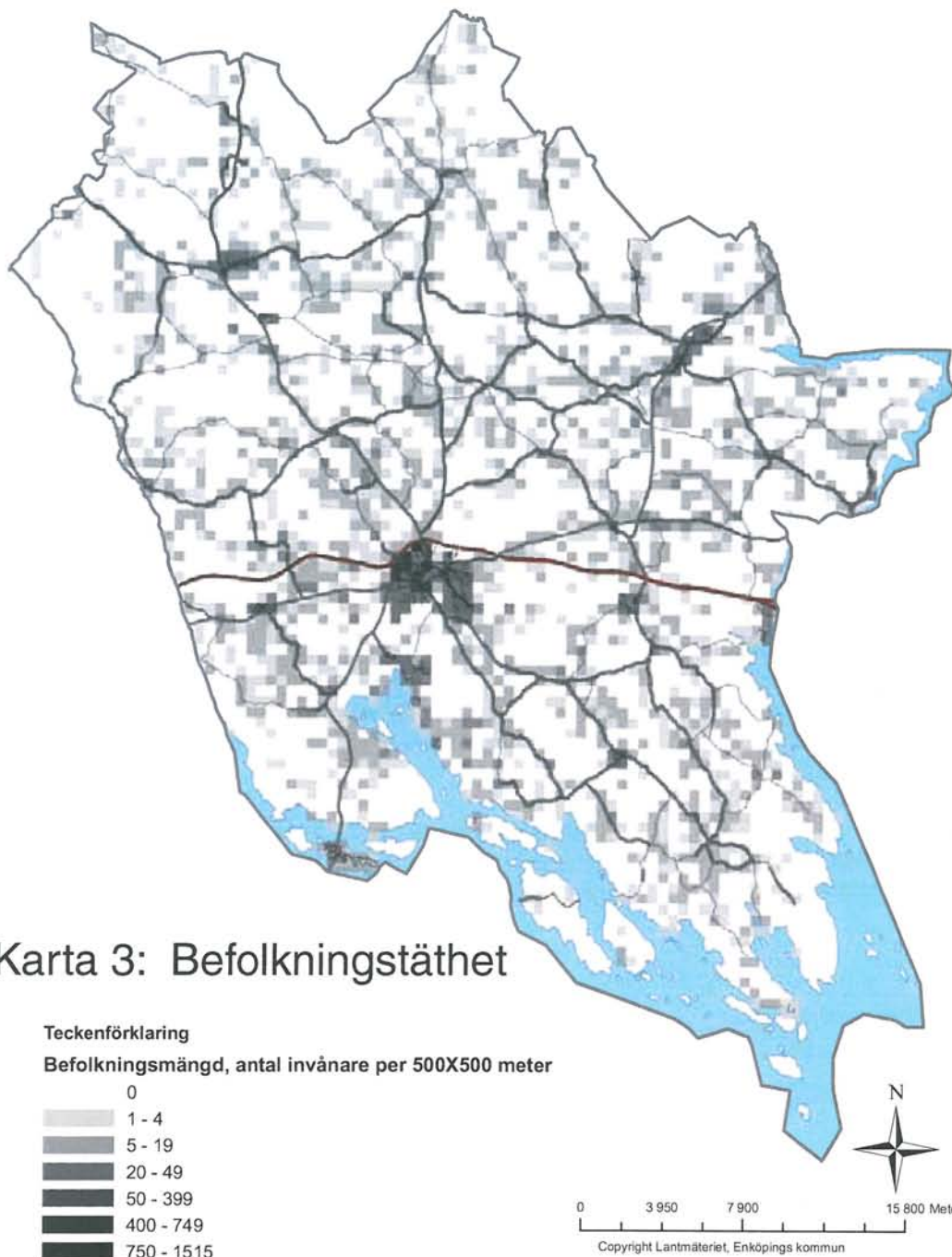
I hela Sverige ökar andelen äldre i samhället. En viktig faktor till detta är den ökade folkhälsan. Medan andelen äldre i samhället ökar minskar andelen i arbetsför ålder (18 till 64 år). Idag är 18 procent av Enköpings kommuns befolkning 65 år eller äldre. År 2030 kan de äldre enligt prognoserna motsvara 24 procent av befolkningen. Detta innebär att personer i arbetsför ålder kommer att behöva försörja fler än tidigare.

Befolkningsutveckling i regionen 2000-2010. Karta från utredningen "Vad kostar det att vänta? Utbyggnad av Mälarenbanan Kallhäll - Tomtebodå

Vad gäller Enköpingsbor med utländsk bakgrund* har kommunen statistik från och med år 2003. Då var 12 procent av befolkningen av utländsk bakgrund. Till idag har mångfalden ökat något, 13,5 procent av kommuninvånarna har utländsk bakgrund.

Genom god samhällsplanering kan variationsrika bostadsområden

Karta 3: Befolkningstäthet

och mötesplatser skapas för olika generationer och nationaliteter. Även samhällsfunktioner som skola och utbildning har en viktig roll att spela i utvecklingen av mångfaldssamhället.

Befolkningsmål och krav på framtida bostadsbyggande

I fördjupad översiktsplan för Enköpings tätort antagen 2009 sattes befolkningsmålet att Enköpings kommun ska

växa till 50 000 invånare till år 2030. Denna målsättning föreslås fortsätta gälla även i denna översiktsplan.

För att nå detta mål krävs en byggtakt på cirka 350 bostäder per år. Detta motsvarar sammanlagt cirka cirka 7000 nya bostäder fram till år 2030.

ARBETSPENDLING

Många pendlar idag till och från en bostad eller en arbetsplats

* Definitionen av utländsk bakgrund enligt Statistiska centralbyrån (SCB): "Född i annat land eller född i Sverige och båda föräldrarna födda i annat land."

i Enköping. År 2009 pendlade cirka 7250 personer från bostaden i Enköpings kommun till en arbetsplats i en annan kommun. Motsvarande inpendling var ca 3000 personer. År 1980 var motsvarande siffror cirka 2900 personer som utpendlade och cirka 1100 personer som inpendlade.

Boende i Enköpings kommun är beroende av ett attraktivt näringsliv med god tillgänglighet inom regionen. I och med den så kallade regionförstoringen accepterar människor att pendla längre i tid och avstånd mellan sin bostad och sin arbetsplats och den utvecklingen förväntas fortsätta. I bilden redovisas pendlingsmönstret i regionen år 2008.

MELLANKOMMUNALA FRÅGOR

Enköpings kommun är en del av Uppsala län men också en del av den starkt växande Stockholm-Mälarenregionen. Det finns en rad fysiska planeringsfrågor som inte bara påverkar Enköping utan sträcker sig utanför de administrativa gränserna. Här finns möjligheter och behov av samarbeten för en gemensam utveckling med grannkommuner och region.

Kommunikationer, arbetsplatser och boende

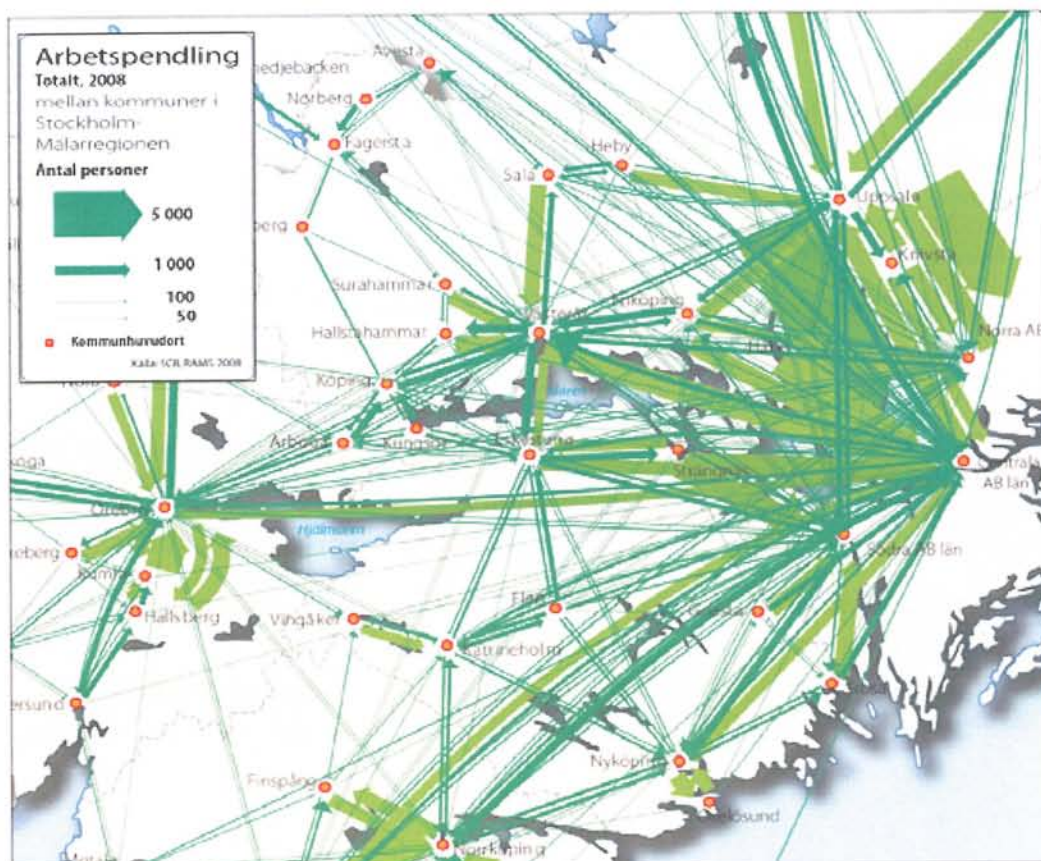
Arbetsmarknaden inom Stockholm-Mälarenregionen

är utbredd och under ständig tillväxt. För Enköpings kommun innebär den starka arbetsmarknaden att fler invånare ges möjlighet att hitta "rätt" arbete, utbilda sig, få högre inkomst och hitta en bostad inom rimligt avstånd från sin arbetsplats. Omvänt kan även det företag som söker specialkompetens nyttja ett större upptagningsområde för rekrytering. En förutsättning för att detta samspel ska fungera är bra kommunikationer och en väl fungerande kollektivtrafik, som gör det möjligt att pendla effektivt och smidigt mellan hemmet, arbetet och fritidsaktiviteterna.

Det blir mer och mer attraktivt att bosätta sig utanför storstäderna när förutsättningarna för bra arbetspendling förbättras. I denna konkurrens står sig Enköpings kommun starkt i regionen vilket visar sig i inflyttningsstatistiken från de senaste decennierna. Småstadsidyllen, den stora landsbygden och framför allt Mälaren lockar varje år nya invånare till kommunen.

Handel

Etablering av större handelsområden påverkar till exempel verksamheter och transporter även utanför den egna kommunen. Handeln i Enköping har idag en stor

Figur 3.4:1
Figur Arbetspendling mellan kommunerna i Stockholm-Mälardalen. Kommunerna i Stockholms län är i figuren aggregerade i tre delområden, norra, centrala och södra.
Källa: Mälardalsrådet.

Arbetspendlingen i regionen. Karta från utredningen "Vad kostar det att vänta? Utbyggnad av Mälarbanan Kallhäll - Tomtebodavägen"

konkurrens i framför allt de handelsområden som finns vid Stockholm, till exempel Barkarby, men även i Västerås och Uppsala. Många av kommunens medborgare reser till grannkommunerna för sina så kallade sällanköp. Det är till nackdel både för befintlig handel i Enköping men även för miljön då det ökar transporterna. Eventuella handelsetableringar i Enköping syftar framför allt till att behålla den köpkraft som finns inom kommunen, för att gynna den egna handeln och miljön.

Större etableringar

Större etableringar kan påverka grannkommunerna både negativt och positivt. Exempel på detta är etablering av godsterminal, större fritidsanläggningar, vindkraftsparker med mera. Vid denna typ av projekt bör en analys göras för att se hur det påverkar utanför kommunens geografiska gräns och samråd bör ske med berörd kommun.

Vindkraftsutbyggnaden kan påverka grannkommunerna, åtminstone vad gäller landskapsbilden. Några i planen föreslagna vindbruksområden ligger nära eller i direkt anslutning till kommungränsen. Det blir därför viktigt att hitta former för en dialog mellan respektive kommuner när en vindkraftsetablering påbörjas. En mellankommunal och länsöverskridande samarbete kring vindkraftsutbyggnaden bör ske och ett tidigt samråd bör alltid ske med berörda grannkommuner. Ett visst samarbete kring vindkraften sker redan med Håbo och Knivsta kommuner. Tillsammans med länsstyrelsen i Uppsala län har kommunerna tagit fram planeringsunderlag för vindkraft, bland annat en landskapsanalys, vindberäkningar, fågel och fladdermus inventeringar.

Natur, vatten, friluftsliv och rekreation

Vårt brukande av naturen, de areella näringarna och den fysiska planeringen påverkar naturmiljön, boendemiljön och förutsättningarna för friluftsliv och fritid. Naturens mångfald och landskapets upplevelsevärden är ofta oberoende av våra administrativa gränser.

Vatten skär tvärs igenom nations-, läns- och kommungränser och är en gemensam resurs att förvalta. Det nya direktivet för vatten (se sidan 100) innebär att vattenfrågorna hanteras på ett helt nytt sätt än tidigare, utifrån vattnets avrinningsområden istället för kommunernas och länens indelning. Enköpings kommun tillhör Norra Östersjöns vattendistrikt. I arbetet betraktas vattenresurserna både som ett naturvärde men även som en social och ekonomisk resurs.

Enköpings kommun är även med i Mälarens vattenvårdsförbund, förbundet arbetar med samverkan av frågor och intressen kring Mälaren.

Andra exempel på mellankommunala frågor

- Räddningstjänsten är en mellankommunal fråga och utförs av ett kommunalförbund mellan Enköpings kommun och Håbo kommun. Samarbetet mellan kommunerna medför lägre kostnader och ett effektivare utnyttjande av befintliga resurser som gemensam ledning, befälsberedskap, service och materialunderhåll.
- Enköpings kommun äger tillsammans med kommunerna i Västmanlands län och Heby kommun Vafab Miljö AB. Vafab Miljö AB arbetar med avfallsrådgivning, information, insamling, transport, sortering, återvinning, energiutvinning, biologisk behandling, kompostering, rötning och deponering av avfall.
- Enköpings kommun är tillsammans med 35 andra kommuner och 2 landsting med i Stockholms och Uppsala läns Luftvårdsförbund. Förbundet arbetar med att samordna regionens miljöövervakning av luft.

DEL 2

Vision, mål och strategier för den översiktliga fysiska planeringen

Vision för Enköpings kommun

I Enköpings kommun finns en vision, Vision 2015. Den antogs av kommunfullmäktige år 2004 och har därefter reviderats år 2007. Visionen är kommunens högst övergripande styrdokument som visar hur kommunens politiker vill att kommunen ska utvecklas. Visionen ska därmed genomsyra all kommunal verksamhet. Översiktsplanen ska bidra till att visionen förverkligas.

Arbetet med att ta fram en ny vision med sikte mot år 2030 pågår men tills den har blivit antagen gäller Vision 2015.

Vision 2015 bygger på fem hörnstenar:

1. Sveriges närmaste stad
2. Attraktivt boende
3. Stimulerande upplevelser
4. Tillväxt och framgångsrikt företagande
5. Attraktiva utbildningar

Nedan beskrivs tre av visionens delar som framför allt påverkar innehållet i översiktsplanen:

- Kommunen kan erbjuda boende i staden, i kransorterna, på landet och nära vattnet med stor valfrihet. Småstadens atmosfär är påtaglig inte minst i ett levande centrum med liv och rörelse i butiker, caféer, saluhall och restauranger.
- Kommunen är en trädgårdskommun. I staden är parkerna gröna rum som förgyller stadsmiljön. De är också kulturella arenor med restauranger, caféer och kulturevenemang. Utanför staden finns slottspark, vacker natur och ett väl hävdadt kulturlandskap. Om man vill kan man också hitta arenor för fritid och aktivitet eller oaser för stillhet och eftertanke.
- Kommunen präglas av medmänsklighet, trygghet och värme. Med närhet till bra service och möjlighet att påverka för alla. Det är nära till regionens attraktioner och nöjesliv, service och tjänster men även till övriga Europa och världen. Närhet till Mälaren, vacker natur och rik fritid ger livskvalitet.

Mål och strategier för kommunens mark- och vattenanvändning

I den nya Plan- och bygglagen (2010:900) poängteras att översiktsplanens syfte är att fungera som ett strategidokument för kommunens utveckling. I översiktsplanen har av den anledningen visionens mål som berör mark- och vattenplanering brutits ner till konkreta markanvändningsmål. Därefter har strategier för hur målen ska nås tagits fram.

På de kommande sidorna beskrivs kommunens utvecklingsinriktning i form av mål- och strategitabeller. I målen och strategierna ingår inte gällande lagstiftning då den alltid ska följas. Fokus ligger på det som kommunen värnar utöver lagstiftningen. Framtagna mål och strategier kommer att ge kommunen mer stöd i den långsiktiga planeringen av mark- och vattenområden. Tabellerna visar även vilka nämnder och bolag som ansvarar för att arbeta med frågorna så att målen uppnås

LANDSBYGDSUTVECKLING MED FOKUS PÅ BOENDEMILJÖ

Mål och strategier för boendemiljöer på landsbygden har, i detta samrådsförslag, delats in i en gemensam del samt två avslutande alternativ. Alternativen skiljer på om bebyggelsen på landsbygden även fortsättningsvis ska vara spridd eller om den ska lokaliseras till de befintliga bebyggelse-, infrastruktur- och kommunikationsstråk.

Med hjälp av samrådet kommer alternativen utvärderas och eventuellt förädlas inför utställningsskedet.

Generella mål och strategier (oavsett alternativ spridd eller stråk, se längre ner i avsnittet)

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Enköpings kommun har en livskraftig landsbygd.	<ul style="list-style-type: none"> På landsbygden samspekar boende och verksamheter med natur- och kulturvärden, rekreation och friluftsliv. Ny bebyggelse på landsbygden kan tillkomma som enstaka byggnader alternativt samlokaliseras. Kommunen kan där så anses nödvändigt ställa krav på detaljplaneläggning på landsbygden. Ny bebyggelse bör så långt som möjligt få ett eget uttryck och avspegla nutiden, dock i samklang med den traditionella bebyggelsen och landskapets karaktär och topografi. Vid utformning och placering av ny bebyggelse i landsbygdens byar bör bykaraktären värnas och stärkas. Genom utpekande av så kallade LIS-områden finns ytterligare möjlighet att uppföra bostadsbebyggelse på landsbygden i strandnära lägen. Vid behov omvandlas attraktiva fritidshusområden till permanentbebyggelse. I dessa omvandlingsområdet bör kommunen se över byggrätter, möjlighet till gemensamma (kommunala eller enskilda) vatten- och avloppslösningar med mera. Detta kan exempelvis ske genom detaljplaneläggning. 	<ul style="list-style-type: none"> MBN (bygg) KS (utv)
		<ul style="list-style-type: none"> KS (utv)
		<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) TN (VA)

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Natur - och kulturvärden är en del av den upplevelserika och estetiskt stimulerande boendemiljön.	<ul style="list-style-type: none"> Nyttillkomna tomter och ny bebyggelse bör placeras så att det öppna landskapet bibehålls. Hänsyn bör även tas till höga natur- och kulturmiljövärden så att tillgängligheten till naturområden inte försämras. Samlokalisering förordas till redan etablerad bebyggelse för att minimera störningar för jord- och skogsbruket samt det rörliga friluftslivet. Tomtplatser bör avgränsas så naturligt som möjligt. Vid byggande på kuperad mark ska hänsyn tas till topografi och naturgivna förutsättningar. Fornminnen och andra kulturella värden ska värnas, vårdas och om möjligt göras mer tillgängliga. 	<ul style="list-style-type: none"> MBN (bygg) KS (utv)
Nybyggnation har liten påverkan på klimatet.	<ul style="list-style-type: none"> Vid byggnation eftersträvas energisnåla byggnader. Vid nyproduktion ska uppvärmningen ske med förnyelsebara energikällor som till exempel pellets, berg-, jord-, eller sjövärmepump. Där det är tekniskt och ekonomiskt försvarbart bör anslutning ske till befintliga eller nya gemensamma värmesystem, till exempel fjärrvärme. 	<ul style="list-style-type: none"> MBN (bygg)

Alternativ 1: Spridd bebyggelse

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Enköpings kommun erbjuder valfrihet i boendet och boendeformer i kommunens alla delar.	<ul style="list-style-type: none"> Lokalisering av boende och verksamhetsetablering sker med stor valfrihet. Inom kommunen ska en flexibilitet råda vilket underlättar för anpassning av boendemiljöer utifrån efterfrågan och marknad. Inom Enköpings kommun kan till exempel "drömmen om ett liv på landet" vara en stark konkurrenskraft. I ett spridd bebyggelseområde kan inte samma krav ställas på service som i tätare bebyggda områden. Vid nybyggnation på landsbygden förordas om möjligt samlokalisering till redan etablerad bebyggelse för att minimera störningar för jord- och skogsbruket samt det rörliga friluftslivet. Föreslås tas bort, är inte spridd!!! 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (bygg) EHB

TABELLFÖRKLARING

Sista kolumnen i tabellen visar vilka nämnder och bolag som ansvarar för att arbeta med frågorna så att målen uppnås.

Förkortningar:

KS - Kommunstyrelsen
 MBN - Miljö- och byggnadsförvaltningen
 TN - Tekniska nämnden

VON - Vård- och omsorgsnämnden
 SN - Socialnämnden
 SkN - Skolnämnden
 UN - Utbildningsnämnden
 UPN - Upplevelsenämnden

EHB - Enköpings hyresbostäder
 ENAE - Ena Energi
 Rtj - Räddningstjänsten
 utv - utvecklingsavdelningen
 VA - Vatten och avlopp
 expl - exploatering

Alternativ 2: Bebyggelse utmed stråk

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Kommunen har en strategisk hållbar utvecklingsinriktning för bebyggelsen på landsbygden, vilket ger goda förutsättningar för effektiv planering av transporter, kollektivtrafik, infrastruktur och service.	<ul style="list-style-type: none"> Lokalisering av boende och verksamhetsetablering sker med valfrihet utmed kommunens stråk och starka stråk och viktiga noder i stråken. Ett område måste uppfylla två av kommunens kriterier (se sidan 44) för att anses vara ett så kallat starkt stråk och ett kriterie för att anses vara ett stråk. Områden utanför kommunens stråk anses generellt vara mindre lämplig för fortsatt spridd bebyggelseutveckling. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (bygg)
Redan bebyggda miljöer nyttjas effektivt.	<ul style="list-style-type: none"> I befintliga bebyggelsemiljöer (till exempel fritidshusområden, byar) prioriteras förtätning där möjlighet finns. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (bygg)
Ny bebyggelse bidrar till en så liten ökning av transportbehovet som möjligt vilket ger minsta möjliga påverkan på klimatet.	<ul style="list-style-type: none"> Ny bebyggelse lokaliseras främst i de befintliga stråken vilket ger goda förutsättningar för samordning av både service, kollektivtrafik, samhällsbetalda resor och privattransporter. Detta bidrar bland annat till att minska energiförbrukningen och koldioxidutsläpp till atmosfären. Det bidrar även till att uppfylla kollektivtrafikens fördubblingsmål. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (bygg)

ORTSUTVECKLING MED FOKUS PÅ BOENDEMILJÖ

Nedan beskrivs de mål och strategier som föreslås för kommunens orter och samhällen. Även här ligger fokus på boendemiljöer. Målen och strategierna ska ses som generella, för specifika riktlinjer för Enköping, Örsundsbro, Hummelsta och Grillby hänvisas till respektive fördjupad översiktsplan (FÖP).

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Kommunens tätorter expanderar.	<ul style="list-style-type: none"> Inom områden utpekade som tätortsutvecklingsområden får inte åtgärder som kan förhindra tätorternas utveckling komma till stånd. Inom tätortsutvecklingsområden ska prövning av markens lämplighet för bebyggelse ske genom detaljplan. Dessförinnan tillåts ingen ny bebyggelse såvida det inte genom enklare utredningar klart framgår att den nya bebyggelsen väl passar in i den framtida markanvändningen. Beslut om undantag ska vara tydligt motiverade och dokumenterade. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (bygg)

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Enköpings kommun har livskraftiga och attraktiva orter med god bebyggd miljö. Närmiljön ger livskvalitet och möjligheter till en upplevelserik och estetiskt stimulerande vardag och fritid.	<ul style="list-style-type: none">• Vid detaljplaneläggning ska hänsyn tas till befintlig bebyggelse samtidigt som ny bebyggelse får ge ett nytt samtidshistoriskt avtryck. Kommunen ska verka för att bebyggelsen får en estetiskt tilltalande utformning.• Vid detaljplaneläggning ska en analys göras av hur värdefulla natur- och kulturvärden kan bevaras och integreras i närmiljön. Viktiga rekreativa grönstråk bör bibehållas och tillgängligheten till dem vara god.• Verksamheter med många och tunga transporter ska lokaliseras i nära anslutning till trafikstråk för att undvika tunga transporter genom tätbebyggda områden.• Vid risk för buller ska bullerdämpande åtgärder vidtas. Där så är lämpligt kan bebyggelse med verksamheter av icke störande karaktär uppföras som bullerdämpande åtgärd mellan bullerkälla och bostad.	<ul style="list-style-type: none">• KS (utv)• MBN (bygg)• TN (gata)
Bostadsområden har goda förutsättningar för social hållbarhet.	<ul style="list-style-type: none">• Kommunen ska, vid exempelvis detaljplanering och markanvisning arbeta för att bostadsområden har en variation i upplåtelseform och lägenhetsstorlek.• Tillgänglighet och närhet eftersträvas till kollektivtrafik, offentlig och kommersiell service, samt naturliga mötesplatser.• Kommunen ska arbeta för att närmiljöer upplevs som trygga under dygnets alla timmar. Exempel på förbättringar kan vara anpassad skötsel av allmänna ytor, belysning och en blandning av samhällsfunktioner.• Byggnader och anläggningar för teknisk försörjning bör ges en utformning som är anpassad till platsen och omgivande bebyggelse för att inte upplevas som baksidor eller övergivna miljöer.	<ul style="list-style-type: none">• KS (utv)• MBN (bygg)• TN (gata, expl.)• UPN (park)
Kommunen har förutsättningar för miljömässigt hållbara orter.	<ul style="list-style-type: none">• Genom förtätning av befintliga orter skapas bättre förutsättningar för ett hållbart samhälle genom bland annat effektivt nyttjande av infrastruktur och minskat transportbehov.• Vid förtätning av och en yttre expansion av orter ska en analys göras för vilka särskilt värdefulla mark- och vattenområden som ska bevaras för framtiden. Viktiga naturområden för skola/förskola, gröna stråk och kopplingar mellan naturområden ska särskilt beaktas.• Vid planering av nya bebyggelseområden är det intressant att se över gemensamma tekniska lösningar där så är möjligt.	<ul style="list-style-type: none">• KS (utv)• MBN (bygg)• TN (gata, VA)• SKN (skola)• UPN (park)
Nybyggnation har liten påverkan på klimatet.	<ul style="list-style-type: none">• Vid byggnation eftersträvas energisnåla hus.• Vid nyproduktion ska uppvärmningen ske med förnyelsebara energikällor som till exempel pellets, med berg-, jord-, eller sjövärmepump. Där det är tekniskt och ekonomiskt försvarbart bör anslutning ske till befintliga eller nya gemensamma värmesystem, till exempel fjärrvärme.	<ul style="list-style-type: none">• MBN (bygg)

NÄRINGSLIV OCH KOMMUNAL SERVICE

En kommun behöver kunna erbjuda sina invånare både kommunal och kommersiell service. Dessa skapar också arbetstillfällen för boende både i Enköpings kommun och utanför kommunen. Kommunen måste därför fortsätta att attrahera företag att etablera sig, utvecklas och stanna kvar på orten likväl som utveckla den egna verksamheten. Enköpings kommun eftersträvar att planera för fungerande och trivsamma verksamhetsområden, med god tillgänglighet och bra marknadsföringsläge.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Förskolors och skolors lokalisering och utformning gynnar det livslånga lärandet och ger utrymme till rörelse och ro.	<ul style="list-style-type: none"> Nya förskolor och skolor lokaliseras i så stor utsträckning som möjligt i närhet till bostadsområden samt i anslutning till natur, skog eller annan naturmiljö. Förskolor och skolor ska ha tillräckligt stora gårdar för att rymma såväl miljöer som stimulerar till lek och rörelse som till ro och avskildhet. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (bygg) TN (fastighet) SKN (skola)
Kommunens medborgare erbjuds bästa möjliga boendeanternativ, även för grupper i behov stöd och service av olika karaktär.	<ul style="list-style-type: none"> I planeringen av olika boendeformer för till exempel äldre och funktionshindrade bör aspekter som varierade upplåtelseformer och alternativa lokaliseringar finnas. Närheten till naturen är en av flera förutsättningar för en stimulerande boendemiljö. Vid planering av nya servicelokaler bör möjligheter till samlokalisering beaktas. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (bygg) VON(omsorg) EHB
Enköpings kommun har ett livskraftigt näringsliv.	<ul style="list-style-type: none"> Kommunen arbetar aktivt med målen och riktlinjerna i 10-punkts-program för förbättrat företagarklimat i Enköpings kommun. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (näringsliv)
Kommunen har attraktiva verksamhetsområden.	<ul style="list-style-type: none"> Kommunen planerar aktivt för nya attraktiva företags- och verksamhetsområden, till exempel i lägen med goda transportmöjligheter. Verksamhetsområden och enskilda verksamheter lokaliseras med hänsyn till utformning av bebyggelse och utemiljö. Detta ska särskilt gälla de fastigheter som gränsar till områdets yttre delar, orternas entréer och stora trafikleder. Verksamheter bör ej visa en "baksida" mot större trafikleder och gator. Varje större verksamhetsområde bör ha inslag av grönska för att skapa karaktär och trevnad. Lokalisering av verksamheter av störande karaktär ska ske genom tillståndsprövning från fall till fall. Verksamheter av störande karaktär ska främst lokaliseras till områden som är detaljplanlagda för denna typ av verksamhet. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv, näringsliv) MBN (bygg) UPN (park)
		<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (miljö)

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Vid planering av service och verksamhetsområden beaktas social och miljömässig hållbarhet.	<ul style="list-style-type: none"> • Vid planering av nya verksamhetsområden bör transportbehovet och dess omgivningspåverkan till och från verksamheten analyseras. • Kommunen bör arbeta kontinuerligt för att förbättra tillgängligheten till serviceområden/anläggningar för oskyddade trafikanter, det vill säga barn och ungdomar, funktionshindrade med flera. • Vid nybyggnation eftersträvas byggnation av energisnåla hus. • Vid nyproduktion ska uppvärmningen ske med förnyelsebara energikällor som till exempel pellets, med berg-, jord-, eller sjövärmepump. Där det är tekniskt och ekonomiskt försvarbart bör anslutning ske till befintliga eller nya gemensamma värmesystem, till exempel fjärrvärme. 	• KS (utv)
		• TN (gata)
		• MBN (bygg)

TRYGGHET OCH FOLKHÄLSA

Nya planeringsförutsättningar som folkhälsa, livskvalitet, inflytande och jämställdhet är sociala frågor som under de senaste åren spelat allt större roll inom den fysiska planeringen. Begreppet "hållbar utveckling" byggs upp av den ekologiska, ekonomiska och den sociala dimensionen. Nedan redovisas Enköpings mål och strategier för de sociala frågor som främst berör den fysiska samhällsplaneringen.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Enköpings kommun erbjuder en hög livskvalitet för sina invånare och är en trygg plats att växa upp, leva och åldras i.	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen bör i sin verksamhet och planering utgå från barn och ungdomars perspektiv för att skapa goda uppväxtvillkor. • Kommunen ska arbeta för att människors närmiljöer upplevs som trygga under dygnets alla timmar. Exempel på förbättringar kan vara anpassad skötsel av allmänna ytor, belysning samt att planera för varierade bebyggelseområden. • I planeringen av boende för äldre bör aspekter som varierade upplåtelseformer och varierat utbud beaktas. Närheten till service och naturen är ytterligare aspekter som bidrar till en tillgänglig och stimulerande vardag för kommunens äldre. 	<ul style="list-style-type: none"> • KS (utv) • MBN (bygg) • TN (gata) • UPN (park) • SKN (skola) • UN (utbildn)
		<ul style="list-style-type: none"> • En ny folkhälsopolicy och/eller folkhälsoprogram för Enköpings kommun bör utarbetas. • Vid planering av nya bebyggelseområden samt förtätning av befintliga bebyggelsemiljöer är tillgängligheten till sammanhängande grönstruktur en viktig beståndsdel för ökad fysisk aktivitet och vardagsmotion. • Ytor som kan fungera som arenor för spontanidrott är viktiga för folkhälsan.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
I Enköpings kommun är delaktighet och inflytande viktiga grundstenar i det demokratiska samhället.	<ul style="list-style-type: none"> • Vid större stadsplaneringsprojekt bör kommunen föra en utökad dialog med medborgarna, utöver det som lagen kräver i form av samråd. • Vid framtagande av planer som berör känsliga och/eller kontroversiella frågor bör dialogen initieras i ett tidigt skede för att underlätta arbetet längre fram. 	<ul style="list-style-type: none"> • KS (utv)
Enköpings kommun är en jämställd kommun där alla människor har lika värde.	<ul style="list-style-type: none"> • Arbetet med tillgänglighet och lätt avhjälpna hinder fortsätter och inkluderar även offentliga miljöer. Inför framtiden bör en plan för långsiktigt systematiskt arbete kring tillgänglighet och lätta avhjälpna hinder utarbetas. • Inom samhällsplaneringen ska hänsyn tas till män och kvinnors preferenser i vardagen, till exempel olika rörelse- och resandemönster. • Genom insatser och förbättringar av det offentliga rummet ges alla människor samma möjlighet att röra sig tryggt genom orters utemiljöer. 	<ul style="list-style-type: none"> • KS (utv) • MBN (bygg) • TN (gata) • UPN (park)

TRAFIK OCH KOMMUNIKATIONER

Enköpings kommun ligger strategiskt mitt i den expansiva Mälardalsregionen. Detta läge bidrar bland annat till att kommunen idag har cirka 3 000 inpendlare och 7 500 utpendlare. Stora städer som Stockholm, Uppsala och Västerås finns inom rimliga avstånd från kommunen. Goda kommunikationer förutsätter inte enbart bra vägar och järnvägar utan även bekväma, täta och tillförlitliga transporter. Genom kommunen passerar flera viktiga kommunikationsstråk, till exempel Mälarbanan, E18 mot Stockholm och Oslo, riksväg 70 mot Dalarna och riksväg 55 mot Norrköping och Uppsala.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Enköpings kommun har ett väl utbyggt väg- och järnvägsnät med god trafiksäkerhet och tillgänglighet vilket underlättar för kommunens utveckling och ekonomiska tillväxt, samtidigt som klimatpåverkan minskar.	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen ska kontinuerligt arbeta med att förbättra den kommunala väg-, gång- och cykelnätet. • Kommunen ska kontinuerligt arbeta med att påverka Trafikverket till att förbättra de statliga väg- och järnvägsnäten i kommunen. • Kommunen bör vid planering och tillståndsgivning i anslutning till järnvägen, Mälarbanan, ta hänsyn till eventuell framtida breddning med ytterligare spår, så att en sådan utbyggnad inte försvåras. 	<ul style="list-style-type: none"> • KS (utv) • MBN (bygg) • TN (gata)

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Kommunen har hög tillgänglighet och god trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter.	<ul style="list-style-type: none">• En kommunövergripande cykelplan ska arbetas fram. I planen bör bland annat detta utredas: kommunens kort- och långsiktigt behov vad gäller åtgärder i befintlig gång- och cykelnät samt strategi för utbyggnad av nya gång- och cykelvägar.• Vid planering av nya bostads- och verksamhetsområden ska gång- och cykelvägar som knyter de nya områdena till befintliga områden och omlandet studeras.• Möjligheten för säker cykeltrafik till viktiga målpunkter för kollektivtrafiken bör förbättras.• Vid planering av framtida gång- och cykelvägar ska så långt som möjligt, de oskyddade trafikanterna separeras från fordonstrafik på huvudgatunätet. Där separerade gång- och cykelvägar inte är möjliga bör övervägas om separata cykelfält i befintlig gata kan vara ett alternativ. Extra viktig är trafiksäkerheten omkring kommunens skolor och förskolor.• Fler cykelparkeringsmöjligheter bör skapas i kollektivtrafiklägen.	<ul style="list-style-type: none">• KS (utv)• TN (gata)
I kommunen finns bra förutsättningar för arbetspendling och tjänste- och fritidsresor, framförallt med kollektivtrafik.	<ul style="list-style-type: none">• Kommunen ska arbeta aktivt för ett ökat resande med kollektivtrafiken, både lokalt, inom kommunen och över kommungränsen bland annat genom ett aktivt samarbete med trafikhuvudmän.• Kommunen ska arbeta aktivt för att förbättra kollektivtrafiken till befintliga bebyggelseområden.• Vid planering av nya bebyggelseområden ska områdets förutsättningar för god kollektivtrafik studeras noggrant.• Kommunen ska arbeta för fler och bättre parkeringsmöjligheter i viktiga knutpunkter för kollektivtrafiken samt vid platser som underlättar samåkning i bil både där kommunen eller annan aktör är väghållare.	<ul style="list-style-type: none">• KS (utv)• TN (gata)
En ny järnväg mellan Enköping och Uppsala har förbättrat kommunikationerna i hela regionen.	<ul style="list-style-type: none">• En ny järnväg mellan Enköping och Uppsala bör lokaliseras inom markerat reservatsområde, se Trafik och kommunikationer sid. 58-59.• Ny bebyggelse inom reservatområdet kommer att hanteras mycket restriktivt vid bygglovprövning.• Vid större projekt i anslutning till järnvägsreservatet och kommungränsen ska samråd ske med Uppsala kommun.	<ul style="list-style-type: none">• KS (utv)• MBN (bygg)

GRÖNSTRUKTUR, FRILUFTSLIV OCH NATURVÅRD

Enköpings kommun är känd för sina parker men grönstrukturen består av så mycket mer: skogsmarker, hagmarker, våtmarker, öppna landskapsrum, Mälarmiljöer, åkermark och trädgårdar. Vistelse i naturen skänker avkoppling och bidrar till att förebygga sjukdomar som bland annat stress och utbrändhet.

Vad gäller fritid behöver den inte vara kopplad till grönska utan den kan se väldigt olika ut. En avgörande faktor till en god fritid är, förutom att det finns ett brett utbud, även närhet och tillgänglighet till fritidsanläggningar, ytor för spontanidrott, parker, lekplatser, skolgårdar, stränder, närnatur, friluftsområden med mera.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Enköpings kommun har god tillgänglighet till varierande grönstruktur som strövmarker och skogsområden samt fritidsmöjligheter som bland annat bidrar till god folkhälsa.	<ul style="list-style-type: none"> • En grönplan bör upprättas för att kommunen ska kunna ta ett gemensamt och medvetet grepp om utveckling och underhåll av parker, bostads-, förskole- och skolgårdar, gårdar vid särskilda boenden, friluftsområden samt tätortsnära natur och närströvsområden. • Vid planering av nya bebyggelseområden samt förtätning av befintliga bebyggelsemiljöer är en sammanhängande grönstruktur en viktig beståndsdel i områdets kvalitéer. Variation och artrikedom samt ytor som kan fungera som arena för spontanaktiviteter bör värnas. • Vid ortsutveckling ska behovet av den ortsnära naturmarken samt tillgängligheten till den noga analyseras. • Enstaka ny bebyggelse ska lokaliseras så att upplevelsen av samt tillgängligheten till värdefulla naturområden bibehålls. 	<ul style="list-style-type: none"> • KS (utv) • MBN (naturvård, bygg) • UPN (park)
Den biologiska mångfalden i Enköpings kommun bevaras och utvecklas.	<ul style="list-style-type: none"> • Nya tomter i känsliga områden viktiga för den biologiska mångfalden bör lokaliseras intill redan etablerad bebyggelse för att undvika försämrade levnadsvillkor för växt- och djurliv. Kommunen ska i den fysiska planeringen bevaka att värden kopplade till biologisk mångfald beaktas. • Sällsynta och hotade arter ska ses som en tillgång och ett värde för naturupplevelsen. • Kommunen bör anpassa skötseln av de egna naturområdena utefter behoven för den biologiska mångfalden. Olika typer av skötselplaner för kommunägd tätortsnära mark (exempelvis för skogsmark) ska beakta såväl friluftslivetsvärden som naturvärden. • Kommunen är positiv till relevanta skyddsformer av arter, biotoper och naturområden av betydelse för den biologiska mångfalden. • Vid planläggning och prövning av förhandsbesked som berör hänsynsområden eller områden med kända naturvärden bör kommunens naturvårdskompetens konsulteras. 	<ul style="list-style-type: none"> • KS (utv) • MBN (naturvård, bygg) • UPN (park)
Inom kommunen finns större områden som är opåverkade av större exploateringsingrepp, så kallade opåverkade områden.	<ul style="list-style-type: none"> • Nyetablering av större exploateringsföretag, till exempel nya industrier, vägar och järnvägar, kraftledningsstråk, störande anläggningar och större bebyggelsegrupper ska så långt som möjligt undvikas i utpekade opåverkade områden. • Den areella näringens behov är undantagen. 	<ul style="list-style-type: none"> • KS (utv) • MBN (naturvård, bygg)

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Natthimlens stjärnljus och landskapet drabbas i begränsad utsträckning av så kallade ljusföroreningar.	<ul style="list-style-type: none">I planering och gestaltning av bebyggda miljöer ska ljussättningen vara genomtänkt i form av till exempel rätt anpassad armatur så att ljuset riktas där det faktiskt gör nytta.	<ul style="list-style-type: none">KS (utv)MBN (bygg)TN (gata)UN (fritid)
I kommunen är tillgången till grönska en självklarhet för kommunens äldre.	<ul style="list-style-type: none">Vid detaljpanelläggning av särskilda boendeformer ska även planering för en kvalitetsrik utemiljö eller tillgänglighet till näraliggande grönstruktur ske.	<ul style="list-style-type: none">KS (utv)
Skolor och förskolor har närhet till goda utepedagogiska naturmiljöer.	<ul style="list-style-type: none">En översiktlig kartläggning av skolornas närnatur finns. Kartläggningen av skolors och förskolors nyttjande av natur och grönområden bör ytterligare fördjupas och sammanställas. Detta kan ingå i ett övergripande arbete med grönplan.	<ul style="list-style-type: none">KS (utv)MBN (naturvård)SKN (skola)

KULTURMILJÖ

Hela Mälardalen har en rik kulturhistoria och har sedan förhistorisk tid varit ett dynamiskt och expansivt område viktigt för bland annat hantverk, handel och transport. Det finns spår av bosättningar allt sedan landhöjningen frigjorde mer och mer fastmark i regionen. Särskilt rik och unik är Mälardalens bronsålderhistoria.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
I Enköping bidrar den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen och miljön till en attraktiva helhet.	<ul style="list-style-type: none">Kulturmiljön värnas och bevaras samtidigt som ny bebyggelse får ett eget uttryck som avspeglar nutiden i samklang med den traditionella bebyggelsen och landskapets karaktär och topografi.Särskild värdefull kulturhistorisk bebyggelse ska så långt som möjligt skyddas från förvanskning eller rivning.I känsliga kulturhistoriska miljöer kan behovet finnas av kulturmiljöinventering eller kulturmiljöstudie.Fornminnen skapar historisk förankring, ger karaktär och upplevelser i landskapet och boendemiljön. De ska värnas och om möjligt integreras i bebyggelsemiljöer.	<ul style="list-style-type: none">MBN (bygg)UPN (kultur)
Kyrkans centrala placering i landskapet har en kulturhistoriskt värdefull betydelse och bebyggelsemiljön i dess närhet har möjlighet att utvecklas.	<ul style="list-style-type: none">Byggnader och landskap i kyrkans närmaste omgivning är av stor betydelse för upplevelsen av kyrkomiljön. Ny bebyggelse bör därför planläggas och utformas med varsamhet.	<ul style="list-style-type: none">MBN (bygg)UPN (kultur)
I kommunen finns en förståelse för platsen och dess historia.	<ul style="list-style-type: none">Kulturbärare inom grönstrukturen, som äldre träd, alléer och parker samt intressanta geologiska historiebärare ska i möjligaste mån bevaras och integreras när platser förnyas.Varierad och upplevelserik bebyggelsemiljö med avläsbar kontinuitet ger förståelse av platsen och dess historia. Dessa aspekter beaktas vid fysisk planering.	<ul style="list-style-type: none">KS (utv)MBN (bygg, naturvård)UPN (park, kultur)

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Inom Enköpings kommun finns en stark natur- och kulturturism.	<ul style="list-style-type: none"> • De skyddade kulturmiljöområdena ska utgöra en tillgång inom turismen samtidigt som områdenas värden bevaras. • De natur- och kulturvärden som finns i landskapet behandlas med helhetsperspektiv istället för som enskilda objekt. Områdena kan tillsammans bilda viktiga resurser inom turismnäringen och erbjuda besökare en helhetsupplevelse. 	<ul style="list-style-type: none"> • UPN (kultur, turism)

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Teknisk försörjning inbegriper vatten- och elförsörjning, tele- och IT, avfall och kretslopp samt masshantering. Mycket av den tekniska försörjningen är lagreglerad. Kommunen vill dock ha ökat stöd i sin planering genom ytterligare mål och strategier, vilka presenteras i nedanstående tabell.

Vatten och avlopp

Tillgången till rent dricksvatten är livsnödvändigt. Därför är kommunens vatten och avlopps nät en av de viktigaste delarna i den kommunala infrastrukturen. I och med att kommunen är en landsbygdskommun har cirka 12 000 av kommunens 40000 invånare egna lösningar för vatten- och avloppshantering.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Enköpings kommun har ekonomiskt och miljömässigt hållbara vatten- och avloppslösningar	<ul style="list-style-type: none"> • En vatten- och avloppsplan för hela kommunens yta och för samtliga kommunala och enskilda lösningar bör arbetas fram. Syftet är att kunna ha en långsiktig och strategisk vatten- och avloppsplanering. • Kommunen ska säkerställa tillgången till vattenresurser för dricksvattenförsörjning på lång sikt, det vill säga i ett generationsperspektiv. 	<ul style="list-style-type: none"> • TN (VA) • KS (utv)
Inom kommunen förses kommuninvånarna med driftsäkert vatten av god kvalitet.	<ul style="list-style-type: none"> • Se strategier för Vatten och vattendirektivet sidan 35. 	<ul style="list-style-type: none"> • TN (VA) • KS (utv)
I kommunen är samtliga enskilda avlopp och gemensamhetslösningar för vatten- och avlopp godkända enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen gör en områdesvis översyn av enskilda avlopp och ställer krav på bristfälliga lösningar. 	<ul style="list-style-type: none"> • MBN (miljö)
I kommunen har antalet kretsloppsanpassade lösningar ökat.	<ul style="list-style-type: none"> • I bygglovhandläggningen av enskilda ärenden bör kommunen se över hur ytterligare kretsloppsanpassning av enskilda avloppsanläggningar och nyttjandet av fraktioner från enskilda avloppslösningar kan ske samt uppmuntra till kretsloppsanpassade lösningar. 	<ul style="list-style-type: none"> • MBN (bygg, miljö)

Vindkraft

Inom energiutvinningssektorn bidrar vindkraftsenergin med sänkta utsläppsnivåer av koldioxid. Det är skälet till de högt ställda nationella målen om vindkraftsutbyggnad. Att etablera vindkraft skulle vara ett sätt att bidra till Enabygdens lokala miljömål om att vara koldioxidneutralt senast år 2050. Dock finns flera utmaningar som måste lösas vid varje vindkraftsetablering, som exempelvis buller, störande skuggningseffekter och påverkan på fauna och landskapsbild. Av den anledningen föreslås nedanstående mål och riktlinjer för att eventuell etablering ska kunna ske på ett välavvägt sätt.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Enköpings kommun bidrar till en hållbar energiproduktion bland annat genom vindkraft.	<ul style="list-style-type: none">• Enköpings kommun är positivt inställd till etablering av vindkraft, förutsatt att lokaliseringen är välgrundad och följer de strategier som finns framtagna.• En buffertzona på 600 meter ska gälla runt de utpekade vindbruksytorna inom vilken ny bostadsbebyggelse ej får uppföras.	<ul style="list-style-type: none">• KS (utv)• MBN (bygg, miljö)
I Enköpings kommun stör nya vindkraftverk de närmast boende i begränsad utsträckning och säkerheten runt verken är hög.	<ul style="list-style-type: none">• Bygglovpliktiga vindkraftverk* ska inte uppföras närmare än 600 meter från bostadsbebyggelse, permanent som fritidsbebyggelse. Motsvarande avstånd är 1000 meter för känsliga kulturmiljöer som till exempel kyrkor.• I redan störda miljöer kan undantag göras från riktlinjen på 600 meter.• Vid etablering av vindkraftverk över 50 meter ska exploitören göra en analys av dess effekter på buller, skuggbildningar, reflexer och ljuspåverkan. Som stöd i analyserna kan exempelvis Boverkets Vindkraftshandbok användas.• Bullerutredningskarta ska alltid redovisas vid planering av tillståndspliktig* vindkraftsetablering.• Tillståndsbeslut/anmälningsbeslut villkoras med kontrollprogram för att säkerställa säkerhet vid vindkraftsverken.• Intill järnvägar och allmänna vägar bör avståndet mellan kontakledning/vägbank och vindkraftverk vara minst totalhöjden på verket, dock minst 50 meter. Samråd ska även ske med Trafikverket.• Vid vindkraftsetableringar ska en dialog föras med berörda närboende och grannkommuner i ett tidigt skede av processen. I de fall vindkraftverken kan påverka sjöfarten ska en dialog föras i ett tidigt skede med Sjöfartsverket. Hela landets yta är även samrådsområde för totalförsvaret för objekt högre än 20 meter utanför tätort och högre än 50 meter inom tätort.	<ul style="list-style-type: none">• MBN (bygg, miljö)

* Bygglov enligt PBL krävs för att uppföra vindkraftverk som är högre än 20 meter, har en rotordiameter större än 3 meter, monteras fast på en byggnad eller placeras närmare fastighetsgränsen än verkets höjd över marken. Anmälningsplikt enligt MB (C-verksamhet) gäller vindkraftverk som är högre än 50 meter vid byggnation av två eller fler verk tillsammans. Tillståndsplikt enligt MB (B-anläggning) gäller vid byggnation av två eller fler vindkraftverk tillsammans som är högre än 150 meter samt sju eller fler vindkraftverk tillsammans som är högre än 120 meter.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Vindkraftverk passar in i landskapsbilden.	<ul style="list-style-type: none"> • Vid etablering av vindkraftverk över 50 meter ska exploitören göra en landskapsanalys (inklusive synlighetsanalyskartor) så att eventuell etablering sker med största hänsyn till boendemiljöer, lokala natur-, kultur- och upplevelsevärden. • För verk lägre än 50 meter, som av kommunen bedöms ligga i känsliga områden, kan krav komma att ställas på synlighetsanalyskartor. • Krav på relevanta fotomontage kan komma att krävas för verk 20 meter eller högre. • Namn och företagslogga på vindkraftverk hanteras restriktivt i bygglovet. 	<ul style="list-style-type: none"> • MBN (bygg, miljö)
Inom kommunens utpekade vindbruksytor kombineras miljövinst med genomtänkt estetik.	<ul style="list-style-type: none"> • Endast grupper av vindkraftverk bör etableras inom föreslagna vindbruksytor. Hur många verk som kan placeras i ett område beror på omgivande landskap och bygdens karaktär. • Verken inom vart och ett av områdena ska ha enhetligt formspråk. • Etablering av enstaka vindkraftverk bör undvikas. Vid eventuell förfrågan om enstaka verk inom de lämpliga områdena ska sökanden kunna visa att placeringen av ett enstaka verk inte hindrar en utbyggnad av fler verk i ett senare skede. 	<ul style="list-style-type: none"> • MBN (bygg, miljö)
Vindkraftverk etableras inte i känsliga områden	<ul style="list-style-type: none"> • Natura 2000-områden, natur- och kulturresevat, opåverkade områden, biotopsskyddsområden och andra eventuellt känsliga natur- och kulturområden ska undantas från vindkraftsetablering. En skyddszon kan krävas kring dessa områden. • Försvarets intresseområden undantas från all vindkraftsetablering. • Placering av vindkraftverk ska ske så att kollisionsrisken för känsliga fågelarter och fladdermöss minimeras. Bedömning avseende behov av fågel- och fladdermusinventeringar sker från fall till fall. 	<ul style="list-style-type: none"> • MBN (bygg, miljö, naturvård)
Spår efter avvecklade vindkraftsverk är obetydliga.	<ul style="list-style-type: none"> • Då behov finns ställer Enköpings kommun krav på säkerhet för återställande av mark där verk stått senast två år efter avslutad elproduktion. 	<ul style="list-style-type: none"> • MBN (bygg, miljö)

Övriga tekniska system

Nedan redovisas mål och strategier för bland annat avfallshantering, el- och IT-försörjning.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Avfallshanteringen är miljöriktig, säker och ekonomiskt hållbar.	<ul style="list-style-type: none"> • Källsorteringen bör öka för en bättre hushållning med naturresurser, bland annat kan ökad insamling av matavfall bidra till större produktion av fossilfritt bränsle i form av biogas. • Vid detaljplanering av nya bebyggelseområden ska utrymmen som krävs för en god avfallshantering tryggas. • Vid planering av ny bebyggelse ska gemensam sophämtning i bästa möjliga läge eftersträvas. 	<ul style="list-style-type: none"> • KS (utv) • TN (avfall) • MBN (bygg)
Kommunen har en väl fungerande och driftsäker elförsörjning där nya bostäder lokaliseras på illräckligt avstånd från kraftledningar för att minimera skadliga elektromagnetiska fält.	<ul style="list-style-type: none"> • Se strategier för "Risker, miljö, hälsa och beredskap" sidan 33. 	<ul style="list-style-type: none"> • KS (utv) • MBN (bygg, miljö)
Kommunen har en väl utbyggd infrastruktur för elektronisk kommunikation.	<ul style="list-style-type: none"> • Vid lokalisering av ny bebyggelse bör det även planeras för tillfredsställande infrastruktur för elektroniska kommunikationer enligt kommunens IT-infrastrukturprogram. • I detaljplaneringen bör kontakt tas med ledningsinnehavare i ett tidigt skede för att få med befintliga och önskade nya ledningar i planeringsunderlaget. • I samband med bygglovhantering för nya bostäder lyfts frågan om elektronisk kommunikation i ett tidigt skede. • Vid större grävningsarbeten kan det vara lämpligt att ägare till infrastruktur för elektronisk kommunikation informeras och erbjuds möjlighet till samförläggning av kanalisation/kabel. 	<ul style="list-style-type: none"> • KS (utv) • MBN (bygg, miljö) • TF (VA, gata) • ENAE

RISKER, MILJÖ, HÄLSA OCH BEREDSKAP

Översiktsplanen ska redovisa de miljö- och riskfaktorer som kommunen bör ta hänsyn till vid beslut om användningen av mark- och vattenområden. Riskbegreppet är ett vidgat begrepp och inbegriper bland annat skydd mot olyckor och naturrisker, föroreningar, verksamheter med omgivningspåverkan, buller och elektromagnetiska fält.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
I Enköpings kommun har förebyggande åtgärder vidtagits för att minska effekterna av naturrisker på grund av ett förändrat klimat.	<ul style="list-style-type: none"> • Med utgångspunkt i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) översvämningskartering (beräknad feb 2012) kan krav komma att ställas på fortsatt översvämningsanalys vid planering av byggnation i områden med översvämningsrisker. • Länsstyrelsens riktlinjer för lokalisering av bebyggelse inom översvämningsområden (se sidan 88) följs så långt som möjligt såvida inte fördjupade översvämningsanalyser kan motivera alternativa lösningar och avsteg från riktlinjerna. 	<ul style="list-style-type: none"> • KS (utv) • MBN (bygg)
Antalet förorenade områden och dess påverkan på människa, djur och natur har minskat.	<ul style="list-style-type: none"> • En handlingsplan avses tas fram som ska föreslå hur Enköpings kommun ska verka för att förorenade områden undersöks och vid behov åtgärdas. • Vid risk för markföroreningar på grund av tidigare miljöstörande verksamheter ska miljötekniska markundersökningar ske innan byggnation. 	<ul style="list-style-type: none"> • MBN (miljö)
Tillräckliga skyddsavstånd tillämpas mellan boende och hästanläggningar för att inte riskera ohälsa hos kommunens invånare.	<ul style="list-style-type: none"> • Vid C-anläggningar (definition enligt miljöbalken) eller större (fler än 100 hästar) bör skyddsavståndet från bostäder och skolor vara 200-500 meter till stall/gödselhantering och minst 200 meter till område där hästar vistas. • Vid större anläggningar (30-100 hästar) bör skyddsavståndet från bostäder och skolor vara minst 200 meter till stall/gödselhantering och minst 100-200 meter till område där hästar vistas. • Vid medelstora anläggningar (10-30 hästar) bör skyddsavståndet från bostäder och skolor vara minst 100-200 meter till stall/gödsel hantering och minst 50-100 meter till område där hästar vistas. För dessa anläggningar, som ofta drivs i kommersiellt syfte, bör utvecklingsmöjligheter för verksamheten beaktas. • När det gäller mindre anläggningar (1-10 hästar) är det kommunens sak att bedöma lämpliga respektavstånd mellan hästhållning och bostadsbebyggelse beroende på de lokal förutsättningarna. Dock bör som regel alltid ett skyddsavstånd på minst 100 meter från stall/gödselhantering och minst 50 meter från område där hästar vistas upprätthållas. 	<ul style="list-style-type: none"> • KS (utv) • MBN (bygg, miljö)

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Så få som möjligt av kommunens invånare är bullerstörda i sin boendemiljö.	<ul style="list-style-type: none">• Bullerfrågor ska uppmärksammas i ett tidigt skede vid planering av ny bebyggelse, så att man i senare skeden undvika kostsamma efterhandslösningar.• Riksdagens riktvärden för trafikbuller (proposition 1996/97:53) se sidan 95 för utomhusmiljöer är vägledande inom Enköpings kommun.• Socialstyrelsens allmänna råd SOSFS 2005:6 är vägledande för bullernivåer inomhus se sidan 95.• Avsteg från de nationella riktvärdena är motiverat vid komplettering av bebyggelse i en Orts centrala delar med tätare exploatering samt i goda kollektivtrafiklägen.	<ul style="list-style-type: none">• KS (utv)• MBN (bygg, miljö)• TN (gata)
Kommunen har en väl fungerande och driftsäker elförsörjning där nya bostäder lokaliseras på tillräckligt avstånd från kraftledningar för att minimera skadliga elektromagnetiska fält.	<ul style="list-style-type: none">• Följande skyddsområde ska utifrån försiktighetsprincipen tillämpas från luftburen kraftledning till nybyggnation av bostäder eller lokaler där man ofta vistas:<ul style="list-style-type: none">- 70 kV-ledning – 50 meter- 220 kV-ledning – 100 meter- 400 Kv-ledning – 200 meter• I de fall ledningsrättsområdena är större än angivna avstånd i riktlinjen gäller ledningsrättens avstånd tills dess att annat beslutas.• Kraftledningar markförläggs vid omprövning av ledningskoncessioner. Genom att markförlägga kraftledningar kan ovanstående avstånd kortas.	<ul style="list-style-type: none">• KS (utv)• MBN (bygg, miljö)
Inom kommunen förses kommuninvånarna med driftsäkert vatten av god kvalitet.	<ul style="list-style-type: none">• Se strategier för Vatten och vattendirektivet sidan 35.	<ul style="list-style-type: none">• TN (VA)• MBN (miljö)
I nödsituationer får kommuninvånarna snabbt tillgång till hjälp.	<ul style="list-style-type: none">• Blåljusmyndigheterna har strategiskt lokaliserade stationer.• Framkomligheten för utryckningsfordon i tätbebyggda områden är god.• Vid planering av bebyggelseområden ska alternativa vägar för utryckningsfordon studeras.	<ul style="list-style-type: none">• Rtj• TN (gata)• MBN (bygg)• KS (utv)

VATTEN OCH VATTENDIREKTIVET

Vatten är nödvändigt för allt liv. Förutom dricksvatten använder vi vatten till livsmedel, energi, kommunikationer, rekreation och fritid m.m. Våtmarker, sjöar och vattendrag erbjuder ekosystemtjänster av olika slag då de exempelvis är viktiga flödesutjämnare av nederbörden, magasinerar vatten över torrperioder, renar vatten från närsalter och föroreningar. Vatten och våtmarker är dessutom rika naturmiljöer viktiga för biologisk mångfald, naturupplevelser och friluftsliv.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Kommunens vatten uppnår "god status" enligt det nationella Vattendirektivet.	<ul style="list-style-type: none"> • Vatten- och avloppsplanen som ska tas fram bör utarbetas så att målet med "god status" uppnås senast 2027. • I tillsynen av verksamheter och förorenade områden som kan ha negativ inverkan på vattenmiljön ska de vattenförekomster som riskerar att inte uppnå god status prioriteras. • Höga krav bör ställas på skyddsnivån för enskilda avlopp i lägen där risk finns för att god status inte uppnås. • Ett kommunövergripande samarbete bör etableras för de vattendrag vi delar med andra kommuner, till exempel genom vattenråd. 	<ul style="list-style-type: none"> • TN (VA) • KS (utv) • MBN (miljö) • MBN (miljö) • KS (utv)
Inom kommunen förses kommuninvånarna med driftsäkert vatten av god kvalitet.	<ul style="list-style-type: none"> • Vattentäkter ska ha erforderligt skydd för att säkerställa grundvattnets kvalitet och för att den långsiktiga dricksvattenförsörjningen säkerställs. • Det kommunala ledningsnätet byggs ut och underhålls kontinuerligt. • Kvaliteten i enskilda vattentäkter kontrolleras på tillfredsställande nivå av den egna fastighetsägaren. 	<ul style="list-style-type: none"> • TN (VA) • MBN (miljö)
I kommunen finns bevarade och nya våtmarker som magasinerar vatten, jämnar ut flöden samt erbjuder viktiga livsmiljöer för biologisk mångfald.	<ul style="list-style-type: none"> • Våtmarkernas betydelse för dels ekosystemtjänster såsom flödesutjämnande, vattenrenande, dels som viktiga livsmiljöer för många växt- och djurarter, beaktas och värderas • Nya våtmarker kan tillskapas för att uppnå god kemisk och ekologisk status för kommunens vattenförekomster och till att uppnå flera olika miljö kvalitetsmål. 	<ul style="list-style-type: none"> • MBN (miljö, naturvård) • TN (VA) • KS (utv)

STRANDSKYDD

Inom kommunen finns strandskydd utmed flertalet sjöar och vattendrag. Strandskyddslagstiftningen syftar till långsiktig hushållning av den biologiska mångfalden och rekreativa viktiga strandområden. Strandområden är även attraktiva som boendemiljöer och kommunen har ansvar för att exploatering av strandnära områden sker på ett ansvarsfullt sätt. För utpekande av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) hänvisas till avsnittet Strandskydd sidan 107 samt till Bilaga 4 Strandskydd och LIS.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Utmed sjöar och vattendrag är utbredningen av strandskyddet väl motiverat och enkel att förstå för kommunens medborgare och verksamma.	<ul style="list-style-type: none"> Längs kommunens Mälarstränder, vattendrag och mindre sjöar gäller strandskydd i den utsträckning som är motiverat för att uppfylla strandskyddets syften. Generellt strandskydd om 100 m och där det finns behov utökat upp till högst 300 meter. I översiktsplanen redovisas en första kommunal bedömning på områden där en utvidgning av strandskyddet kan vara lämplig (mellan 100 upp till 300 meter från strandlinjen). Detta inför Länsstyrelsens kommande hantering av frågan. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (bygg, miljö, naturvård)
Inom Enköpings kommun finns många värdefulla strandområden bevarade, oexploaterade för allmänhetens tillgänglighet och som goda livsmiljöer för växt- och djurlivet.	<ul style="list-style-type: none"> Utbyggnad inom strandskyddat område får enbart komma till stånd om strandskyddets syften uppfylls och det finns särskilda skäl enligt gällande lagstiftning. Kommunens ska hushålla med attraktiva strandsträckor. De förhållandevis få sandstränder, klippor och utsiktsberg som finns ska inte privatiseras. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (bygg, miljö, naturvård)
Nytilskott av bryggor ska ske med återhållsamhet.	<ul style="list-style-type: none"> Bryggor ska i huvudsak samlokaliseras. Som stöd för bedömningen kan/bör en policy för hantering av bryggärenden tas fram. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (bygg, miljö)
Kommunen har en effektiv och tydlig hantering av strandskyddsärenden.	<ul style="list-style-type: none"> Kommunen bör ta fram en handledning för hur strandskyddsärenden hanteras i kommunen. 	<ul style="list-style-type: none"> MBN (bygg, miljö)
Inom kommunen finns utökade möjligheter till attraktivt strandnära boende enligt kommunens Vision 2015. Det finns även möjlighet för etablering av nya verksamheter som kan kopplas till vattenanvändning.	<ul style="list-style-type: none"> I strandnära lägen föreslås områden för landsbygdsutveckling, s.k. LIS-områden där dispensmöjligheterna därmed utökas. Utpekande av LIS-områden sker med beaktande av strandskyddets båda syften. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv)

RIKSINTRESSEN, FÖRORDNANDEN OCH HÄNSYNSOMRÅDEN

Riksintressen är viktiga instrument för avvägningar inom samhällsplaneringen. De kan omfatta ett område, en plats eller enstaka objekt, som är särskilt viktiga att skydda ur ett nationellt perspektiv. Skyddet kan främja både bevarande- och nyttjandebidrag. I Enköpings kommun är exempelvis Mälaren med öar klassat som riksintresse likväl som flera av kommunens kulturmiljöer. Områden, platser och objekt kan även skyddas av förordnanden. Både riksintressen och förordnanden är reglerade i lagstiftningen. Nedan tas upp mål och strategier för sådant som kommunen värnar utöver lagstiftningen.

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Inom de utpekade riksintresseområdena för kulturmiljövård, friluftsliv och Mälaren med öar skyddas områdenas värden samtidigt som möjligheter finns för en medveten och noga avvägd bebyggelseutveckling.	<ul style="list-style-type: none"> Inom riksintresseområden för kulturmiljövård ställs noggranna krav på planering, placering och utformning av ny bebyggelse för att säkerställa att de skyddade värdena bibehålls. Vid förhandsbesked, bygglovprövning och annan tillståndsprövning inom riksintresseområden för kulturmiljövård sker vid behov samråd med Upplandsmuseet. Om området är av kommunalt intresse för kulturmiljövården sker vid behov samråd med Enköpings museum. Inom riksintresseområden för rörligt friluftsliv bör särskilt de strandnära friluftsområdena värnas. Med tanke på omfattningen och storleken på de utpekade riksintresseområdena för det rörliga friluftslivet och Mälaren med öar och stränder bör områden som mer lämpar sig för exploatering identifieras i bebyggelseutvecklingsprojekt. Höga krav ska ställas på planering, placering och utformning av ny bebyggelse för att säkerställa att värdena av riksintresse bibehålls. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (bygg) UPN (kultur, fritid)
Befintliga och nya järnvägar är av intresse för hela regionen och riket och skyddas därefter.	<ul style="list-style-type: none"> En framtida ny järnväg mellan Enköping och Uppsala bör pekas ut som riksintresse. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv)
I kommunen finns en växande nationell försvarsverksamhet som bidrar till Enköpings starka näringsliv.	<ul style="list-style-type: none"> Riksintresseområdena för totalförsvaret bibehålls och skyddas från utveckling som kan begränsa försvarets verksamhet, till exempel vindkraftsetableringar. Vid förhandsbesked, bygglovprövning eller annan tillståndsprövning inom riksintresse försvarsmakten eller dess samrådsområde ska samråd ske med försvaret. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (bygg, miljö)
Kommunen bevarar och värnar områden med värdefull landskapsbild (före detta områden med landskapsbildskydd).	<ul style="list-style-type: none"> Planläggning inom områden med värdefull landskapsbild ska ske med stor hänsyn till områdets landskapsvärden Vid konflikter mellan enskilda och allmänna intressen inom områden med värdefull landskapsbild ska allmänna intressen ges hög prioritet. 	<ul style="list-style-type: none"> KS (utv) MBN (bygg, miljö)

Markanvändningsmål	Strategier	Ansvarig nämnd
Värdefulla naturområden är bevarade för framtiden.	<ul style="list-style-type: none">• Kommunen bör se över vilka värdefulla kommunägda områden som kan vara intressanta för bildande av kommunala naturreservat.• Samarbete med andra aktörer ska eftersträvas inför kommunalt skydd av natur. Viktiga samarbetspartners är bl a Upplandsstiftelsen och länsstyrelsen.• Vid planläggning och prövning av förhandsbesked som berör hänsynsområden eller områden med kända naturvärden bör kommunens naturvårdskompetens konsulteras.	<ul style="list-style-type: none">• KS (utv)• MBN (bygg, miljö, naturvård)

DEL 3

Fördjupat planförslag och bakgrundsmaterial

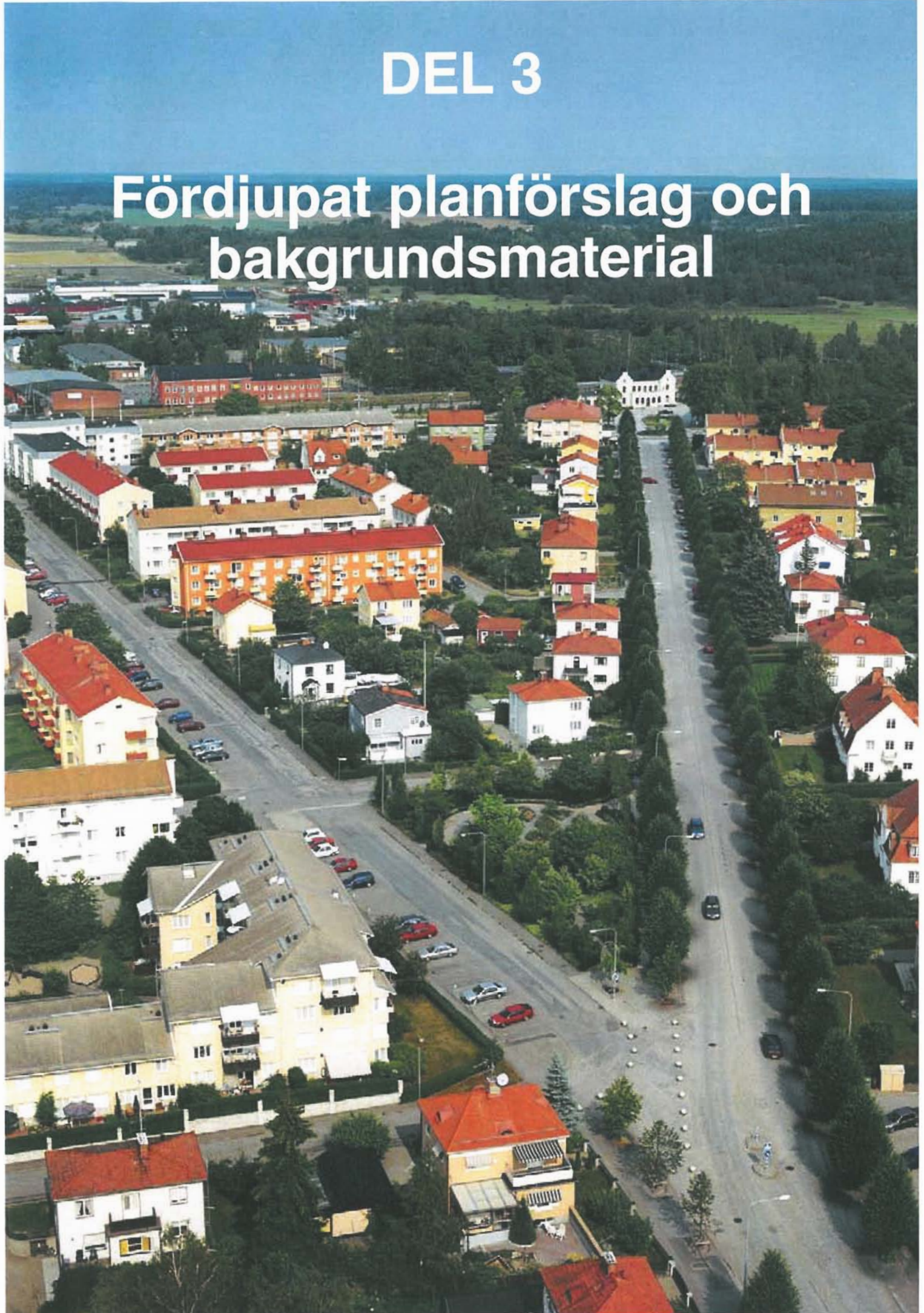

Foto: Isabell Lundqvist

I denna del av översiktsplanen fördjupas planförslaget och bakgrundsmaterialet för att visa på vilka förutsättningar som finns och vad som behöver göras för att vi ska nå visionen och de uppsatta markanvändningsmålen. Kapitlet är indelat i ämnesområden enligt samma struktur som del 2 och varje ämne byggs upp av både bakgrundsfakta och förslag inför framtiden i löpande text. Precis som i del 2 redovisas två alternativ för landsbygdsutveckling med fokus på boendemiljöer: spridd bebyggelse respektive bebyggelse längs med stråk.

Landsbygdsutveckling med fokus på boendemiljö

Mål och strategier för landsbygdsutveckling med fokus på boendemiljö finns på sidan 20.

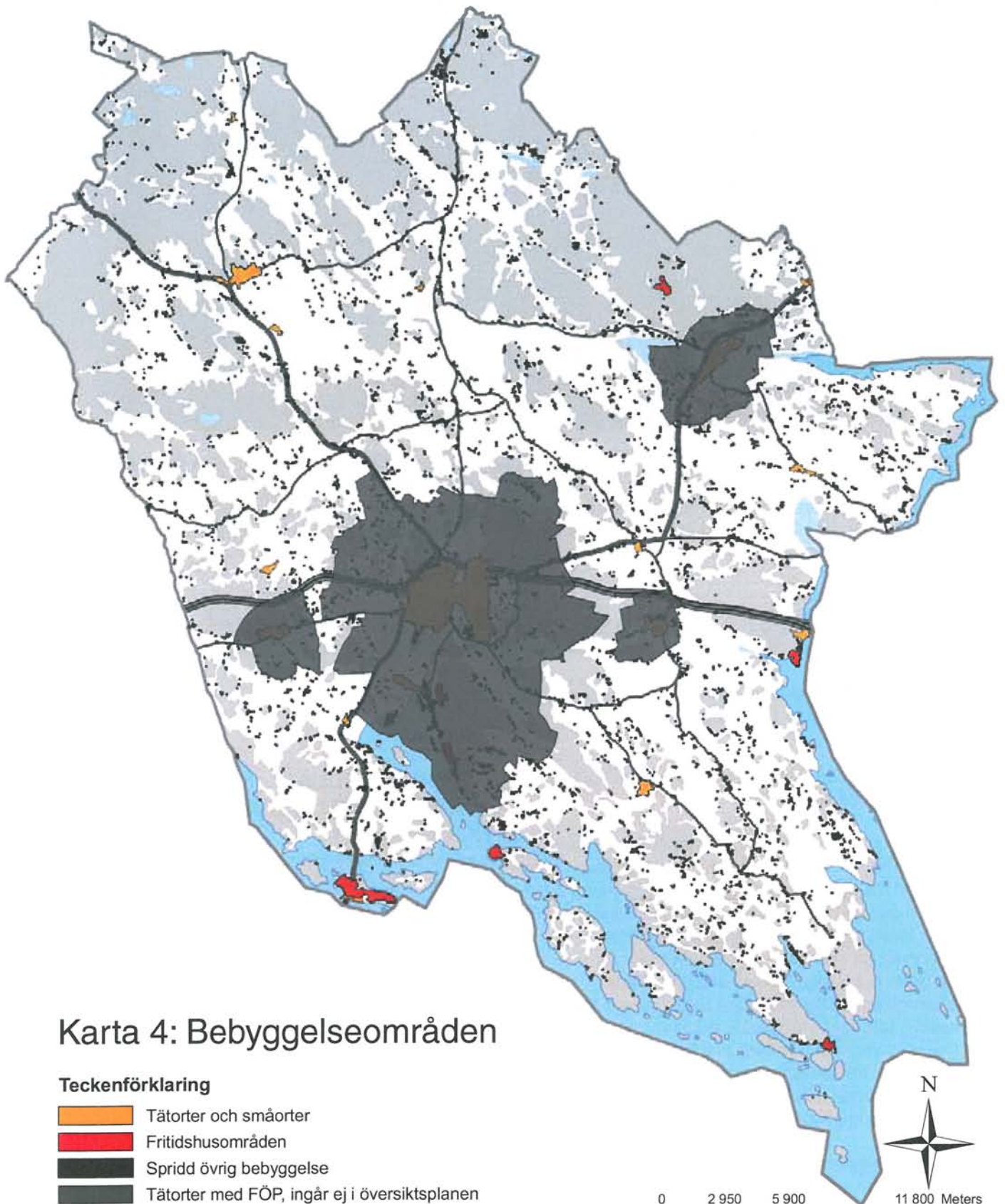
Landsbygden har genomgått stora förändringar under det senaste århundradet. På slutet av 1800-talet var fortfarande en majoritet av svenskarna bosatta på landsbygden och sysselsatta inom lantbruket. Under 1900-talets första hälft valde många att flytta från landsbygden för att söka sin inkomst i de växande städerna. Jord- och skogsbrukets rationaliserade brukningsmetoder bidrog ytterligare till att många flyttade från landsbygden. Tack vare bilens genomslag och förbättringar av vägar och kollektivtrafik finns numera goda möjligheter att bosätta sig på landsbygden även om man arbetar på annat håll. År 2005 bodde cirka 13% av Sveriges befolkning på landsbygden

Om man har möjlighet att fritt välja sin boendeplats påverkar de egna värderingar i stor utsträckning. I en enkät som gjordes bland landsbygdsboende i Enköpings kommun svarade en stor del av de tillfrågade att de bosatt sig på landet eftersom de föredrar värden som stillhet, natur och frisk luft. Många såg även landsbygden som en bra uppväxtmiljö för sina barn.

DET NATIONELLA LANDSBYGDSUTVECKLINGS-PROGRAMMET

För att kunna bevara och utveckla landsbygdens värden har Sveriges regering antagit ett landsbygdsprogram. Det omfattar perioden 2007-2013 och är ett verktyg för att nå målen som satts för landsbygdspolitiken. I landsbygdsprogrammet finns olika stöd och ersättningar som ska stimulera till att utveckla landsbygden genom nya företag och nya varor och tjänster. Miljö och hållbar utveckling är också prioriterat i programmet. Åtgärderna i programmet finansieras gemensamt av Sverige och EU. Nästa landsbygdsprogram med liknande innehåll som det nuvarande kommer att omfatta perioden 2014-2020.

Det praktiska utvecklingsarbetet inom landsbygdsutvecklingsprogrammet ska ske genom lokalt engagemang i så kallade Leaderområden. Enköpings kommun ingår i Leaderområdet Norra Mälärstranden tillsammans med Västerås, Hallstahammar och Håbo kommuner.

Karta 4: Bebyggelseområden

Teckenförklaring

- Tätorter och småorter
- Fritidshusområden
- Spridd övrig bebyggelse
- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

0 2 950 5 900 11 800 Meters
 Copyright Lantmäteriet, Enköpings kommun

ENKÖPINGS LANDSBYGD

Jämfört med andra svenska kommuner har Enköpings kommun en stor andel jordbruksmark då nästan hälften av markarealen är brukad mark. Historisk har en levande landsbygd alltid främjats i Enköpings kommun vilket innebär att kommunen varit positiv till etablering av ny bebyggelse för boende och verksamheter på landsbygden.

Landsbygdens attraktionskraft kan avläsas i kommunens inflyttningsstatistik. Av de nyinflyttade till kommunen bosätter sig 36% på landsbygden. Till denna inflyttningsström har antagligen de generösa möjligheterna på val av boendeplats bidragit.

Tittar man på var bebyggelsen är lokaliserad så ser man att den är spridd över hela kommunens yta, se karta 4 Bebyggelseområden. Ett boendemönster kan dock skönjas, ett större antal boenden finns i anslutning till eller i närheten av kommunens väl utbyggda vägnät.

Obebyggda områden och trycket på den tätortsnära landsbygden

Kommunens landsbygd är värdefull både lokalt och regionalt. Den fungerar som rekreationsplats för boende både inom och utanför kommunen. De obebyggda områdena är en viktig natur- och kulturmiljö och betydelsefull ur livsmedelsförsörjningssynpunkt. Samtidigt är landsbygdsområden som ligger tätortsnära viktiga för boende och de verksamheter som ligger i tätorten. Det förändringstryck som den tätortsnära landsbygden utsätts för, är en källa till intressekonflikter. Frågor om framtida förändringar i markanvändningen inom tätortsnära landsbygd måste därför hanteras medvetet.

BYGGANDET PÅ LANDSBYGDEN STYRS AV PLAN- OCH BYGGLAGEN

Att främja en levande landsbygd innebär inte att det är helt fritt för ny bebyggelse på landsbygden. Kommunen prövar byggande mot olika visioner, intressen, konflikter med mera för att få en långsiktigt bra utveckling av landsbygden. Landsbygden är som oftast inte detaljplanerad men en bygglovsprövning sker alltid vid till exempel byggnation av nytt bostadshus. Vissa åtgärder på landsbygden kan dock vara bygglovsbefriade. Vill du veta mer om detta kontakta miljö- och byggförvaltningen.

Sammanhållen bebyggelse

Den nya plan- och bygglagstiftningen som började gälla 2 maj 2011 har slagit samman de två tidigare begreppen sammanhållen och samlad bebyggelse till ett begrepp; sammanhållen bebyggelse. Sammanhållen bebyggelse beskrivs nu som "bebyggelse på tomter

som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av väg, gata eller parkmark." Den nya definitionen av begreppet sammanhållen bebyggelse kommer fungera som stöd i kommunens bygglovsprövning.

TVÅ ALTERNATIV FÖR BOENDEMILJÖER PÅ LANDSBYGDEN

Under detta första samrådsskede har kommunen valt att formulera två olika alternativ för hur den fortsatta bebyggelseutvecklingen på landsbygden ska ta form fram till år 2030. Huvuddragen i alternativen bygger på en fortsatt spridd bebyggelseutveckling och bebyggelseutveckling koncentrerad till kommunens befintliga bebyggelse-, infrastruktur- och kommunikationsstråk. Båda alternativen har styrkor och svagheter och det är därför intressant att under samråden få veta hur olika remissinstanser ställer sig till förslagen.

Alternativ - Spridd bebyggelseutveckling

Enköpings kommun erbjuder även i framtiden en stor valfrihet i det egna boendet och hela kommunen tillåts växa och leva. Valmöjligheterna när det gäller boendeformer gör att kommunens befintliga invånare och nyinflyttade kan hitta sitt drömboende i kommunen. Det kan till exempel vara drömmen om det småskaliga "livet på landet" som ger Enköping en stark konkurrenskraft, kombinerat med närheten till de stora arbetsmarknaderna och kulturutbudet i Stockholm och Mälardalen.

Tack vare att kommunen har en flexibilitet i boendeutvecklingen underlättas anpassning utifrån efterfrågan, konjunktur och marknad. För att uppnå denna flexibilitet och konkurrenskraft ställs höga krav på kommunen när resurser ska fördelas och kostnader förutses. Kommunen måste trots öppenheten för det enskilda önskemålet ligga steget före i planeringen för att inte råka ut för dyra efterhandslösningar för bland annat infrastruktur och service.

För att den spridda bebyggelseutvecklingen ska uppfylla kraven på god och hållbar miljö ställs krav i bygglovsskedet för att säkerställa bebyggelsens lämplighet i placering och utformning. Prövningen sker ifrån fall till fall och trots att valfriheten i boendet är stort kan det finnas områden som är direkt olämpliga för bebyggelseutveckling.

En aspekt som måste medvetandegöras i det spridda alternativet är att man som boende inte kan ställa samma krav på service och infrastruktur som i tätare bebyggda områden. Väljer man att bosätta sig i ett mer avskilt läge finns inte samma möjligheter att nyttja till exempel kommunalt vatten och avlopp, kollektivtrafik eller offentlig och kommersiell service. Det kan istället krävas enskilda

lösningar och egna transporter till och från viktiga målpunkter.

Alternativ - Bebyggelseutveckling utmed stråk

Kommunen har en strategisk hållbar utvecklingsinriktning för bebyggelsen på landsbygden, vilket ger goda förutsättningar för effektiv samordnad planering av transporter, infrastruktur och service. Bebyggelseutvecklingen är förutsägbar utifrån ett kommunalekonomiskt perspektiv vilket ger handlingsberedskap och handlingskraft. För att uppnå detta strategiska arbetssätt sker lokalisering av boende och verksamhetsetablering, fortfarande med valfrihet, utmed kommunens större och mindre stråk.

Kriterier för stråk är:

- 1000 meter till befintlig bebyggelsegruppering/by/småort/tätort.
- 2000 meter till större vägar
- 1000 meter till kommunalt vatten- och avloppsnet

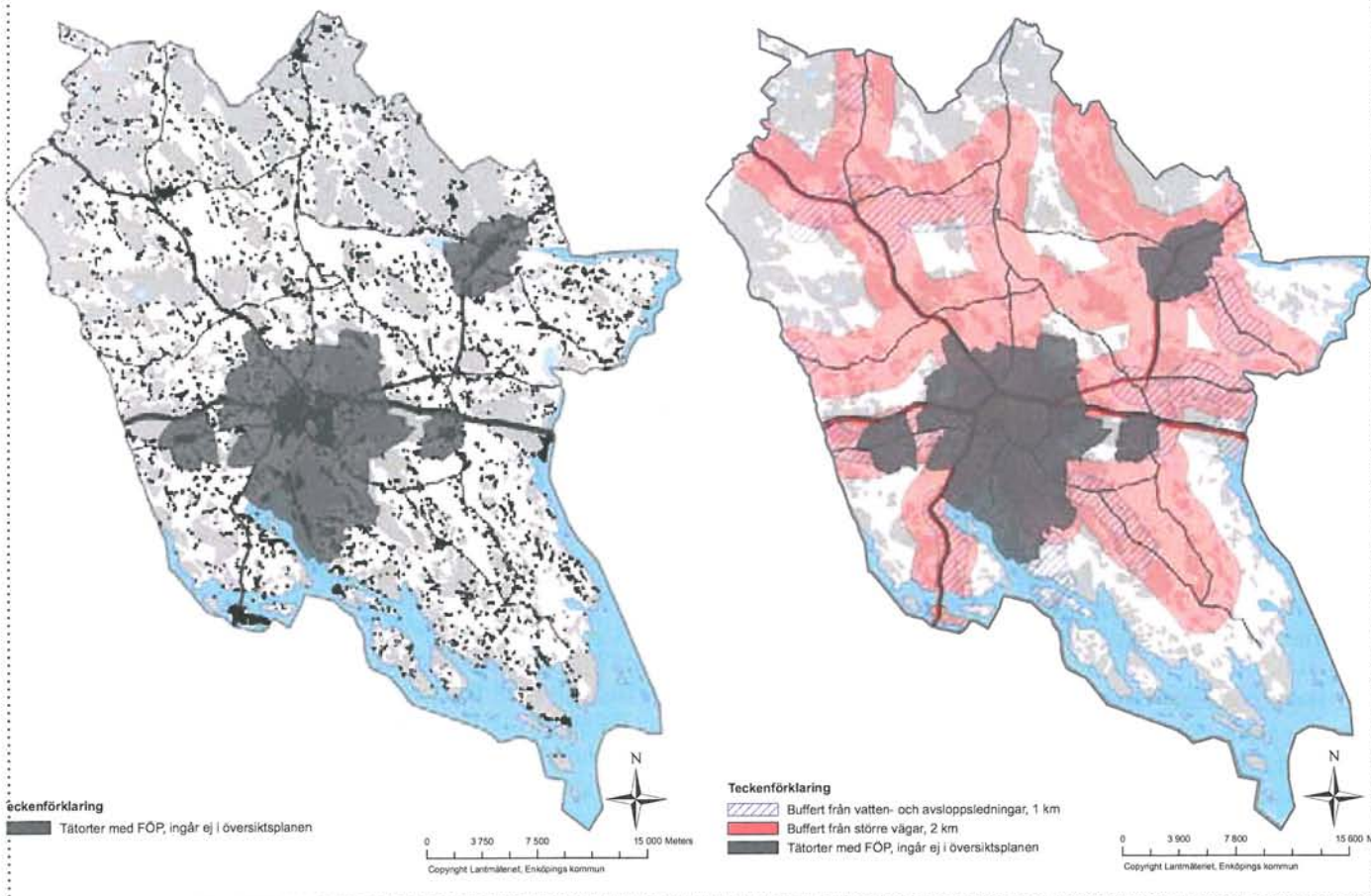
Ett område måste uppfylla minst två av kriterierna ovan

för att anses vara ett starkt stråk och ett kriterie för att anses vara ett stråk.

I och med kriteriet närhet till befintlig bebyggelsegruppering/by/småort/tätort kan redan bebyggda miljöer nyttjas effektivt och det öppna landskapet bevaras öppet. I befintliga bebyggelseområden prioriteras bebyggelseförtätning där möjlighet finns och detaljplaner utformas så att de värnar om de kvaliteter som finns i respektive område. Tack vare att ny bebyggelse främst lokaliseras i de befintliga kommunikations- och bebyggelsestråken finns goda förutsättningar för samordning av både service, kollektivtrafik, samhällsbetalda resor och privattransporter. Detta bidrar till att minska energiförbrukning och koldioxidutsläpp till atmosfären.

Utpekandet av kommunens stråk i översiktsplanen underlättar avvägningar och ställningstaganden i bygglovprocessen. Dock ska poängteras att prövningen sker ifrån fall till fall och det inom stråken kan finnas områden som är direkt olämpliga för bebyggelseutveckling.

Karta 5 och 6. Schematiska kartor över de två alternativen spridd och stråk.
Copyright: Lantmäteriet, Enköpings kommun.

Konsekvensen av stråkalternativet blir att områdena utanför kommunens definierade stråk generellt anses vara olämpliga för fortsatt spridd bebyggelseutveckling.

Ortsutveckling med fokus på boendemiljö

Mål och strategier för Ortsutveckling med fokus på boendemiljö finns på sidan 22.

Av Enköpings kommunbefolkning bor cirka två tredjedelar i tätorter och för närvarande finns det nio tätorter i kommunen: Enköping, Grillby, Örsundsbro, Hummelsta, Fjärdhundra, Haga, Lillkyrka, Kärsta-Bredsdal och nytillskottet Bredsand. I många avseenden ser kommunen Haga och Bredsand som en del av Enköpings tätort.

Fördjupade översiktsplaner (FÖP) finns framtagna för Enköping (inkluderar Haga och Bredsand), Grillby, Örsundsbro och Hummelsta. I dessa tätorter finns nya områden föreslagna för bebyggelse som ännu inte byggts. Det ger kommunen möjligheter att hantera efterfrågan av nya bostads- och verksamhetsområden under de närmaste åren. Denna nya kommuntäckande översiktsplan berör inte dessa områden.

Kommunen räknar med att arbete kommer att påbörjas

med nya fördjupade översiktsplaner för en eller flera av dessa områden när den kommuntäckande översiktsplanen börjar närma sig ett färdigställande.

FORTSATT TILLVÄXT I TÄTORTERNA

Som framgår av tabellen på nästa sida har Enköpings tätortsbefolkning vuxit sedan 1990. Den största tillväxten har skett i Örsundsbro, Grillby och Enköpings tätort. Tätortstillväxten förväntas fortsätta för samtliga orter med snabbare utveckling i de orter som ligger närmare större arbetsmarknader som Stockholm, Uppsala och Västerås.

I **Hummelsta** kan omdragningen av motorvägen, E18, påverka ortens bostadsefterfrågan positivt främst tack vare att boendemiljön blir betydligt lugnare och tryggare då det stora trafikflödet försvinner. En viktig förutsättning för Hummelstas befintliga och nya invånare är behovet av väl fungerande kollektivtrafik. Orten ligger, enligt Upplands lokaltrafiks egen definition, inom ett av

regionens starka stråk. Enköpings kommun arbetar hårt för att få till tillfredsställande transportlösningar till och från Hummelsta. Tillgängligheten kan öka ännu mer om det byggs en gång- och cykelväg till Enköpings tätort, se avsnittet Trafik och kommunikationer.

För **Grillbys** del kan stora förändringar bli aktuella om tågtrafiken börjar göra uppehåll i orten. Redan idag har Grillby ett attraktivt läge ur pendlingssynpunkt med sin närhet till E18 och riksväg 55 mot Uppsala.

Örsundsbros utveckling kan också komma att påverkas ytterligare positivt genom förbättrade kommunikationer om järnvägen mellan Enköping och Uppsala byggs. Med en hållplats i Örsundsbro skulle pendlingsmöjligheterna öka avsevärt.

Vad gäller **Fjärdhundra** sker mycket arbete med marknadsföring och turism.

Bredsand har under de senaste åren haft en stark tillväxt och det är mycket tack vare sitt natur- och Mälarnära läge.

Tätortsutvecklingsområden

De utpekade tätortsutvecklingsområdena runt kommunens tätorter kan i framtiden komma att upptas av tätortsanknutna ändamål som bostadsområden, parker och grönområden, trafikleder med mera. Det gör att markens användning är av stort intresse inte bara för sakägarna och de boende utan också för en större allmänhet. Inom tätortsutvecklingsområden ska därför all byggnation föregås av detaljplanläggning, om inte undantag går att motivera, se mål och strategier sidan 22.

BYGGANDET INOM TÄTORTERNA

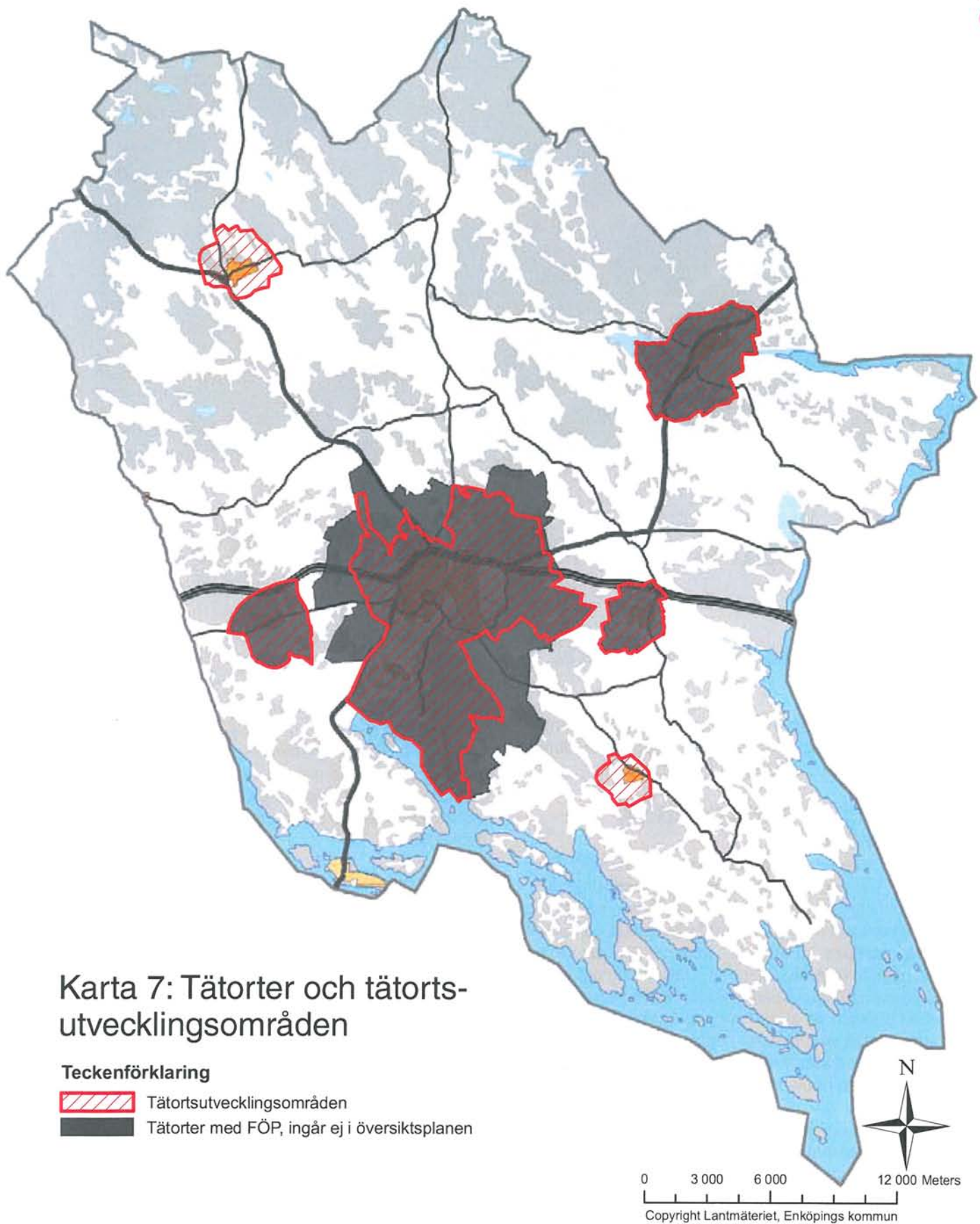
Stora delar av kommunens tätortsområden är *detaljplanerade* på grund av att det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse. Detaljplaneringen ska även fortsättningsvis vara ett instrument för tätorternas utbyggnad. En detaljplan anger hur mark- och vattenområden får användas. Det är kommunen som upprättar detaljplaner och då sker en prövning av markens lämplighet för avsett nyttjande.

I tätortsområden där detaljplan inte finns framtagna kan planeringsverktyget *områdesbestämmelser* användas. Det innebär att utvalda bestämmelser finns framtagna för ett avgränsat område. Förändringar i områdets användning prövas mot dessa bestämmelser. *Bygglov* och *bygganmälan* erfordras generellt för ny- och tillbyggnad. Eventuella bygglovbefrielser regleras i respektive områdesplan.

	Befolkning 1990	Befolkning 2010	Fördjupav översiktsplan. antagen år
Enköping	18673	21238	2009
Örsundsbro	1619	1839	1995
Hummelsta	966	1002	1993
Grillby	859	974	1992
Fjärdhundra	871	947	
Lillkyrka	259	305	
Haga	-	300	
Bredsand	-	465	
Kärsta- Bredsdal*	-	261	

Tabell över kommunens tätorter med befolkningsutveckling och uppgifter om fördjupade översiktsplaner. Källa Statistiska centralbyrån och Enköpings kommun.

*Kärsta- Bredsdal klassas som en tätort om områdena inom både Enköpings och Västerås kommuner tas med i tätortsbegreppet.

Näringsliv och offentlig service

Mål och strategier för näringsliv och service finns på sidan 24.

I en levande och attraktiv kommun är det viktigt att inte bara erbjuda attraktiva boendemiljöer, utan även erbjuda god samhällsservice och tillgång till arbete.

NÄRINGSLIVSUTVECKLING PÅ LANDSBYGDEN

Uppsala län har ett gemensamt mål att till år 2020 vara "en hållbar kunskapsregion som främjar utveckling av nya och befintliga arbeten för alla. Länet ska också ha ett konkurrenskraftigt näringsliv med både bredd och spets". Även det estetiska, kreativa och kulturella blir allt viktigare för den ekonomiska utvecklingen. Oavsett om det kallas för upplevelseindustri, kreativ sektor eller kulturell näring är det en bransch på stark uppgång. Hit hör tekniktunga verksamhetsfält som film- och dataspelsindustrin likväl som mindre produktbetonade verksamheter som teater, dans, måleri och hantverk.

I Enköpings kommun främjas eget företagande och entreprenörskap. Allt fler tjänste- och serviceföretag samt företag inom logistik har tillkommit under senare år. Småföretagandet dominerar och cirka 90 procent av alla företag har fyra eller färre anställda. Med tanke på att kommunen tidigare varit en lantbrukarkommun är det inte överraskande att drygt en femtedel av egenföretagarna är jordbrukare eller har serviceföretag kopplade till

jordbruket.

Leader

Mycket av drivkraften bakom näringslivsutveckling på landsbygden sker genom så kallade Leaderprojekt instiftade av EU. Grundtanken med Leader-arbetet är att utvecklingen ska ske på lokal nivå där olika aktörer samarbetar för att driva på utvecklingen i den egna hembygden. Behoven och projekten varierar därför över hela landet.

Enköpings kommun är en del av leaderområdet Norra Mälärstrand. Gemensamt för området är behovet av nyetablering av företag på landsbygden och breddning och diversifiering av det nuvarande näringslivet. En gemensam nämnare är även att tätorterna inom Leaderområdet tenderar att dra till sig arbetskraften och därmed riskerar att utarma landsbygden.

Turism och besöksnäringen växer inom hela Norra Mälärstrands-området och stora möjligheter finns för aktörer att tillsammans locka fler turister och besökare. Stora möjligheter finns bland annat inom näringsgrenen närproducerade varor och livsmedel.

ARELLA NÄRINGAR

Sedan 1800-talets slut har det svenska jordbruket genomgått stora förändringar. Fram till första halvan av 1900-talet så ökade åkerarealen genom att ny mark togs i anspråk. Samtidigt ökade mekaniseringen

"Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk."

- Miljöbalken kap 3 4 §

TOTALFÖRSVARETS VERKSAMHETER

Se även avsnitt Riksintressen, förordnanden och hänsynsområden sidan 116.

Försvarmakten, en av Enköpings största arbetsgivare och har flera verksamheter i kommunen (år 2008):

- Ledningsregementet (LedR),
- Försvarmaktens enhet för konceptutveckling (FMKE), som är en del av Högkvarteret.
- delar ur Försvarmaktens Telenät och Marktelefonband (FMTM)
- Försvarmaktens Logistikkörförband (FMLOG).
- delar ur Försvarets Materielverk (FMV)
- del ur Fortifikationsverket (FORTV)

Försvarmakten som verksamhet skiljer sig från andra inom näringslivet då exempelvis flera av dess anläggningar är av riksintresse. Riksintresset för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i

och nya bekämpningsmedel och gödningsmedel ökade avkastningen. Strukturrationaliseringen medför sammanläggning av arealer och specialisering samtidigt som antalet arbetande inom sektorn minskar. Skogsbruket har genomgått en likartad utveckling som jordbruket med förändrade produktionsmetoder och strukturrationalisering.

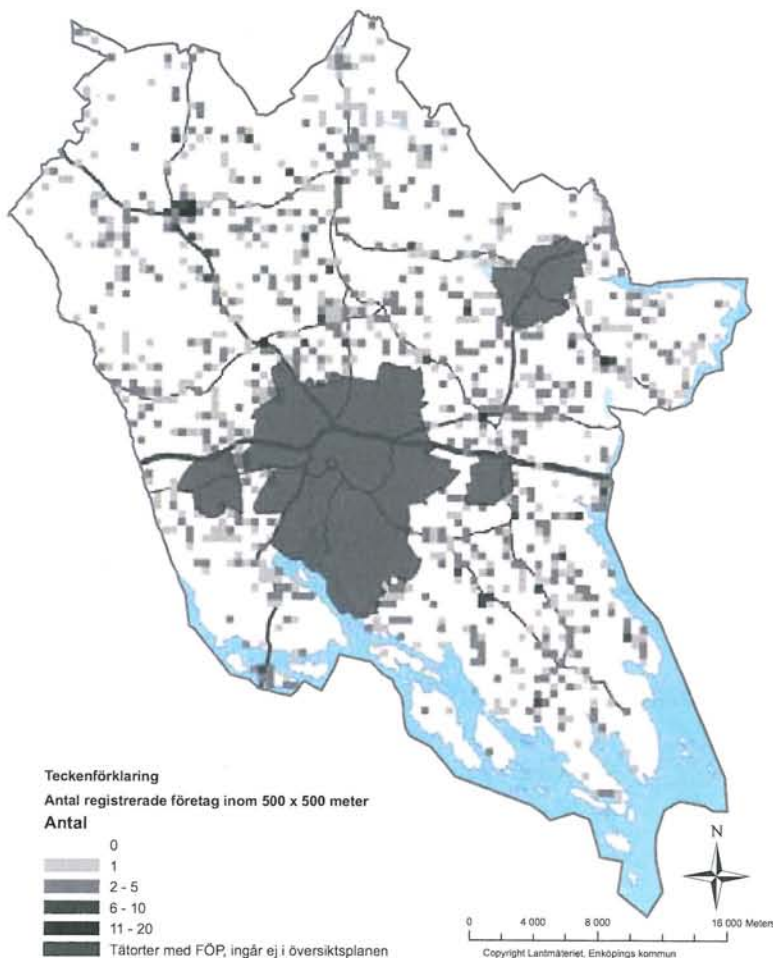
Än idag består den största andelen av kommunens markyta av åkermark. Kommunens jord- och skogsbruksarealer är av stor betydelse för kommunens utveckling.

Av arbetstillfällena inom kommunen finns 4,5 % inom jord-, skogsbruk eller fiske vilket är 5 gånger så hög andel som i resten av riket. Det är också vanligt att dagens jordbrukare bedriver sitt jordbruk i kombination med andra typer av näringsverksamhet. Mycket efterfrågat är till exempel hästverksamhet (turridding, ridkolor, ridupplevelser med mera), gårdsbutiker med lokalproducerad mat, hantverk och energiproduktion.

Många lantbruksföretag kombinerar även jordbruket med arbete inom exempelvis bygg- och hantverkssektorn

Bygandet inom areella näringar

För jord- och skogsbruk och jämförbara näringar som bedrivs aktivt på landsbygden gäller vissa särbestämmelser för byggande utanför detaljplanerat område. Ny- och tillbyggnad av ekonomibyggnader som direkt ska användas i näringen kräver som regel endast bygglov om det är fråga om inredande eller ianspråktagande för ett väsentligt nytt ändamål.

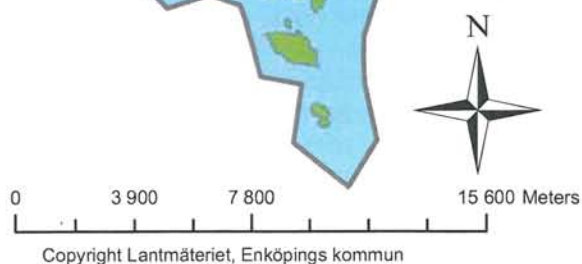
Registrerade företag inom områden 500 x 500 meter.

Karta 8: Näringsliv och offentlig service

Teckenförklaring

- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen
- Riksintresse totalförsvaret
- Försvarsmaktens samrådsområde
- Kommunal gymnasieutbildning
- Fristående grundskolor
- Enskilda förskolor
- Vård- och omsorgsverksamheter
- Sociala verksamheter

Copyright Lantmäteriet, Enköpings kommun

form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretess skäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset.

I Enköpings kommun finns riksintressena Enköpings och Veckholms skjutfält samt intresset för totalförsvaret Skogs-Tibble övningsfält. Dessutom påverkar Enköpings kommun av riksintresset Uppsala flygplats i och med att det måste vara fritt från höga objekt i anslutning till flygplatsen. I kommunens övriga delar kan riksintresset framför allt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. Därför bör Försvarsmakten kontaktas i tidigt skede i ärenden.

Samråd med totalförsvaret

Inom kommunen finns förutom riksintresseområden även utpekade områden med krav på samråd med försvarsmakten. Hela landets yta är även samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför tätort och högre än 50 meter inom tätort.

Vid förhandsbesked, bygglovsprövning eller annan tillståndsprövning som berör riksintresseområde eller område utpekade som samrådsområde för totalförsvaret ska samråd ske med försvarsmakten.

KOMMUNAL/OFFENTLIG SERVICE

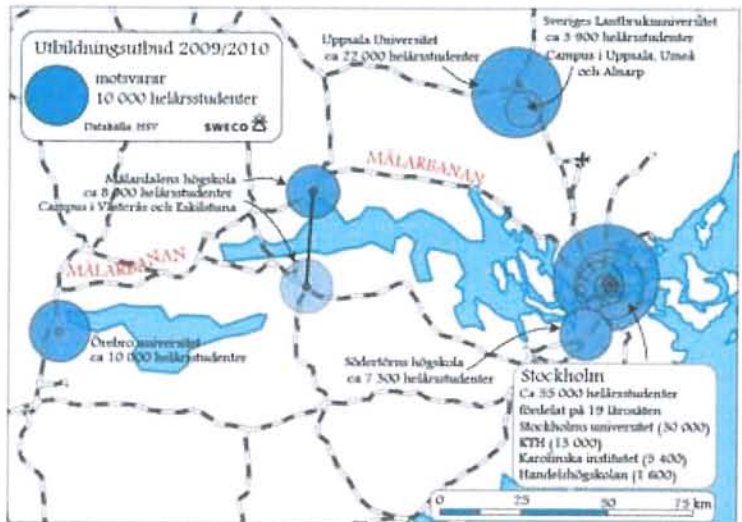
En fungerande samhällsservice inom hela kommunen är en förutsättning för gemensam utveckling. Detta innebär bland annat att utbildning, barnomsorg, vård och omsorg måste finnas tillgängligt för kommunens alla invånare.

Utbildning

Välutbildade medborgare är en välfärdsfaktor och viktig för kommunens utveckling. Utbildning är också en av de mänskliga rättigheterna. Enligt Barnkonventionen har ett barn rätt till gratis utbildning i grundskolan.

I Enköpings kommun finns stora möjligheter till fortsatt utveckling och lärande i förskola, grundskola, gymnasium och vuxenutbildning. Kunskap bygger framtidens välstånd. En attraktiv förskole- och skolkommun måste kunna hävda sig i en allt hårdare nationell och internationell konkurrens.

Barns utveckling och lärande sker hela tiden. Det pedagogiska rummet har ett vidare perspektiv i dag. Det är inte enbart klassrummet, det är också utemiljön och inte

Utbildningsutbud högre utbildningar i regionen. Karta från utredningen "Vad kostar det att vänta? Utbyggnad av Mälarbanan Kallhäll - Tomtebodavägen".

att förglömma den virtuella miljön. Skolan är en spegling av samhället. Informations- och kommunikationssamhället med dess krav på teknisk utrustning ställer krav på skolan. Att arbeta med det entreprenöriella lärandet är ett uppdrag i de nya styrdokumenterna för grundskola och gymnasieskola. Det innebär att ta tillvara barn och ungdomars kreativitet och initiativförmåga.

Förskola och grundskola drivs idag både av kommunal och fristående huvudman. Inom kommunen finns totalt 40 förskolor, 15 fristående och 25 kommunala. Därutöver finns pedagogisk omsorg i form av öppna förskolor och dagbarnvårdare. Förskoleklass till årskurs nio finns på 18 skolor, varav fem är fristående skolor. Grundskolor finns på två av de kommunala skolorna. Grundskolorna finns i Enköping, Fjärdhundra, Örsundsbro, Hummelsta, Lillkyrka, Skolsta och Grillby. Gymnasieskolan finns i Enköpings tätort, Westerlundskan gymnasiet. Som vuxen kan man fortsätta sitt lärande på komvux eller yrkeshögskola. På komvux kan gymnasiekompetens läsas in. Komvux erbjuder även svenska för invandrare (SFI).

Skolmiljöer

Barn vistas en stor del av sin vakna tid på förskolor och skolor och tillhörande gårdar. I tätorter leker många barn på skolgården även på fritiden. Idag tenderar skolgårdar att minska i storlek. En orsak till detta är att det saknas rekommendationer för vad en rimlig storlek är. Tidigare fanns Socialstyrelsens rekommendation att varje förskolebarn bör ha minst 40 kvm fria/barn. Det är inte bara storleken på ytan som avgör om den är bra eller inte utan även dess innehåll. Det finns mycket forskning om hur skolgårdar bör utformas samt bullerrekommendationer från världshälsoorganisationen WHO.

Trafikmiljön

Elever som inte har skola i sin närmiljö har rätt till skolskjuts. Riktlinjer beträffande skolskjuts fastställs av Skolnämnden. Knappt 50 procent av eleverna i grundskolan åker skolskjuts idag.

Trafiken utanför förskolor och skolor är ansträngd då föräldrar tenderar till att skjuts sina barn till skolan allt mer. Säkerheten i förskolors och skolors närmiljö måste därför säkerställas.

Framtida behov

Behovet av förskolor och skolor i ett område påverkas av flera faktorer. Avgörande är barnantalet men även hur verksamheten organiseras. Det kan finnas pedagogiska skäl som nödvändiggör större investeringar i om- eller tillbyggnader.

I de flesta kommuner tillkommer årligen nya enheter och utförare av verksamhet. Trenden är tydlig att allt mer utbildningsverksamhet inte bedrivs av kommunen utan av andra huvudmän. Kommunens ansvar kvarstår dock.

Det framtida elevunderlaget för Westerlundiska gymnasiet är svårt att beräkna med tanke på att reglerna för intag har förändrats och fritt val av utbildningsanordnare har införts. Enköpings befolkningstillväxt genererar fler gymnasieelever, men samtidigt ligger vi i en region med mängder av gymnasieskolor inom pendlingsavstånd.

Vuxenutbildningen har haft ett ganska stort tryck från vuxna som vill vidareutbilda sig och elevvolymen kommer troligtvis variera över tiden beroende av politiska beslut, konjunktur m.m. I takt med att större andel av befolkningen får högre grundutbildning kommer troligtvis ett större fokus att läggas på yrkesinriktade utbildningar på eftergymnasial nivå. Samarbetet med det lokala arbetslivet kommer i större utsträckning påverka utbildningsbehovet liksom nyetableringar inom näringslivet i kommunen.

Vård och omsorg

Oavsett om du är ung eller gammal är en väl fungerande vård och omsorg viktig. Äldre människor, funktionshindrade med flera har rätt att få hjälp och stöd från kommunen. Inom den fysiska planeringen kan kommunen arbeta med att skapa förutsättningar för goda boendemiljöer för allas behov, ge stöd till bättre anpassning av offentliga miljöer med mera.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen bedrivs främst genom hemtjänst och hemsjukvård, i omvårdnadsboenden samt i boenden för

olika former av korttidsvistelse. Ett viktigt inslag är även de olika former av seniorboende som drivs av privata och allmännyttiga bostadsföretag. Kommunen arbetar aktivt för att öka antalet platser inom äldreomsorgen samt är positivt ställd till att komplettera äldrevården med privata alternativ.

Kommunen arbetar efter "kvarboendepincipen" det vill säga att äldre ska ha möjlighet att bo kvar i sitt hem med hjälp av hemsjukvård. För att äldre ska kunna bo kvar i det egna hemmet ges därför stöd såsom trygghetslarm och andra olika typer av tekniska hjälpmedel. Vidare finns träffpunkter för social samvaro, anhörig- och närståendecentrum.

Omsorg om funktionsnedsatta

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ger personer med omfattande och varaktiga funktionshinder, efter prövning, laglig rätt till personlig assistans och en rad andra former av stöd och service. Syftet med lagen är att främja människors rätt till jämlikhet och delaktighet i samhällslivet. För att uppnå ett samhälle som är tillgängligt för alla och som innebär full delaktighet och jämlikhet, måste alla samhällsinstanser ta sitt ansvar. I kommunen pågår planering och förberedelser för utbyggnad av LSS-boenden för unga vuxna.

Individ- och familjeomsorg

Det finns människor som behöver olika former av stöd och hjälp när samhällets vanliga system inte räcker till. Det är till dem Individ- och familjeomsorgen (IFO) i Enköpings kommun oftast riktar sig till. De grupper som IFO har ett särskilt ansvar för är barn och unga, missbrukare och brottsoffer.

Arbetet består av två delar, dels att ge råd och service och dels myndighetsutövning som när något barn far illa eller där någon inte kan hantera sin egen situation.

Trygghet och folkhälsa

Mål och strategier för trygghet och folkhälsa finns på sidan 25.

De sociala frågorna har en bred spännvidd som bidrar till att bygga upp ett samhälle för alla. Det är därför viktigt att inkludera de sociala frågorna i samhällsutvecklingen och utvecklingen av Enköpings kommun. Exempel på frågor är trygghet, folkhälsa, medborgarperspektiv och jämställdhet som redovisas i detta avsnitt.

TRYGGHET

Enköpings kommun strävar efter att vara en trygg kommun. I Vision 2015 beskrivs att "Här bor många attraktivt nära Mälaren, i staden eller på landet. Ett levande centrum, en rik kulturbild och närhet mellan människor ger livskvalitet, medmänsklighet, trygghet och värme."

Att känna sig trygg är ett av de grundläggande behoven för oss människor. Aspekter som god tillgång till vård och omsorg, möjlighet till arbete och skolor och arbetsplatser som arbetar mot mobbing bidrar till trygghetskänsla. Trygga och goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar är nationellt prioriterat genom de nationella folkhälsomålen (se nedan).

I den fysiska miljön kan en ökad trygghetskänsla skapas på många sätt, till exempel genom åtgärder som att anlägga överblickbara allmänna ytor, ha bra belysning och utforma gång- och cykelstråk samt offentliga platser

så att de inte främjar brottslighet. Miljöer som befolkas dygnet runt, genom att bostäder blandas med service, arbetsplatser och fritidsinrättningar, upplevs som tryggare.

FOLKHÄLSA

Det är många faktorer som påverkar hur människor mår, allt från livsmedel och arbetsmiljö till känslan av makt över vardagen. Kommunala beslut kan påverka folkhälsan exempelvis om de avser social trygghet, planering av trafikmiljöer, boendemiljöer och närmiljön.

Enligt Folkhälsoinstitutet beräknas samhällskostnaden för ohälsan (som går att påverka) uppgå till minst 120 miljarder kronor per år. Kostnaderna kan minskas betydligt, exempelvis genom förutsättningar för sundare matvanor, ökad fysisk aktivitet samt minskad konsumtion av alkohol och tobak. Ett sätt att bidra till minskad ohälsa och minskade kostnader är att arbeta för att uppnå de nationella och regionala folkhälsomålen.

Nationella folkhälsomål

Det övergripande målet för Sveriges folkhälsopolitik är att skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor, jämnt fördelad över alla samhällsgrupper. Folkhälsoinstitutet har tagit fram elva folkhälsomål som är av särskild betydelse för folkhälsan. Dessa folkhälsomål har omformulerats till en vision inom Uppsala län, "God hälsa för alla i Uppsala län", samt till fyra strategier för att kunna nå visionen. Kommunen kommer även att arbeta

fram en kommunal folkhälsopolicy.

De nationella folkhälsomålen syftar till att motverka dagens samhällstrender som exempelvis en stillasittande livsstil och försämrad psykisk hälsa bland barn och ungdomar.

De nationella folkhälsomålen

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomisk och social trygghet
3. Trygga och goda uppväxtvillkor
4. Ökad hälsa i arbetslivet
5. Sunda och säkra miljöer och produkter
6. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård
7. Gott skydd mot smittspridning
8. Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa
9. Ökad fysisk aktivitet
10. Goda matvanor och säkra livsmedel
11. Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

Genom de kommunala verksamheterna bedrivs dagligen flera olika former av folkhälsoarbete. Förskolor, ungdomsmottagning, fritidsanläggningar och äldreomsorg är exempel på verksamheter som tillsammans med miljöarbete, drogförebyggande arbete och trygghetsarbete påverkar hälsan för befolkningen i Enköpings kommun.

En tydlig koppling till samhällets fysiska utformning har exempelvis folkhälsomål nummer nio om fysisk aktivitet. Genom tillgång till grönområden och bra gång- och cykelvägar kan fler lockas till motion (se mer i kapitlet Grönstruktur och fritid).

MEDBORGARPERSPEKTIV

Att man som människa kan känna delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande förutsättningarna för god folkhälsa. Därför är också delaktighet och inflytande ett av Folkhälsoinstitutets målområden.

Vid översiktsplanering ställer plan- och bygglagen krav på att medborgare ska ges möjlighet till påverkan

och insyn vid minst två tillfällen. Syftet under denna översiktsplaneprocess har varit att skapa fler tillfällen till dialog än vad lagen kräver.

JÄMLIKHET OCH TILLGÄNGLIGHET

Jämlikhet handlar om förhållanden mellan alla individer i samhället och utgår från att alla har lika värde. Att skapa ett jämlikt samhälle ska genomsyra all kommunal verksamhet. Det innebär att ge förutsättningar och möjligheter för lika rättigheter och att motverka diskriminering. Jämlikhet handlar om förhållandet mellan individer och grupper i samhället och människors lika värde. Jämställdhet är det ord som används när man talar om förhållandet mellan kvinnor och män.

Genom samhällsplaneringen kan förutsättningar skapas för ett integrerat samhälle genom bland annat varierade bebyggelseområden för alla.

Kommuninnevanorna ska uppleva trygghet och trivsel och den fysiska miljön ska vara tillgänglig och tilltalande. I samhällsplaneringen kan hänsyn tas till jämställdhet genom att utgå från mäns och kvinnors olika erfarenheter av boendets och vardagslivets organisering. Exempel på olikheter kan vara att män kör bil i högre utsträckning än kvinnor medan kvinnor nyttjar kollektivtrafik i högre grad. Kvinnors arbetsplatser ligger vanligtvis närmare bostaden än mannens. Mäns resande är i större utsträckning förknippat med arbete och kvinnors med inköps- och serviceärenden. En viktig förutsättning för en *jämställd samhällsplanering* är kvinnors upplevda trygghet i stadens offentliga miljöer. Forskning visar bland annat på att kvinnor i stor utsträckning anpassar sitt rörelsemönster och tillvägagångssätt beroende på hur vägen mellan två målpunkter ser ut.

Arbete med tillgänglighet utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder. Arbetet med att inventera och ge förslag till åtgärder för förbättrad tillgänglighet har koncentrerats till allmänna utrymmen i de fastigheter där kommunen bedriver verksamhet. På tur står nu att inventera den yttre miljön vid gator, torg, parkmiljöer och andra allmänna platser.

Kommunala Handikapprådet och direkta kontakter mellan företrädare för handikapprörelsen och kommunens nämnder och förvaltningar säkrar ett effektivt arbete för bättre tillgänglighet.

Trafik och kommunikationer

Mål och strategier för trafik, kommunikationer och infrastruktur finns på sidan 26.

Enköpings kommun har ett bra kommunikationsläge med stora städer som Stockholm, Uppsala och Västerås inom rimliga avstånd. Kommunens statistik visar att bra kommunikationer är viktiga för kommunens sysselsättning och för den levande landsbygden. Det är inte ovanligt att kommunens nyinflyttade väljer att bo på landsbygden och pendla till annan arbetsort. År 1990 arbetspendlade 2000 personer till Enköping. Antalet utpendlare var cirka 5000. Idag har antalet ökat till cirka 3 000 inpendlare och 7500 utpendlare.

Ur Enköpings kommuns Vision 2015 kan läsas "All utveckling av samhälle och infrastruktur i och kring Enköping ska utgå från ett helhets- och hållbarhetsperspektiv som innefattar dagens och morgondagens behov hos invånare, besökare och företag." Detta ställer många olika krav på kommunen, till exempel att kunna erbjuda goda kommunikationsmöjligheter, att hänsyn ska tas till bullereffekter och till skillnader mellan mäns och kvinnors sätt att transportera sig.

TRAFIKSÄKERHET

Trafiksäkerheten är en viktig faktor att arbeta med vid planering av framtida hållbara kommunikationer. I och med den så kallade nollvisionen från 1997 har trafiksäkerhetsfrågorna fått ytterligare tyngd vid planering

av gatumiljöer.

Kommunen arbetar idag långsiktigt för att få en trafiksäker och väl fungerande struktur av gator och gång- och cykelvägar i kommunens tätorter, allt enligt en upprättad trafiknätsanalys. Syftet med analysen är att minska antalet personskador i Enköping genom att visa hur gatunätet används idag och hur det kan förbättras i framtiden.

Kommunen arbetar även med att *knyta ihop* vägnätet. Det är viktigt att skapa ett vägnät med alternativa färdvägar, dels för ge möjlighet för utryckningsfordon att ta sig fram till alla platser, dels för att fördela trafikmängden.

Kommunens möjlighet att påverka trafiksäkerheten är främst genom utformningen av gator och vägar som exempelvis hastighetsbegränsningar och gatubelysning. Ett annat viktigt sätt att förbättra trafiksäkerheten är att påverka trafikanternas attityder och beteenden.

ÖVERGRIPANDE NATIONELLA OCH REGIONALA INFRASTRUKTURPLANER

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet. Det övergripande målet stöds av två huvudmål:

- Funktionsmålet berör resans eller transportens tillgänglighet.

- Hänsynsmålet handlar om säkerhet, miljö och hälsa.

De transportpolitiska målen är en utgångspunkt för alla statens åtgärder inom transportområdet, exempelvis hur myndigheterna ska prioritera bland olika önskemål och behov när de genomför sina uppdrag. Målen ska även vara ett stöd för regional och kommunal planering.

Det finns två övergripande planer som berör kommunens infrastrukturutveckling. Den ena är Nationell plan för transportsystemet 2010-2021 där Trafikverket ansvarar för att fördela pengar för att planera, bygga och underhålla nationella väg- och järnvägsnätet, sjöfarten och flyg i Sverige. I planen identifieras större investeringar samt hur prioriteringen bör ske. För Enköpings kommun berör den nationella planen E18, riksväg 70 och farleden genom Mälaren.

Den andra övergripande planen är Regionförbundets länsplan för regional transportinfrastruktur 2010-2021. I planen behandlas hur investeringar i Uppsala läns övriga regionala vägnät ska ske, till exempel säkerhetshöjande åtgärder utmed riksväg 55 söder om Enköping, utbyggnad till 2+1-väg Enköping - Litslena, pengar för förstudie järnväg till Uppsala samt pott för byggande av gång- och cykelvägar i länet.

GÅNG- OCH CYKELVÄGAR - STRATEGI FÖR LANDSBYGDEN

Denna översiktsplan hanterar endast frågor kring gång- och cykelvägar på landsbygden (alltså inte gång- och cykelvägar inom tätorterna).

Kommunfullmäktige har under 2011 gett kommunstyrelsen uppdraget att arbeta fram en strategi för landsbygdens gång- och cykelvägnät. Denna strategi har valts att lyftas in i denna översiktsplan. På samma sätt har tekniska nämnden fått uppdraget att ta fram en strategi för tätorternas gång- och cykelvägnät.

När de två strategierna är färdiga kommer de sammanställas till en gemensam cykelplan för hela kommunen.

Ett väl utbyggt och sammanhängande cykelnät är bra både ur miljö- och hälsosynpunkt. Cyklisterna kan delas upp i tre huvudgrupper; arbets- och skolpendling, pendling till fritidsaktiviteter samt turismpendling. Några avgörande faktorer för hur mycket cykeltrafik som finns

på en väg är sträckans längd mellan målpunkter och trafiksäkerheten.

Idag finns ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät i delar av kommunens tätorter. Andra delar av cykelnätet utgörs av lokalvägar. På landsbygden saknas till stor del separata cykelvägar och cykling sker på både större och mindre vägar i bilvägnätet. Flera av de större vägarna i kommunen, exempelvis riksväg 55 och riksväg 70, upplevs som mindre säkra för cyklister.

Länsplan 2010-2021

För Uppsala län finns en länsplan för regional transportinfrastruktur för åren 2010-2021. I planen avsätts totalt 82 miljoner kronor för cykelåtgärder utmed det statliga vägnätet. Krav ställs på medfinansiering från kommunerna på minst 50% för att få ta del av pengarna. Regionförbundet i Uppsala län har under år 2010 arbetat fram en regional cykelvägsplan. Syftet med planen är att få fram ett underlag för prioritering mellan nya cykelbaneprojekt i länet. Enköpings kommun har lyft ett cykelprojekt i denna cykelvägsplan: Hummelsta-Enköping. Under rubriken *Prioriterade cykelbaneprojekt i Enköpings kommun* anges fler gång- och cykelvägar som kommunen anses ska prioriteras i en kommande planering-

Planeringsprocessen för den regionala cykelplanen ser ut enligt följande:

Tillvägagångssätt för byggnation av gång- och cykelvägar på landsbygden

Möjligheten att bygga gång- och cykelvägar på landsbygden påverkas av flera faktorer, till exempel:

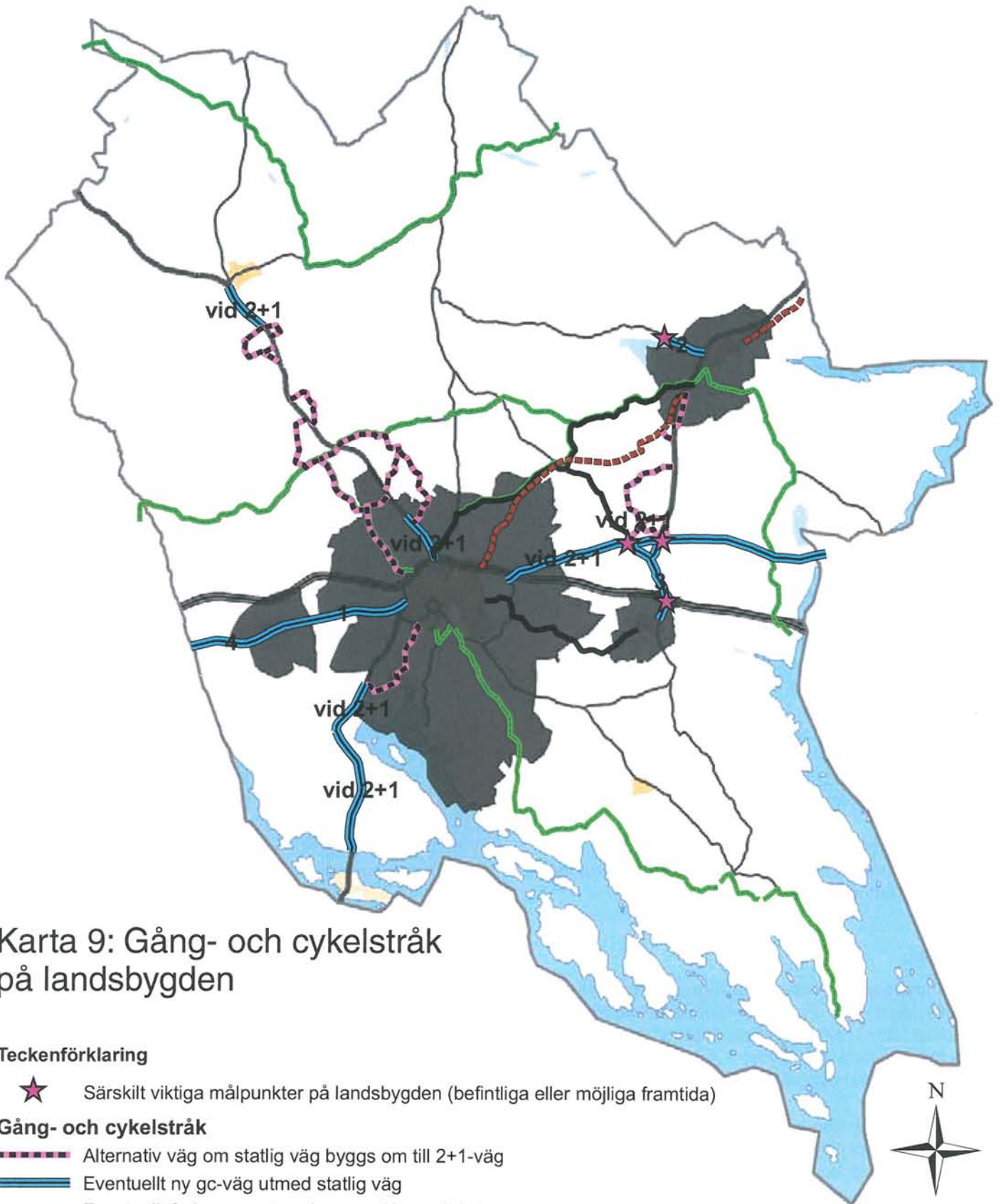
- Kommunens ekonomi
- Ansvarsfrågan vad gäller drift och skötsel
- Markfrågor då en gång- och cykelväg kan beröra många markägare, från kommun och statligt ägande till ett antal privata markägare

Förslag på tillvägagångssätt:

- Kommunen föreslår att markfrågorna i första hand löses genom frivilligt upplåtelse av mark.
- Gång- och cykelvägnätet kan ha något lägre standard på landsbygden än i tätorterna, till exempel i större utsträckning vara grusade vägar.
- Vinterskötseln kan vara mer begränsad på gång- och cykelvägar på landsbygden.

Prioriterade gång- och cykelbaneprojekt på landsbygden i Enköpings kommun

Kommunen har en spridd befolkning på en stor landsbygd vilket innebär att det inte går att bygga nya gång- och cykelvägar för alla i kommunens alla delar.

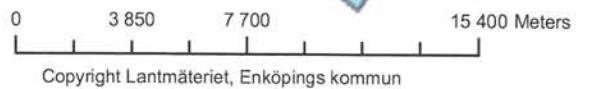
Karta 9: Gång- och cykelstråk på landsbygden

Teckenförklaring

★ Särskilt viktiga målpunkter på landsbygden (befintliga eller möjliga framtida)

Gång- och cykelstråk

- Alternativ väg om statlig väg byggs om till 2+1-väg
- Eventuellt ny gc-väg utmed statlig väg
- Eventuellt farbar väg utmed gammal banvall / alternativ väg
- Länk orter eller andra målpunkter längs befintligt vägnät
- Cykelleder (Sverigeleden och Mälardalsleden)
- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

Resurser behöver därför fokuseras där underlaget och behovet är som störst.

Karta 9 redovisar hur kommunen ser på det framtida gång- och cykelnätet på landsbygden med fokus på att sammankoppla större målpunkter med varandra eller tillgängliggöra tätorter för den tätortsnära landsbygdens befolkning.

Gång- och cykelbaneprojekten nedan har delats in i två kategorier: de objekt som blir högt prioriterade när en större väg byggs om till 2+1-väg samt övriga projekt som kommunen ser särskilt viktiga utifrån ett antal kriterier.

Nya gång- och cykelvägar då större vägar byggs om till 2+1-väg

Ett eventuellt behov av att bygga gång- och cykelvägar när vägar byggs om till 2+1-väg är svåra att prioritera i tid i jämförelse med andra intressanta kommunala projekt då de är avhängiga när Trafikverket drar igång sin planering och byggnation. Kommunen vill därför ej låsa sig i en prioriteringslista för dessa projekt utan ha handlingsberedskap när Trafikverket startar sina projekt. Av den anledningen ställs projekten nedan inte mot varandra i en prioriteringsordning utan listas i sin helhet.

Övriga prioriterade gång- och cykelbaneprojekt

En prioritering av projekten har tagits fram med kriterier som tidsaspekt, behov/önskemål, genomförbarhet, målgrupp, rekreation och turism, efterfrågan och betydelse för det sammanhållna nätet. Med hjälp av denna analys och prioritering kan kommunen avsätta medel och planera för en strategisk utbyggnad av gång- och cykelnätet på landsbygden.

Prioriteringsordningen är ett förslag som kan komma att ändra sig vid närmare utredningar. Prioriteringsordningen bör ses över en gång per år.

VÄGAR

Inom kommunen finns ett statligt vägnät (nationella och regionala vägar) som Trafikverket är väghållare för, ett kommunalt vägnät samt enskilda vägar. Vägarna är viktiga för persontransporter men har även stor betydelse för godstransporter genom Enköpings kommun.

Genom Enköpings kommun passerar flera större vägar som fungerar som länkar inom regionen. Den största vägen genom kommunen är motorvägen, E18, som har motorvägsstandard genom hela kommunen sedan hösten 2010.

I nord-sydlig riktning går Mälardiagonalen, riksväg 55, från Norrköping till Uppsala. Riksväg 55 är att se som en

Riksväg 70 mellan Enköping-Sävsta bygdegård. Ny gång- och cykelväg om riksväg 70 byggs om till 2+1-väg.

Riksväg 70 mellan Fjärdhundra-Gästre. Ny gång- och cykelväg om riksväg 70 byggs om till 2+1-väg.

Riksväg 55 mellan Enköping-Skolsta. Ny gång- och cykelväg om riksväg 55 byggs om till 2+1-väg.

Riksväg 55 mellan Skolsta-Litslena. Ny gång- och cykelväg om en knutpunkt för kollektivtrafik anordnas vid Litslena. Gäller särskilt om riksväg 55 byggs om till 2+1-väg.

Riksväg 55 mellan Svinnegarn-Spelbo. Ny gång- och cykelväg om riksväg 55 byggs om till 2+1-väg. Från Spelbo och in till Enköping finns en alternativ GC-väg.

Riksväg 55 mellan Hjulsta-Svinnegarn. Ny gång- och cykelväg om riksväg 55 byggs om till 2+1-väg.

1. Väg 519 mellan Enköping och Hummelsta. Ny avgränsad gång- och cykelväg på befintlig vägbana (gamla E18) för att sammanbinda de två tätorterna.

2. Väg 569 mellan Örsundsbro och Alstabadet. Ny gång- och cykelväg utmed befintlig väg för att sammanbinda tätorten med ett viktigt friluftsområde.

3. Väg 530/539 mellan Grillby och Skolsta. Ny gång- och cykelväg utmed befintlig väg för att sammanbinda två orter varav Skolsta har mycket god kollektivtrafik. (Alternativt även till Litslena om en bussbytesterminal anordnas)

4. Väg 519 mellan Hummelsta och Östanbro. Ny gång- och cykelväg på befintlig vägbana (gamla E18) för att bättre möjliggöra för trafikering till/från landsbygdsområden i Västerås kommun.

yttre förbifart till Stockholm. Mot nordväst startar riksväg 70 i Enköping som förbinder regionen med Dalarna. Alla tre vägar är av riksintresse.

Ytterligare en viktig förbindelse för boende och verksamma både i Enköpings kommun och i västra och mellersta Mälardalsregionen är länsväg 263 mot Arlanda. Denna väg är den i avstånd kortaste vägen till/från Arlanda, en viktig målpunkt för godstrafik, arbetspendling

och fritidsresor.

Kommunen förutsätter att Trafikverket arbetar för att förbättra standarden, trafiksäkerheten och framkomligheten utmed ovan nämnda viktiga stråk.

Förändringar av riksväg 55

Riksväg 55, även kallad för Mälardiagonalen, är en viktig vägförbindelse mellan Norrköping och Uppsala. Riksväg 55 fungerar idag som en yttre alternativ vägsträckning mellan norra och södra delarna av Stor-Stockholmsområdet. Det så kallade Saltsjö-Mälarsnittet i Stockholm är mycket hårt belastat och till exempel olyckor kan förhindra stora trafikmängder att ta sig mellan norra och södra Stockholm. Innan den planerade förbifart Stockholm är utbyggd är riksväg 55 den närmaste yttre länken över Mälaren även för Stockholmsområdet.

För att höja framkomligheten och trafiksäkerheten utmed vägen har delar av vägsträckan förbättrats och Trafikverket planerar för att bygga om delen Enköping - Hjulsta och delen Enköping - Litslena samt norr om Örsundsbro till så kallad 2+1-väg. Det är dock inte klart när detta kommer att påbörjas. Det är viktigt att Trafikverket vid kommande arbete med 2+1-väg tar hänsyn till nya planerade bebyggelseområden kring vägen där avfarter måste kunna anordnas.

Förändringar av riksväg 70

Riksväg 70 förbinder Stockholmsregionen med Dalarna. Trafikverket arbetar under 2010/2011 med en arbetsplan för att bygga om vägen till 2+1-väg mellan Enköping och Simtuna samt att bygga om korsningarna mellan riksväg 70 och E18 till cirkulationsplatser. I kommunens översiktsplan antagen 2001 fanns alternativa korridorer för en ny sträckning av riksväg 70 norr om Simtuna och till kommungränsen mot Sala. Vägverket har år 2006 meddelat att verket inte tänker planera vidare för denna nya sträckning. Då korridorerna inte längre är aktuella har desas inte tagits med i denna översiktsplan.

JÄRNVÄG

Genom kommunen korsar Mäljarbanan i öst-västlig riktning med tågtrafik mellan Göteborg och Stockholm samt kortare delsträckor mellan orterna. En ny järnväg är även önskvärt mellan Enköping och Uppsala vilket skulle binda samman Stockholm-Mäljarregionen ytterligare.

Mäljarbanan

Genom Enköpings tätort passerar Mäljarbanan som idag har dubbelspår från Enköping till Stockholm. Järnvägen är viktig för persontrafik och transporter. Många Enköpingsbor pendlar med tåg till ett arbete på annan ort, liksom flertalet personer pendlar till sin arbetsplats

i Enköping. En väl fungerande järnväg med en tät och pålitlig trafik är en mycket viktig faktor för att kommunen ska vara attraktiv för boende och verksamheter.

För regionens del är det viktigt att Mäljarbanan breddas mellan Kallhäll - Tomtebodavån från dagens två spår till fyra spår, för att åtgärda den flaskhals som råder på sträckan idag. På dagens två spår körs både regiontåg och pendeltåg från Bålsta in mot Stockholm. Dessa två tågtyper har olika hastighet och olika antal stopp, vilket innebär att hastigheten på regiontågen måste anpassas till pendeltågstrafiken. En utökning till fyra spår, där region- och pendeltåg separeras, ger möjlighet för tätare person- och godstågtrafik och bättre förutsättningar för tågen att hålla tidtabellerna samt att korta restiden till Stockholm.

På lång sikt kan det finnas behov av breddning med ytterligare spår även väster om Kallhäll samt breddning till dubbelspår väster om Enköping. För detta finns inga planer idag. Vid planering och tillståndsgivning i anslutning till järnvägen bör dock kommunen ta hänsyn till eventuell framtida breddning, så att en sådan inte försvåras.

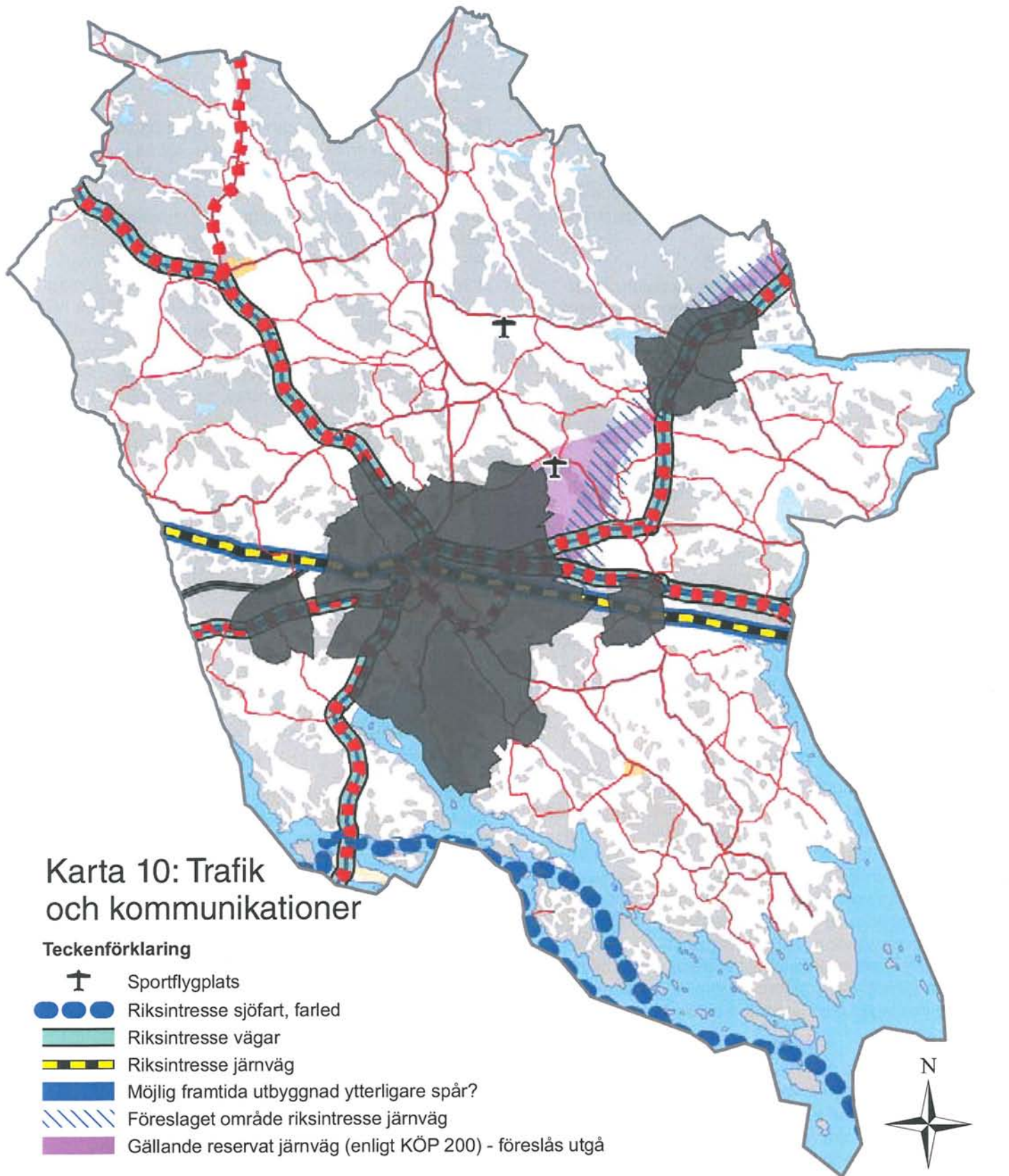
Ny station i Grillby och kombiterminal i Enköping

Kommunens förhoppning är att ett tåguppehåll ska bli möjligt i Grillby. Det finns dock inga planer på stopp i Grillby idag.

I anslutning till järnvägen öster om Enköping finns ett område utpekad för kombiterminal i den fördjupade översiktsplanen för Enköpings tätort. Om och när en kombiterminal kan etableras är i dagsläget osäker men kommunen har viljan att på sikt få en sådan etablering inom kommunen.

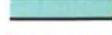

Ny järnväg mellan Enköping och Uppsala - Arosbanan

Resandeströmmen mellan Enköping - Uppsala - Västerås är stor. Dåvarande Banverket har, tillsammans med Länsstyrelsen och Regionförbundet i Uppsala samt kommunerna Enköping, Uppsala, Västerås, Sala och Heby, tagit fram en idéanalys för en ny järnväg mellan Enköping och Uppsala. Analysens syfte var att studera behov och förutsättningar för att bygga järnvägssträckan i relation till andra järnvägsprojekt i Sverige. Analysen visade att byggnation av en ny järnväg är "samhällsekonomiskt försvarbar". När och om byggnadsprojektet kan påbörjas är dock fortfarande osäkert. I Länsplan för regional transportinfrastruktur 2010-2021 finns medel avsatta år 2019 för en förstudie för järnvägen, vilket är det första steget i planeringsprocessen.

Karta 10: Trafik och kommunikationer

Teckenförklaring

- Sportflygplats
- Riksintresse sjöfart, farled
- Riksintresse vägar
- Riksintresse järnväg
- Möjlig framtida utbyggnad ytterligare spår?
- Föreslaget område riksintresse järnväg
- Gällande reservat järnväg (enligt KÖP 200) - föreslås utgå

Skyddsavstånd vägar

- 12 meter
- 30 meter
- 50 meter
- Rekommenderade vägar för farligt gods
- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

0 4 300 8 600 17 200 Meters

Copyright Lantmäteriet, Enköpings kommun

Det är viktigt att påpeka att en framtida järnväg mellan Enköping och Uppsala inte endast är en fråga för de kommuner som själva järnvägsspåret berör. En framtida järnvägssträckning skulle vara en viktig länk för hela regionen, en alternativ väg att ta sig från Mellansverige till Uppsala och vidare mot Norrland eller Arlanda utan att behöva passera Stockholm.

Förslag till nytt järnvägsreservat

I den gällande översiktsplanen antagen 2001 fanns ett reservatsområde redovisat för den framtida järnvägen. Området sträckte sig norrut från Enköpings tätort till Uppsala. I anslutning till Enköpings tätort var reservatet mycket brett och sträckte sig från den gamla banvallen i norr ner till Mälarbanan i öster (se rosa-skrifferat område i karta 10.)

Regionförbundet har tillsammans med Enköpings och Uppsala kommuner tagit fram en terrängstudie (2008) som studerar några möjliga korridorer för järnvägen och pekar på olika för- och nackdelar med de olika alternativen. Terrängstudien visar att en östlig sträckning av järnvägen ut från Enköpings tätort kan vara det bästa alternativet för framtiden.

I fördjupad översiktsplan för Enköpings tätort antagen 2009 har terrängstudien använts för utpekandet av nytt reservat, vilket betyder att reservatet smalnats av. Det är därför naturligt att reservatet i denna översiktsplan följer terrängstudien. Reservatet har av den anledningen smalnats av i jämförelse med den kommuntäckande översiktsplanen från 2001. Vid kommungränsen ansluter reservatet till det reservat som pekats ut i den nyligen antagna översiktsplanen för Uppsala kommun.

KOLLEKTIVTRAFIK

Kollektivtrafiken framhålls främst som ett alternativ till biltrafiken ur miljösynpunkt. Kollektivtrafiken kan även vara ett alternativ till biltrafiken ur privatekonomisk synpunkt samt ett alternativ med tanke på möjligheter att spara tid. En satsning på kollektivtrafiken är också en satsning på jämställdheten, då kvinnor oftare åker kollektivt än män.

Ny myndighet och fördubblingsmålet

Från och med den 1 januari 2012 kommer en ny kollektivtrafiklagstiftning gälla. Det innebär bland annat att varje län/region ska ha en ansvarig kollektivtrafikmyndighet som tar hand om all regional vardagstrafik i länet/regionen. I Uppsala län kommer Landstinget bli den regionala kollektivtrafikmyndigheten.

Upplands lokaltrafik AB har fått i uppdrag att arbeta för att nå det övergripande målet att resandet med kollektivtrafik ska fördubblas till år 2020. Det innebär en genomsnittlig ökning med cirka 7%. Direktivet anger vidare att

planeringen av trafiken ska utgå från en helhetssyn. En samplanering mellan olika typer av trafik (region-, landsbygds- och tätortstrafik) ska ske för att skapa ett integrerat trafiksystem, som även innefattar hållplatser och terminaler.

Busstrafik

Många Enköpingsbor pendlar med tåg till ett arbete på annan ort, liksom flertalet personer pendlar till sin arbetsplats i Enköping. En hel del av pendlingen sker dock i riktningar som inte nås via järnväg. De större allmänna vägarna trafikeras av buss i linjetrafik mot Strängnäs, Uppsala, Västerås, Bålsta och Arlanda. Linjen Enköping- Uppsala har hög turtäthet och resandeström liksom linjen Enköping- Västerås och Enköping-Bålsta.

Kommunen arbetar kontinuerligt med att förbättra för alla busstrafikanter, där även färdtjänst, sjukresor och skolskjutsar ingår. Trafiken sköts av olika aktörer, från statligt till olika länsbolag och kommunala aktörer till privata kommersiella aktörer.

Skolskjutstrafiken har ett väl förgrenat nät i kommunen. Skolskjutstrafiken genomförs under skolans läsår och antalet platser är anpassat till antalet elever. Kommunen är för närvarande huvudman för skolskjutstrafiken.

PARKERING

Plats för bilparkering är en återkommande fråga inom all tätortsplanering. När kommunen växer med bostäder och verksamheter sker det i tätbebyggda områden ofta på mark som tidigare har använts för parkeringsändamål. Då parkeringsplatser försvinner, samtidigt som staden förtätas ställer det höga krav på planeringen av nya p-platser.

Vid nyproduktion av till exempel bostadsbebyggelse ställs idag krav på att parkering ska ske på den egna tomten. Krav kan även ställas på att verksamheter ska lösa parkeringsfrågan på ett tillfredställande sätt om kommunen inte har anordnat parkeringsplats i anslutning till verksamheten. I tätbebyggda områden regleras parkeringsfrågan normalt i detaljplaner.

En fråga som får allt större fokus är behovet av så kallade pendlarparkeringar som fungerar som parkering för byte till annat transportsätt men som även uppmuntrar till samåkning i bil. Sådana parkeringar finns idag vid motorvägsavfarten i Grillby och vid Vattentornsskogen i Enköping. Planer finns även på nya pendlarparkeringar i kommunen.

VÄGAR FÖR TRANSPORT MED FARLIGT GODS

Genom kommunen passerar ett antal tunga transporter varje dag, både på järnvägen och på kommunens vägar. En del av transporterna fraktar så kallat "farligt gods" och av säkerhetsskäl får de inte ske på alla väg- och järnvägssträckor utan endast på i förväg utpekade vägar, se karta 10.

FLYG

Enköpings kommun har fyra större flygplatser inom rimligt bilreseavstånd. Arlanda flygplats som är den största nås med bil, buss eller tåg från Enköping. Förutom Arlanda så finns även Bromma flygplats, flygplatsen i Västerås samt Skavsta flygplats utanför Nyköping. Inom kommunen finns även mindre sportflygfält.

VATTENVÄGAR OCH BÅTTRAFIK

Mälaren har en allmän farled som leder upp till Enköpings tätort via Enköpingsån. Farleden mellan Södertälje och Västerås är av riksintresse. Många fraktfartyg trafikerar farleden med hamnarna i Västerås och Köping som målpunkter. Utöver godstrafiken är även Mälaren vältrafikerad med fritidsbåtar under sommarhalvåret.

UTVECKLINGSTENDENSER

Framkomlighet och trafiksäkerhet

Resmängderna ökar i regionen vilket leder till att det framför allt i rusningstrafik kan vara kapacitetsbrist i transportnätet. Inom Enköpings kommun är det i dagsläget i första hand platsbristen på populära tågavgångar samt problemen med inställda och försenade tåg som påverkar medborgarna.

Vad gäller kapacitetsbrister i vägnätet så är problemen mindre inom kommunen, medan det närmare Stockholm finns stora problem.

Det finns en del att göra vad gäller trafiksäkerheten utmed vägarna i kommunen. Ombyggnation av riksväg 70 och 55 till 2+1-väg är framtida trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Den hastighetssänkning som Trafikverket har genomfört för vissa vägsträckor har till avsikt att minska antalet olyckor med svårt skadade eller omkomna.

Miljö

Transportsektorn svarar för en stor del av utsläppen av koldioxid. År 2008 släppte vägtrafiken ensam ut 96 000 ton koldioxid av totalt 105 000 ton i Enköpings kommun*.

* Källa: Stockholm och Uppsala läns luftvårdsförbund.

Transportsektorn alstrar förutom koldioxidutsläpp även trafikbuller. Positivt för livsmiljön är att allt fler fordon går på miljövänligare drivmedel vilket minskar utsläppsnivån av miljöfarliga gaser men inte bullerproblematiken i större utsträckning. Elbilar kan minska bullervärdena något, men bilarna alstrar fortfarande störande ljud i form av däckljud. Åtgärder för att minska buller kan, förutom bullerskyddande åtgärder som plank och vallar, vara alternativ vägbeläggning till exempel "tyst asfalt".

Resor i det framtida transportsystemet ska från dörr till dörr vara så effektiva och miljövänliga som möjligt och i denna utveckling spelar cykeln en väsentlig roll. Kommunens målsättning är därför att gång- och cykeltrafiken ska öka. Teknikutvecklingen påverkar givetvis också, med exempelvis elcyklar, som gör att cykling sker över större avstånd.

Godstransporter

Godstransporterna antas öka och Enköpings kommun marknadsförs som en logistik kommun med central placering i Mälardalsregionen vilket ger goda transportmöjligheter. Fler logistikföretag i Enköping samt en framtida kombiterminal kommer ytterligare att öka godstransporterna i kommunen.

Intelligenta transportsystem (ITS)

Intelligenta transportsystem gör det möjligt att förmedla information i realtid i transportsystemet. Genom ITS kan transporter bli snabbare och säkrare samtidigt som miljöbelastningen minskar. För näringslivet innebär det exempelvis att gods lättare kan levereras i tid.

Några funktioner som kan underlätta för medborgarna är information via webb, GPS eller informationsskyltar utmed vägen som till exempel varnar trafikanter för köer, övergångsställen, vägarbeten och avstängningar samt ger information om reslängd och alternativa resvägar.

Foto: A-prömenaden, parkkontorets bildarkiv.

Grönstruktur, friluftsliv och naturvård

Mål och strategier för grönstruktur, friluftsliv och naturvård finns på sidan 28.

Kommunens grönstruktur utgörs av all mark som inte är bebyggd eller hårdgjord, det vill säga naturområden, hela landskapet med jordbrukslandskapets åkermarker, småbiotoper, hagmarker och bryn, skogslandskapets barrskogar, ädellövskogar, sumpskogar och andra skogsmiljöer. Till grönstrukturen kan man även räkna vattendrag, våtmarker, sjöar, tätorternas parker, tätorternas naturmark och kanske även trädgårdar.

Större delen av grönstrukturen ingår i det vardagligt brukade landskapet där jordbruk och skogsbruk pågår. I det här avsnittet fokuseras på grönstrukturens betydelse som boendemiljö, upplevelsemiljö, för motion, rekreation, friluftsliv och turism samt naturens betydelse för biologisk mångfald och som livsmiljö för vanliga och ovanliga arter.

Grönstrukturen har stor betydelse för vår livsmiljö och den biologiska mångfalden. Den stimulerar till aktivitet och god folkhälsa. Många av kommunens invånare bor i tätorter. I tätorterna nyttjar många människor samma ytor i grönstrukturen. Park, naturområden och tätortsnära naturområden erbjuder avkoppling, lugn, mötesplatser, rum för motion, lek, tävlingar och naturupplevelser. De är viktiga för långsiktigt god utveckling av tätorten som vistelseplats och boendemiljö. Inom och intill tätorterna behöver det finnas ett sammanhängande stråk av gång- och cykelvägar omgivna av parker, alléer, partier av natur

och små skogsområden som hänger ihop med större naturområden i tätorternas utkant.

Kommunen har i den fysiska planeringen ansvar för att beakta grönstrukturens olika värden som stråk, attraktiva ytor för rekreation och för upplevelser av natur och biologisk mångfald. Särskilt värdefulla naturmiljöer behöver ibland ges ett aktivt bevarande genom naturreservatsbildande. I andra områden så lämpar sig pågående markanvändning bäst, jordbruk och skogsbruk bör prioriteras. Ny bebyggelse behöver lokaliseringssprövas och hanteras på ett ansvarsfullt sätt.

Grönstrukturen bidrar även till rening av luft och vatten på ett naturligt sätt. Naturens växtlighet fungerar som filter för en del föroreningar. Vegetation, alléer, träd och skogsriddar tar upp damm från trafik, dämpar i viss mån buller eller i vart fall upplevelsen av trafik och buller.

Friluftsliv handlar om inomhus- eller utomhusaktiviteter, om att röra på sig, social gemenskap, upplevelser eller möjlighet till ro. Vad gäller friluftsliv kopplat till mark- och vattenanvändning, är ytor som används i samband med fritidsintressen en viktig fråga. Dessa ytor kan vara skogsområden, friluftsområden, fotbollsplaner, ishockeyrinkar, motions- och elljusspår samt badplatser. En avgörande faktor till en god fritid är, förutom att det finns ett brett utbud, även närhet och tillgänglighet till fritidsanläggningarna och naturområdena. En god tillgänglighet är särskilt viktig för barn, ungdomar, äldre

och personer med olika funktionsnedsättningar.

För att kartlägga olika natur- och grönområdets sociala, kulturella och ekologiska värden och för att ytterligare öka kunskapen om olika grönområdets betydelse och användning, tillgångar och brister kan kommunen behöva ta fram ett underlag i form av en grönplan, ett grönstrukturprogram eller en "Park, natur- och friluftsplan".

TÄTORTSNÄRA GRÖNSTRUKTUR

Tätortsnära natur

Huvuddelen av kommunens befolkning bor i tätorter och andelen tätortsboende förväntas öka. Många människor behöver därmed nyttja parker, bostadsnära naturmark, naturområden mellan stadsdelarna och tätortsnära strövområden för sitt friluftsliv och för naturkontakt.

Avståndet från bostad eller arbetsplats till rekreativ mark är i många fall avgörande för hur ofta man tar sig ut för vardagsmotion exempelvis lunchpromenader. Under kvällar, helger och ledighet är närområdet fortfarande viktigt för vardagsmotion men nu ökar aktionsradien och närströvområden blir viktiga målpunkter. Närströvområden i alla tätorter och i centralortens olika delar är en viktig förutsättning för möjligheter till motions- och friluftslivsaktiviteter, till avkoppling och naturupplevelser på fritiden.

För många med stillasittande arbeten sker den enda dagliga motionen då man tar sig från hemmet till arbetet. Säkra gång- och cykelvägar mellan bostad, arbetsplatser, pendlarknutpunkter och platser för fritidsaktiviteter och rekreation underlättar för aktiva transporter som promenader och cykelåkning.

En god planering med sammanhängande stråk av naturmark, gärna i anslutning till gång- och cykelvägar och tillgängliga naturområden och närströvområden är viktiga frågor i den kommunala fysiska planeringen. Kommunen har också ett stort ansvar för att tillgängliggöra naturmark och underlätta för många att kunna nyttja dessa naturområden. Bra förvaltning och skötsel av kommunägd tätortsnära natur kan skapa viktiga mervärden och ökad användning. Bra tillgänglighet kan innebära gång- och cykelvägar, parkeringar, fina entréer till naturområdet, skyltar med karta och information, bänkar och bord, kanske grillplatser i attraktiva lägen och tillgänglighetsanpassningar så att alla kan nyttja åtminstone några väsentliga delar av området.

För alla grupper av människor är tillgång till avkopplande och rekreativa miljöer, gärna naturmiljöer viktig. Inte minst gäller detta vid rehabilitering eller för boende inom vård

och omsorg.

För förskolor och skolor är närnatur ofta viktig för att erbjuda plats för lek och lärande. Många förskolor nyttjar nästan dagligen sina närmaste naturområden och skolornas närnatur används i den löpande undervisningen inte minst i idrott och naturkunskap men också då läraren väljer utomhuspedagogik även i andra skolämnen. Under senare år har skolornas utemiljöer och utomhuspedagogik i Enköpings kommun fått en större roll i undervisningen, bland annat genom en naturskoleverksamhet. En positiv erfarenhet av friluftsliv och naturkontakt för barn och elever kan på sikt skapa goda vanor som på samhällsnivå leder till ökad folkhälsa.

Parker

Enköpings parker, framför allt i Enköpings tätort, har uppmärksammats under ett flertal år. Som besöksmål i Enköping utgör parkerna en huvudattraktion. Förutom den grundläggande parkdesignen försöker kommunen i sina anläggningar utnyttja växtmaterialets möjligheter till variation och dynamik för att skapa atmosfär och nyfikenhet. Gestaltning, mångfald och olika karaktärer är typiska för dessa platser och prunkande oaser som ofta innehåller många exotiska växter. För att göra parkerna till mötesplatser finns lekplatser och multisportplaner i eller i anslutning till flera av parkerna som är allt från små fickparker till idéträdgårdar och större parkstråk.

GRÖNSTRUKTUR OCH TURISM

En attraktiv natur är en grundförutsättning för natur- och kulturturism. Den svenska naturen i allmänhet och de skyddade områdena i synnerhet utgör en tillgång som kan bidra till den regionala utvecklingen.

Enköpings kommun har arbetat aktivt med kommunens parker och antalet turistbesök visar att arbetet gett goda resultat. Det finns även stora möjligheter att utveckla tillgänglighet och skötsel av den tätortsnära naturen. Bra tillgänglighet, gång- och cykelvägar, parkeringar vid entréer till naturområden och informationstavlor är exempel på åtgärder som kan öka nyttjandet av grönområden. Länsstyrelsen och Upplandsstiftelsen förvaltar de flesta naturreservaten i kommunen, så att naturvärdena utvecklas och tillgängligheten för besökare ökar. Detta främjar såväl friluftsliv som turism.

Flera av kommunens naturreservat är väsentliga besöksmål i regionen. Härjarö naturreservat är förmodligen det naturreservat i kommunen som har flest besökare som söker olika former av friluftslivsaktiviteter. Hjälstavikens naturvärden kombinerade med områdets kulturvärden och upplevelsevärden lockar årligen många besökare. I Mälaren är ett pärlband av naturreservat

främst viktiga för sommarens båtliv, medan Bryggholmen med naturreservat och Bryggholmens gård erbjuder relativt många besökare ett natur- och kulturresmål.

I övriga kommunen är det främst naturreservaten Hårsbäcksdalen, Skattmansöådalen, Vånsjöåsen och Hemsta hagar som utgör kända resmål. Flera av kommunens badplatser har särskild betydelse utöver rent lokalt. Bredsand lockar besökare som åker en längre sträcka, likaså Härjarö. Även Alstabadet attraherar besökare från exempelvis Uppsala tätorts västra delar. Det finns potential att ytterligare utveckla dessa områden som resmål, inte minst genom marknadsföring.

FRILUFTSLIV

Inom Enköpings kommun finns ett varierat fritids- och friluftslivsutbud. Mälaren, vandringsleder, naturreservat och sportanläggningar med mera ger möjlighet för alla invånare att hitta sin favoritplats eller fritidsaktivitet, vare sig man är intresserad av promenader, skidåkning, svamplockning, segling, fotboll eller bad med mera. Alla dessa aktiviteter sker i en grönstruktur, antingen i allemansrättsligt tillgänglig natur eller så finns anordningar som underlättar för friluftsliv, som kanalisering och ser till så att området klarar många besökare utan risk för slitage, nedskräpning eller konflikter.

Kommunen har ett ansvar för att i den fysiska planeringen beakta en långsiktig hushållning med viktiga områden för friluftslivet. Kommunen har även en viktig roll som tillhandahållare av områden som är tillgängliga och iordningsställda för friluftslivsaktiviteter i olika former. Detta gäller alldeles särskilt för tätortsnära områden där många är hänvisade till de områden som ligger nära bostaden eller nära staden eller tätorten. Närströvsområdena är viktiga för friluftslivet.

Allemansrätt, bad, leder, friluftsområden

Tack vare allemansrätten finns möjlighet att besöka stora delar av landskapet för motion och friluftslivsaktiviteter. För att underlätta för många människor att komma ut i naturen så finns iordningsställda områden där kommunen, länsstyrelsen, Upplandsstiftelsen med flera har gjort åtgärder och anläggningar i naturen.

Många uppskattar Mälaren och mälärstranden som plats för rekreation. Iordningsställda friluftsbad är därför viktiga för många människors önskemål om sommaraktiviteter. Badplatserna vid Bredsand, Alsta, Koffsan och Nylada drivs av kommunen. Vid Härjarö finns flera badplatser som sköts av Upplandsstiftelsen. Ytterligare badplatser vid Fånö, Kullabadet och Strand sköts av olika föreningar. Ytterligare några mindre bad ägs och sköts av föreningar och lokala samfälligheter. Sammantaget finns det längs

kommunens långa Mälärstrand relativt få badplatser.

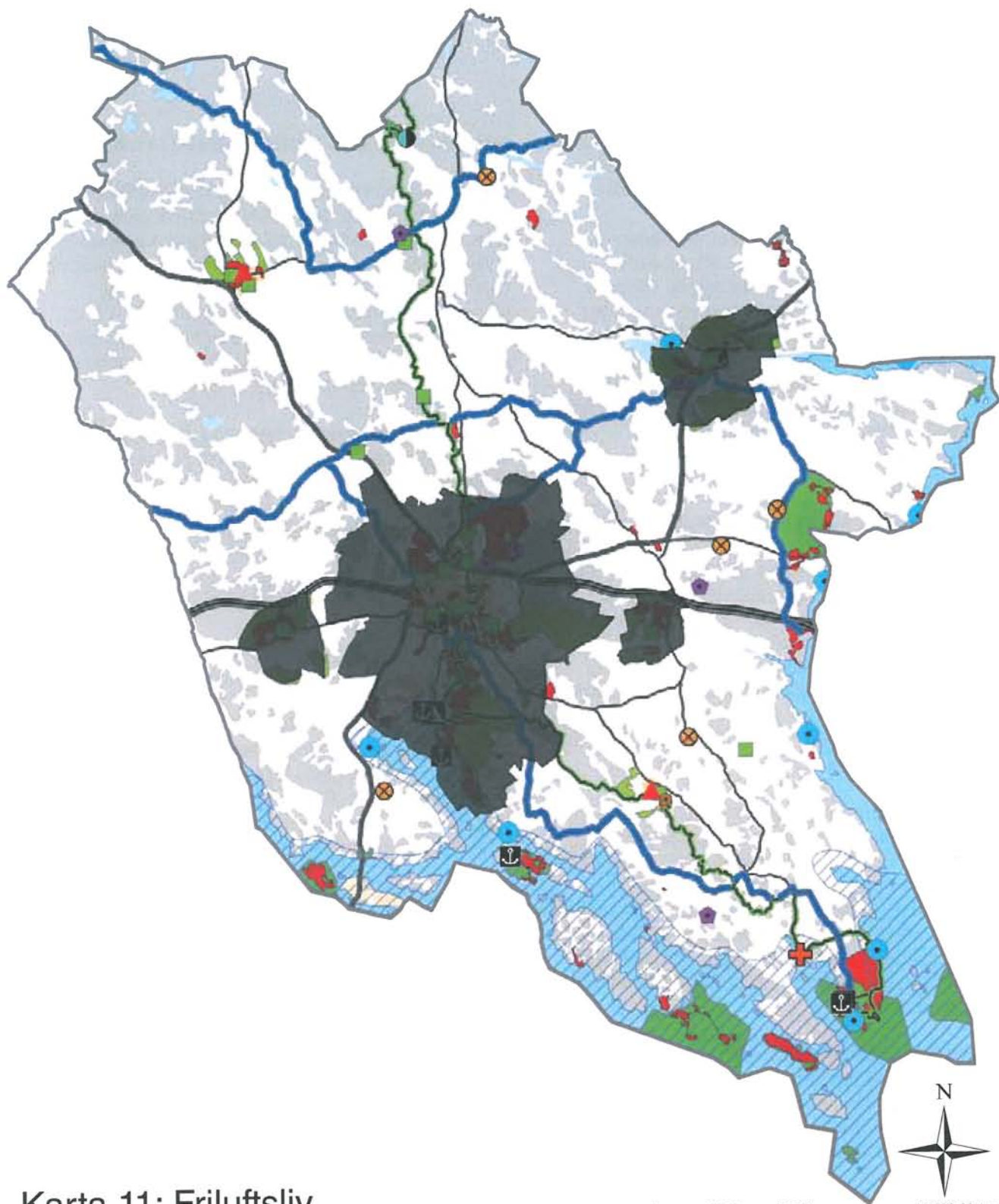
Upplandsleden börjar i söder med att följa Mälärstranden vid Härjarö och går genom Mälarnära ädellövskogar, fortsätter genom skogar och kulturlandskap fram till Lillkyrka, vidare till Bredsand och passerar Enköping och vidare delvis längs Enköpingsåsen upp till större skogsområden vid Skattmansöådalen i norr. Upplandsstiftelsen är huvudman för Upplandsleden och har tecknat avtal med markägare och med länets kommuner för löpande drift och tillsyn.

I flera av naturreservaten finns vandringsleder och slingor som ger fina naturupplevelser, bland annat en 8 km lång slinga runt Hjälstaviken. Oftast är det Länsstyrelsen som ansvarar för förvaltning av naturreservaten och deras stigar och vandringsleder, i några av naturreservaten är det Upplandsstiftelsen. Cykellederna Sverigeleden och Mälardalsleden passerar genom kommunen, Svenska Cykelsällskapet är huvudman för dessa.

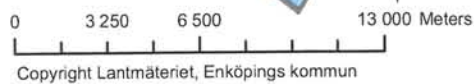
Områden där man har gjort bredare satsningar på friluftsliv med motionsspår, bad och ibland informationsinsatser kan kallas friluftsområden. Kommunens mest kompletta friluftsområde är Härjarö naturreservat (med flera friluftsbad, grillplatser, vandringsled etc) som ägs och sköts av Upplandsstiftelsen. På Bryggholmen finns också faciliteter, bad, leder och natur i och utanför naturreservatet i den omfattningen att det kan betraktas som ett friluftsområde.

Naturreservatet förvaltas av länsstyrelsen och aktiviteter kring Bryggholmens gård drivs av stiftelsen Bryggholmen. Några egentliga kommunala friluftsområden i den bemärkelsen finns i viss utsträckning vid Bredsand och vid Gånstaspåret/Brännskogen och Gröngarnsåsen-Dyarna nära Enköpings tätort. I Fjärdhundra, Örsundsbro, Grillby, Lillkyrka och Hummelsta finns motions- och elljusspår som går genom skogsområden som ägs av kommunen och har stor betydelse som välbesökt tätortsnära natur och där olika typer av friluftslivsaktiviteter kan bedrivas. Delvis inom Skattmansöådalens naturreservat finns ett område för friluftslivsaktiviteter på vintern. Här driver den ideella föreningen Skattmansöådalens förening slalombacken och preparerar skidspår.

Det finns en stor förbättringspotential att möta en ökad efterfrågan på rekreations- och friluftsområden. Kommunen bör verka för att ytterligare utveckla friluftsområden, gärna i samverkan med exempelvis Upplandsstiftelsen.

Karta 11: Friluftsliv

Teckenförklaring

	Angöringsbrygga		Ridning, travbana		Cykelleder (Sverigeleden och Mälardalsleden)
	Badplats		Skidbacke		Upplandsleden
	Campingplats		Skjutbana		Riksintresse rörligt friluftsliv
	Fotbollsplan		Tempererade bad		Skogsstyrelsen - skogar med sociala värden
	Gästhamn		Travbana		Naturresevat
	Idrottsplats		Vindskydd		Tätortsnära natur
	Kanotuthyrning				Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

ÖVRIG FRITIDSVERKSAMHET

I kommunen finns ett medborgarhus, Joar Blå i Enköpings tätort. Där bedrivs kulturell fritidsverksamhet bland annat genom biograf- och teatersalongen samt kommunbiblioteket. Kommunbiblioteket i Enköpings tätort har filialer i Fjärdhundra, Grillby, Hummelsta och Örsundsbro. En bokbuss förser landsbygden läshungriga med litteratur.

I kommunen finns ett rikt föreningsliv. Här finns ett trettiotal bygdegårdar och bygdeföreningar, ett sjuttioal idrottsföreningar, ett tjugotal kulturföreningar, därutöver finns koloniföreningar, invandrarföreningar med mera.

Sport och idrottsanläggningar

I Enköpings kommun finns flera kommunala sportanläggningar. I Enköpings tätort ligger Idrottshuset som är kommunens största sportanläggning med bland annat simhall och i Fjärdhundra finns ytterligare en badanläggning, Fjärdhundrabadet, som är ett tempererat utomhusbad. I samtliga tätorter finns sporthallar. Det finns två näridrottsplatser i Enköpings tätort och syftet med näridrottsplatser är att ge möjlighet för spontanidrott. Kommunens ambition är att bygga ett antal näridrottsplatser även i kommunens övriga delar i samarbete med t.ex. skolor och Enköpings Hyresbostäder. I Fjärdhundra, Örsundsbro, Grillby, Lillkyrka och Enköpings tätort finns naturgräs- och grusplaner. Ambitionen hos Fritidsförvaltningen är att en del av grusplanerna i framtiden byggs om till konstgräsplaner. Motions- och elljusspår finns i Enköpings tätort, Lillkyrka, Grillby, Hummelsta, Fjärdhundra och Örsundsbro.

I kommunen finns även större privata idrottsanläggningar som Enköpings golfklubb och Friiberghs Golfklubb, flera ridhus och hästsportanläggningar, motorstadion, boule- och tennishall, skytteanläggning med mera.

Småbåtshamnar

I Enköping och Örsundsbro och på ett flertal platser längs Mälarstranden finns småbåtshamnar. Gästhamnar finns i hamnområdet i centrala Enköpings tätort, Örsundsbro, på Bryggholmen, vid Härjarö samt vid Kolarudd. I kommunen finns en stor efterfrågan på fler småbåtshamnar och områden för säker vinterförvaring av båtarna. Etablering av större småbåtshamnar med tillhörande vinterförvaring kan vara möjliga att prova inom översiktsplanens utpekade LIS-områden.

NATURVÅRD - HÄNSYNSOMRÅDEN OCH INVENTERINGSUNDERLAG

Det finns olika kunskapsunderlag som beskriver objekt med ekologiska värden eller värden för friluftslivet. Det

LAGREGLERADE NATUROMRÅDEN

För flera områden eller objekt finns särskilda skyddsbestämmelser, regler och riktlinjer. Dessa redovisas under särskilda avsnitt i översiktsplanen.

Avsnitt Riksintressen

- Riksintressen Naturvård
- Natura 2000

Avsnitt Förordnanden

- Naturresevat
- Naturminnen
- Biotopskydd
- Landskapsbildsskydd
- Strandskydd (se även avsnitt stranskydd)

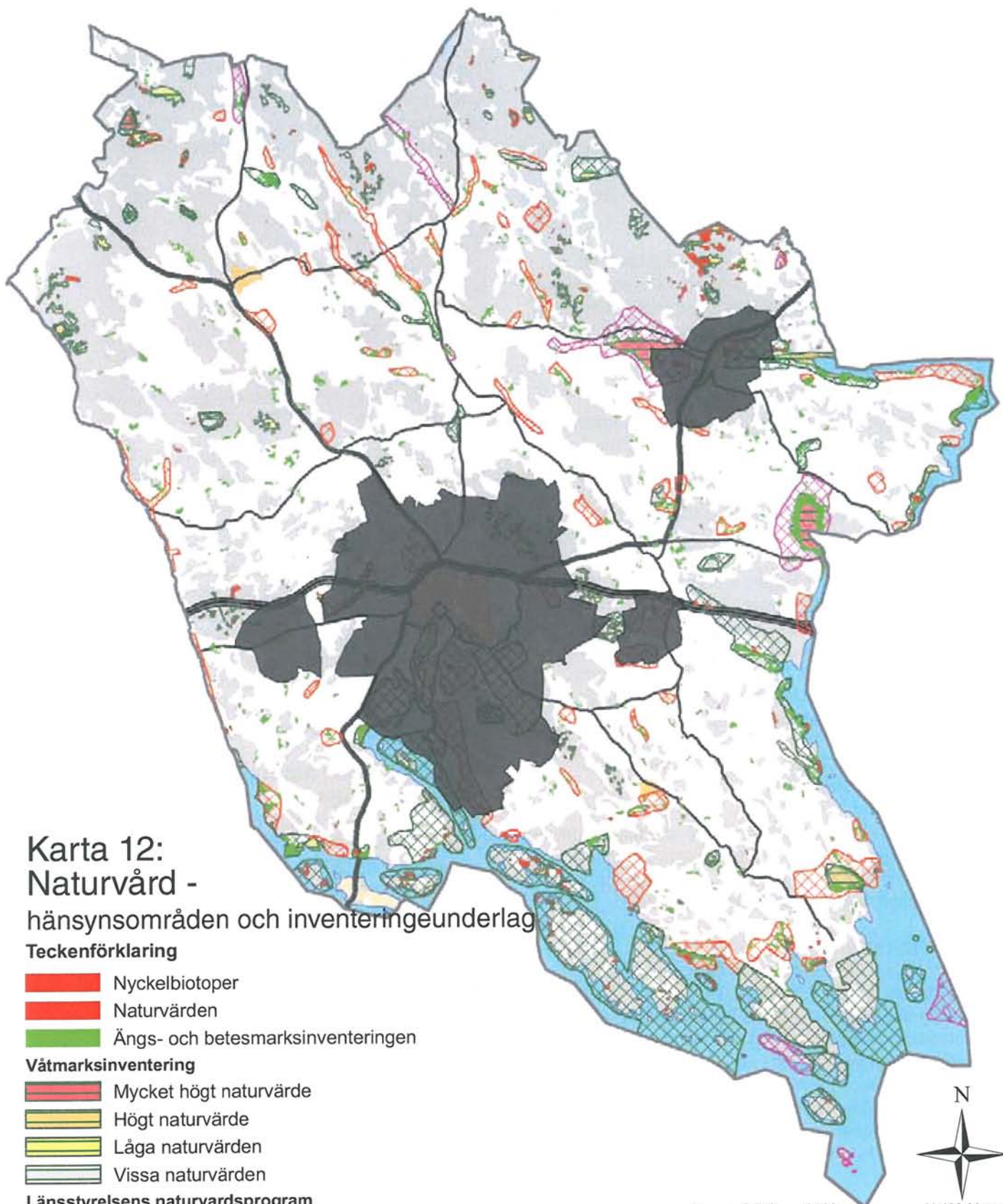
är områden som uppmärksammas i olika inventeringar och sammanställningar. Underlagen har tillkommit i olika omgångar och har i flera fall tagits fram av andra myndigheter såsom Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Länsstyrelsen. De används bland annat av kommunen som planeringsunderlag vid provningar om förhandsbesked eller annan fysisk planering. Inom kommunen finns ett antal värdefulla naturområden, både för friluftslivet och växt- och djurlivet. Områden kan ha mer eller mindre omfattande skydd till exempel genom riksintressen, förordnande och hänsynsområden. De olika områdena nyttjas även i olika utsträckning av kommunens invånare som vill komma ut i naturen.

Nyckelbiotoper, naturvärdesobjekt i skog och sumpskogar

Nyckelbiotoper är skogsområden med höga naturvärden och de har stor betydelse för en mångfald av hotade växt- och djurarter som är beroende av speciella naturtyper. Skogsstyrelsen har inventerat och beskrivit nyckelbiotoper och objekt med höga naturvärden, så kallade naturvärdesobjekt. De senare värdefulla för många arter, men inte lika exklusiva som nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen har även sammanställt kunskap om sumpskogar, ofta skogsmark med naturvärden på blöt mark. Alla områdena redovisas i karta 12.

Ängs- och betesmarker, TUVÅ

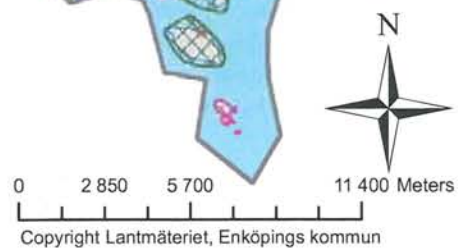
Till följd av jordbrukets förändrade produktionsformer ändras jordbrukslandskapet och dess natur- och kulturvärden. Jordbruksverket har med hjälp av länsstyrelserna tagit fram Ängs- och betesmarksinventeringen, populärt kallad TUVÅ, som redovisar biologiskt och kulturhistoriskt särskilt värdefulla områden. Dessa redovisas i karta 12.

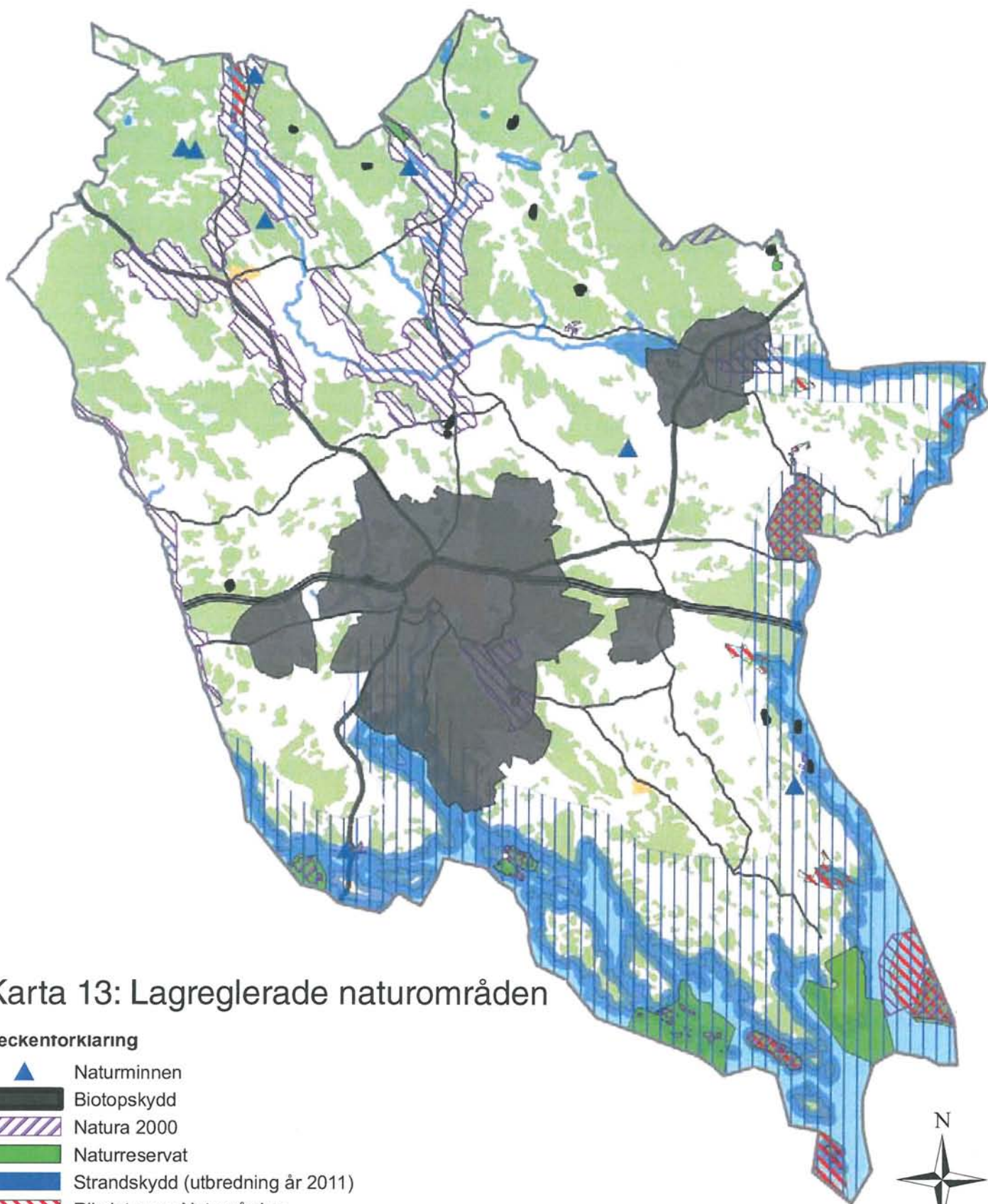

Karta 12:
Naturvård -
 hänsynsområden och inventeringeunderlag

Teckenförklaring

- Nyckelbiotoper
 - Naturvärden
 - Ängs- och betesmarksinventeringen
- Våtmarksinventering**
- Mycket högt naturvärde
 - Högt naturvärde
 - Låga naturvärden
 - Vissa naturvärden
- Länsstyrelsens naturvårdsprogram**
- 1, högsta värde
 - 2, mycket högt värde
 - 3, högt värde
 - Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

Karta 13: Lagreglerade naturområden

teckentorklaring

- Naturminnen
- Biotopskydd
- Natura 2000
- Naturreservat
- Strandskydd (utbredning år 2011)
- Riksintresse Naturvården
- Riksintresse Mälaren med öar och strandområden
- Värdefull landskapsbild (fd landskapsbildsskydd)
- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

Copyright Lantmäteriet, Enköpings kommun

Länsstyrelsens naturvårdsprogram

Under 1960-, 70- och 80-talen samlades kunskapsunderlag över länets värdefulla naturområden. Dessa sammanställdes 1987 av länsstyrelsen i Naturvårdsprogram för Uppsala län – Värdefulla områden för naturvård och rörligt friluftsliv. Objekten kan vara aktuella eller olika förutsättningarna kan ha gjort objekt inaktuella, underlaget använd rutinmässigt vid kommunens ärendehantering. Områdena redovisas i karta 12.

Ekologiskt känsliga områden

En sammanställning över ekologiskt känsliga områden som av gavs ut av länsstyrelsen 1994. Sammanställningen har sin grund i naturresurslagen, numera Miljöbalken 3 kap, 3 §: "Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön." I flera fall sammanfaller ekologiskt känsliga områden med objekten i länsstyrelsens naturvårdsprogram, men det finns även andra objekt som exempelvis förorenade markområden. Underlaget används i olika ärenden, men kompletteras med nyare data.

Våtmarksinventeringen

En nationell inventering som beskriver olika typer av våtmarker med naturvärdesbedömning. Underlaget för Uppsala län är från 1984. Underlaget används vid olika ärenden. Naturvärdena kan ha förändrats och kan antingen bedömas vara lägre eller högre idag.

Data om hotade och sällsynta arter

Genom länsstyrelsen, och i viss mån Artdatabanken samlas information om förekomst av sällsynta, hotade (rödlistade) arter, signalarter eller naturvårdsintressanta arter. Denna punktdata utvecklas löpande genom ideella eller professionella inventerare. Underlaget används av kommunen, men det kan inte redovisas på karta i översiktsplanen då det rör sig om en stor datamängd med mängder av punkter.

Skogens sociala värden

Skogsstyrelsen har i uppdrag att bevaka en mångfald av skogens värden, förutom produktionsvärden, även naturvärden och skogens värde som rekreativ mark. Tillsammans med landets kommuner ska Skogsstyrelsen sammanställa och uppdatera ett kunskapsunderlag som beskriver skogsmark som kan ha särskild betydelse för rekreation. Kommunen levererar sammanställning över områden och en kort beskrivning av respektive område. Planeringsunderlaget sammanställs av Skogsstyrelsen under namnet "Skogens sociala värden." Redovisas i karta 11.

Närströvområden

I kommunens olika fördjupade översiktsplaner har närströvområden pekats ut. Även för tätorterna Lillkyrka och Fjärdhundra som saknar fördjupad översiktsplan finns närströvområden redovisade. Dessa områden redovisas i karta 11.

Odlingslandskapets natur- och kulturvärden

Det senaste seklets rationaliseringar inom jordbruket har omvandlat landskapet och tidigare vanliga markslag har successivt trängts undan. Odlingslandskap av med särskilt stora natur- och kulturmiljövärden har redovisats av länsstyrelsen i Odlingslandskap i Uppsala län – program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden från 1993. Avsikten med programmet var bland annat att användas som underlag i fysisk planering, t ex i kommunernas översiktsplaner.

Riksintresse Mälaren med öar och strandområden

Mälaren med öar och strandområden är i sin helhet av riksintresse på grund av dess värdefulla vatten- och naturmiljöer. I hela området gäller begränsade möjligheter för exploatering.

Riksintresseområden för naturvården

Riksintresseområden för naturvården är mark- och vattenområden som utgör specifika livsmiljöer för växt- och djurlivet. I Enköpings kommun finns 13 områden som är av riksintresse för naturvården, exempelvis Hjälstaviken, Röllingen och Sisshammarsviken.

STORA OPÅVERKADE OMRÅDEN

Vilka restriktioner som gäller för opåverkade områden återfinns i mål och strategier på sidan 28.

Senaste seklets snabba samhällsförändringar innebär omfattande påverkan på landskapet och naturmiljön. Exploateringar och andra ingrepp i miljön påverkar landskapet i stort och smått. Bland annat detta beaktas i Miljöbalken som i 3 kap 2 § handlar om naturområden som ännu inte påverkats av storskalig exploatering:

"Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påverka områdenas karaktär."

Vid nyetableringar av stora anläggningar eller större exploateringar så bör man istället eftersträva en lokalisering till redan påverkade områden.

Syftet med utpekande av så kallade opåverkade områden är att bevara den orörda karaktären för nuvarande och framtida generationer. I de mer tätbefolkade delarna av landet är det särskilt angeläget att slå vakt om tillgången på stora, sammanhängande strövområden som är lämpliga för naturupplevelser och friluftaktiviteter. I ett opåverkat område ska man kunna njuta av en opåverkad landskapsbild. Där har ekologiska värden större förutsättningar att utvecklas och där finns förutsättningar att uppleva tystnad och nattens mörker och stjärnhimmel.

Olika förutsättningar råder i landet. I vår del av Mälardalen, så kan ett stort opåverkat område omfatta ett område med förhållandevis låg exploateringsgrad och endast mindre vägar med förhållandevis låg trafikmängd. Inom området kan det finnas såväl skogsmark som jordbruksmark som brukas aktivt, men det saknas omfattande bebyggelse och större infrastrukturplaneringar. Mälarens öppna vattenytor och närliggande oexploaterade "kustområden" kan också ha sådana kvaliteter att de ingår i ett stort opåverkat område.

I Enköpings kommun finns sedan tidigare inga, varken av kommunen eller av Länsstyrelsen, utpekade stora opåverkade områden. Därför föreslås sådana områden i översiktsplanen. Inom områdena finns spridd bebyggelse, mindre vägar och där bedrivs såväl jord- som skogsbruk men områdena påverkas inte av större exploateringsingrepp. Urvalet har gjorts utifrån ett antal kriterier, liknande de som använts av Uppsala kommun i deras översiktsplan 2010.

Kriterier

Områdena har tagits fram genom en kartanalys där följande anläggningar och bebyggelseområden har utslutits med omgivande zon, angiven i meter.

- **Bebyggelseområden:** Tätorter (500 m), fördjupade översiktsplaner (endast markerat med läge) planlagda områden på landsbygden (500 m), tätortsutvecklingsområden, LIS-områden (200 m), fritidsanläggningar (golfbanor, camping (500 m)), skidbackar, skjutbanor och motorbanor (1000 m), bergtäkter, militära skjutfält.
- **Infrastruktur:** Riksvägar och större vägar (500 m), större länsvägar (250 m), järnväg (200 m) samt farleder (250 m)
- **Industrialanläggningar eller liknande verksamheter:** kraftledningar 70-200 kV (100 m), kraftledningar 400kV (150 m), andra tekniska anläggningar, ex vindkraftverk (300 m), täkter (1000 m), sportflygfält (endast markerat med läge) totalförsvarets riksintresse och samrådsområden (200 m)

Utifrån kartanalysen har ett antal områden plockats

bort med anledning av dess storlek och värden som "opåverkade." Exempel är områden mindre än 1000 ha och områden med naturförutsättningar som klarar en exploatering utan att dess värden påverkas negativt.

Områdena presenteras i kartan 14 och i texten nedan.

Förslag stora opåverkade områden

Nedanstående områden föreslås pekats ut som stora opåverkade områden.

1. Skogsområde norr om Karleby till Skinnarbo

Tillsammans med område 2 Dragmansbo, så utgör detta ett av kommunens större skogsområden, endast delat av mindre länsväg mellan Gaddebo och Eklunda. Skogsområdet fortsätter in i Sala och Heby kommuner och omfattar totalt cirka 1 kvadratmil. Tillsammans med området norr om, skogen mellan Dragmansbo och Ådalen, som endast åtskiljs av en mycket måttligt trafikerad mindre länsväg så utgör det ett väsentligt skogsområde.

2 Skogsområde mellan Dragmansbo och Ådalen

Ett för kommunen stort sammanhängande skogsområde med en mosaik av skogsmiljöer med den sänkta Dragmansbosjön i väster och med kringliggande sumpskogar växlande med magra hållmarkstallskogar i södra delen. Skogsområdet har sammantaget relativt höga naturvärden bland annat med ornitologiska värden. Enstaka nyckelbiotoper. Området är ett av få vidsträckta skogsområden utan påtaglig exploatering förutom pågående skogsbruk. Bebyggelse kan tillkomma i anslutning till befintlig bebyggelse utan att påverka områdets värden. Cirka 2300 hektar stort.

3 Mellan Ådalen i väster och Skattmansöån i öster

Ett skogsområde i kommunens utkant. Vissa naturvärden i skogsmosaik, området hänger skogsmässigt ihop med skogens fortsättning på Hebysidan, och upplevelsemässigt även med skogen intill Skattmansöåbacken. I södra delen av området finns några nyckelbiotoper och ett biotopskyddat område. Få till inga bostadsbyggnader inom hela området, hus ligger endast i områdets utkant mot jordbruksmarkerna och därmed nära de vägar som avgränsar området.

Inget exploateringshot i dagsläget som kan förändra områdets karaktär. Men om försvarets stoppyta skulle hävas så skulle detta möjligen kunna vara ett område för vindbruk, givet att andra värden inte hindrar detta. Vissa delar skulle kunna lämpa sig som vindbruksyta. Upplandsleden passerar genom områdets östra del och går fram till Ytterkvarnsbro och vidare till Skattmansöådalens naturreservat. Cirka 2600 hektar stort.

4. Mellan Mörtsjön och Ryssjön

Ett skogsområde med inslag av höga naturvärden. Här finns flera nyckelbiotoper, en mosaik av barrskogsmiljöer, sumpskogar och tallmossar, den lilla sjön Oxsjön och kommunens enda tjärn, den lilla Igelsjön. Områdets skogar gränsar till och hänger ihop med skogsområdet söder om Vittinge och Järlåsa i Heby och Uppsala kommuner. Här finns flera mindre sjöar omgivna av skogsmark, något som i övrigt helt saknas i Enköpings kommun.

Närheten till flera fritidshusområden, till Järlåsa samhälle, och den relativa närheten till slalombacken vid Skattamansöådalen gör att områdets vildhet kan nyttjas och njutas av många. Det finns ingen anledning att lokalisera storskaliga verksamheter som påtagligt skulle områdets relativt opåverkade karaktär, däremot skulle ytterligare bebyggelse i anslutning till befintlig inte påverka områdets värden nämnvärt. Cirka 1700 hektar stort.

5. Väster om Ålopp ett skogsområde mellan Lillån och Nysätrabäcken

Området utgörs i huvudsak av ett skogsområde mellan de två smala uppodlade dalgångarna kring Nysätrabäcken och Lillån. Området avgränsas i söder mot Örsundaåns dalgång, och i norr övergår området i småskaligt odlingslandskap fram till Ryssjön. Skogsområdet har en del naturvärden och upplevelsevärden. I norr ligger Åloppetrakten med boplatsslämningar från stenåldern. Mellan Hammarby och Ålopp ligger Pukberget, kommunens största blockgrotta spännande inramad av förkastningsbranter. Hit går en natur- och kulturstig.

Bebyggelse kan tillkomma i anslutning till befintlig bebyggelse utan att påverka områdets värden, såvida exempelvis naturstigen till Pukberget inte påverkas. Cirka 1800 hektar stort.

6. Rydaslätten

Örsundaåns dalgång. Värdefullt landskapsrum. Området nästan helt bestående av vidsträckt storskaligt odlingslandskap. Landskapsanalysen påtalar att området är mycket känsligt för vindkraftsetablering. Pågående storskalig jordbruksdrift är lämplig markanvändning. I ena hörnet av slätten ligger Långtora flygfält som främst har segelflygsaktiviteter.

Verksamhet som bedöms som olämplig inom området är exempelvis större vindkraft, sådan bör istället ges alternativ lokalisering. Området har speciella naturvärden som rastlokal för gäss, tranor och sångsvan. Rydaslättns upplevelsevärde förstärks av områdets

alla utblickspunkter, i väster löper Enköpingsåsen med fina utsikter från naturreservaten Vånsjöåsen och Torslundagropen. Det minsta framanalyserade "stora opåverkade området", strax över gränsen 1000 hektar.

Verksamheten vid Långtora flygfält eller områdets förhållandevis fåtaliga bostadsbebyggelse i kanten av slätten påverkar inte Rydaslättns värden. Området utpekades på sina upplevelsevärden och naturvärden på just Rydaslätten. Bedömningen är att inga särskilt motiverade exploateringar behöver komma till inom området, exempelvis så bör vindkraftverk hellre hitta en alternativ lokalisering. Området bör pekas ut som opåverkat område.

7. Lårstaviken och Sjöhalvön

Delar av Lårstavikens stränder är påtagligt opåverkade av storskalig exploatering. Särskilt halvön ut mot öppna Mälarfjärden Ekoln. Området gränsar till motsatt sida av viken i Uppsala kommun och utgör en värdefull Mälarkvik. På norra sidan ligger Wiks slott. Ekoln och Lårstaviken har höga friluftslivsvärden, med sommarens båtliv och långfärdsskridskoaktiviteter vintertid. Angränsande område i grannkommunen är uppteckat som opåverkat område.

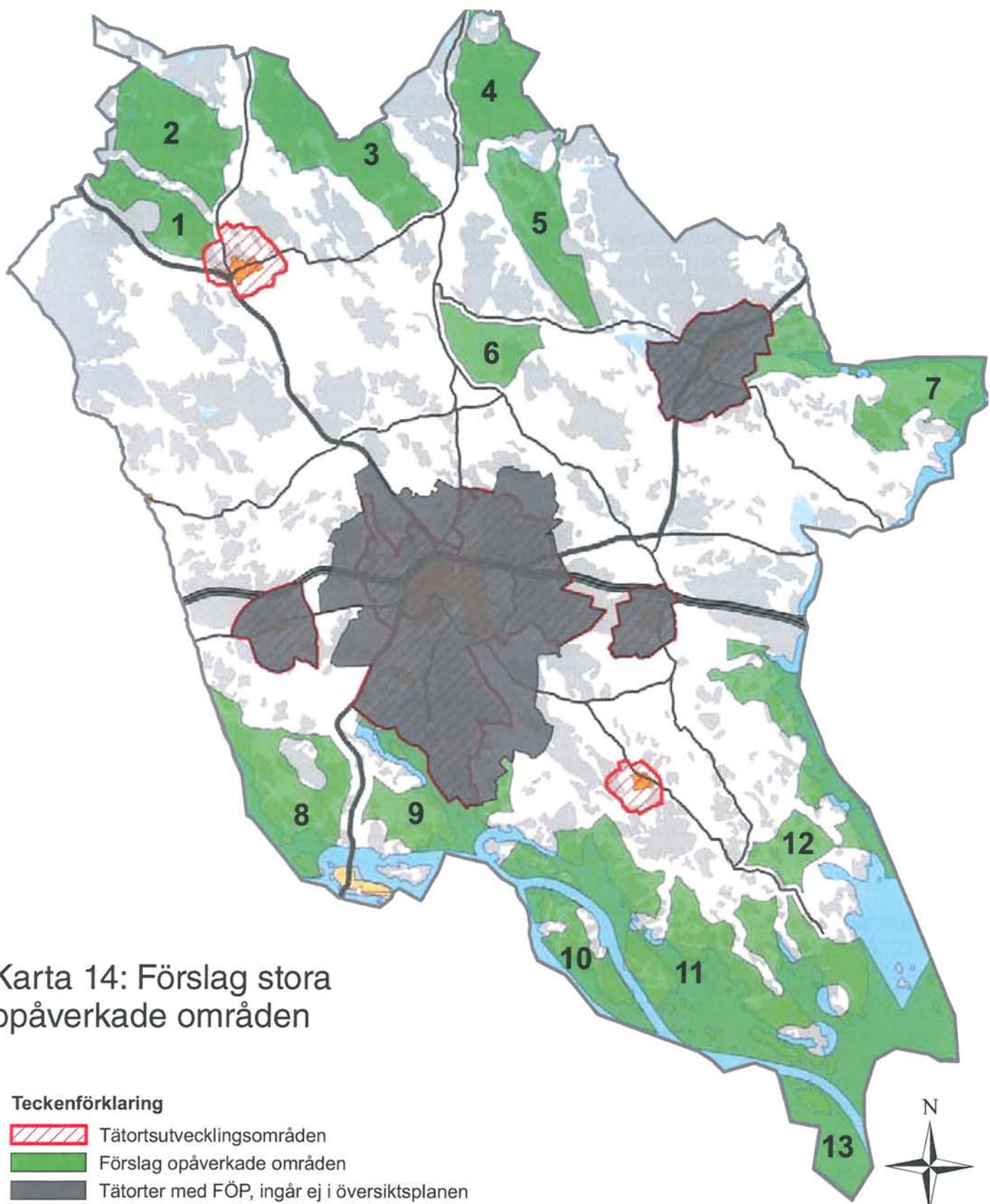
8. Herrgårdslandskapet väster om Enköpingsnäs

I kommunens sydvästra hörn mellan väg 55 och Mälarfjärdarna ligger ett småskaligt odlingslandskap präglad av ett fåtal herrgårdar. Hela området utpekades som riksintresse eller regionalt intresse kulturmiljövärden. Området avgränsas i väster av Sagån och Oxsfjärden och i söder av Hjulstafjärden. Sagåns strand och nästan hela den cirka 8 km långa strandsträckan från Sagåns mynning till Hjulstabron är oexploaterad och saknar bebyggelse. Likaså Tederön.

Väster om området ligger Ängsö naturreservat i Västerås kommun. Även det området är präglad av herrgårdslandskapet och saknar på samma sätt storskalig exploatering. Därför blir det ett stort sammanhängande opåverkat område. Med beaktande av områdets kulturvärden så skulle en småskalig förändring av området inte påverka områdets värde som stort opåverkat område, utan storskalig exploatering. Inom området har kommunen dock föreslagit en vindbruksyta inom ett centralt skogsområde. Cirka 2600 hektar stort.

9. Svinnegarnsviken

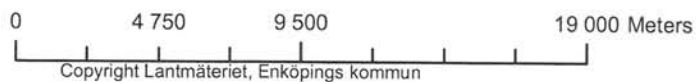
Svinnegarnsviken och särskilt dess södra del och västra sida är en oexploaterad del av Mälaren som ligger nära tätorten. För tätortens båtliv så är Svinnegarnsviken hemmavattnet och även vintertid så erbjuder viken friluftsmöjligheter på isen. Herrgårdslandskapet på Enköpingsnäs-halvön har höga kulturhistoriska värden

Karta 14: Förslag stora opåverkade områden

Teckenförklaring

- Tätortsutvecklingsområden
- Förslag opåverkade områden
- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

och ingår i riksintresse för kulturmiljövården. Här finns också höga naturvärden kopplade till ädellövträd. Få byggnader utöver ett fåtal fritidshus. Området bör pekas ut som opåverkat område.

10. Arnö

Arnö med omgivande vattenytor kan upplevas som tämligen opåverkat av storskalig exploatering. Befintlig bebyggelse och eventuell tillkommande bebyggelse inom utpekade LIS-områden behöver inte förändra upplevelsen av Arnö som en tämligen opåverkad ö. Det är ju också en del av öns tjustning. Cirka 1500 ha.

13. Veckholms Prästholme och Bastlagnö med omgivande vattenytor

En handfull öar som ligger omgivna av Prästfjärdens och Norra Björkfjärdens vidsträckta vattenytor. Området skiljs endast från övriga vidsträckta vattenytor i kommunen av farleden vars påverkan på ostördheten endast består av något tiotal fartygspassager per dygn. Här finns höga upplevelsevärden för båtlivet och höga ornitologiska värden med sällsynta häckande arter, många havsörnar vintertid och fågelsträck. Med vattenytor och småöar inom angränsande kommuner finns här i centrala delen av Mälaren stora upplevelsevärden. Väster om området har dock Strängnäs kommun utpekat ett riksintresseområde för vindbruk, ett mycket stort område med en mindre skärgård och mellanliggande vattenytor.

Övriga planeringsförutsättningar: Halva området omfattas av riksintresse Natur, Veckholms Prästholme är naturreservat och Natura 2000-område. Riksintresse friluftsliv och Riksintresse Mälaren. Ingen bebyggelse inom området, förutom en enkel uthyrningsstuga på Prästholmen. Området bör pekas ut som opåverkat område.

11. Mälarfjärdarna söder om Trögden

Från Bryggsholmen via Ekaviken och Grönsö vidare till Härjarö och utanför liggande fjärdar utgör tillsammans ett stort område som domineras av Mälarens stora vattenytor och vars stränder är förhållandevis oexploaterade. Detta område kanske bäst motsvara lagstiftningens intentioner om att hushålla med naturresursen stora opåverkade mark- och vattenområden. Höga naturvärden, ett flertal naturreservat, riksintresseområde inte minst för friluftslivet.

12. Mälarnära områden mellan Sisshammarsviken till Fånö och vidare till Hacksta?

Området utgörs av bygderna som gränsar till Ekolsundsviken i öster och Ekolsundsvikens öppna vattenytor. Här ligger bebyggelsen tämligen glest med spridda byar och gårdar. I första hand är det upplevelsen av Ekolsundsvikens stora öppna vattenyta, som endast från vattnet sett endast obetydligt omges av exploaterade

stränder, som är den väsentliga resursen som bör värnas i ett långsiktigt perspektiv. Upplevelsevärdena fortsätter även söderut mot Björkfjärdarna, men med avbrott i Veckholms skjutfält som endast stundvis stör upplevelsen av opåverkat område. Området gränsar till Kalmarnäslandets naturreservat som omfattar såväl Ekolsundsvikens vattenyta som den skogsklädda förkastningsbranten i öster.

Foto: Tomas Frisk

Kulturmiljö

Mål och strategier för kulturmiljö finns på sidan 29.

Kommunens historia återspeglar de naturgivna förutsättningar som funnits i Mälardalen och den kulturella påverkan som sekler och årtusenden av mänsklig aktivitet har bidragit till. Kulturmiljön är helt enkelt ett resultat av naturen och det kulturella och sociala liv som skapat de byggnader, mötesplatser och nätverk som idag utgör kommunen och dess livsmiljö.

Det är viktigt att värna om kulturmiljön men samtidigt ge möjlighet till fortsatt utveckling och förändring, så att även våra generationer får sätta sin prägel på framtidens kulturmiljöer.

RIKSINTRESSE FÖR KULTURMILJÖVÅRD

Riksintresseområden för kulturmiljövård är områden som på grund av sitt kulturhistoriska innehåll har sådant värde att det bedöms vara av nationellt intresse att de skyddas.

Uppsala län har sedan förhistorisk tid varit ett dynamiskt och expansivt område. För länet är tre kulturhistoriskt och i huvudsak även geografiskt sammanhållna områden av särskilt intresse och betydelse för kulturmiljövården: de storskaliga jordbruksbygderna, kulturlandskapet i länets centrala delar och den norduppländska bruksbygden. Utifrån denna uppländska profil har områden av riksintresse skiljts ut av Riksantikvarieämbetet i samråd med Länsstyrelsen. Inom Enköpings kommun finns 16

områden utpekade som riksintresse för kulturmiljövården ibland annat Åloppe, Fjärdhundra, Härnevi, Örsundaåns dalgång, Gryta, Sjöö, Bred, Härkeberga och Litslena, Östanbro, Boglösa, Eka med flera.

REGIONALA INTRESSEN FÖR KULTURMILJÖVÅRD

Områden av regionalt intresse för kulturminnesvården regleras av miljöbalken 3:6 som säger att de så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dem.

BYGGNADSMINNEN

En byggnadsminnesförklaring kan omfatta en byggnad både ut- och invändigt samt utomhusmiljön vid byggnaden. Ett byggnadsminne får i samband med utpekandet ett antal föreskrifter om hur byggnaden ska bevaras och skötas samt vilka förändringar som tillåts.

Det är Länsstyrelsen som beslutar om byggnadsminnesförklaringar och i Enköpings kommun finns byggnadsminnena: Salnecke slott, Grönsö slott, Utöhus, Ekolsunds slott, Ekolsunds före detta vårdshus, Gryta majorsboställe, Härnevi kvarn, Kvekgården och Veckholms prästgård.

KULTURRESERVAT

Ett mark- eller vattenområde får förklaras som kulturreservat i syfte att bevara värdefulla kulturpräglade

Länsstyrelsen och kommunen får inrätta kulturresevat men i Enköpings kommun finns ännu inget kulturresevat utpekad.

KYRKOR OCH KYRKOMILJÖER

I kommunen finns totalt 39 kyrkobyggnader och flera är från medeltiden med tillhörande målningar, inventarier och klockstaplar. Samtliga kyrkor och kyrkogårdar med tillhörande byggnader, som tillkommit före år 1940, omfattas av lagens skydd och får inte ändras på något väsentligt sätt utan Länsstyrelsens tillstånd. Även byggnader och landskap i kyrkans närmaste omgivning är av stor betydelse för upplevelsen av kyrkomiljön.

FORNLÄMNINGAR

Fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet under forna tider, till exempel boplatzlämningar, gravar, resta stenar, inskrifter och ristningar i bergytter.

Den bördiga Mälardalen har varit boplatz för människor allt sedan stenåldern och i Enköping är spåren från bronsåldern och järnåldern särskilt rika. Via det offentliga informationssystemet FMIS på riksantikvarieämbetets hemsida finns tillgång till information om kommunens alla fasta fornlämningar.

Genom kulturminneslagen anges grundläggande

"Den som avser att uppföra en byggnad eller en anläggning eller genomföra ett annat arbetsföretag bör i god tid ta reda på om någon fast fornlämning kan beröras av företaget och i så fall snarast samråda med länsstyrelsen. Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, skall arbetet omedelbart avbrytas till den del fornlämningen berörs. Den som leder arbetet skall omedelbart anmäla förhållandet hos länsstyrelsen."

- Lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. 2 kap. § 10

bestämmelser och skydd för viktiga delar av kulturarvet. Lagen innehåller bland annat bestämmelser för skydd av värdefulla byggnader liksom fornlämningar, fornfynd, kyrkliga kulturminnen och vissa kulturföremål.

INDUSTRIMINNET

Länsstyrelsen i Uppsala län har gjort en översiktlig inventering av länets industriella utveckling med tillhörande kulturarv. Inventeringen har fokuserats på anläggningar som har koppling till järnproduktionen och anläggningar kopplade till jord- och skogsbruket. För järnproduktion återfanns inga industriminnet i Enköpings kommun. Däremot identifierades tre industriminnet för

jord- och skogsbruket.

KOMMUNALA INVENTERINGAR OCH INTRESSEN

Industrihistoria

Kulturnämnden har tagit fram en inventering över Enköpings kommuns industrihistoria. Det övergripande syftet är att försöka skapa en så komplett bild som möjligt av kommunens industriella utveckling över tiden. Inventeringens resultat är därför menat att vara bred när det gäller vilka verksamheter som är redovisade och ha ett nödvändigt djup i de historiska bakgrundsbeskrivningarna.

Bebyggelseinventeringar

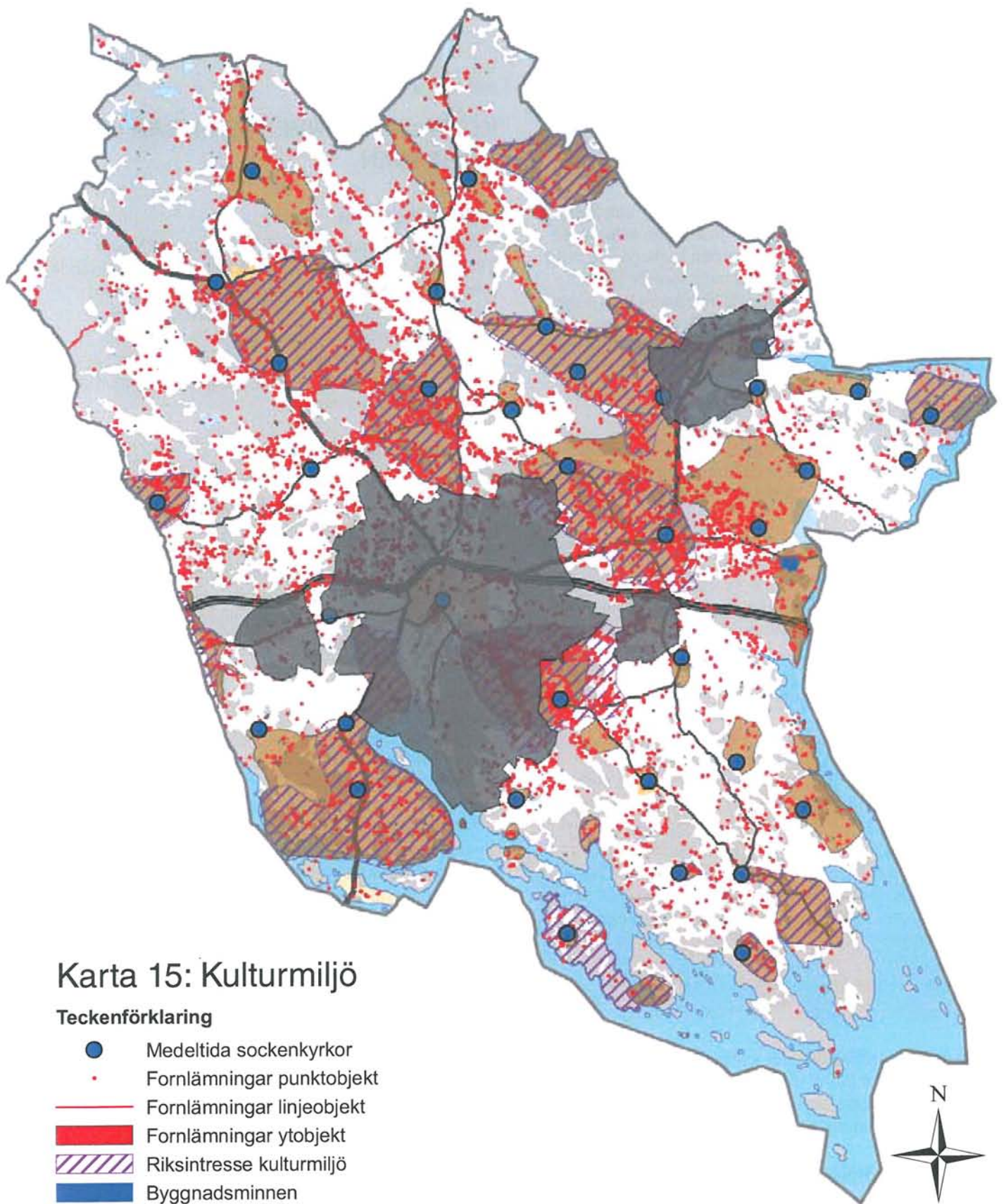
Bebyggelseinventeringar har gjorts av både äldre och modernare byggnader inom Enköpings tätort men inte i övriga delar av kommunen. Dessa inventeringar redovisar bebyggelse som bedömts ha ett kulturhistoriskt värde. Inventeringarna är tänkt att utgöra information till fastighetsägare samt ge stöd till skydd mot förvanskning. Förhoppningen är även att inventeringarna ska kunna fungera som bakgrundsmaterial vid vidare utbyggnader av alla orter i kommunen.

Kommunala intressen kulturmiljö

I boken "Från Mälarvik till skogsbygd - landsbygdens kulturmiljöer i Enköpings kommun" utgiven av kulturnämnden Enköpings kommun 1993 finns omfattande presentation av kulturmiljöer i kommunen. Ofta beskrivs värdekärnorna i de ibland geografiskt omfattande områdena. Boken ger kunskaper om såväl fornlämningar som bebyggda miljöer såsom byar, gårdar och herrgårdsmiljöer med dess byggnader och omgivande landskap.

Kulturturism

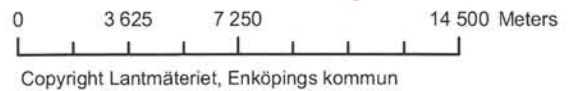
Natur- och kulturlandskapet utgör bas och grundförutsättning för natur- och kulturturismen. De värden och resurser som finns i landskapet för turismen, såväl kulturvärden som naturvärden, kan bidra till den regionala utvecklingen på ett bättre sätt om de behandlas med en helhetssyn än om de behandlas som separata resurser. En attraktiv natur är en grundförutsättning för den del av turistnäringen som baseras på natur, kultur och landskapsbild. Den svenska naturen i allmänhet och de skyddade områdena i synnerhet utgör en tillgång med stora utvecklingsmöjligheter. Det är viktigt att fortsätta underlätta och stimulera en ökad natur- och kulturturism samtidigt som de skyddade områdenas natur- och kulturvärden bevaras. Exempel på turistmål inom kulturmiljön är Grönsöö, hållristningsområden och Härkeberga kyrka.

Karta 15: Kulturmiljö

Teckenförklaring

- Medeltida sockenkyrkor
- Fornlämningar punktobjekt
- Fornlämningar linjeobjekt
- Fornlämningar ytområde
- Riksintresse kulturmiljö
- Byggnadsminnen
- Regionalt intresse kulturmiljö
- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

Teknisk försörjning

Mål och strategier för den tekniska försörjningen finns på sidan 30.

Vårt samhälle kräver många former av teknisk försörjning för att fungera: vatten- och avloppsteknik, avfallshantering, energilösningar och IT-infrastruktur.

VATTEN- OCH AVLOPPSTEKNIK

Tillgången till rent dricksvatten är livsnödvändigt. Vatten- och avloppsteknik berör i denna översiktsplan både kommunala och enskilda vatten- och avloppssystem.

Kommunalt dricksvatten

Inom det kommunala verksamhetsområdet för vatten ansvarar kommunen för att distribuera ett godkänt dricksvatten. Av kommunens ca 40 000 invånare är 28 300 anslutna till det kommunala vatten- och avloppsnätet. År 2010 var producerad mängd vatten i det kommunala systemet cirka 3 miljoner kubikmeter.

Det finns fyra kommunala vattentäkter där dricksvatten tas upp ut Enköpingsåsen (Munksundet, Vånsjöbro, Nygård, Ådalen) och en mindre grundvattentäkt i Veckholm. Utöver detta får Bredsdal vatten från Västerås kommun och Ekolsund från Håbo kommun. För att skydda dricksvattnet från föroreningar finns i kommunen ett instiftat vattenskyddsområde. Drift och underhåll av vattenverk och ledningsnät sker kontinuerligt. Prover tas kontinuerligt på dricksvattnet för att garantera kvaliteten.

Läs mer om grundvatten och dricksvattnets kvalitet på sidan 101.

Kommunal avloppshantering

Inom det kommunala verksamhetsområdet för avlopp ansvarar kommunen för att avloppsvattnet tas om hand och renas. Avloppsvatten består av spillvatten och dagvatten.

Spillvatten

Spillvatten är det förorenade vatten som kommer från hushåll och verksamheter. Spillvatten renas i de fem kommunala avloppsreningsverken i kommunen; i Enköping, Örsundsbro, Grillby, Fjärdhundra och Ådalen. Om det kommer nya myndighetskrav och gränsvärden för till exempel kväve kan krav ställas på ombyggnad eller utbyggnad av avloppsreningsverken.

Dagvatten

Dagvatten är ytavrinnande vatten i form av regn- och smältvatten främst från hårdgjorda ytor såsom tak, vägar och liknande. För att inte vattenbalansen ska rubbas bör dagvattnet återföras till marken. Dagvattnet har tidigare betraktats som relativt rent och ofarligt för våra vattendrag och sjöar men som en följd av ökade luftföroreningar, mer trafik och allt fler hårdgjorda ytor i vårt samhälle, har dagvattnet blivit alltmer förorenat. Dagvattnet påverkas också av gödningsmedel samt djurspilling och den naturliga nedbrytningsprocessen och dagvatten för med sig föroreningar som metaller och näringsämnen till vattendrag, sjöar och hav. Av den anledningen

har Enköpings kommun sedan början på 2000-talet arbetat aktivt med dagvattenhanteringen. Idag finns en dagvattenreningsanläggning (Vattenparken) som tar emot dagvatten från halva Enköpings tätort. Vattenparken har blivit framgångsrik och det finns ett stort internationellt intresse för den. En andra vattenpark, Paddeborgsparken, planeras för närvarande väster om Ullunda rondellen där dagvatten från västra delen av Enköping rinner ut samt enligt FÖP;en för kommande bostadsområde. Planer finns också på att utveckla å-rummet i Enköpings tätort och då har man gjort åtgärder för att rena Enköpings tätorts område till 98%. Kvar för övriga markägare uppströms Enköpingsån är att göra insatser för att ytterligare rena dagvattnet.

Vid nyanläggning av nya industri- eller bostadsområden bör lokala lösningar för att fördröja dagvattnet vidtas, till exempel genom LOD (lokalt omhändertagande av dagvatten) vilket innebär att dagvattnet tas om hand på tomtmarken eller i dess närhet.

Enskilt dricksvatten

Utanför det kommunala verksamhetsområdet ansvarar den enskilde fastighetsägaren för sin egen brunn och det egna dricksvattnet. Det är alltså upp till den enskilda fastighetsägaren att kontrollera sin dricksvattenkvalitet.

Exempel på problem som kan förekomma i en egen dricksvattenbrunn är saltvatteninträngning och förhöjda halter av nitratkväve. Låg grundvattennivå kan bidra till sämre vattenkvalitet.

För att anlägga enskild brunn krävs inget tillstånd. Dock ger miljöbalken möjlighet att införa tillståndsplikt för brunn i vissa områden, till exempel områden med vattenbrist.

Enskild avloppshantering

I Enköpings kommun finns cirka 7000 enskilda avlopp. Dålig rening av avloppsvatten från de enskilda anläggningarna är ett problem på så sätt att enskilda vattentäkter riskerar att förorenas, att grundvatten förorenas samt att det medverkar till övergödning av vattendrag och sjöar.

Befintliga avloppsanläggningar har inte förändrats i takt med att vattenförbrukningen har ökat och många anläggningar uppfyller inte lagens krav på efterföljande rening efter slamavskiljning. Därför arbetar kommunen med att se över och ställa krav på de enskilda avloppsanläggningar som inte uppfyller gällande miljökrav. I kommunen beräknas att ungefär hälften av de enskilda avloppen inte uppfyller kraven. Prioritering av tillsynsområden kommer att ske med hjälp av vattenmyndighetens åtgärdsprogram. Hittills har fokus legat på mälarnära bebyggelse.

Omvandlingsområden

Bebyggelseområden med dålig avloppssituation kan i framtiden komma att behöva anslutas till det kommunala avloppsnätet, så kallade omvandlingsområden. Mårsön är ett sådant område liksom Kolarvik/Sjöängarna. Genom att bygga ut kommunalt vatten och avlopp till dessa områden minskar antalet enskilda avlopp med cirka 600 stycken, vilket minskar övergödningen i Mälaren avsevärt. Dessutom har många av dessa fastigheter idag ett dricksvatten som är avloppspåverkat eller förorenat på annat sätt.

Avlopp som en del av kretsloppet

I kommunen pågår ett projekt där slam från enskilda avlopp integreras i ett kretslopp som resulterar i ny fjärrvärmeproduktion, se sidan 82. Kommunen ska se över om det på ytterligare sätt går att ta till vara fraktioner från avloppen samt uppmuntra fastighetsägare med enskilda avlopp till fler kretsloppsanpassade lösningar.

Behov av en vatten- och avloppsplan

I Enköpings kommuns pågår arbetet med att ta fram en vatten- och avloppsplan (VA-plan). VA-planen ger möjlighet att planera för en långsiktigt hållbar vatten- och avloppsförsörjning för hela kommunen både inom och utanför det kommunala verksamhetsområdet. Planen blir ett verktyg för att lyfta fram problem och utmaningar och för att visa var, när och i vilken ordning man ska bygga ut den kommunala vatten- och avloppsanläggningen.

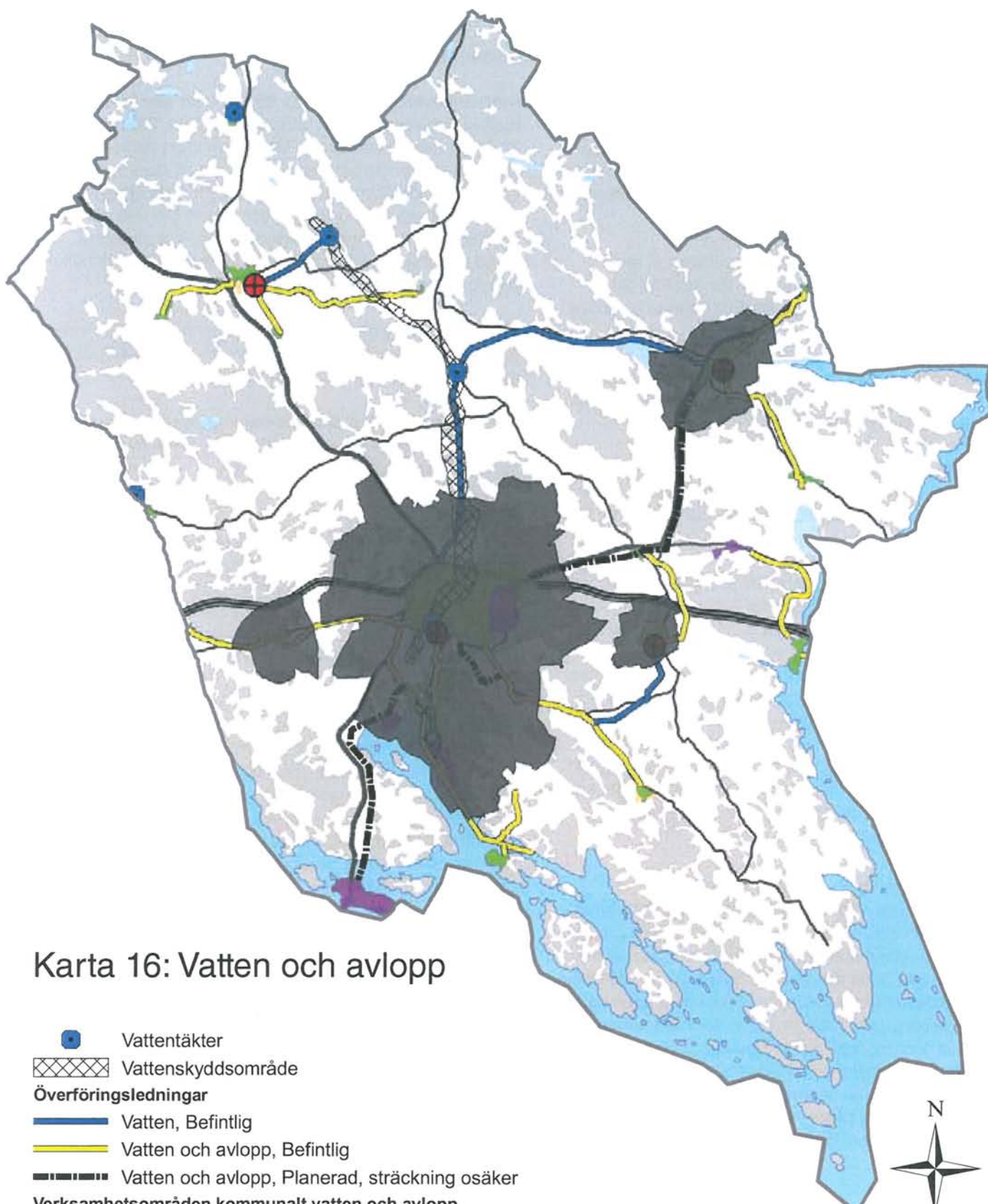
I de områden där kommunalt avlopp planeras, men ännu inte byggts ut, ska kommunen ta fram områdespolicys. I dessa ska framgå hur kommunen förhåller sig till de enskilda avloppen i väntan på att kommunalt vatten- och avloppsnät byggts ut.

ENERGI

Energiförsörjning är en av de grundläggande byggstenarna i dagens samhälle. I tider av miljöproblem och klimatförändringar orsakade av koldioxidutsläpp från fossila bränslen ökar även trycket på förnyelsebara energikällor så som solenergi, vindkraft och biobränsle. Kopplat till alla, befintliga och nya, energisystem finns ett antal utmaningar som måste tacklas i den övergripande planeringen, exempelvis störningar av olika slag, visuell påverkan och den allmänna acceptansen för de nya systemen. I detta avsnitt behandlas olika uppvärmningsformer och en fördjupning sker inom vindkraft där lämpliga områden för vindkraftsetablering redovisas.

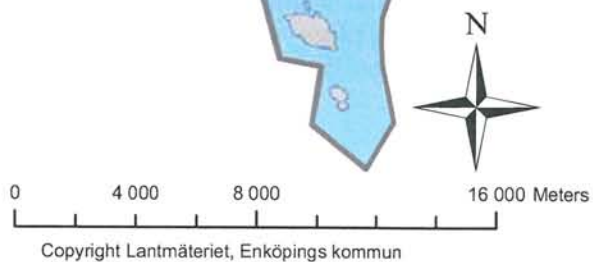
Kraftledningar

Distribution av elektricitet sker i ledningar som kan vara av flera olika slag exempelvis luftledningar eller kabel i såväl mark som vatten. Olika ledningar har olika strömkapacitet

Karta 16: Vatten och avlopp

- Vattentäkter
- Vattenskyddsområde
- Överföringsledningar**
- Vatten, Befintlig
- Vatten och avlopp, Befintlig
- Vatten och avlopp, Planerad, sträckning osäker
- Verksamhetsområden kommunalt vatten och avlopp**
- Befintligt
- Planerat
- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

och vanligast är 400 kV, 220 kV, 130 kV, 70 kV samt 40 kV.

För starkströmsledningar krävs nätkoncession för att få transportera ström i systemet. Nätkoncession kan vara av två slag, dels för överföringsledningar som går långa sträckor (linjekoncession) och dels för ledningar som förser ett avgränsat område med elektricitet (områdeskoncession).

Nätkoncession för linje avser en ledning med högre spänning exempelvis från ett kraftverk till en transformatorstation. Nätkoncession för område ger innehavaren generell rätt att inom visst område bibehålla och bygga lokala ledningar.

Koncessioner beslutas av regeringen och handläggs av Energimyndigheten. Sökande kan vara ett kraftföretag, en kommun, Trafikverket med flera.

Kraftledningar avger ett magnetfält som i vissa lägen och mängder riskerar att påverka människors hälsa negativt. Se även mål och strategier sidan 34 samt sidan 99 för mer information.

Svenska kraftnät, som ansvarar för Sveriges stamnät för elkraft och har systemansvar för den svenska elförsörjningen, har under hösten 2011 haft en så kallad förstudie ute på remiss för ny 400 kV-ledning mellan planerad station Råsten i Norrtälje kommun och befintlig station Hamra i Enköpings kommun. Bakgrunden till detta är att en omfattande ombyggnad inför effekthöjning för närvarande genomförs vid Forsmarks kärnkraftverk. Effekthöjningen medför att stamnätet behöver förstärkas med en ny ledning för att kraven på störningstålighet enligt gällande föreskrifter ska klaras. I förstudien finns flera alternariva korridorer redovisade.

Värmepumpar och annan ny teknik

De förr mer traditionella värmepannorna alstrade värme från elektricitet eller eldning av olja, kol eller ved. Dessa pannor bidrar bland annat till förorening av luften, varför andra alternativ är att föredra. Ett miljövänligare alternativ är till exempel att elda med pellets eller att pumpen hämtar värme från berg, jord, luft eller vatten som den sedan avger i bostaden. Vid jord- och bergvärme kyls omgivande mark och berg runt borrhålet och därför bör borrhålen ligga på tillräckligt avstånd från varandra. Inom energiområdet pågår kontinuerlig forskning och ny teknik tillkommer, som till exempel solteknik, passivhus med mera.

Fjärrvärme

Fjärrvärme är ett mycket bra uppvärmningssystem för en hållbar miljö. Vid planering av framtida bebyggelse är det viktigt att studera möjligheterna för anslutning till

fjärrvärmenätet.

Kraftvärmeverket ENA Energi AB levererar fjärrvärme till hushåll och verksamheter i Enköpings tätort. Sedan starten 1972 har majoriteten av alla fastigheter inom tätorten anslutits till fjärrvärmenätet. Inriktningen på biobränsle och kombinerad el- och värmeproduktion gör att bolaget tillhör ett av de energiföretag i landet som i stort sett inte påverkar växthuseffekten genom koldioxidutsläpp. Biobränslet är bland annat rester från avverkning, spill från sågverk och pappersfabriker samt energiskog.

Ett projekt med aska/slamanvändning och kvävebevattnings på energiskogsodlingar gör kraftvärmeverket i Enköping till ett miljöföredöme, även internationellt.

I Örsundsbro och Fjärdhundra har fliseldade värmeverk byggts för de kommunala fastigheterna. I Hummelsta studerades ett mindre närvärmenät.

Vindkraft

För mer detaljerad information, se bilaga 5 Vindkraft.

Vindkraften nyttjar luftens rörelseenergi och en modern vindturbin kan ta tillvara ungefär 50 procent av vindens energiinnehåll. Omvandlingen av vindens energi till el sker genom att kraften förs över från vindkraftverkens blad till en generator som alstrar el. Elen kan sedan användas för eget bruk eller levereras ut på nätet.

Vindkraftverk kan producera el vid vindhastigheter mellan 4 och 25 meter per sekund. Den maximala effekten uppnås normalt vid vindstyrkor på 12-14 meter per sekund. Vindkraftverk kan vid optimala förutsättningar producera el under mer än 98 procent av årets timmar. Elproduktionen från ett 100 meter högt vindkraftverk producerar 6000 MWh vilket motsvarar årselbehovet för cirka 300 direkteluppvärmda villor.

Klassificering av vindkraftverk

Det finns fem klasser av vindkraftverk och fyra av dem är prövningsklassade.

Miniverk

Miniverk kräver inte bygglov enligt plan- och bygglagen såvida den uppförs på ett närmare avstånd från tomtragrenen än verkets höjd samt inte monteras på en byggnad. Om vindkraftverket uppfyller kraven för att vara bygglovsbefriat krävs heller inte någon byggnadsplan. Ett miniverk har en totalhöjd på maximalt 20 meter och med en rotordiameter på maximalt 3 meter.

Gårdsverk

För ett gårdsverk krävs bygglov enligt plan- och bygglagen. Bygglov handläggs av kommunens byggnadsnämnd. Dessa

För mer detaljerad information, se bilaga 3 Vindkraft.

vindkraftverk har en totalhöjd på 20-50 meter eller en rotordiameter som överstiger 3 meter.

Medelstora anläggningar

För att bygga ett medelstort landbaserat vindkraftverk krävs anmälan enligt miljöbalken samt bygglov enligt plan- och bygglagen. Såväl bygglov och anmälan enligt miljöbalken prövas av kommunen. De medelstora anläggningarna är ett vindkraftverk med en totalhöjd som överstiger 50 meter eller en anläggning där två eller fler vindkraftverk står tillsammans. Lämplighetsprövning av vindkraft ska ske genom detaljplan om verken ska uppföras i område med stor efterfrågan på mark för byggnader eller för anläggningar. Detsamma gäller om flera olika fastighetsägare med angränsande områden vill uppföra vindkraftverk.

Stora anläggningar

För att bygga en stor landbaserad vindkraftsanläggning krävs tillstånd enligt miljöbalken samt kommunens tillstyrkan. Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken prövas av Länsstyrelsen. Stora anläggningar är gruppstationer som består av 2 eller fler vindkraftverk med en totalhöjd över 150 meter eller en gruppstation som består av 7 eller fler vindkraftverk med en totalhöjd över 120 meter. Lämplighetsprövning av vindkraft ska ske genom detaljplan om verken ska uppföras i område med stor efterfrågan på mark för byggnader eller för anläggningar. Detsamma gäller om flera olika fastighetsägare med angränsande områden vill uppföra vindkraftverk.

Byggande i vatten oavsett storlek på vindkraftverk kräver tillstånd av Miljödomstolen eftersom det är vattenverksamhet enligt 11 kapitlet i miljöbalken. Inget bygglov krävs för dessa, dock ska en anmälan göras enligt plan- och bygglagen.

Vindkraftssamarbete

I Uppsala län finns 12 riksintresseområden för vindbruk men inget av dessa ligger inom Enköpings kommun. Enköpings kommun är dock positivt inställd till vindkraft och därför har kommunen deltagit i ett samverkansprojekt om vindkraft tillsammans med Länsstyrelsen i Uppsala län, Håbo och Knivsta kommuner.

Projektet har tagit fram följande kunskapsunderlag;

- Landskapsanalys. Landskapsanalysen sammanfattar karaktärsområden tillsammans med känslighetsbedömningar utifrån tre olika typer av vindkraftverk. Analysen ger endast generella riktlinjer på en regional landskapsnivå och måste följas av fler analyser på platsnivå vid en prövning av vindkraftverk.
- Vindberäkningar. Vindhastigheten har beräknats för tre olika höjder (49 meter, 72 meter och 103 meter)
- Flyghinder. Utredningen omfattar vilka höjdrestraktioner

som gäller i kommunen från flygplatser i Uppsala, Västerås, Eskilstuna, Arlanda och Bromma.

- Fågelliv. Uppsala Ornitologiska förening har tagit fram ett kunskapsunderlag med värdefulla fågelområden.
- Fladdermöss. En kartläggning av högrisk- och lågrisklägen i landskapet för fladdermöss.

Detta planeringsmaterial bidrar till det kunskapsunderlag som kan visa om och hur mindre vindkraftsetableringar kan passa in i Enköpings kommun. Projektet slutredovisades 31 november 2011.

Lokaliseringsprövning

I översiktsplanen ges inte utrymme för större beskrivningar av kommunens grundförutsättningar för vindkraftsetablering så som vindkartering, elnätsanslutningar och så vidare.

Alla vindkraftsetableringar i kommunen ska föregås av olika prövningar beroende på storlek och antal vindkraftsverk. Vindkraftverk innebär påverkan på omgivningen, på miljön och på naturvärden. Bedömningen av lämpligheten i en etablering kan indelas i några undergrupper; säkerhet, hälsoaspekter/miljöaspekter, påverkan på landskap och kulturmiljövärden och påverkan på naturvärden. Vindkraftshandboken från Boverket belyser flera av nedanstående bedömningsaspekter:

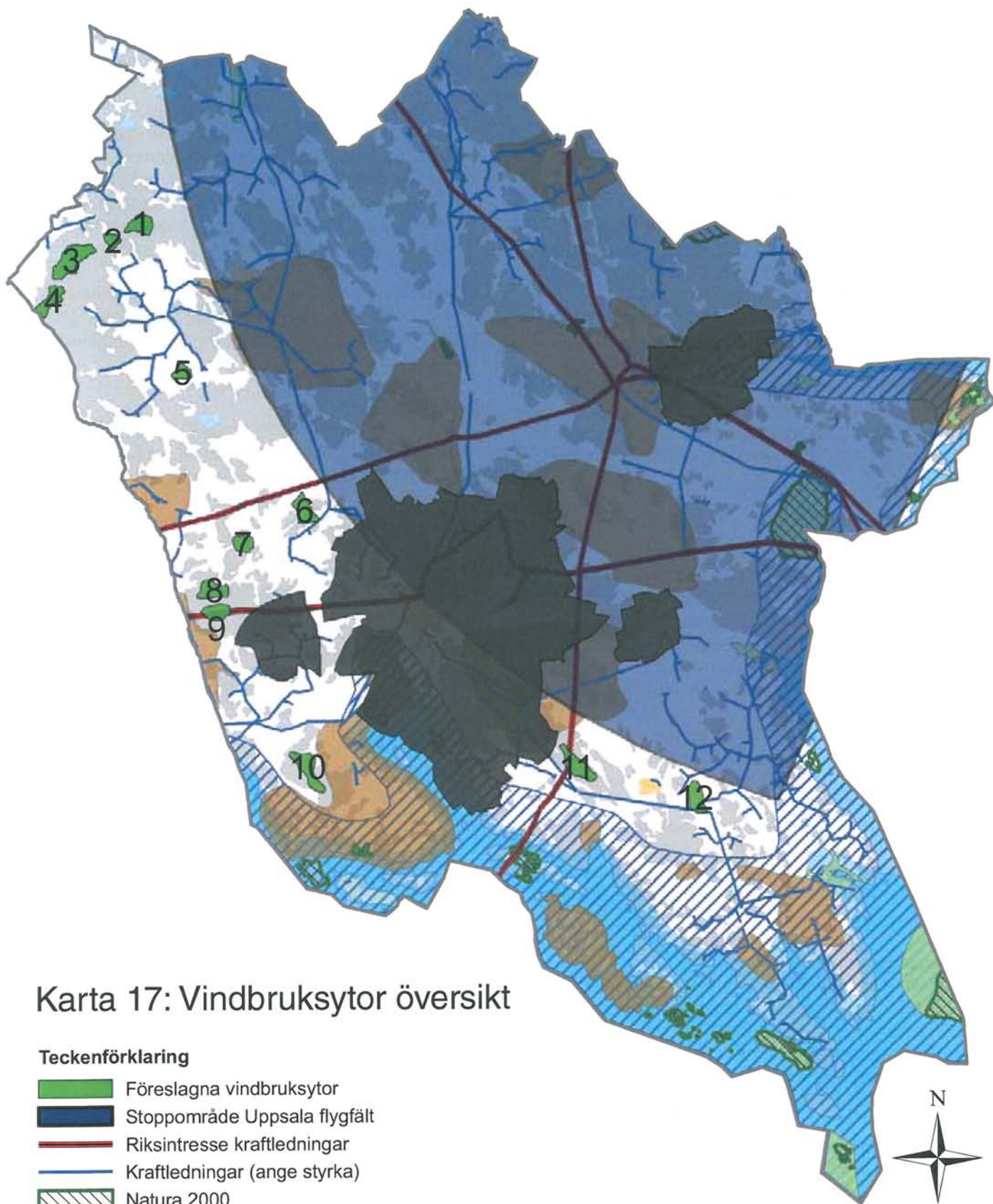
- Säkerhet och riskavstånd
- Ljus och skuggor
- Buller och ljudeffekter
- Påverkan på landskapet
- Kulturmiljövärden
- Naturvärden
- Näringsverksamhet, infrastrukturintressen och vindkraft

Föreslagna vindbruksytor

Det finns miljövinster i en utsläppsfri och uthållig energiproduktion samtidigt som dessa vinster måste vägas mot andra värden såsom livskvalitet i boendemiljön, landskapsvärden, värdet av avkopplande natur- och kulturmiljöer och dessutom vårt ansvar för känsliga fågelarter. Säkerhetsaspekter, störningseffekter och estetiska aspekter är också sådant som måste tas hänsyn till då Enköpings kommun har en stor del av befolkningen boende på landsbygden.

En kartanalys av kommunens hela yta har genomförts för att bedöma olämpliga och lämpliga områden för vindkraft. I denna kartanalys har en mängd planeringsunderlag använts för att identifiera vindbruksytor, områden som bedömts möjliga för etablering av flera medelstora eller stora vindkraftverk i grupp. Medelstora och stora vindkraftverk är i det här sammanhanget verk som har en totalhöjd på cirka 100 meter respektive 150 meter.

För mer detaljerad information, se bilaga 3 Vindkraft.

Karta 17: Vindbruksytor översikt

Teckenförklaring

- Föreslagna vindbruksytor
- Stoppområde Uppsala flygfält
- Riksintrasse kraftledningar
- Kraftledningar (ange styrka)
- Natura 2000
- Riksintrasse naturvård
- Riksintrasse kulturmiljövård
- Riksintrasse friluftsliv
- Riksintrasse Mälaren med öar och stränder
- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

0 3 400 6 800 13 600 Meters
 Copyright Lantmäteriet, Enköpings kommun

För mer detaljerad information, se bilaga 3 Vindkraft.

Följande planeringsförutsättningar har beaktats:

- Buffertzonen på 600 meter kring bostadshus i huvuddelen av kommunen för att klara riktvärden för buller och minska risken för reflex- och skuggeffekter från vindkraftverken
- Buffertzonen på 400 meter kring bostadshus inom 1 kilometer kring motorvägen, E 18
- Försvarets stoppområde kring gamla F 16 i Uppsala
- Närströvområden kring kommunens tätorter
- Riksintresse kulturmiljövård
- Landskapsbildsskydd § 19 enligt naturvårdslaget
- Fornlämningar
- Riksintresse naturvård, naturreservat, Natura 2000-områden,
- Nyckelbiotoper och skogliga naturvärden, ekologiskt känsliga områden, länsstyrelsens naturvårdsprogram och mosaiker av skogsbiotoper och våtmarker
- Skyddszoner kring vägar, järnvägar och kraftledningar har beaktats men beror delvis på storlek av verk
- Landskapsanalys, med bedömning av olika landskapstyper och kommundelars känslighet och tålighet för vindkraftsetableringar
- Kartunderlag som anger områden med särskilt känslig fågelförekomst

Totalt har 12 områden bedömts som lämpliga vindbruksytor där grupper med flera vindkraftverk över 100 m totalhöjd kan uppföras. Arealen föreslagna vindbruksyta uppgår till 10,5 km² fördelat på 778 hektar skogsmark (74 %), enstaka hektar hagmark och 271 hektar åkermark (26 %).

De till storlek minsta utpekade områdena bedöms kunna rymma cirka tre-fyra stycken stora vindkraftverk på 150 meter totalhöjd. De största områdena skulle teoretiskt kunna rymma åtta-nio stora vindkraftverk. Att ange ett totalt antal möjliga verk vore missvisande då flera föreslagna vindbruksytor ligger inom landskapstyper som bedöms vara särskilt känsliga för vindkraftetablering och därför svåra att bedöma på ett trovärdigt sätt hur de eventuellt kan exploateras.

Vid jämförelse med många andra kommuners vindbruksplaner konstateras att föreslagen totalareal är förhållandevis liten, främst orsakat av att Enköpings kommun har en mycket spridd bebyggelse och att försvarets stoppområde berör stor del av kommunen. Det finns inga vidsträckta skogsområden utan bebyggelse i kommunen. De obebodda områden som finns i kommunen är få och förhållandevis små och kan dessutom ha andra motstående intressen som behöver beaktas.

I tabellen nedan sammanfattas vindbruksytornas förutsättningarna ur en mängd olika aspekter. För den som vill läsa mer i detalj om varje område hänvisas till Bilaga 3 - Vindbruksytor.

Om etablering av vindkraft ska ske inom dessa vindbruksytor krävs fortfarande tillståndsprövning samt att kommunens strategier för vindkraft följs, se sidan 30.

Mindre lämpliga områden för vindkraft

Utöver de 12 områdena är kommunens övriga delar mer eller mindre konfliktfyllda på grund av att de innehåller någon eller flera av de listade undantagen enligt ovan.

Område med socker/församlingsnamn eller populärnamn	Storlek och markslag	Förutsättningar	Riktlinjer
1. Simtuna - Riksväg 70 norr, Vadsbäcken	0,82 km ² 80 hektar barrskog och 2 hektar trädbevuxen våtmark.	Vindbruksområdet ligger i ett måttligt kuperat skogsområde strax norr om riksväg 70. Skogsbruk bedrivs inom området. Höga vindkraftverk skulle bli synliga från ett flertal hus i de öppna landskapet som omger området. Jakt och svamp- och bärplockning utgör de rekreativa värdena.	Landskapsanalysen anger att odlingsbygden i sydost är mycket känslig för vindkraftsetablering. Detta ställer krav på omsorgsfull planering och placering även i detta skogslandskap. En samlad bedömning bör göras då fler vindbruksytor är utpekade kring samma odlingsbygd. (Områden 1-5)
2. Simtuna- Riksväg 70 syd, Grabbkärret	00,41 km ² 41 hektar i huvudsak barrskog.	Vindbruksområdet ligger i skogsmark sydväst om riksväg 70 på en mindre skogsplatå. Höga vindkraftverk skulle bli synliga från de öppna landskap som omger området. Ett tiotal bostadshus ligger 600 meter åt sydost. En skogsbilväg går in i området från riksväg 70. Sjöbosjön som ligger 500 meter nordost om området kan inhysa den vindkraftverkskänsliga fågelarten Ängshök. Jakt och svamp- och bärplockning utgör de rekreativa värdena.	Vindkraftverk ska placeras med hänsyn till odlingsbygderna i väster, öster och sydost. En samlad bedömning bör göras då fler vindbruksytor är utpekade kring samma odlingsbygd. (Områden 1-5). En översiktlig inventering av skogliga naturvärden bör göras samt en bedömning om ängshöken kan riskera att hotas.

För mer detaljerad information, se bilaga 3 Vindkraft.

3. Simtuna- Stora Bortomt	1,58 km ² 158 hektar skogsmark, hållmarker med tall och mer låglänt mark med gran och våtmarker.	Vindbruksområdet ligger i ett större skogsområdet väster om Fjärdhundra, söder om riksväg 70. I väster gränsar en dalgång på kommungränsen mot Sala. En handfull bostadshus ligger 600 meter i väster. Skogsbilvägar angör området och när den planerade bergtåkten startat upp planeras ytterligare en väg. Sydost om området ligger en stor nyckelbiotop, en lövrik barrnaturskog. Jakt och svamp- och bärplockning utgör de rekreativa värdena.	Vindkraftverk ska placeras med hänsyn till odlingsbygderna i öster och väster. En samlad bedömning bör göras då fler vindbruksytor är utpekade kring samma odlingsbygd. (Områden 1-5). En översiktlig inventering av skogliga naturvärden bör göras som även betraktar den närliggande nyckelbiotopen. En fågelinventering kan komma att behövas då det finns indikationer på en fast tjäderpopulation i området.
4. Simtuna- Lilla Bortomt	0,85 km ² 85 hektar skogsmark varav 10 hektar våtmarker och sumpskog.	Vindbruksområdet ligger i skogsmark med liknande förutsättningar som område 3. I väster ligger ett småskaligt landskapsrum på gränsen mot Sala. Två bostadshus ligger 600 meter väster om området. En skogsbilväg angör området från nordväst. Jakt och svamp- och bärplockning utgör de rekreativa värdena.	Vindkraftverk ska placeras med hänsyn till odlingsbygderna i öster och väster. En samlad bedömning bör göras då fler vindbruksytor är utpekade kring samma odlingsbygd. (Områden 1-5). Särskilda krav bör ställas på varsamhet med våtmarker vid vägdragning fram till framtida vindkraftverk.
5. Simtuna- Kobyslätten	0,46 km ² 46 hektar öppen jordbrukslätt.	Vindbruksområdet ligger på den öppna Kobyslätten och omges av skogsbygder. Landskapsrummet innebär att vindkraftverk skulle sticka upp och bli synliga på långt håll. Några ensamgårdar omger slätten och ett tiotal bostadshus ligger 600 meter från området. Vägar omger slätten. På hösten och våren besöks Kobyslätten av flyttande fåglar. I öster ligger fornborgen Skutters skans som är av kommunalt intresse för kulturmiljövården.	Landskapsanalysen beskriver landskapskaraktären som känslig för medelstora och stora vindkraftverk. Särskilda krav på placering och skala behöver ställas vid en etablering. En samlad bedömning bör göras då fler vindbruksytor är utpekade kring samma odlingsbygd. (Områden 1-5). Omfattande fågelförekomst kan kräva justerad placering och villkor om stillastående verk under vissa perioder.
6. Sparsåtra/Tillinge - Söder om Sparsåtra kyrka.	0,95 km ² 95 hektar odlingslandskap varav 5 hektar hagmark och 15 hektar skogsmark.	Vindbruksområdet ligger på ett plant och småskaligt odlingslandskap söder om den mer storskaliga jordbrukslättan vid Sparsåtra kyrka. Siktlinjerna sträcker sig i detta landskapsrum flera kilometer och vindkraftverk skulle sticka upp och dominera landskapet på långt håll. De närmaste husen ligger 600 meter från området i olika vädersträck. Strax norr om området passerar en 220 kV-kraftledning och det är förhållandevis nära till större vägar. Sparsåtra kyrka och flertalet fornlämningar vittnar om områdets historiska betydelse.	Landskapsanalysen anger att landskapskaraktären är känslig eller mycket känslig för vindkraftetablering. Ytan presenteras ändå för att efterhöra synpunkter på placering av vindkraftverk i denna miljö. Krav måste vid utbyggnad ställas på detaljerad landskapsanalys och en så omsorgsfull placering som möjligt. En sammanvägd landskapsanalys med samlad påverkan från båda vindkraftsytor i Sparsåtra (6 och 7) bör tas fram, då de ligger endast 2,5 km från varandra.
7. Sparsåtra/Tillinge- Åsbo	0,59 km ² varav hälften åkermark och hälften skogsmark.	Vindbruksområdet ligger i en småskalig odlingsbygd, delvis omgiven av högre skogspartier. Landskapet gör att vindkraftverk skulle sticka upp och synas på långt håll. En handfull bostadshus ligger 600 meter norr och öster om området. En väg angör i öster och järnvägen passerar 500 m söder om området. Omkringliggande byar som Torgesta, Lunby och Tibble inhyser kulturmiljövården.	Landskapsanalysen anger att landskapskaraktären är känslig eller mycket känslig för vindkraftsetablering. Krav måste i därför ställas på detaljerad landskapsanalys och en så omsorgsfull placering som möjligt. Uppmärksamhet bör läggas på befintliga fornlämningar och möjligheten att det finns fler. En sammanvägd landskapsanalys med samlad påverkan från båda vindkraftsytor i Sparsåtra (6 och 7) bör tas fram, då de ligger endast 2,5 km från varandra.

För mer detaljerad information, se bilaga 3 Vindkraft.

8. Tillinge - Frösvi E18 norra	0,91 km ² 91 hektar varav 17 hektar åkermark, 74 hektar skogsmark och en anlagd våtmark på ett par hektar.	Vindbruksområdet ligger inom ett skogslandskap som sedan motorvägens öppnande präglas av trafikmiljön. Stora vindkraftverk i området skulle bli synliga i norr och väster och framträda tydligt som kommunens entre´ från E18. Två mindre vägar angör området i väster. Strax öster om området finns ett skogligt biotopskyddsområde och Sagåns dalgång 500 meter åt väster ingår i ett riksintresseområde för kulturmiljövården.	Skyddszon kring allmän väg ska beaktas och samråd ske med Trafikverket. Avståndet till allmän väg bör enligt Trafikverket vara minst vindkraftsverkets höjd, dock minst 50 meter. Trots att landskapskaraktären beskrivs som känslig bedöms området som mindre känsligt då dess karaktär avviker i och med den direkta närheten till motorvägen. De två vindbruksytorna vid Frösvi bör bedömas i en samlad analys.
9. Tillinge - Frösvi E18 södra	0,77 km ² 77 hektar skogsmark varav 14 hektar sumpskog och våtmark.	Vindbruksområdet ligger inom ett mosaikskogslandskap som sedan motorvägens öppnande präglas av trafikmiljön. Stora vindkraftverk i området skulle bli synliga i norr och väster och framträda tydligt som kommunens entre´ från E18. De närmaste bostadshusen ligger 600 meter söder om området. En skogsbilväg ansluter från väster. Området inkluderas i närströvområdet till Hummelsta tätort och är lättillgängligt för många.	Skyddszon kring allmän väg ska beaktas och samråd ske med Trafikverket. Avståndet till allmän väg bör enligt Trafikverket vara minst vindkraftsverkets höjd, dock minst 50 meter. Trots att landskapskaraktären beskrivs som känslig bedöms området som mindre känsligt då dess karaktär avviker i och med den direkta närheten till motorvägen. De två vindbruksytorna vid Frösvi bör bedömas i en samlad analys.
10. Teda/Svinnegarn	1,19 km ² 119 hektar varav 105 hektar skogsmark och 14 hektar åkermark.	Vindbruksområdet ligger i ett småskaligt odlingslandskap vars omgivning präglas av herrgårdar och säterier. Området omges av ett riksintresseområde för kulturmiljövård. Mälaren ligger 2-3 km bort i väster, söder och öster. Det omkringliggande landskapet skapar långa siktlinjer och höga vindkraftverk skulle synas på långt håll. Ett 15-tal bostadshus ligger 600 meter från området och en skogsväg angör i sydväst. Jakt och svamp- och bärplockning utgör de rekreativa värdena och området är relativt svårtillgängligt.	Landskapsanalysen anger att landskapskaraktären är känslig eller mycket känslig för vindkraftsetablering. Ytan presenteras ändå för att efterhöra synpunkter på placering av vindkraftverk i denna miljö. Krav måste vid utbyggnad ställas på detaljerad landskapsanalys och en så omsorgsfull placering som möjligt.
11. Vallby/Boglösa/Lillkyrka - Storskogen	1,12 km ² 112 hektar skogsmark med ens-taka hektar våtmarker i norr.	Vindbruksområdet ligger i skogsområdet som utgör gränsen mellan Vallby, Boglösa och Lillkyrka. Det platta omkringliggande landskapet skapar långa siktlinjer och höga vindkraftverk skulle synas på långt håll. Närmast hus ligger 600 meter utanför området. En bilväg leder in från väster och en 400 kV-ledning korsar området. I norr ligger riksintresseområdet för kulturmiljövård Boglösa. Upplandsleden passerar i söder och området är relativt lättillgängligt.	Landskapsanalysen anger att landskapskaraktären är känslig eller mycket känslig för vindkraftsetablering. Skydds-zonen kring kraftledningen innebär krav på samråd med ledningsrättsinnehavaren. Kulturlandskapet i norr har mycket höga kulturmiljövården vilket ställer krav på allsidig belysning i en fördjupad landskapsanalys.
12. Lillkyrka/Löt/Veckholm - Blackfjärdsslätten	0,89 km ² 89 hektar odlingslandskap	Vindbruksområdet ligger i den sydligaste delen av ett milslångt öppet landskapsrum mellan Gåde och Våppeby. Landskapet gör att vindkraftverk skulle synas på långt håll. Bostadshus ligger 600 meter från området i alla vädersträck. Mindre kraftledningar tvärs genom området. Den öppna åkermarken har inga ekologiska värden förutom möjligen säsongsbetonat fågelliv.	Landskapsanalysen anger att landskapskaraktären är känslig eller mycket känslig för vindkraftsetablering. En syndlighetsanalys behöver tas fram med tanke på de vidsträckta landskapsrummen i denna del av Trögden. En fågelinventering kan motiveras för att kartlägga om det finns ornitologiska värden. Föreslagen vindbruksyta ligger strax utanför försvarets stoppområde.

För mer detaljerad information, se bilaga 3 Vindkraft.

Om intresse finns för etablering av vindkraft utanför vindbruksytorna krävs sedvanlig prövning samt att kommunens strategier för vindkraft följs, se sidan 30.

MATERIALFÖRSÖRJNING

Mark- och vattenområden som innehåller värdefulla ämnen eller material ska enligt miljöbalken (MB 3:7) skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar utvinningen av dessa. Värdefullt material är till exempel grus- och bergkross som används inom byggnadsindustrin och vid anläggningar av vägar. Täktverksamhet för kommersiellt bruk behöver tillstånd enligt miljöbalken och i prövningen ingår att täktens lämplighet prövas mot andra intressen som exempelvis rekreativvärden och natur- och kulturvärden.

Grus- och bergtäkter

Naturgrus är en icke-förnyelsebar naturresurs och i ett långsiktigt perspektiv är det en bristvara. En inventering av naturgrustillgång i länet har visat att tillgången är ojämn, på vissa håll är naturgruset till och med helt slut. Vad gäller Enköpings kommun beräknas tillgängliga grustillgångar räcka i 10-15 år till.

Naturgruset kan idag istället ersättas med bergkrossmaterial. I länet finns gott om bergskross och utvinning sker från två täkter, Sneby och Enköpingsåsen och ett nytt utvinningsområde etableras för närvarande i Bortomta.

Övriga täkter

Inom kommunen finns tillstånd för en lertäkt. Torvfyndigheter värda att brytas kommersiellt finns inte inom kommunen.

AVFALL OCH ÅTERVINNING

Miljöproblemen i världen har ändrat karaktär från att ha varit lokala till att bli globala och mer komplexa. De lokala problemen kan kommunen själv lösa genom punktinsatser som till exempel reningsverk för avloppsvatten. De globala problemen behöver lösas på regional, nationell och internationell nivå. För snart 20 år sedan, på Riokonferensen 1992, slogs fast att det inte längre är hållbart att konsumera förnyelsebara resurser och att inte nyttja avfall. För att få en hållbar utveckling fordras en övergång till cyklisk materialhantering, det vill säga till kretslopp.

Mängden hushållsavfall per person och år ökar fortfarande stadigt i Sverige. Glädjande är att även om avfallsmängderna totalt sett ökar så blir vi allt bättre på att ta tillvara resurserna i avfallet. Det omvandlas till nyttoprodukter såsom bränsle, gödsel och andra material

som ersätter ändliga material. Trots att transportererna ibland ökar på grund av insamlingen av avfall är nettoeffekterna och miljövinster stora.

Kommunal avfallshantering

Kommunens renhållningsansvar omfattar hushållsavfallet och hushållens miljöfarliga avfall. Kommunen har en renhållningsordning som reglerar renhållningen inom kommunen. Den består av en avfallsplan och lokala föreskrifter där bland annat dessa mål ingår:

- Öka återvinningen
- Minska avfallsmängderna
- Minska avfallets farliga och skadliga innehåll
- Säkra markområden för framtidens avfallshantering
- Säkra äldre upplag ur miljösynpunkt

Återvinning

Efterhand som återvinningen ökar kan avfallet mer och mer ses som resurser. Problembilden är fortfarande att mängderna ökar av framför allt grovavfall, elektronik och farligt avfall. Vad gäller källsorteringen är den helt beroende av allmänhetens engagemang och kräver att det är relativt enkelt att bli av med avfallet på ett sätt som möjliggör återvinning. Enköpings kommun arbetar för förbättrad källsortering av hushållsavfall med till exempel system för matavfall, lättillgängliga återbruk/återvinningscentraler för grovavfall och farligt avfall, samt fasta avlämningsplatser för förpackningsavfall och batterier.

Huvuddelen av Enköpings kommuns hushållsavfall går till Annelunds avfallsanläggning för omlastning eller behandling. Matavfallet transporteras till Växtkraftsanläggningen i Västerås som är KRAV-certifierad, där det rötas till biogas som sedan uppgraderas till fordonsgas. Det utsorterade restavfallet förbränns och energin tas tillvara som fjärrvärme och elektricitet. Hushållens grovavfall sorteras vid Återbruket av den enskilde personen. Det går därefter till materialåtervinning, kompostering, förbränning eller deponering.

Lokala kretslopp

Jord- och skogsbruket har en viktig uppgift att fylla i kretsloppssamhället. Tätortsbebyggelse och modern produktion avsätter restprodukter som behöver tas om hand och inlemmas i det naturliga kretsloppet.

Kommunen deltar i kretsloppsarbetet bland annat genom de kommunägda bolagen Ena Energi (fjärrvärme) och Vafab Miljö AB (avfallsinsamling, behandling, omhändertagande). I båda fallen används restprodukter från samhället för att producera energi (fjärrvärme respektive biogas) och gödningsmedel till jordbruket.

När det gäller samarbetet med Ena Energi AB blandas bottenaskan från det biobränsleeldade värmeverket med rötslam från reningsverket som sedan återförs som gödning till mark där ny energiskog odlas. Energiskogen förbränns efter skördning till ny fjärrvärme i värmeverket. Detta görs i nära samarbete med lokala lantbrukare, ett arbete som bör kunna utvecklas ytterligare.

Avfall utanför kommunens ansvarsområde

Företag ansvarar för att det industriavfall man ger upphov till - det vill säga det avfall som inte liknar hushållens - tas omhand på ett säkert och miljöriktigt sätt.

För förpackningar, tidningar, däck, bilar samt elektriska och elektroniska produkter gäller producentansvar. Det innebär att de som yrkesmässigt tillverkar, importerar och säljer en vara eller förpackning, har ansvaret för att materialet omhändertas på ett miljöriktigt sätt. Förpackningar och tidningar samlas in på de returtorg/återvinningsstationer som finns i kommunen och som ägs och sköts av Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB (FTI). Kommunen ansvarar alltså inte för dessa stationer, men kan i den fysiska planeringen peka ut lämpliga platser.

Framtida utmaningar

Det finns en rad framtida utmaningar som Enköpings kommun måste bemöta för att på lokal nivå positivt bidra till övergången till en mer hållbar materialhantering.

Kommunen behöver jobba aktivt med att minska avfallsmängderna, vilket kan ske genom att informera och uppmuntra kommuninvånarna till återanvändning, reparationer, ändrade konsumtionsvanor, minskat matsvinn med mera. Arbetet ska ses som en gemensam kraftanstängning där många aktörer blir inblandade inte minst den enskilda invånaren som kan påverka genom sina val i vardagslivet.

För att dessutom möta den ökade efterfråga på biogas behöver kraft läggas på att uppmuntra hushållen och verksamheterna att sortera sitt matavfall i större utsträckning.

Kommunen behöver hitta hållbara lösningar för att samla in avfallet då allt högre krav ställs på säkerhet och arbetsmiljö vid avfallsinsamling. Nya lösningar som gemensamma sophämtningsställen och underjordsbehållare för sopor blir allt vanligare. Den tekniska utvecklingen bidrar även till robustare system med till exempel bättre registrering av tömningar.

De befintliga avfallsanläggningarna kommer att utsättas för allt större miljökrav i framtiden. Detta har redan skett för bland annat Annelund som numera är stängd för deponi som håller på att täckas över. Ett problem som kvarstår är

dock att de gamla deponierna läcker både vatten och gas. Det är kommunens fortsatta ansvar att hantera detta läckage på ett hållbart sätt, till exempel genom att använda gasen för energiproduktion.

I och med de ökade miljökraven på avfallsanläggningarna, med ökade kostnader som följd, tenderar avfallsanläggningar att bli färre och större. Det i sin tur innebär att transporter till och från anläggningarna blir längre. För Enköpings del är det framför allt i Västerås som avfallet hamnar.

INFRASTRUKTUR FÖR ELEKTRONISK KOMMUNIKATION

Elektronisk kommunikation har stor betydelse för näringslivets och hela kommunens utveckling. Tjänster för att leverera strömmande media för nöjen men också för professionella tillämpningar blir allt vanligare inte minst inom kommunens egen verksamhet.

Den fortsatta utbyggnaden och kapacitetsförstärkningen av infrastruktur för elektronisk kommunikation bör följa bebyggelseutvecklingen. Omvänt bör förutsättningar för elektronisk kommunikation och dess utrymmeskrav uppmärksammas i den fysiska planeringen. Kommunen har inget formellt ansvar för elektronisk kommunikation men ska enligt IT-infrastrukturprogrammet arbeta för etableringen av en infrastruktur som medger att så många som möjligt ska kunna få del av tekniken.

I Enköpings kommun finns ett väl utbyggt privatägt öppet bredbands-fibernet som omfattar samtliga tätorter vissa småorter och en del av landsbygden. Med öppet nät menas att andra aktörer ges möjlighet att hyra kapacitet i nätet. Möjlighet till fiberanslutning av nya abonnenter finns och några pågående arbeten finns också på privat initiativ. I kommunen finns fem telestationer som saknar ADSL, två av dessa områden har idag väl utbyggt fibernet, och därmed saknar cirka 200 innevånare möjlighet till bredband.

Mobila telefoni- och datatjänster via 2G/3G-näten erbjuds idag via tre olika nät med olika täckning i de glesa delarna av kommunen. Även om de mobila bredbanden får ökad kapacitet i framtiden genom utbyggnaden av 4G kommer bredbandstjänster att under överskådlig tid baseras på fiberoptiska nätverk. De tjänster som erbjuds idag via mobila tjänster ger inga kapacitetsgarantier och den maximala hastigheten kan inte betraktas som bredband.

Risker, miljö, hälsa och beredskap

Mål och strategier för risker, miljö, hälsa och beredskap finns på sidan 33.

Alla kommuninvånare har rätt till ett tillfredställande skydd mot olyckor och hälsorisker. Det innebär att samhället genom förebyggande arbete måste verka för att minimera risker och förhindra olyckor. Om olyckan ändå är framme är det viktigt att det finns beredskap och tillfredsställande räddningstjänst och krisberedskap.

RISKER

Risker för olyckor kan påverkas både av människans aktiviteter samt vara resultat av naturliga processer. Gemensamt för olyckor är att de ofta har ett dramatiskt förlopp.

Översvämningar

Enköpings kommun ligger vid Mälaren och påverkas direkt av dess vattennivåer. De klimatförändringar som sker i kombination med avsmältningarna av landisarna vid Antarktis och Grönland leder till att havsnivåerna höjs. I Mälardalen har vi fortfarande en landhöjning från den senaste istiden, höjningen är idag cirka 4 millimeter per år. Detta kompenserar för dagens havsnivåhöjningar. Landhöjningen håller dock på att avta och om ungefär ett sekel kan Mälaren gå från sjö till Östersjövik.

Åar och bäckar kan ge lokala översvämningar till följd av en kombination av höga flöden och förtätningar i åstrukturen. Till detta tillkommer risken för lokala

översvämningar på grund av kraftig nederbörd där vattenmängderna inte hinner rinna undan till sjöar och större vattendrag.

Nationella utredningar

År 2001 gav Räddningsverket ut rapporten "Översiktlig översvämningsskartering för Mälaren". Översvämningsskarteringen omfattade enbart naturliga flöden och vattenstånd, det vill säga inte flöden och vattenstånd uppkomna genom exempelvis dammbrott och isdämningar.

SMHI har beräknat hur ofta och hur mycket Mälarens vattennivå kan höjas under en period av 100 år. Sannolikheten för att Mälaren ska stiga 1 meter inom en 100-årsperiod är 63 % medan sannolikheten för att Mälaren ska stiga 2 meter inom en 100-årsperiod är 1 %. Vindens riktning påverkar även vattennivån. Vid stark vind kan vattnet pressas mot mälarkusterna så att vattennivån ökar med upp till 30 cm.

Ett nytt arbete pågår för närvarande för att ytterligare analysera Mälarens vattennivåer. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har fått i uppdrag av regeringen att "Analysera och bedöma vilka konsekvenser en översvämning av Mälaren medför för olika samhällssektorer". Slutrapportering och sammanställning ska slutredovisas under början av 2012.

Kommunal översvämningskartering

I den fördjupade översiktsplanen för Enköpings tätort har en övergripande analys gjorts för vilka områden som kan draddas av stigande vattennivåer i Mälaren. Kommunen har även gjort en övergripande översvämningskartering "Naturrisker inom Enköpings kommun med fokus på översvämningsområden" för de tätbebyggda områdena Enköpings tätort, Haga/Ekudden, Bredsand/Kolarvik/Sjöängarna, Örsundsbro tätort, Mårsön, Bryggholmen, Ekolsunds stationssamhälle och Hammarsudd. Analysen baserar sig på SMHI:s vattennivåberäkningar och har genomförts med befintlig höjddata inom områden som ligger i riskzonen för översvämningsområden.

Enköpings tätort och Örsundsbro hör till de områden där antalet påverkade byggnader är fler än i de andra områdena. Detta på grund av lågt belägen bebyggelse längs de åar som finns i tätorterna. Dock finns en osäkerhet till följd av bristande höjddata. Denna osäkerhet kommer förhoppningsvis minska i och med MSB:s utredning där nya digitala höjddata kommer användas.

Länsstyrelsens riktlinjer

I rapporten *Översvämningsrisker i fysisk planering* från 2006 finns riktlinjer för hur man ska planlägga områden i översvämningsområden, framtagna av länsstyrelserna i mellansverige.

När nytt planeringsunderlag finns framtaget för Enköpings kommuns översvämningskänsliga områden bör dessa riktlinjer efterföljas:

- För markområden med stor sannolikhet för översvämningsområden (markområden under 100-årsnivån) bör endast enklare byggnader, som garage och uthus byggas.
- För markområden med viss sannolikhet för översvämningsområden (under den dimensionerande nivån) bör endast samhällsfunktioner av mindre vikt lokaliseras, till exempel byggnader av mindre värde, byggnader av mer robust konstruktion, vägar med förbifartsmöjligheter, enstaka villor, fritidshus och mindre industrier med liten miljöpåverkan.
- Övrig bebyggelse och funktioner får anläggas inom markområden med låg sannolikhet för översvämningsområden.

Planerad ombyggnad av Slussen i Stockholm

Innan den första regleringen av Mälaren 1943 varierade vattenståndet i sjön betydligt mer än idag. De regleringsbestämmelser som gäller idag är en vattendom från 1966.

Nästa steg för Mälarens reglering är Projekt Slussen som drivs av Stockholm stad. Projektet avser total ombyggnad

av Slussen anläggningen. I samband med detta kommer nya och befintliga avtappningskanaler byggas eller byggas om för att öka avtappningskapaciteten av Mälaren. Det senaste förslaget utgår från att Slussens nya avtappningskapacitet ska kunna ta hela behovet av ökad avtappning som den nationella *Klimat- och sårbarhetsutredningen* har pekat på för Mälaren.

Andra förebyggande arbeten

Vid en översvämningsområden finns det olika sätt att tackla problemet med höjda vattennivåer och flöden. I förebyggande syfte kan till exempel befintliga vallar förstärkas och nya vallar kan byggas. Tillfälliga vallar kan också uppföras vid en översvämningsområden, detta är dock inte att föredra. En mer långsiktig åtgärd är istället att inte tillåta nybyggnation i områden som ligger lågt i förhållande till Mälarens vattennivå vilket återspeglar sig i länsstyrelsens riktlinjer samt markanvändningsmål och strategier på sidan 33.

Risk för förorening av vattentäkt

Dricksvattnet är vårt viktigaste livsmedel. FN's generalförsamling har fastslagit att tillgången till rent dricksvatten är en mänsklig rättighet. För att trygga tillgången på grundvatten av god kvalitet är det angeläget att långsiktigt skydda grundvattenförekomster.

Om en förorening skulle nå någon av kommunens grundvattentäkter skulle det få stora konsekvenser för oss alla. Bli dricksvattnet otjänligt krävs akuta lösningar som kokning av vatten eller tillförsel av dricksvatten utifrån. I riktigt allvarliga lägen kan vattentäkten behöva renas under långt tid framöver och till exempel ett vattenreningsverk behöva byggas.

I vattentäkten Munksundets vattentäkt finns sedan ett par år tillbaka förhöjda värden av tetrakloretylen, som bland annat används i kemtvättar. Värdena ligger under gränsvärdet men kommunen arbetar aktivt för att utreda och lösa detta problem. Se vidare sidan 101 Tidigare har det även förekommit förhöjda halter av bekämpningsmedel i Munksundets vattentäkt. Värdena låg under gränsvärdena men kommunen genomförde ändå en informationskampanj för fastighetsägare med trädgård för att berätta om riskerna med bekämpningsmedel samt vilka alternativa metoder som kan användas.

Vånsjöbro vattentäkt ligger intill en väg i en kurva. Detta innebär en avkningsrisk vid halt väglag och skulle en tankbil eller annat fordon som transporterar farligt gods åka av riskeras vattenkvaliteten i vattentäkten. Kommunen för en dialog med Trafikverket om alternativa halkbekämpningsmetoder, säkring av diken med någon form av tätskikt och så vidare.

Skred- och rasrisker

Skred och ras är snabba massrörelser i jordtäcket eller i berg och kan orsaka stora skador dels på mark och byggnader inom det drabbade område, dels inom det nedanförliggande markområde där skred- och rasmassor hamnar. Ett skred eller ras är i många fall en följd av en naturlig erosionsprocess, men kan också utlösas av mänskliga ingrepp. En gemensam nämnare är dock att både skred och ras kan inträffa utan förvarning. Sveriges geologiska undersökning (SGU) har tidigare gjort en övergripande skred och rasriskkartering för Sverige. Denna kartering redovisar inte något riskområde i Enköpings kommun.

Extrema väderförhållanden på grund av ett förändrat klimat

Den globala klimatförändringen påverkar naturen och samhället på en mängd olika sätt. Ett förändrat klimat innebär att även vädret kommer förändras. Vi kan enligt forskarna vänta oss intensiva skyfall, höga flöden, stormväder, torka och extrema värmeböljor. Det är inte bara djur, natur och människor som kommer påverkas av vädret utan även de bebyggda miljöerna och strukturerna i samhället.

Infrastruktur i form av vägar och järnvägar påverkas redan idag av extrema väder. Kraftig nederbörd under långa perioder riskerar att spola bort vägar och vägbankar vilket vi sett flera exempel på i Sverige under de senaste åren. Ökad temperatur gör visserligen att risken för tjälskador minskar men värmen medför nya krav på underhåll av vägar och järnvägar. Kraftfulla stormar ökar risken för stormfällning av skog vilket till exempel kan ge konsekvenser för kraftmatningen till järnvägen.

Sjöfarten och flygtrafiken påverkas snarare positivt av ett förändrat klimat. Varmare väder och mindre is och snö underlättar båttrafiken och ger bättre förutsättningar på start- och landningsbanor.

Teknisk försörjning som vatten och avlopp, energiproduktion samt energiförsörjning påverkas i högsta grad av ett nytt väder. Ökade vattenflöden och vindstyrkor gör att energiutvinningen i vatten- och vindkraftverk kan öka. Samtidigt är elförsörjningsnätet ytterst känsligt för stormfällning. I förlängningen påverkar detta även tele-, radio- och tv-nätet som är beroende av el. Riskerna för störning kan dock minskas då fler och fler luftledningar grävs ner. Avloppssystemen riskerar att utsättas för kraftig belastning på grund av ökade regnmängder. Skyfall innebär att ledningarna blir överbelastade och risk finns för bakåtströmmande vatten och källaröversvämningar. Konsekvenserna för dricksvattnet blir betydande med ökade humushalter, algblommning och nya sorters föroreningar.

Byggnader och konstruktioner riskerar att utsättas för fukt och mögelskador i större utsträckning. Det yttre underhållsbehovet ökar med extrema väder och högre temperaturer inne kan medföra mikrobiell belastning med mer husdammskvalster. Istället för att värma upp våra hus kommer vi i framtiden bli mer beroende av kylsystem i våra hem.

Klimatpåverkans effekter på människans hälsa är svårare att förutse. En konsekvens som kan utlösas är dock att högre temperaturer leder till ökad dödlighet hos vissa sårbara grupper som äldre och sjuka. Detta ser vi redan idag under varma sommarperioder. Ett varmare klimat med ökad nederbörd (ökad fuktighet) ökar även risken för smittspridning och sjukdomars spridningsmönster kan komma att ändras. Detta kan innebära att nya sjukdomar kommer in i landet.

MILJÖ

Översiktsplanen ska redovisa de miljöfaktorer som bör beaktas vid beslut om mark- och vattenanvändning. Planeringsunderlagen som redovisas i detta avsnitt består av miljömål, miljö kvalitetsnormer och verksamheter med omgivningspåverkan.

Miljömål

Sveriges riksdag har beslutat om 16 nationella miljö kvalitetsmål, som i huvudsak ska vara uppnådda till år 2025. Enköpings kommun har i sin tur beslutat om 12 lokal miljö mål – Enabygdens miljö mål – som i mycket går i linje med Sveriges nationella miljö mål dock med en lokal anpassning. I tabellerna på de följande sidorna redovisas de nationella målen, hur läget ser ut just nu i Uppsala län och vad Enköpings lokala miljö mål innebär.

Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer syftar till att skydda människa och miljö samt uppfylla krav som ställs genom Sveriges medlemskap i EU. Till skillnad från miljö kvalitetsmål som kommunen ska förhålla sig till är miljö kvalitetsnormer lagstiftade mått på hur mycket föroreningar det får finnas i luft och vatten samt även för omgivningsbuller. Miljö kvalitetsnormerna regleras i miljö balken.

Miljö kvalitetsnormer för utomhusluft

Miljö kvalitetsnormerna för utomhusluften gäller i hela landet och finns för ämnena: kväveoxid, kvävedioxider, svaveloxid, kolmonoxid, bly, partiklar (PM10), ozon och bensen. Från och med den sista december 2012 gäller även normer för arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren.

Inom Enköpings kommun överskrider inga av

Nationellt miljömål	Läge för Uppsala län	Enköpings kommuns lokala miljömål
1. Begränsad klimatpåverkan		Enköpings kommun ska vara koldioxidneutral till år 2050. Företag och privatpersoner kan genom aktiva val minska sin klimatpåverkan. Bil- och lastbilstrafiken, val av uppvärmningssystem, val av elproducent och val av närproducerade varor är några faktorer som bidrar till att påverka det globala klimatet. Enköpings kommun har goda förutsättningar att minska sin klimatpåverkan.
2. Frisk luft		Utsläppen av föroreningar, som till exempel kvävedioxid, marknära ozon, flyktiga organiska ämnen, partiklar etc., till luften ska begränsas till nivåer som inte orsakar fara för människors hälsa eller skadar djur, växter och kulturvården. Partiklar, oförbrända avgaser och andra luftföroreningar påverkar vår hälsa negativt. Det är bland annat dubbade vinterdäck, dålig vedeldning och arbetsmaskiner som bidrar till att skapa dessa problem. Luften kan göras mindre skadlig genom till exempel att använda dubbfria vinterdäck, byta ut gamla vedpannor och tanka alkylatbensin i utombordaren och gräsklipparen.
3. Bara naturlig försurning		Mark och vatten ska inte försuras genom nedfall av föroreningar eller av markanvändning. Nedfallet av försurande ämnen ska inte öka slitaget på kulturföremål och byggnader. Skogsmark och vattendrag kan påverkas negativt av sur nederbörd men effekterna mildras tack vare Upplands kalkhaltiga jordarter som ger ett naturligt skydd mot försurning. Det mesta av de försurande ämnena förs till våra trakter från andra länder.
4. Giftfri miljö		Flödena och användningen av hälso- och miljöfarliga kemikalier ska fortsätta att minska. Enköpings kommun ska arbeta med att sprida kunskap och information om hur kemiska ämnen påverkar hälsa och miljö. Det är när produkter som kläder, bilar, plastartiklar och byggnadsmaterial tillverkas, används och skrotas som kemikalierna kommer ut i miljön. Vissa av kemikalierna är skadliga för människor och miljö. Som konsument kan man bidra till en giftfriare miljö genom att lämna farligt avfall till Återbruket, att lämna uttjänta mediciner till apoteket och att aktivt välja konsumtionsföremål för att minska gifterna, till exempel laddningsbara batterier.
5. Skyddande ozonskikt		Lokalt miljömål finns ej framtaget.
6. Säker strålmiljö		Lokalt miljömål finns ej framtaget.
7. Ingen övergödning		Enköpings kommun ska arbeta för att minska utsläpp av övergödande näringsämnen till sjöar och vattendrag samt sprida kunskap och information om hur dessa ämnen kan minskas. Alla vattendrag i Enköpings kommun mynnar ut i Mälaren och därefter ut i Östersjön. Jordbruket och avlopp bidrar i stor utsträckning till att det finns mer av näringsämnena kväve och fosfor vilket ger ökad näringsbelastning. Genom anpassade gödselgivor på åkermark och bättre rening av avloppsvatten minskas utsläppen av de gödande ämnena. Nyetablering av våtmarker och kantzoner kan på rätt plats minska näringsläckaget till Mälaren.
8. Levande sjöar och vattendrag		Enköpings kommun ska verka för att sjöar och vattendrag är ekologiskt hållbara och att deras livsmiljöer bevaras. Kommunen har få sjöar förutom Mälaren. Flera sjöar har torrlagts eller sänkts och flera av kommunens vattendrag har påverkats kraftigt av dikning. Kvarvarande sjöar och vattendrag är därför särskilt värdefulla att värna. Mälaren är värdefull bland annat för biologiska mångfald och för ett omfattande friluftsliv. Åar och även mindre vattendrag är viktiga för fiskpopulationer och en del arter företar lekvandringar. Arbetet med att minska näringsläckage till sjöar och vattendrag bör fortsätta. Friluftslivet är en av kommunen viktiga tillgångar som är beroende av natur rik på variation.
9. Grundvatten av god kvalitet		Enköpings grundvatten ska vara hälsosamt, gott och ha ett långsiktigt skydd mot negativ påverkan. Många Enköpingsbor får sitt dricksvatten från Enköpingsåsen. Den gamla åsformationen ger ett friskt och gott vatten som är viktigt att bevara. Att inte förorena grundvattnet med till exempel bakterier, virus, närsalter, vägsalt, miljögifter, bekämpningsmedel och tungmetaller, är en förutsättning för att vår och kommande generation ska kunna dricka rent vatten.

Glad grön gubbe: Målet bedöms kunna nås inom tidshorisonten. Neutral gul gubbe: Målet är möjligt att nå inom tidshorisonten om ytterligare åtgärder sätts in. Ledsen röd gubbe: Målet är mycket svårt att nå inom tidshorisonten även om ytterligare åtgärder sätts in.

10. Hav i balans samt levande kust och skärgård		Lokalt miljömål finns ej framtaget.
11. Myllrande våtmarker		Enköpings kommun ska verka för att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet bibehålls, att värdefulla våtmarker bevaras och i vissa fall återskapas samt anlägga nya våtmarker. Våtmarkerna är betydelsefulla för biologisk mångfald och som faller för närsalter då vattendrag passerar våtmarker. Många våtmarker i kommunen har diktas och sänkts under tidigare sekel. Det finns ekonomiska bidrag för restaurering och nyskapande av våtmarker som markägare kan söka. Inom kommunen finns flera våtmarker som är viktiga fågellokaler för såväl flyttfåglar som för häckande fåglar.
12. Levande skogar		Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras och kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Skogsbruket inom kommunen är en viktig näring främst för många privata markägare, inte minst i dessa tider då skogen är en resurs både för träindustrin och för energiproduktionen. Skogen måste också förvaltas på ett sådant sätt att den naturliga artrikedomen bevaras. Skogen fyller även en viktig funktion för folkhälsan.
13. Ett rikt odlingslandskap		Enköpings kommun ska verka för odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för den biologiska produktionen samt för livsmedelsproduktionen. Kommunen ska även verka för den biologiska mångfalden och de rika kulturmiljövärdena som vår landsbygd har. Åkermarker, betesmarker och hagmarker är några av de naturtyper som kräver brukare för att bibehållas och utvecklas. Djuren hindrar marker från att växa igen och bidrar till att flora och fauna som är beroende av bete finns kvar. Ekshagar och strandängar är exempel på rika naturtyper som är beroende av betesdjur. Det gamla odlingslandskapet med gravfält, betesbackar och deras speciella flora och fauna är ett viktigt kulturarv som ger oss en variationsrik och vacker natur.
14. Storslagen fjällmiljö		Lokalt miljömål finns ej framtaget.
15. God bebyggd miljö		Enköpings kommun ska verka för att den bebyggda miljön ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö för alla. Byggnader, anläggningar och grönytor ska lokaliseras och utformas så att långsiktigt god hushållning med mark, vatten och energi främjas. Buller och luftföroreningar hålls med god marginal under gällande riktvärden. Enköpings kommun ska även ta tillvara och utveckla natur- och kulturvärden som del av den närmiljö som ger livskvalitet och möjligheter till en upplevelserik och estetiskt stimulerande vardag och fritid. Enköpings ska kännetecknas av stadsplanering som ger en bra livsmiljö. Genomtänkta bostadsområden och transportsätt bidrar till låg energianvändning och hushållning av våra gemensamma resurser.
16. Ett rikt växt- och djurliv		Enköpings kommun ska arbeta för att den biologiska mångfalden bevaras och ökar i vissa områden. Kommunen ska även verka för att mark- och vattenområden med särskilt höga naturvärden liksom ekologiskt känsliga områden undantas från exploatering. Naturresurser såväl de ändliga som de förnyelsebara ska nyttjas på ett hållbart sätt så att den biologiska mångfalden säkras. Den biologiska mångfalden inom Enköpingskommun är beroende av många olika naturtyper. Skog, odlingsmark, ängs- och hagmark, våtmarker och parker är livsmiljöer för arter som är beroende av en speciell livsmiljö. Därför måste de olika miljöerna förvaltas på ett långsiktigt hållbart sätt. För en del hotade arter behöver deras livsmiljö skyddas från markanvändning medan andra arter gynnas av skötsel och hänsynsfull förvaltning. Vid exploatering bör hänsyn tas till den biologiska mångfalden och speciellt till hotade arter.

Glad grön gubbe: Målet bedöms kunna nås inom tidshorisonten. Neutral gul gubbe: Målet är möjligt att nå inom tidshorisonten om ytterligare åtgärder sätts in. Ledsen röd gubbe: Målet är mycket svårt att nå inom tidshorisonten även om ytterligare åtgärder sätts in.

miljökvalitetsnormerna. Beräkningarna av luftkvaliteten görs utifrån data från exempelvis trafik, förbränningsanläggningar och industrier.

Miljökvalitetsnormer för vattenförekomst

För vatten består miljökvalitetsnormerna av det så kallade Vattendirektivet som beskrivs i avsnittet vatten och vattendirektivet sidan 100.

Miljökvalitetsnormer för buller

Buller påverkar människors hälsa negativt. Det kan exempelvis leda till sömnproblem, koncentrationssvårigheter, hörselskador och ge effekter på hjärt- och kärlsystemet. Läs mer om bullers påverkan på människors hälsa på sidan 95.

Omgivningsbuller, det vill säga buller från bilar, tåg, flyg, byggverksamhet med mera har ökat kraftigt de senaste årtiondena. EU behandlar omgivningsbuller som ett av de allvarligaste miljöproblemen. Därför har EU-länderna fått i uppgift att kartlägga hur många människor som exponeras för buller. EU direktiv 2002/49/EG syftar till att samordna bullerarbetet i EU genom gemensamma bullermått samt gemensamma kartläggnings- och bedömningsmetoder samt information till allmänheten och fastställandet av handlingsplaner. I den första kartläggningen ingår Sveriges större städer samt belastade järnvägar och vägar.

Enligt den svenska förordningen (2004:675) om omgivningsbuller, som bygger på EU direktivet, finns en skyldighet att genom kartläggning av buller och upprättande av åtgärdsprogram, sträva efter att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Enköpings kommun lät göra en bullerutredning 2010 av Enköpings tätort, något åtgärdsprogram är ännu ej framtaget.

Verksamheter med omgivningspåverkan

I detta avsnitt redovisas verksamheter som påverkar omgivningen negativt i form av exempelvis buller och lukt.

I miljöbalken finns föreskrifter om vilka miljöfarliga verksamheter som är tillstånds- eller anmälningspliktiga. Vid tillståndsgivning tas bland annat hänsyn till verksamhetens art och bestämmelser ges för att minska riskerna för störande utsläpp, buller eller minimering av risk. Tillstånd för verksamheten prövas av länsstyrelsen med kommunens miljönämnd som remissinstans. Efter att tillstånd getts blir miljönämnden tillsynsmyndighet.

Vägar och järnvägar

Större vägar och järnvägar påverkar närmiljön i

Enköpings kommun genom till exempel buller och vibrationer. På en del av vägarna transporteras även farligt gods vilket medför risker för föroreningar, brand och explosion vid en eventuell olycka. I karta 18 visas kommunens större vägar och järnvägar samt transportstråk för farligt gods.

Kraftledning

Genom kommunen korsar ett antal större och mindre kraftledningar som kan påverka närboende genom ljud och magnetfält. De större kraftledningarna redovisas i karta 18. mer information om magnetfält och Enköpings kommuns skyddsavstånd och försiktighetsprincip finns på sidan 99.

Industrier som hanterar farligt gods och explosiva ämnen

Inom kommunen finns ett antal verksamheter som hanterar så kallat farligt gods som i vissa fall även kan vara explosivt. Områdena redovisas av säkerhetsskäl inte i kartan.

Bensinstationer

Vid bensinstationer finns risk för brand och explosion, sådana olyckor är dock mycket ovanliga.

Boverket har ett riktvärde på skyddsavstånd för bensinstationer på 100 meter till bebyggelse, där 50 meter motiveras av riskhänsyn och resterande skyddsavstånd beror på buller, lukt, ljusstörningar och luftföroreningar.

Enligt Länsstyrelsen i Stockholm finns avstegsfall då en bensinstation kan uppföras närmare än 50 meter från befintlig bebyggelse:

- vid hög exploatering i centrala och mer tätbebyggda områden.
- då inga alternativa platser finns.

Motoranläggningar

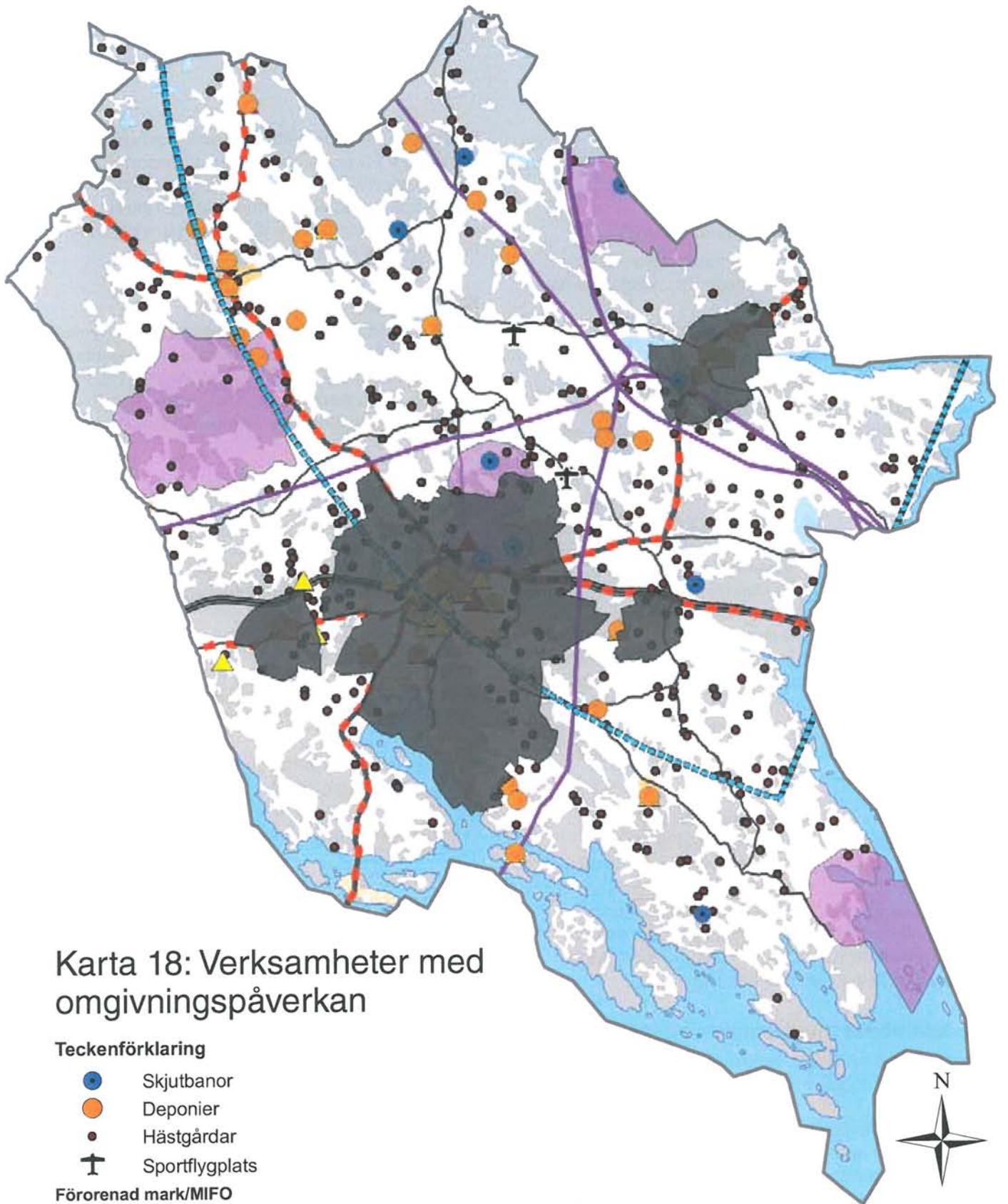
Inom kommunen finns flera motoranläggningar och motorsportbanor i varierande storlek. Miljöstörningar från dessa verksamheter är främst ljud, vibrationer och eventuell lukt.

Skjutfält

Inom kommunen finns flera skjutfält var av några är totalförsvarets övningsområden, se karta 18.

Avfallsanläggningar

VafabMiljö svarar för driften av avfallsstationen i Annelund, Åkerbruket i Enköping samt det mobila

Karta 18: Verksamheter med omgivningspåverkan

Teckenförklaring

- Skjutbanor
- Deponier
- Hästgårdar
- Sportflygplats

Företrad mark/MIFO

- Mifoobjekt - Klass 1 - Mycket stor risk
- Mifoobjekt - Klass 2 - Stor risk
- Större kraftledningar
- Rekommenderade vägar för farligt gods
- Försvarets samrådsområde/övningsområde
- Stoppområde vindkraft Uppsala flygfält
- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

0 4 500 9 000 18 000 Me

Copyright Lantmäteriet, Enköpings kommun

återbruket.

Deponier

Platser för gamla deponier redovisas i karta 18. Dessa gamla tippar anses utgöra mer eller mindre förorenade områden då läckage till omgivande luft och mark sker kontinuerligt.

Hästanläggningar

Hästsektorn är idag den femte största inkomstkällan för jordbruket, och regeringen bedömer att den har en stor betydelse för utvecklingen av landsbygden genom att den erbjuder möjlighet till inkomster och därmed möjlighet att bo kvar och verka aktivt på landsbygden. I Enköpings kommun har man under de senaste årtiondena sett ökat intresse och önskemål om att bedriva hästverksamhet för fritidsändamål.

Med en växande hästsektor följer dock en ökad risk för hästallergi och andra störningar. Enligt tidigare rekommendationer från statligt håll bör ett skyddsavstånd på 500 meter råda mellan hästanläggning och bostad. Dessa rekommendationer har dock under de senaste åren vidareutvecklats i takt med att kunskapen om hästallergi blivit allt bättre. Runt om i Sverige diskuteras lösningar för det "hästnära boendet" och exempel på nya skyddsavstånd har tagits fram och testats i praktiken i olika planeringsfall.

Länsstyrelsen i Skåne län har i sin skrift *Hästar och bebyggelse - underlag för den fysiska planeringen* delat in hästanläggningar i fyra olika grupper med tillhörande skyddsavstånd. Dessa definitioner och avstånd föreslås efterföljas i Enköpings handläggning av hästverksamheter, se mål och strategier sidan 34.

HÄLSOSKYDD

Hälsoskydd handlar om att förebygga och undanröja olägenheter för människors hälsa. Olägenheter kan till exempel vara låg inomhustemperatur, buller, lukt, mögel, radon eller luftföroreningar.

Kommunfullmäktige i Enköping antog 2007-09-25 *Lokala hälsoskyddsföreskrifter för Enköpings kommun för att minska risken för att olägenheter för människors hälsa och miljön uppkommer inom kommunen.*

Luftföroreningar

Luftföroreningar utomhus är en betydande orsak till ohälsa. Luftföroreningar består av ämnen som inte naturligt ingår i atmosfären eller som uppträder i högre koncentrationer än normalt.

Enköpings kommun är medlem i Stockholms och

Uppsalas läns Luftvårdsförbund som är en ideell förening. Föreningens mål med verksamheten är att samordna arbetet med luftmiljöområdet i de två länen med hjälp av ett luftmiljöövervakningssystem med mätningar, emissionsdatabaser och spridningsmodeller.

I Enköpings kommun sker bara beräkningar, inte mätningar, i dagsläget.

Luftföroreningar som mäts *inom regionen* kommer från ett stort antal källor: vägtrafik, energiproduktion och sjöfart. Halterna påverkas också av utsläpp från källor utanför länen och i andra länder. Luftkvaliteten i regionen har generellt sett blivit bättre under de senaste årtionden, men fortfarande överskrider miljökvalitetsnormerna för vissa luftföroreningar. De största problemen består i höga halter av kvävedioxid och inandningsbara partiklar (PM10).

De viktigaste åtgärderna för att minska utsläpp av luftföroreningar och klara miljökvalitetsnormerna beror på vägtrafiken. Medborgarna kan bidra genom att till exempel välja kollektivtrafik, att köra bränslesnålt och att välja dubbfria vinterdäck.

Buller

Buller kan bland annat störa sömn och vila, skada hörseln, medföra koncentrationssvårigheter och nedsatt prestationsförmåga, skapa stress och otrivsel och vid långvarig exponering även medföra effekter på hjärt- och kärlsystemet. Dock påverkar buller människor på olika sätt beroende på vilken typ av buller det handlar om, vilken styrka och vilka frekvenser det har samt hur det varierar över tiden och tid på dygnet.

De största bullerkällorna idag är bil-, tåg- och flygtrafiken samt störande verksamheter som till exempel skjutfält, bergskrossar med mera.

Utomhusmiljöer

Huvudregeln vid planering av bostäder är att kommunen i detaljplaneringen ska säkerställa att den slutliga bebyggelsen utformas så att de nationella riktvärden för buller i utomhusmiljöer följs (proposition 1996/97:53).

Inomhusmiljöer

Socialstyrelsens allmänna råd SOSFS 2005:6 är

"Följande riktvärden för trafikbuller bör normalt inte överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur:

- 30 dB(A) ekvivalentnivå inomhus,
- 45 dB(A) maximalnivå inomhus nattetid,
- 55 dB(A) ekvivalentnivå utomhus (vid fasad),
- 70 dB(A) maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad.

Vid tillämpning av riktvärdena vid åtgärder i trafikinfrastrukturen bör hänsyn tas till vad som är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. I de fall utomhusnivån inte kan reduceras till nivåer enligt ovan bör inriktningen vara att inomhusvärdena inte överskrids."

- Proposition 1996/97:53

vägledande för bullernivåer inomhus i Enköpings kommun. Dessa allmänna råd gäller för *bostadsrum* i permanent- och fritidshus. Som bostadsrum räknas rum för sömn och vila, rum för daglig samvaro och matrum. De allmänna råden gäller även för lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande och sovrum i tillfälligt boende.

- Maximalt ljud: 45 dB
- Ekvivalent ljud: 30 dB
- Ljud med hörbara tonkomponenter: 25 dB
- Ljud från musikanläggning: 25 dB

- SOSFS 2005:6

Bullerfria områden

Naturvårdsverket föreslår i en rapport från 2007, riktvärden vid analys av bullerfria områden. Riktvärden anges dels i ljudnivå, dels under hur lång tid störande ljudnivåer kan godtas. I rapporten delas "bullerfria" områden in i följande klasser:

- Områden helt utan samhällsbuller
- Områden med begränsad förekomst av samhällsbuller
- Friluftsområden
- Tätortsnära rekreativområden
- Parker

Det finns ingen utredning med klassificering av bullerfria områden i Enköpings kommun.

Förorenade områden

Inom Enköpings kommun finns ett stort antal områden med förorenad mark. Föroreningarna är främst orsakade av utsläpp till marken från industrier och verksamheter, som till exempel bensinstationer, kemtvättar, bilverkstäder och deponier. Beroende på hur förorenat ett område är, kan detta komma att påverka hur marken kan nyttjas i framtiden.

Kommunen har tillgång till en förteckning på Länsstyrelsen över cirka 600 förmodade förorenade områden i kommunen (MIFO-databasen). Förteckningen uppdateras kontinuerligt och kända förorenade områden eller områden med stor risk för förorening redovisas i karta 18.

Radon

Radon är en ädelgas som bildas när det radioaktiva grundämnet radium faller sönder. Radon är en luktfri, smaklös och ofärgad gas som fastnar i luftvägar vid inandning. Radon orsakar cirka 500 lungcancerfall per år i Sverige.

Mälardalens urberg har en naturlig hög radonhalt men radon kan även förekomma i byggnadsmaterial, främst blåbetong. Blåbetong producerades och användes

som byggmaterial i hus från 1929 och fram till 1975. Radonhalten i inomhusluften ska inte överstiga 200 Bq/m³.

Magnetiska fält från kraftledningar

Magnetfält finns ständigt i vår närmiljö och är starkast närmast källan, alltså i närheten av till exempel kraftledningar eller elektriska apparater.

För att skydda allmänheten mot hälsoeffekter vid exponering av magnetfält finns referensvärden från Statens strålskyddsinstiut (2002). Däremot finns inga byggregler för elektromagnetiska fält då det, enligt socialstyrelsen, ännu inte finns tillräckligt vetenskapligt underlag för att sätta riktvärden för elektriska och magnetiska fält.

Enligt miljöbalken ska försiktighetsprincipen tillämpas vid planering av sådant som kan påverka människors hälsa negativt. Detta vill Enköpings kommun slå vakt om och föreslår därför att samma gränsvärde för magnetfält i bostad (0.1 mikrotlesla) ska gälla i hela kommunen, oavsett om man bor i närheten av en kraftledning eller ej. Det innebär att följande skyddsavstånd gäller mellan kraftledning och ny bostadsbebyggelse:

- Regionalt nät med <70 kV-ledning: 50 meter
- Stamnät med 220 kV-ledning: 100 meter
- Stamnät med 400 kV-ledning: 200 meter

Det finns även åtgärder som kan vidtas för att minska styrkan på magnetfält. Exempelvis kan kraftledningar grävas ner i marken och transformatorstationer flyttas och delvis skärmas av. Kommunen förordnar att kraftledningar inom kommunen markförläggs för att minska riskerna kring ledningarna och för att säkra leveranser av elektricitet.

BEREDSKAP

Om olyckan skulle vara framme och människor är i direkt fara är det viktigt att det finns god beredskap och bra räddningstjänst för hela kommunen.

Skyddsrum

Skyddsrum är en skyddsanordning som ska skydda människor och materiel från olika stridsmedel. Den som äger en fastighet med skyddsrum är skyldig att underhålla skyddsrummet och dess utrustning. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ansvarar för alla ärenden rörande skyddsrum.

Räddningstjänsten

Räddningstjänsten i Enköping har mellan 400-600 utryckningar per år och en arbetsstyrka på ungefär 20

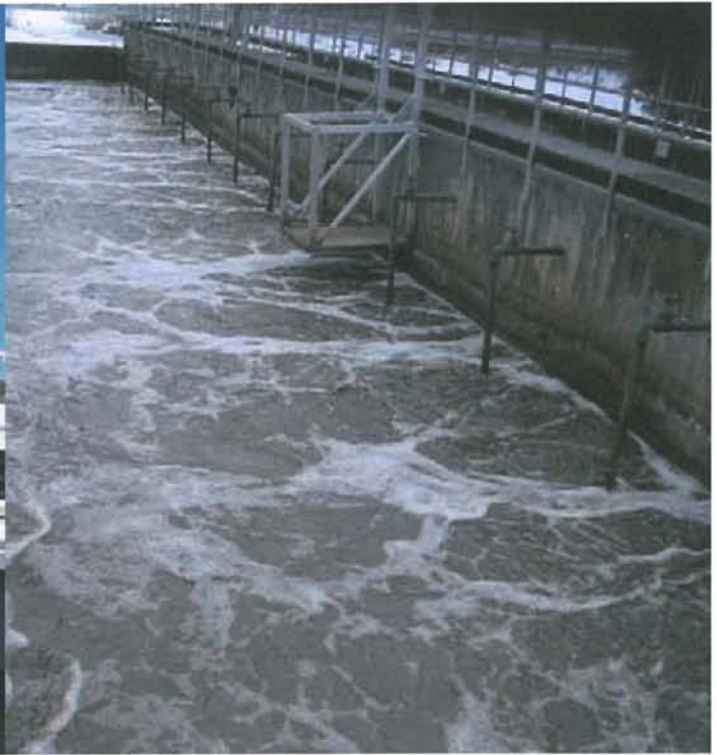
brandmän och befäl. Sedan 2008 har Enköping och Håbo kommun en gemensam räddningstjänst och det finns fyra brandstationer i Enköpings kommun. Huvudbrandstationen är placerad i Enköpings stad, övriga brandstationer finns i Fjärdhundra, Örsundsbro och Veckholm. Huvudbrandstationen har legat på samma plats sedan 1929. På sikt kan behov finnas att anlägga en ny brandstation på annan plats i Enköpings tätort. Tankar har funnits på att skapa en gemensam byggnad för samtliga blåljusmyndigheter i Enköpings tätort utkant.

Räddningstjänsten ägnar sig inte bara åt räddningsinsatser. En stor del av verksamheten är det olycksförebyggande arbetet. Utbildning, tillsyn och informationsspridning är vanliga aktiviteter. Räddningstjänsten har även ansvar för krisberedskap.

Det är alltid viktigt att planera för en god framkomlighet för utryckningsfordon till människor och bebyggelse. Bebyggelseområden bör till exempel ha flera möjliga angöringsvägar för utryckningsfordon, om huvudvägen är avstängd av någon anledning.

Foto: Kristina Gylde och tekniska förvaltningens bildarkiv

Vatten och vattendirektivet

Mål och strategier för vatten och vattendirektivet finns på sidan 35.

SJÖAR OCH VATTENDRAG

Enköpings kommun ligger vid Mälaren som är Sveriges tredje största sjö med ett tillrinningsområde som motsvarar 5% av hela Sveriges yta. Kommunen har nära 20 mil lång fastlandsstrand mot Mälaren. Ett stort antal småöar och större öar finns i Mälaren inom kommunens gränser. Med alla öar medräknade så finns 35 mil Mälärstrand i kommunen. Nästan halva sträckan av Enköpings kommungräns till grannkommuner ligger i någon av Mälarens vikar och fjärdar. Kommunen gränsar här till Uppsala, Håbo, Upplands-Bro, Ekerö, Strängnäs och Västerås.

Mälaren är viktig ur flera aspekter; som sjötransportled, för yrkesmässigt fiske, för friluftsliv och rekreation samt för sin betydelse för lokalklimatet i området. Mälaren var avsevärt viktigare som transportled förr i tiden, då huvuddelen av de långväga transportererna gick via båtar på Mälaren. Farleden som passerar fjärdarna i söder går främst till Västerås och Köping.

Mälarens betydelse för turism och friluftsliv understryks av att den pekats ut som riksintresseområde.

Under stormaktstiden etablerades flera herresäten som centrum i stora gods och då förlades herrgården eller slottet i flera fall vid Mälärstranden. Som boendemiljö

är Mälaren förhållandevis oexploaterad, jämfört med områden närmare Stockholm eller Roslagskusten.

Det är mest enstaka spridd fritidsbebyggelse som tillkommit nära sjön under 1900-talet och några fritidshusområden har etablerats efter 1960-talet. Ingen av kommunens traditionella tätorter ligger invid Mälaren. Enköping grundlades vid en Mälärvik, men landhöjningen har förskjutit sjöstranden söderut flera km. Kommunen avser att pröva möjligheten för ytterligare bebyggelse i strandnära lägen inom s.k. LIS-områden. På så sätt kan Mälaren komma att få ökad betydelse som boendemiljö. Se även avsnitt Strandskydd och LIS-områden sidan 105.

Mälaren och kommunens övriga vattendrag utsätts ständigt för påverkan av bland annat föroreningar och näringsläckage och sedan 2004 ska vatten förvaltas utifrån ramdirektivet för vatten, det så kallade Vattendirektivet. Vattendirektivet innebär att vatten ska förvaltas utifrån avrinningsområden, vilket manar till kommunövergripande samarbeten.

Kommunen har få mindre sjöar och några få relativt små vattendrag. Ett antal mindre sjöar har försvunnit genom utdikning under främst 1800-talet. En handfull små sjöar i kommunens norra del finns kvar och har lokal betydelse för sina naturvärden och upplevelsevärden.

Kommunen delar avrinningsområde med Västerås, Sala, Heby och Uppsala kommuner för Sagån, Örsundaån

och Sävaån. Åarna blir viktiga inslag i ett våtmarks- och sjöfattigt landskap. De har sina ekologiska värden för biologisk mångfald och ett värde för friluftslivet. De bidrar med viktiga ekosystemtjänster såsom recipienter för nederbörd och reningsverk. Historiskt spelade årliga översvämningar en roll för sin gödande effekt på låglänta strandängar och där det fanns fallsträckor tog man tillvara vattenkraften. Numera är vattendragen delvis modifierade och utrotade, men fortfarande viktiga för landskapsvärden och för vattenlevande organismer och ibland även som vattentäkt för bevattning.

Sjöar och vattendrag utsätts ständigt för påverkan av bland annat föroreningar och näringsläckage. Mälaren tar emot såväl renat som bristfälligt renat avloppsvatten från Mälardalens befolkning och förser även en stor del av befolkningen med dricksvatten. Sedan år 2004 övervakas vattnets status genom det så kallade Vattendirektivet vilket redovisas mer ingående i nästa avsnitt.

BAKGRUND TILL VATTENDIREKTIVET

EU:s vattendirektiv infördes i svensk lagstiftning år 2004. Det har sin grund i insikten om att "Europas invånare måste vårda sina vattenresurser bättre om inte framtida generationer ska få sänkt levnadsstandard". Vidare är det en insikt om att vatten är gränslöst, och att samarbete över nationsgränser såväl som andra administrativa gränser måste ske för att kunna försäkra en god tillgång på bra vatten. Vattendirektivet utgör också de nationella miljökvalitetsnormerna för vatten.

"God status"

Målet med vattendirektivet är att EU-länderna ska uppnå "god vattenstatus" senast år 2027.

Vattendirektivets statusklassning formuleras lite olika beroende på vilket typ av vatten det handlar om. För ytvatten, hädanefter kallat sjöar och vattendrag, finns statusklassning för kemisk och ekologisk status. För grundvatten består klassningen av kemisk och kvantitativ status.

Den **ekologiska** statusen utgår främst ifrån växt- och djurlivets förutsättningar medan den **kemiska** statusen baseras på koncentrationer av olika skadliga ämnen i vattnet. Den **kvantitativa** statusen baseras på mängden grundvatten som tas ut i relation till hur mycket grundvatten som nybildas.

Den ekologiska statusen kan vara *dålig*, *otillfredsställande*, *måttlig*, *god* eller *hög*. Kemisk status kan vara *god* eller *uppnår ej god status*. Den kvantitativa statusen är antingen *otillfredsställande* eller *god*.

STATUS PÅ KOMMUNENS VATTEN

Mälaren och Enköpings kommuns övriga vattendrag tillhör Norra Östersjöns vattendistrikt som är ett av vattendirektivets avgränsade områden i Sverige. Indelningen baserar sig på avrinningsområden och allt vatten inom Norra Östersjöns vattendistrikt rinner via sjöar och vattendrag så småning om ut i Östersjön.

I VISS-databas kan man hitta aktuell status för Sveriges alla sjöar och vattendrag. VISS-databasen finns på www.viss.lst.se/.

Sjöar och vattendrag

Mälarevattnet inom Enköpings kommun håller idag till största del god ekologisk status. Undantaget är Oxvfjärden i väster (gult område angränsande till Västmanland och Västerås) som endast uppnår måttlig ekologisk status. Den främsta anledningen till detta är miljöproblem som övergödning och förekomst av miljögifter och tungmetaller i vattnet.

I Enköpings kommuns nordligare delar finns ett antal åar och mindre vattendrag med måttlig eller dålig ekologisk status. Orsaken är att dessa åar utsätts för övergödning genom näringsläckage från omkringliggande jordbruksmark.

Den kemiska statusen för regionens sjöar är god.

Grundvatten

Grundvatten är det vatten som finns i marken och som ständigt fylls på av nederbörden. Det nederbördsvatten som inte avdunstar, tas upp av växtligheten eller infiltrerar till grundvattnet, rinner av marken som ytvatten till våra vattendrag och sjöar. Detta sker särskilt från hårdgjorda ytor, vegetationslös mark samt från jordbruksmark vid häftiga regn. Grundvattnet kan även rinna fram i terrängens lågpunkter och bilda sjöar, vattendrag och våtmarker.

Grundvattnet används ofta som dricksvatten. Det är därmed livsviktigt att bibehålla dess kvalitet.

Enligt vattendirektivets statusklassning uppnås både god kemisk grundvattensstatus och god kvantitativ status för Enköpingsåsen, det vill säga att mängden grundvattnet är stor och av god kvalitet.

Livsmedelverkets gränsvärden för dricksvatten

Enköpings dricksvatten klarar samtliga av Livsmedelsverkets nuvarande fastställda gränsvärden. Dock har förhöjda halter av tetrakloretylen konstaterats i en av kommunens vattentäkter, Munksundskällan. Utredning pågår för att spåra varifrån och var tetrakloretylenen finns. I övrigt understigs det gällande

gränsvärdet, 10 mikrogram/liter, med god marginal i kommunens dricksvattennät. Gränsvärdet är satt med god marginal och en människa ska kunna dricka 2 liter vatten/dag under hela sin livstid utan att påverkas.

I berggrunden och grusåsarna finns naturligt förekommande mineraluran, så också i Enköpingsåsen. Kommunen har funnit låga halter av uran i vattnet från Munksundskällan, Vånsjöbro och Ådalens grundvattentäkter. Utredning av möjligheten att minska uranhalterna görs och om ett gränsvärde fastställs kommer åtgärder vidtas.

MILJÖPROBLEM

Som tidigare nämnts påverkas vattnets kvalitet och status av ett antal miljöproblem. Mest aktuellt för vår del av Norra Östersjöns vattendistrikt är övergödning och förekomsten av miljögifter.

Övergödning

Övergödning av sjöar, vattendrag och kustvatten är det mest omfattande miljöproblemet i Norra Östersjöns vattendistrikt, vilket främst beror på en hög tillförsel av fosfor och kväve. De största källorna är diffusa utsläpp från jordbruksmark, avloppsreningsverk, enskilda avlopp, dagvatten och industri. Övergödning resulterar bland annat i igenväxning av sjöar och vattendrag,

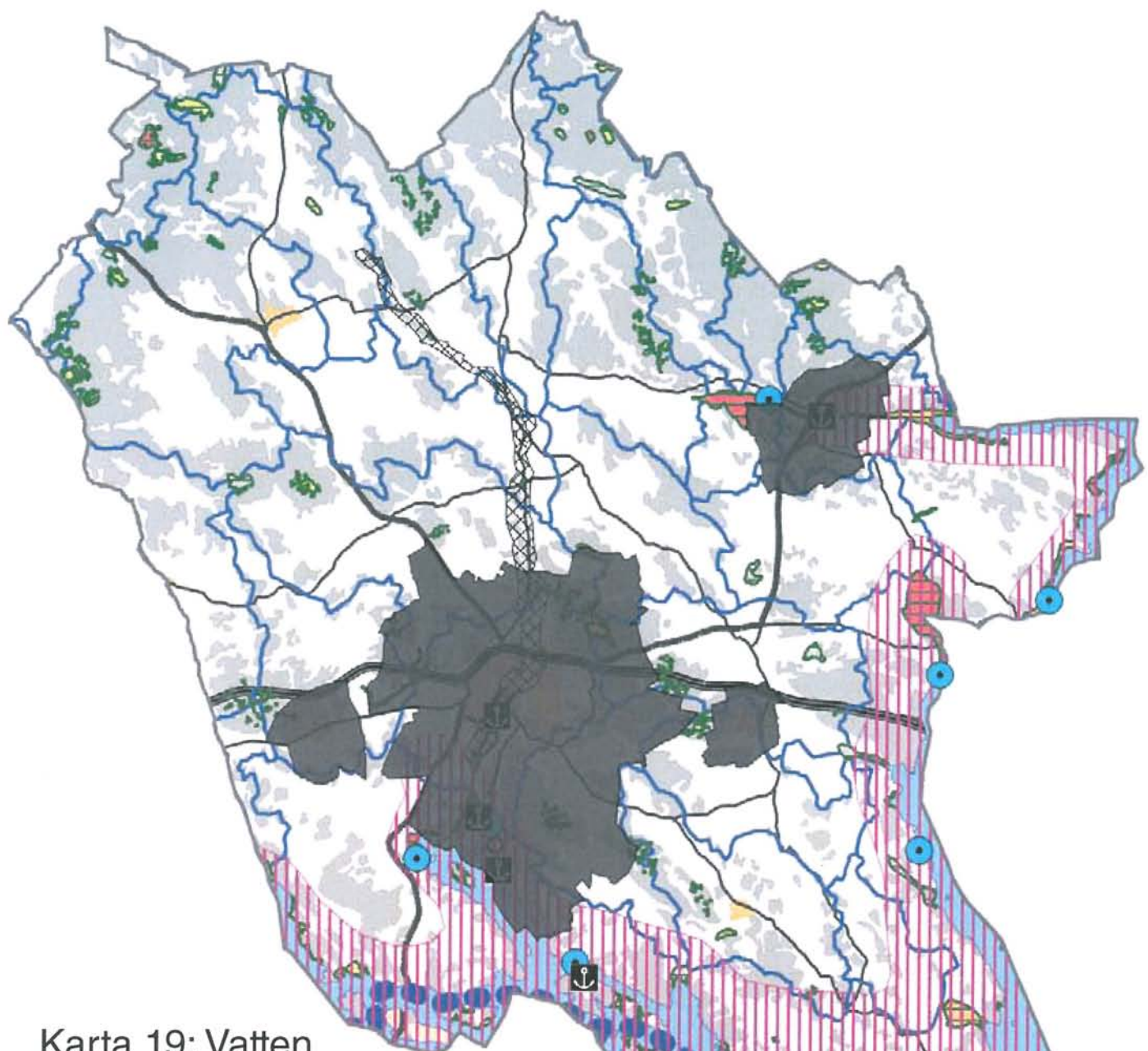
algblooming och kraftig förändring av växt- och djursamhällets artsammansättning och mängd.

Mälaren är en lerslättsjö och därför i sig själv redan näringsrik. Övergödning har förstärkt detta vilket påverkar sjöns växt- och djurliv. För att minska övergödningens problemen i Mälaren har åtgärder vidtagits vilka inneburit en halvering av fosfortillförseln sedan 1960-talet. Åtgärder för att minska kvävetillförseln har emellertid inte varit av samma storleksordning. Beslut finns att införa kväverening vid alla kustlokaliserade reningsverk från Stockholm och söderut. Enköpings reningsverk uppfyller redan idag dessa krav.

Miljögifter

De stora problemen med miljögifter i vårt vattendistrikt är förhöjda halter av kvicksilver. Ett generellt förbud mot kvicksilver samt varor som innehåller kvicksilver trädde i kraft den 1 juni 2009. Utsläppskraven behöver dock gälla globalt då kvicksilvret når Sverige på långa vägar via luften.

Andra miljögifter är bly, kadmium, växtskyddsmedel och olika kolväten. Källorna till miljögifterna är bland annat utsläpp från hushåll, industri, läckage från olaglig dumpning och nedgrävning, gruvverksamhet, diffusa förluster från förbränning, transporter av spill m.m.

Karta 19: Vatten

Teckenförklaring

- Badplats
- Gästhamn
- Mälaren
- Riksintresse Mälaren med öar och strandområden
- Riksintresse sjöfart, farled
- Avrinningsområden
- Vattenskyddsområde

Våtmarksinventering

- Mycket högt naturvärde
- Högt naturvärde
- Låga naturvärden
- Vissa naturvärden
- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

0 4 500 9 000 18 000 Mete

Copyright Lantmäteriet, Enköpings kommun

VÅTMARKER

Våtmark innefattar flera typer av områden såsom myrar och strandområden. Våtmarker har en viktig ekologisk funktion genom att de magasinerar vatten och jämnar ut flödestoppar i samband med vårflood och kraftig nederbörd. Våtmarkerna bidrar därmed till den naturliga reningen av vattnet. Ett stort antal växt- och djurarter är knutna till våtmarkernas livsmiljöer.

Dikning

Dikning av våtmarker eller dikningsprojekt i tillrinningsområdet leder till kraftiga förändringar i artsammansättningen och ofta får man ett mer artfattigt och instabilt samhälle. Dikning kan även påverka vattnets storskaliga kretslopp liksom mikroklimatet.

Dikningen i Enköpings kommun startade tidigt i syfte att dränera låglänt mark som skulle kunna brukas för livsmedel. Under 1700-talet påbörjades större strukturella dikningsföretag av all lermark, hela myrområden och till och med sjöar för att vinna odlingsytor. Skogsmarkernas våtmarksområden är även de påverkade av dikningsföretag. Markavvattning i form av nydikning är förbjuden i länet sedan 1994. Endast återställande av äldre diken får förekomma.

Opåverkade våtmarker

De ursprungliga våtmarkerna är nu nästan fullständigt utdikade. I Enköpings kommun är cirka 2% av kommunens landareal så kallad opåverkad våtmarksareal och hälften av dessa utgörs av strandängar och strandsumpskogar kring Mälaren. Kommunen har således få opåverkade våtmarker, även jämfört med länet eller riket och de som finns är mycket bevarandvärda. Nya våtmarker kan anläggas idag, och ofta sker det i anslutning till reningsverk, för att få förbättrad rening av vattnet. I Enköpings kommun har avloppsreningsverket i Örsundsbro kompletterats med våtmarksanläggning och i Enköpings stad har Vattenparken anlagts på Korsängen för rening av dagvatten. För närvarande planeras ytterligare en vattenpark vid Ulunda. Andra typer av nya våtmarker är viltvatten och kräftodlingar.

Strandskydd och LIS-områden

Mål och strategier för strandskyddet finns på sidan 36.

För mer detaljerad information, se bilaga 4 Strandskydd.

Sedan början av 1950-talet har det funnits särskilda bestämmelser för byggande vid Sveriges stränder. Strandskyddet, som gäller vid hav, insjöar och vattendrag, har två huvudsakliga syften, att värna om allemansrätten och friluftslivet samt att bevara land- och vattenområden för växt- och djurlivet.

Strandskyddet omfattar i vanliga fall det område som ligger inom 100 meter från strandkanten både på land och ut i vattnet. Under vissa förutsättningar har det varit möjligt att utvidga strandskyddet till 300 meter, vilket gjorts för Mälaren (undantaget Bredsand och Ekolsund), Alstasjön, och Örsundaån vid Flostaåsen. Vid övriga sjöar, åar och större vattendrag är strandskydds-zonen generellt 100 meter på land och i vatten.

NY STRANDSKYDDSLAGSTIFTNING

En lagändring av strandskyddet har skett under 2009 och 2010. Med den nya lagstiftningen ökar det lokala och regionala inflytandet, samordning sker med plan- och bygglagen och landsbygdsutveckling främjas i områden med god tillgång till stränder medan mer skärpta regler gäller i mer exploaterade områden.

Viktiga begrepp

I detta avsnitt ges en förklaring till de termer och begrepp som vanligt förekommer i strandskyddsärenden och diskussioner. Avsnittet kan även ses som en kort beskrivning av nyheterna i den nya strandskyddslagstiftningen.

Generellt strandskydd

Omfattar både land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd.

Utvidgat strandskydd

Länsstyrelsen får i enskilda fall besluta att utvidga strandskyddet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. En översyn av det utvidgade strandskyddet ska ske senast den 31 december 2014. Om detta inte har gjorts upphör det utvidgade strandskyddet att gälla. Länsstyrelsen måste motivera behovet av utvidgat strandskydd på varje plats där utvidgat strandskydd föreslås.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Kommunen har möjlighet att i översiktsplanen peka ut områden viktiga för landsbygdsutvecklingen i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. I dessa områden blir det lättare att i detaljplan upphäva strandskyddet eller i det enskilda fallet få dispens från strandskyddet för bostäder,

För mer detaljerad information, se bilaga 4 Strandskydd

verksamheter, anläggningar med mera.

Upphävande av och dispens från strandskydd

Kommunen får i det enskilda fallet besluta om att ge dispens från strandskyddet i ett område, så länge strandskyddets syften tillgodoses. Det samma gäller vid upphävande av strandskydd i detaljplaner. Förutom att uppfylla strandskyddets syften måste även beslutet motiveras med ett så kallat "särskilt skäl", se nedan.

Särskilda skäl

Dispens och upphävande i det enskilda fallet får ske om området ifråga:

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Utöver ovanstående sex dispens-skäl tillkommer ytterligare ett dispens-skäl om området har pekats ut som ett så kallat LIS-område.

ANSVARSFÖRDELNING

Flera myndigheter involveras på olika sätt och i olika skeden i strandskyddsfrågorna. Nedan listas kort ansvarsfördelningen mellan dessa. Kommunens roll och ansvar beskrivs närmre under nästa rubrik.

Kommunen beslutar om strandskyddsdispens och upphävande av strandskydd i detaljplan samt antar översiktsplan som är vägledande i bland annat strandskyddsärenden inom LIS-områden.

Länsstyrelsen har till uppgift att vägleda kommunerna samt att besluta om dispens och upphävande i vissa fall, till exempel inom Natura 2000-områden. Länsstyrelsen kan pröva kommunens beslut.

Naturvårdsverket ska vägleda kommuner och länsstyrelser samt kan pröva ärenden beslutade av länsstyrelsen.

För mer detaljerad information, se bilaga 4 Strandskydd

Boverket ska vägleda kommuner och länsstyrelse i tillämpning av reglerna.

KOMMUNENS ROLL

Sedan den nya strandskyddslagstiftningen trädde i kraft 2009 har kommunen fått möjlighet att utveckla sin strandskyddshantering utifrån de lokala förutsättningarna. Nedan beskrivs några sammanhang där Enköpings kommun aktivt arbetar med strandskyddet.

Vision 2015

I kommunens vision anges bland annat att "många ska kunna bo attraktivt nära Mälaren och att kommunen ska ha en levande landsbygd, aktivt livskraftigt jordbruk och företagande på landsbygden". Dessa har stark koppling till strandskyddsfrågorna och är ett stöd i kommunens utpekande av LIS-områden i kommunen.

Översiktsplanens roll

Den av kommunfullmäktige antagna översiktsplanen ska ge vägledning vid bedömning av strandsskyddsärenden, exempelvis om ett strandskyddsärende ligger inom landsbygdsutvecklingsområde, LIS-område.

Vad gäller det utökade strandskyddet så är länsstyrelsen den instans som beslutar om ett eventuellt utökat strandskydd. Kommunen anser att länsstyrelsens kommande beslut bör grunda sig på kommunens ställningstagande i frågan, varför en första bedömning av utvidgning av strandskyddet har lyfts in i översiktsplanen.

Kommunal strandskyddsinventering

Miljö- och byggnadsnämnden har gett Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att ta fram en strandskyddsinventering. Arbetet pågår och delar av arbetsmaterialet ligger till grund för arbetet med översiktsplanens strandskyddsavsnitt. Avsikten med inventeringen är att bredda underlaget i diskussionen om utpekande av LIS-områden och var utökat strandskydd är motiverat och var det generella strandskyddet på 100 meter räcker för att bevara strandskyddets syften.

Bygglov och strandskydd

Vid önskad byggnation utanför detaljplanelagt område krävs först ansökan om förhandsbesked. Ansökan behandlas av Miljö- och byggnadsnämnden, som utreder om platsen är lämplig för byggande. Avser ansökan också byggande inom strandskyddat område krävs dispens, som endast ges om särskilda skäl finns. Efter positivt förhandsbesked och strandskyddsdispens kan bygglov sökas.

Detaljplanering och strandskydd

Kommunen kan genom detaljpaneläggning upphäva strandskyddet under förutsättning att särskilda skäl finns. Skälen är lika som vid dispensgivning. Även om strandskyddet upphävs via detaljplan ställs ett antal krav på utformningen i detaljplanen, till exempel fri passage för allmänheten och växt- och djurlivet mellan strandlinjen och byggnader. Detta gäller inte för planerade byggnader och anläggningar vars funktion är svärnyttjad vid annan placering än vid strandlinjen.

LIS-OMRÅDEN

I detta avsnitt presenteras de av kommunen föreslagna LIS-områdena i sammanfattad form. För den som vill läsa mer om exakt vilka kriterier som legat bakom utpekandet samt vilka natur- och kulturvärden, vilken infrastruktur och bebyggelse samt befintliga skydd som finns i områdena hänvisas till bilaga 4 Strandskydd och LIS. I bilagan återfinns även mer detaljerade kartor.

Hur förhåller sig Enköpings kommun till LIS?

Utpekandet av LIS-områden motiveras främst genom kommunens vision att kunna erbjuda attraktivt boende vid Mälaren, men även för att bibehålla och förbättra service till exempel i form av kommunikationer, vatten- och avloppsnät, båtverksamhet på landsbygden i strandnära lägen.

Det som ligger till grund för att områden har valts ut som LIS-områden baseras på deras framtida potential som utvecklingsområde, det vill säga ett långsiktigt tidsperspektiv.

Länsstyrelserna runt Mälaren har tagit fram skriften *Landsbygdsutveckling i strandnära lägen vid Mälaren – ett gemensamt förhållningssätt för länsstyrelserna runt Mälaren* som varit till hjälp i kommunens arbete.

Att ett område pekas ut som LIS innebär att listan med sex dispens-skäl kompletteras med ytterligare ett skäl. Handläggning av enskilda ärenden kommer fortfarande hanteras enligt de rutiner och regler som finns. Detta innebär att man inom LIS-områden kan ange landsbygdsutveckling som särskilt skäl vilket kan motivera dispens från strandskyddet vid prövning i det enskilda fallet.

Områdena har avgränsats utifrån analyser och omfattar sammanlagt 24 LIS-områden. På land har områdets storlek begränsats till att ligga inom strandskyddat område, ex. 300 meter vid Mälaren, medan LIS-området sträcker sig cirka 100 meter ut i vattnet, oavsett hur långt

strandskyddet går ut i vattnet. Motivet till avgränsningen ut i vattnet är att inom 100 meter från strandlinjen finns stora möjligheter att inrymma båtverksamhet, bryggor mm. Däremot finns det mycket få verksamheter eller bebyggelse som kan utnyttja vattenutrymmet mellan 100 och 300 meter utåt i vattnet.

Generella riktlinjer LIS-områden

Nedanstående riktlinjer gäller för de LIS-områden som berörs av respektive tema.

Riksintresse kulturmiljö

Inom områden med riksintresse kulturmiljö förordas att ny bebyggelse placeras så att det öppna landskapet bibehålls. Nya tomter och verksamheter ska placeras så att de inte berör fasta fornlämningar, till exempel gravar, stenhägnader eller boplatzrester. Tomtplatser ska avgränsas så naturligt som möjligt. Det är viktigt att lokalisera nya byggnader till traditionella lägen för bebyggelse, komplettera bebyggelse i byar som förlorat sin enhetlighet, söka lägen intill befintlig bebyggelse och anpassa byggnader efter platsens karaktär och topografi.

Nya byggnader bör få ett eget uttryck och avspegla nutiden, dock i samklang med den traditionella bebyggelsen och landskapet.

Riksintresse Mälaren med öar och stränder samt riksintesse rörligt friluftslivet

Inom riksintresset får exploatering komma till stånd om det inte möter hinder för turismens eller friluftslivets intressen eller påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Vatten och avlopp

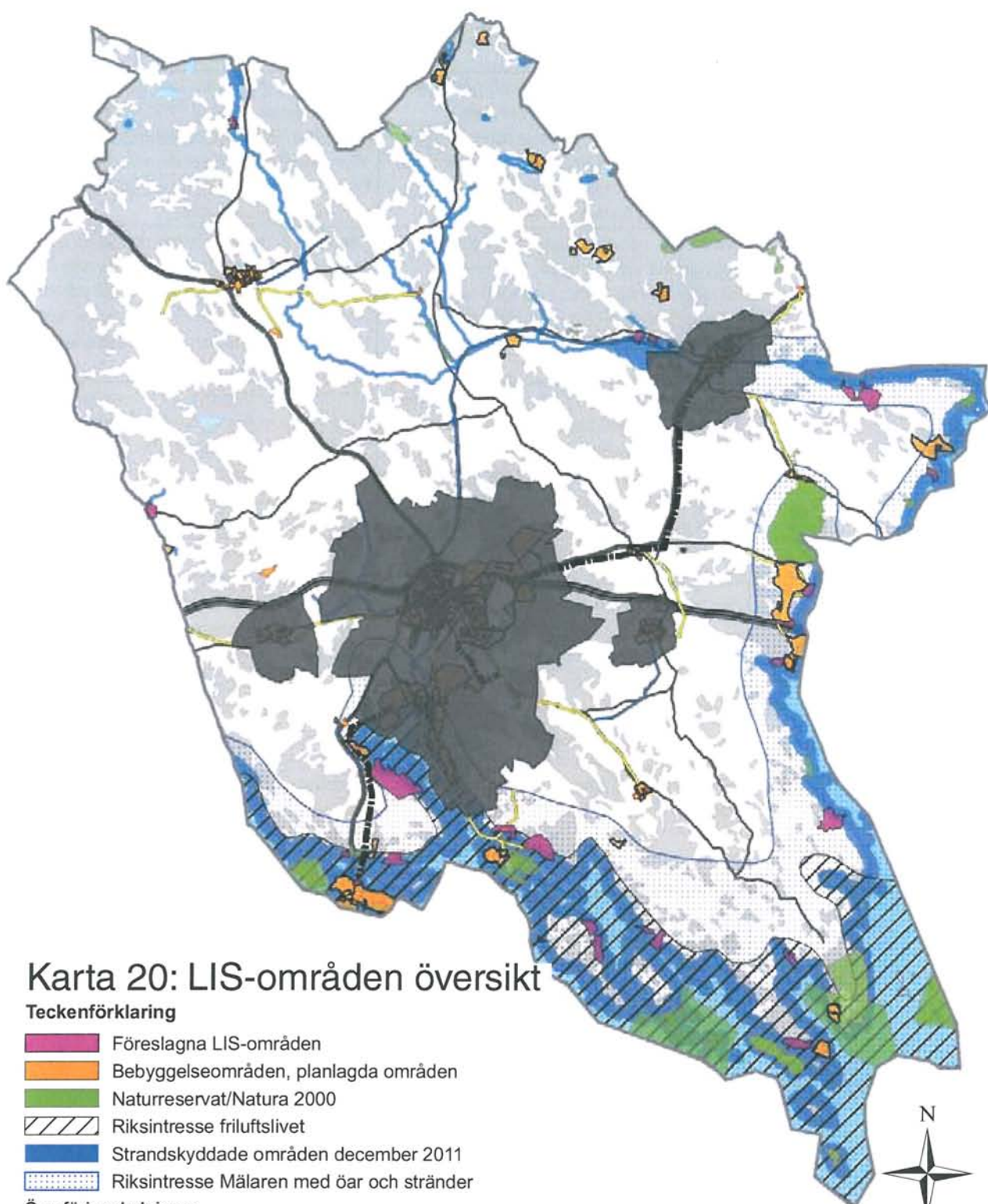
Vid byggnation inom LIS-områden ska frågan om anslutning till kommunalt vatten- och avloppsnät noga övervägas. I andra hand ska gemensamma vatten- och avloppslösningar ordnas inom områdena.

Översvämningsrisk

Alla LIS-områden ligger av förstälige själ i anslutning till vatten. För alla exploateringsområden i anslutning till Mälaren eller andra sjöar och vattendrag ska översvämningsrisken och konsekvenserna av en översvämnning närmare utredas.

Nr.	Namn	Korta förutsättningar	Hur utpekandet bidrar till landsbygdsutveckling
1.	Enköpings-näs, Hjulstabron västra.	Området består av ett antal bebyggda tomter samt ett centralt beläget obebyggt område. Närhet finns till naturreservatet Hjulsta Ekshagar och potential finns för ökade rekreativvärden. Landskapsbilden behöver beaktas.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse. Fler boende skulle öka underlaget för god kollektivtrafik mellan Enköping och Strängnäs. Området kan kopplas på eventuell framtida vatten- och avloppssystem mellan Enköping och Märsön. Ett iordningsställande av området ökar tillgänglighet till naturreservatet.
2.	Enköpings-näs, Nybyholm	I utkanten av området ligger Nybyholm med dess herrgårdsliknande miljö. Området inhyser höga natur- och kulturvärden. Viss båtverksamhet finns idag med bland annat iläggningsramp och båtförvaring.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse och friluftsliv. Fler boende skulle öka underlaget för god kollektivtrafik mellan Enköping och Strängnäs. Området kan kopplas på eventuell framtida vatten- och avloppssystem mellan Enköping och Märsön. Båtverksamheten skulle kunna utvecklas med exempelvis fler förvaringsplatser.
3.	Enköpings-näs, Märsö gård	Området ligger på Märsön i anslutning till befintlig vägstruktur. Området är idag ett av de få öppna områden på Märsön vilket ger rymd och rekreativpotential för närboende och besökare.	Området är intressant för utveckling av friluftsliv, camping, båtutrustning då det ligger strategiskt vid farleden, riksväg 55 och Hjulstabron. Området har goda förutsättningar för exploatering med tanke på kommunikationer och den planerade utbyggnaden av vatten- och avloppsnät till Märsön
4.	Enköpings-näs, Våppeby - Trogsta	Området är en del av en kulturbild och innehåller värdefulla naturmiljöer. Idag finns två lokala badplatser i området och den befintliga bebyggelsen är placerad invid stranden. Intilliggande stigar och strövskogar är betydelsefulla för de boende.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse och friluftsliv. De två badplatser och sjökontakten skulle kunna förbättras genom till exempel nya bryggplatser. Fler boende skulle öka underlaget för god kollektivtrafik mellan Enköping och Strängnäs. Området kan kopplas på eventuell framtida vatten- och avloppssystem mellan Enköping och Märsön.
5.	Eknäs och Husbylund	Området ligger i anslutning till den populära badplatsen Koffsanbadet och Eknäs Gård. Från området utgår färjan till Bryggholmen och det finns ett antal båtbryggor idag. I anslutning till området finns kommunalt vatten och avlopp.	Området är intressant för utveckling av friluftslivet, båtlivet samt viss bostadsbebyggelse. Utökning av bryggor och båtförvaring samt promenadlingor och utsiktsberg skulle öka området användning. Tillsammans med nya bostäder skapas förutsättningar för förbättrade kommunikationer.
6.	Vallby, Hornö och Österby brygga	Området ligger mellan Österby brygga och Hornö och består av åkermark. Österby brygga är en av kommunens större samlokaliserade båtplatser och i området finns stigsystem, hållpartier och utsiktspunkter över Mälaren. I öster ligger fornlämningen Borgaringen som skulle kunna lyftas som attraktion och utflyktsmål. Kommunalt vatten- och avloppssystem finns i området.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse, friluftslivet och båtlivet. Ny bebyggelse skulle länka samman bebyggelsen vid Österby brygga och Hornö. Ny bostadsbebyggelse får dock inte minska möjligheten att nyttja bryggan. Byggnader och anläggningar som stödjer friluftslivets utveckling förordas. En utveckling av området skulle skapa förutsättningar för vägförbättringar.

För mer detaljerad information, se bilaga 4 Strandskydd

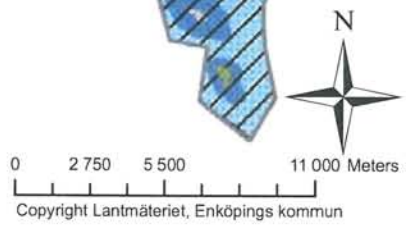
Karta 20: LIS-områden översikt

Teckenförklaring

- Föreslagna LIS-områden
- Bebyggelseområden, planlagda områden
- Naturreservat/Natura 2000
- Riksintresse friluftslivet
- Strandskyddade områden december 2011
- Riksintresse Mälaren med öar och stränder

Överföringsledningar

- Vatten, Befintlig
- Vatten och avlopp, Befintlig
- Vatten och avlopp, Planerad, sträckning osäker
- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

7.	Gemensamt för Arnö	Arnö ligger mitt i Mälaren med mycket fritidsbåttrafik under sommaren. Idag finns sju hushåll på ön. Vägförbindelse finns med färja mellan Arnö och Oknö.	Arnö har potential för utveckling av verksamheter kopplade till båtliv och turism. Även boendemiljöer skulle kunna utvecklas på ön. Ytterligare bebyggelse på ön skulle stärka underlaget för färjetrafiken.
7a.	Arnö - Färjeläget och Oxhagen	Huvudvägförbindelsen på Arnö passerar i direkt anslutning till området som innehåller ett fåtal befintliga bryggor och en mindre badplats. Direkt söder om området finns ekologiskt känsliga marker och en fornlämning i form av en stensättning.	Området är intressant för utveckling av verksamheter med särskild koppling till vatten och båtliv. En mer lättillgänglig badplats skulle vara värdefullt för boende och besökare. Nya byggnader bör utformas på ett välkomnande och representativt sätt.
7b.	Arnö - Strandby norra	I områdets norvästligaste del ligger bebyggelse vid Nybygget. Dagens rekreationsmöjligheter är begränsade och inga höga natur- eller kulturvärden finns i området. Vägförbindelserna är goda.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse på åkermark och i det nyligen avverkade skogsområdet vid Nybygget. Rekreationsområden för närboende kan behöva utvecklas och samlokalisering av bryggor studeras.
7c.	Arnö - Strandby södra och Alvik	Strandby utgör den östra änden av Arnös huvudväg. Vägen slutar i två stora bryggor och platsen används som badplats av sommarboende på ön. Inom området finns befintlig bebyggelse vid Strandby och Alvik. Goda vägförbindelser finns.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse. Ny bebyggelse kan till exempel placeras på åkermark och i sydvända skogsbryn. Även en utveckling av samlokaliserade bryggor och stigar ner till vattnet och badplatsen skulle gynna friluftslivet.
8.	Kungs-Husby, Staxhammar - Hällvik	Området är ett gammalt färjeläge längs vägen till Grönsö. Vägförbindelserna är goda och området skulle kunna få en utvecklad bykaraktär. Stranden är långgrund och ekologiskt känslig.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse, friluftsliv och båtliv. Den värdefulla landskapsbilden i relation till Grönsö bör bevaras och inga nya bryggor uppföras i känsliga strandområden.
9.	Kungs-Husby, Staxhammar - Alvik	Området ansluter i öster till bebyggelse i Alvik och ligger i anslutning till vägen till Grönsö. Goda vägförbindelser finns. Området ligger relativt högt beläget med fin utsikt över Mälaren och det finns god potential för friluftslivet att utvecklas.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse, friluftsliv och båtliv. Rekreationsvärden skulle kunna stärkas med utveckling av strandpromenaden, badplatsen och bryggorna. Badet skulle kunna kompletteras med till exempel badhytter. Parkeringar och andra åtgärder för att öka tillgängligheten förordas.
10.	Torsvi - Slaktebo	Bebyggelsen vid Slaktebo är relativt tät och knyter an mot bebyggelsen vid Brandholmssund. Det finns idag få platser där allmänheten kommer ner till vattnet. Området ligger relativt avlägset och kommunikationsförbindelsen är mycket begränsad. Bebyggelsen har enskilda vatten- och avloppslösningar.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse, friluftsliv och båtliv. Anläggningar som gynnar allmänt friluftsliv förordas, till exempel badplatser, bryggor och vandrings slingor. Med en utökad bebyggelse skulle högre krav kunna ställas på gemensamma vatten- och avloppslösningar samt förbättrade vägförbindelser.
11.	Veckholm - Ön	Området består av ett gammalt färjeläge och ligger i anslutning till befintlig bebyggelse. Vägförbindelserna är goda.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse. Nya bostäder skulle komplettera området och stärka bykaraktären. Även friluftslivet har potential för att utvecklas i området.
12.	Hacksta - Svind	Inom och i anslutning till området finns bostadsbebyggelse präglad av naturtomter med övervägande fritidshusbebyggelse. Vägsystemet är välförgrenat men med måttlig standard. Bebyggelsen har enskilda vatten- och avloppslösningar.	Området är intressant för utveckling av fortsatt fritidshusbebyggelse. Samordning av bryggor bör ses över så väl som gemensamma lösningar för vatten och avlopp. Med en ökad bebyggelse skulle högre krav kunna ställas på vägförbindelserna.

För mer detaljerad information, se bilaga 4 Strandskydd

13.	Husby-Sjutolft Hammarsudd västra	Området ligger i anslutning till Hammarsudd, som omvandlats till permanent bostadsområde. Sjökontakten är idag mest visuell men i öster finns Hammarsudds badplats. Området är anslutet till kommunal vatten och avlopp.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse med en utökad strandkontakt. Bryggor, bad- och båtplatser skulle vara positivt för friluftslivet i området. En utökad bebyggelse skulle skapa större underlag för vägunderhåll och kommunikationer samt på längre sikt: en påfart på E18.
14.	Husby-Sjutolft Ekolsund E18	Området är idag obebyggt och relativt obesökt. I söder ansluter området till E18. Strandbrinken är mycket brant och hyser stora naturvärden som häckplats för rovfåglar. Närområdet är anslutet till kommunalt vatten- och avlopps nät.	Området är intressant för utveckling av verksamheter under förutsättning att en påfart byggs till motorvägen, vilket skulle placera området infrastrukturmässigt mycket bra. Byggnader och andra åtgärder får inte påverka den branta stranden och dess djurliv.
15.	Husby-Sjutolft Nylada	I området ligger befintlig bebyggelse i anslutning till Fridhem. I norr finns en allmän badplats och naturreservatet Hjälstaviken. I söder finns en ekologiskt känslig strand. Området ligger nära länsväg 263 med goda kommunikationer mot Enköping, Bålsta och Stockholm.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse. Ny exploatering bör förläggas i anslutning till befintlig bebyggelse med ett respektavstånd till det öppna landskapet runt slottet. Byggnader och bryggor som stödjer utvecklingen av badliv och strandrekreation förordas.
16.	Kulla - Rävsta	Området består idag av obebyggt åkermark i anslutning till Kullavägen. Ingen infrastruktur är framdragen och området har inga högre rekreationsvärden.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse och då som en påbyggnad på det nyligen expanderade området utmed Kullavägen.
17.	Fittja - Båtsholmen och Hässle	Befintlig bebyggelse ligger i anslutning till Fittja by och Klockbacken. Området hyser inga större frilufts- och rekreationsvärden. Båtsholmen utgör den traditionella båt- och strandkontakten. Närheten till Örsundsbro ger goda kommunikationer.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse. Båt- och badplatser bör kunna nyttjas på ett mer samordnat och effektivt sätt. Vid uppförande av ny bebyggelse bör de visuella sambanden med Fittja kyrka och Viks slott beaktas.
18.	Gemensamt för Alstasjön	Alstasjön ligger väster om Örsundsbro och har en populär badplats som besöks av många närboende under sommaren. Norr om sjön ligger naturreservatet Uvberget. Hela området hyser höga landskapsbildsvärden tack vare det öppna svagt sluttande landskapet ner mot sjön.	Området norr om Alstasjön är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse och friluftsliv. En ökad befolkning och antal besökare till badplatsen skulle ge bättre underlag för den föreslagna gång- och cykelvägen mellan Örsundsbro och Alstabadet. En framtida järnväg mellan Enköping och Uppsala gör även platsen attraktiv för bostäder.
18a	Alstasjön - Alsta kvarn	Området ligger väl avskilt från vägen, nära vattnet och ansluter i norr till befintlig bebyggelse i Nysätra-Mosta. Området ansluts med en liten väg till Nysättravägen. Stranden håller hög klass med naturvärden som bör bevaras	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse. Nya bostäder får inte hindra passagen ner till vattnet och bör smälta in med den befintliga bebyggelsen. Ny bebyggelse bör ligga i skogsklädd mark. Vid en utveckling av nya bostäder bör vatten och avloppsfrågan ses över.
18b.	Alstasjön - Alstaberg	Området ansluter i väster till Alstabergets fem befintliga fastigheter och i öster till Nötlund. Utblickar över landskapet är värdefulla och bör bevaras. Stranden bör nyttjas med försiktighet så att värdena kvarstår.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse. Möjlighet finns att knyta samman den befintliga bebyggelsen i Alstaberg med Nötlund genom byggnation på kvarvarande åker och skogsmark. Nya byggnader bör smälta in med den övriga bebyggelsen.

För mer detaljerad information, se bilaga 4 Strandskydd

18c	Alstasjön - Sjövik	Området ligger vid Alstasjön. De öppna utsikterna ner mot Alstasjön är en stor tillgång som bör bevaras vid eventuell utveckling av området.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse i attraktivt läge alternativt för anläggningar kopplade till badplatsen.
19.	Örsundaån - Ådalen	Området ligger vid Ådalens lilla samhälle som växte fram kring en station längs en järnvägssträckning som gick förbi åren 1906-1959. Vid området finns idag cirka 25-30 bostadshus. Området är anslutet till kommunalt vatten och avlopp.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse i anslutning till en befintlig bebyggelsegrupp på landsbygden.
20.	Sagån - Bredsdal	Området ligger vid Bredsdal som tillsammans med Kärsta på andra sidan kommungränsen utgör en tätort. Området är anslutet till kommunalt vatten och avlopp från Västerås.	Området är intressant för utveckling av bostadsbebyggelse i anslutning till en befintlig mindre tätort med goda vägförbindelser till Enköping och Västerås.

UTVIDGAT STRANDSKYDD

Länsstyrelsen ansvarar för att i enskilda fall besluta om ett utvidgat strandskydd om högst 300 meter om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Detta ska ha skett senast den 31 december 2014. Kommunen anser att beslutet ska grunda sig på bra underlagsmaterial varför översiktsplanen har kompletterats med en analys av ett utvidgat strandskydd utifrån bland annat den strandskyddsinventering som genomförts på kommunen.

"Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde). Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Ett beslut om att utvidga strandskyddsområdet ska gälla omedelbart även om det överklagas".

En utvidgning av strandskyddsområdet får alltså ske om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Enligt Miljöbalken, 7 kap 13 § är syftena:

- Att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden.
- Att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

KOMMUNENS BEDÖMNING

Nedanstående bedömning är en första övergripande bedömning inför det fortsatta arbetet med översyn av det utvidgade strandskyddet. I bedömningen har endast hänsyn tagits till om strandskyddet ska utgöra 100 meter eller om motiv finns till att det bör utvidgas. Hur stor denna utvidgning bör vara (100 till 300 meter) får studeras närmare i kommande skeden. Här förutsätter kommunen att hänsyn tas till förhållanden i den fysiska

miljön, till exempel vägar. Kommunen anser det viktigt att det är enkelt att förstå motiveringen till utbredningen av strandskyddet, vilket in sin tur kan bidra till att strandskyddets värden respekteras i större omfattning.

När är en utvidgning motiverad för att säkerställa strandskyddets syften?

Ett antal strandsträckor har friluftslivsvärden och naturvärden som kan motivera ett fortsatt utökat strandskydd för att bibehållas långsiktigt.

Flera förutsättningar kan ligga till grund för *allemansrättslig tillgång* till strandområden, till exempel:

- tillgängliggjorda platser såsom badplatser där tillgängligheten är sanktionerad även om det finns bebyggelse i omedelbar närhet
- en allemansrättslig tillgänglighet som kräver frånvaro av exploatering och privatiserande anläggningar i närheten, exempelvis skyddade vikar för båtlivet, klippor eller vassfria stränder lämpliga för strandhugg och sportfiske.
- en längre strandsträcka helt utan exploatering och avhållande privata anläggningar som medger tillgång till stranden eller naturmark med värde för allemansrättsligt friluftsliv i anslutning till stranden
- större skogsområden i anslutning till sjöstranden som kan erbjuda det allemansrättsliga friluftslivet förutsättningar

Goda livsvillkor för djur- och växtlivet kan till exempel innebära:

- att åtmarker, stränder, skogsmiljöer inte tillförs någon form av exploatering, vare sig bebyggelse med hus, tomtmark eller fragmenterande vägdragningar
- frånvaro av bryggor, hamnar eller muddringar i strand- och vattenmiljöer eller frånvaro av de förändringar i naturmiljön som är förenade med en exploatering.

För mer detaljerad information, se bilaga 4 Strandskydd

- i vissa fall att livsvillkoren påverkas negativt genom kontinuerliga störningar från tomtmark, bryggor och båtanläggningar som exempelvis kan äventyra häckningar hos känsliga fågelarter.
- att en exploatering mitt i en hagmark kan försvåra framtida beteshävd varefter ekologiska värden successivt utarmas.
- att exploatering även kan påverka växt- och djurliv i skogsmark, på ett något annorlunda vis än ordinärt skogsbruk, som inte hindras av strandskyddsbestämmelserna.

Bedömning

Mindre sjöar och vattendrag

Vad gäller kommunens mindre sjöar och vattendrag så bedöms delar av Alstasjön ha strandsträckor som motiverar ett utökat strandskydd. Övriga fåtalet små sjöar och vattendrag har idag endast generellt strandskydd (100 meter) och det finns inget behov att ytterligare säkerställa strandskyddets syften genom att utöka strandskyddet kring dessa vatten.

Mälaren

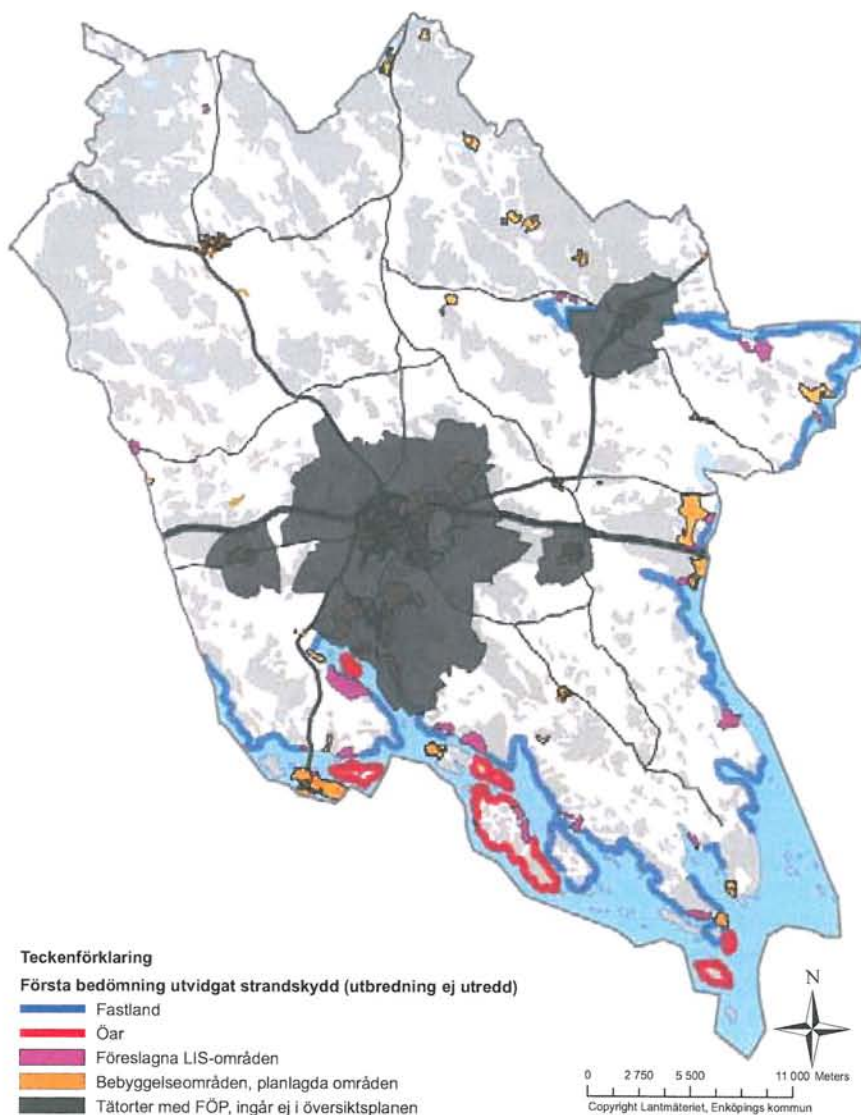
Vad avser Mälaren omfattas den i hela kommunen av riksintresseområden för Mälaren och för friluftslivet. Det är i sig inget skäl till en utvidgning av strandskyddsområden. Det ska finnas värden i ett område som kopplat till strandskyddets syften för att motivera en utvidgning av strandskyddet. Flera av delsträckorna har ornitologiska värden i form av många fiskgjushäckningar av fiskgjuse samt förekomst av havsörn. Dessa förekomster preciseras inte i texten.

Bedömning av sträckor med möjligt behov av utvidgat strandskydd:

- Oxfjärdens strand till Gubbudden/Hjulsta. En lång strandssträcka som nästan helt saknar bebyggelse idag. Naturvärden i strandnära våtmarker och hagmarker. Upplevelse av opåverkat område kring Oxfjärden.
- Stranden av sydöstra Enköpings-Näs. I söder höga naturvärden knutna till ädellövträd och ädellövskogar. Flera nyckelbiotoper. Oexploaterad sida av tätortnära Svinnegarnsviken.
- Svinnegarnsviken nedan Svinnegarns kyrka till Ekudden. Långgrund vik med höga

naturvärden nästan inom hela arealen som idag omfattas av utvidgat strandskydd. Mycket högt värde i våtmarksinventeringen för de låglänta delarna, Natura 2000 område vid Haga ekbackar för resterande delsträcka.

- Svinnegarnsvikens sydöstra strand till Koffsan. Skogsmark bitvis med höga naturvärden, nyckelbiotop i söder. I norr delvis fina naturvärden och skogsmark med strövvänlig mark med flertalet stigar. Orienteringskartlagd skog i norr. Lågexploaterad del av tätortsnära Svinnegarnsviken. Badplats i söder.
- Hornö häradsallmanning, Ekaviken och östra stranden av Stabyfjärden till Staxhammars holme. Sammanhängande skogsområden utan exploatering. Naturvärden i Ekaviken.
- Staxhammarholme. Skeberga udd, västra stranden av Grönsö till Ladugårdsviken vid Gröns slott.

Strandsträckor där utvidgat strandskydd kan vara motiverat enligt en första bedömning (fastland och öar).

Badberg på västra Staxhammars udde. Mindre partier av skogsmark med hotade arter. Ringa exploatering inom strandsträckan.

- Södra och östra stranden av Grönsö till Staxhammarsviken. Höga naturvärden särskilt i söder. Helt oexploaterad strandsträcka i anslutning till höga friluftslivsvärden vid Grönsöfjärden med naturreservat och skärgård av småöar.
- Grönsöfjärdens östra strand. Torsvihalvöns västra sida. Våtmarker vid Tjulstaholm och Sundbyviken. Skogsområdet saknar exploatering. Söder om Eldholmen räcker det med en utvidgning av strandskyddsområdet upp till vägen.
- Koholmen utanför Brandholmssund. En halvö nästan helt utan exploatering. Har ett visst värde för friluftslivet.
- Östra stranden av Torsvihalvön. Strövvänligt lättillgängligt sammanhängande skogsområde intill Torsviviken. En strandsträcka helt utan bebyggelse.
- Nordöstra stranden av Torsviviken. Naturvärden. Våtmarksobjekt. Betade strandängar. Nyckelbiotoper. Strövvänlig skogsmark.
- Norr om Härjarö, veckholms skjutfält och Grystaviken till halvön söder om Hacksta.
- Ekolsundsvikens västra strand. Hacksta, Fånö till Sisshammarsviken. Avsnitt med höga naturvärden. Natura 2000-område, biotopskydd, riksintresse naturvård. Påtagligt oexploaterad strandzon.
- Inre Ekolsundsviken, norr om motorvägen upp till fornborgen Joar Blå. Höga naturvärden knutna till skogsmark och bergbranten.
- Mälarfjärden Oxens strand från Bälsundaviken till Kulla. Långgrunda stränder med höga våtmarksvärden. Ädellövskog och nyckelbiotop. Naturreservat och Natura 2000 Nybylund. Badplats Kullabadet.
- Rävsta holme. Bitvis strövvänlig skogsmark. Oexploaterad skogsmark på halvö.
- Halvön mellan mälarfjärdarna Lårstaviken och Gorran. Från Friberg via Sjö till Sadelmakarholmen sydost om Viks slott. Friluftslivsvärden, strandhugg vid klippor för båtliv och vinterns långfärdsskridskoaktiviteter på Ekoln och Lårstaviken. Oexploaterad halvö. Naturvärden i öster med höga våtmarksvärden och naturreservat.
- Lårstavikens inre. Låglänta stränder med naturvärdesklassade våtmarker. Båtliv.
- Alstasjöns stränder. Höga naturvärden med fågelrika våtmarker i söder och väster. Värdefulla betesmarker med ädellövträd. Sjön har rekreativa värden. Badplats i norr. Friluftsliv på is med skidspår och skridsko.

Flera av de föreslagna strandsträckorna utgörs av förhållandevis oexploaterade relativt långa strandpartier. Flertalet av strandsträckorna som bedöms kunna vara

möjliga för utvidgat strandskydd ligger inom område som i översiktsplanen föreslås som stora opåverkade områden enligt Miljöbalken 3 kap 2§. Några sträckor är kortare och de motiveras av att där finns höga naturvärden men omges av mer exploaterade strandsträckor.

Öar

Det finns ett antal större öar i Mälaren som mer eller mindre saknar bebyggelse och som är större än ett par hundra meter i diameter. Generellt strandskydd om 100 meter täcker därmed inte hela öarna. Öarna har såväl naturvärden, betydelse för biologisk mångfald och har friluftslivsvärden. Det finns inget självändamål att möjliggöra ytterligare framtida bebyggelse på dessa öar varför det kan vara motiverat att förnya ett beslut om utökat strandskydd på dessa öar:

- Koholmen mellan Hjulstafjärden och Oknöfjärden. Den har idag viss bebyggelse med viss möjlighet till komplettering utifrån strandskyddets dispensenkäl.
- Värpebyholm och Stora Skarpan i Svinnegarnsviken. Båda öarna är viktiga för friluftslivet såväl sommar som vinter.
- Ångsholmen och Flatgarn. Enstaka fritidshus finns på Ångsholmen och på Flatgarn finns åretruntboende. Möjlighet att utveckla befintlig bebyggelse finns enligt strandskyddslagstiftningens dispensenkäl. I övrigt finns höga naturvärden med flera nyckelbiotoper.
- Arnö utom föreslagna LIS-områden. Höga naturvärden knutna till branter, ädellövskog och äldre trädbestånd. Omfattande förekomster av hotade arter och naturvårdsintressanta arter.
- Grönsö utom slottsområdet.
- Koholmen och Ytterholmen utanför Brandholmssund. Oexploaterade relativt stora öar, värde för båtburet friluftsliv. Koholmen med fastlandsförbindelse, egentligen en halvö.
- Bastlagnö. Naturvärden och värde för friluftslivet som helt oexploaterad relativt stor ö.

Några av öarna är naturreservat och länsstyrelsen avgör behovet av utvidgat strandskydd. Det gäller Tederön, Bryggholmen och Röllingen. Länsstyrelsen bör också avgöra om naturreservaten vid Mälarstranden har behov av utvidgat strandskydd.

Riksintressen, förordnanden och hänsynsområden

Mål och strategier för riksintressen, förordnanden och hänsynsområden finns på sidan 37.

RIKSINTRESSEN

Ett riksintresse är ett område, en plats eller enstaka objekt i Sverige, som är särskilt viktiga att skydda ur ett nationellt perspektiv. Skyddet kan syfta till både bevarande och nyttjande och regleras i miljöbalken.

Riksintressen utpekade av statliga verk och myndigheter men deras avgränsning sker i samråd med kommunen i översiktsplanen. Det är kommunerna som i sin planering ska se till att riksintressena tas till vara. Länsstyrelsen har tillsynen över att det sker. Det råder inget byggförbud inom riksintresseområdena men åtgärder som påtagligt kan komma att skada ett riksintresse får inte komma till stånd. I planerings-sammanhang ska riksintressen väga tyngre än andra intressen

Enköpings kommun berörs av ett antal olika riksintressen och i vissa delar överlappar de varandra. Värdebeskrivningarna i följande avsnitt är vägledande i prövningsärenden.

Mälaren med öar och stränder (MB 4:1, 4:2)

Mälaren med öar och strandområden är, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns, i sin helhet av riksintresse. Det är ett område där turismens och

friluftslivets intressen särskilt ska beaktas. Ingrepp i miljön får komma till stånd om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden och om turismens och friluftslivets intressen särskilt beaktas. Utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet eller för anläggningar för totalförsvaret hindras inte av denna bestämmelse.

Mälaren med stränder och öar har en unik landskapstyp med låglänta stränder med strandängar och vassar. Mäljarlandskapet har mycket höga naturvärden och en närmast unik artmångfald. Kommunen har även flera fågelvikar av internationell betydelse, av vilka Hjälstaviken är den mest kända. Flera av Mälarens öar är inrättade naturreservat.

Mäljarområdet har en lång historia med sjöfart, fiske och odling och landskapet är präglad av sin bebyggelsehistoria. Området är rikt på fornlämningar, hållristningar och runstenar, men även stora områden med herrgårds och slottsmiljöer som Haga, Ekolsund, Salnecke, Hjulsta, Nybyholm, Grönsö och Fånö.

Mälarens farled till Västerås passerar igenom kommunen. Sommartid finns viss reguljär båttrafik. Mälaren utnyttjas även flitigt för båtsport och fritidsfiske. För friluftslivet finns flera besöksmål såsom bad, gästhamnar, campingplatser, naturreservat.

Rörligt friluftsliv (MB 3:1, 3:6)

Områden utpekade som riksintresse för friluftslivet med stöd av Miljöbalken 3 kap 6 § ska enligt lag skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. I kommunen är det de södra delarna av Mälaren som utpekats. Områden av riksintresse för friluftslivet har så stora värden att de är eller kan bli attraktiva för besökare från hela landet och världen. Allmänhetens tillgänglighet till områdena spelar en avgörande roll. Värderingen hänger samman med hur stort och ostört ett område är och om natur- och kulturföreteelserna är särskilt attraktiva för en nationell publik, till exempel genom att området har tilltalande utsiktspunkter.

I Enköpings kommun är större delen av Mälarens vattenområde riksintresse för rörligt friluftsliv. Detta område ska därför användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Enligt miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras friluftsvärden så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada dess natur- eller kulturmiljö.

Utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet eller för anläggningar för totalförsvaret hindras inte av denna bestämmelse.

Kulturmiljövården (MB 3:6, 12:6)

Stora delar av kommunen är kulturhistoriskt värdefulla områden av riksintresse. Främst återfinns de i de storskaliga jordbruksbygderna med lång kontinuitet i boende och brukande av mark. Jordbruksbygderna med sin landskapsbild, som formats under lång tid, är karakteristiskt för kommunen och utgör en del av kommunens identitet. Länsstyrelsen har gjort värdebeskrivningar för respektive område.

Enligt miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras kulturvärden så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada den. Dessa mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Naturvård (MB 3:6)

Områden utpekade som riksintresse för naturvården med stöd av Miljöbalken 3 kap 6 § ska enligt lag skyddas mot

åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Inom kommunen är följande 12 områden utpekade som riksintresse för naturvården: Flostaåsen-Hårsbäckdalen, Vånsjöåsen, Hjälstaviken, Röllingen, Norra Björkfjärden, Veckholms prästholme, Landsholmsängarna, Bjelkesta, Dumdals ängar, Hemsta, Sisshammarsviken och Grystaviken. För beskrivning av områdena hänvisas till Länsstyrelsen i Uppsala.

Enligt miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras kulturvärden så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada den. Dessa mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Natura 2000 (MB 7:27-28, PBL12:1-3, 12:4)

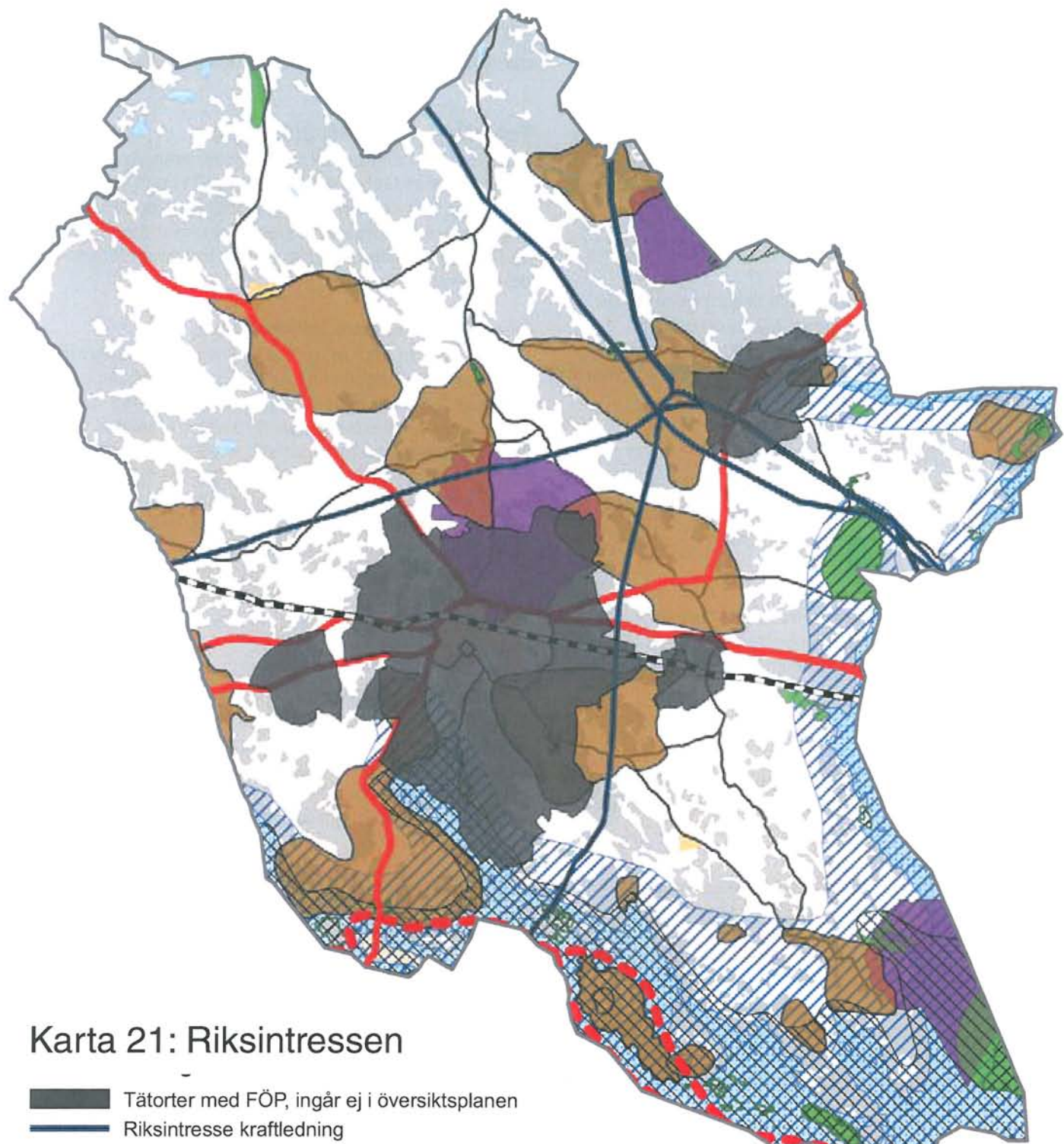
I Sverige är Natura 2000-områden skyddade med stöd av Miljöbalken (7 kap 27-29 §) och alla är klassade som riksintresse. Till stor del sammanfaller de med naturvårdsobjekten med viss skillnad i gränsdragningarna.

Natura 2000 är ett nätverk av skyddsvärd natur inom EU. Inom Enköpings kommun finns ett 20-tal Natura-2000 områden. Områdena har tillkommit med stöd av EU:s Habitat- och Fågeldirektiv och syftar till att bevara den biologiska mångfalden inom EU. Områdena är skyddade enligt Miljöbalken och är klassade som riksintresse för naturvården. För varje område finns en bevarandeplan som beskriver arter, bevarandestatus och bevarandemål. Flertalet områden i kommunen är skyddade som naturreservat medan andra områden avses skyddas genom på annat sätt.

Det krävs tillstånd om någon vill bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Detta gäller också verksamheter i *anslutning* till Natura 2000-området.

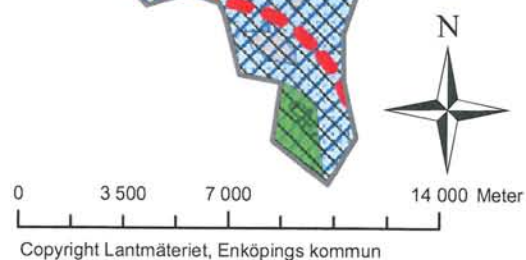
Vad som gäller för varje enskilt Natura 2000-område finns beskrivet i bevarandeplaner, fastställda av Länsstyrelsen.

Diverse nationella, regionala och kommunala planer och projekt kan äventyra målet med Natura 2000-områden, till exempel nya vägdragningar. Därför finns det i det så kallade habitatdirektivet bestämmelser om konsekvensbedömningar av planer och projekt som kan påverka Natura 2000-områden. Naturvårdsverket har översatt en vägledning från EU-kommissionen om hur bestämmelserna bör tolkas.

Karta 21: Riksintressen

- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen
- Riksintresse kraftledning
- Riksintresse järnväg
- Riksintresse farled
- Riksintresse väg
- Natura 2000
- Riksintresse friluftslivet
- Riksintresse naturvård
- Riksintresse kulturmiljövård
- Riksintresse totalförsvaret
- Riksintresse yrkesfisket
- Riksintresse Mälaren med öar och stränder

Copyright Lantmäteriet, Enköpings kommun

Vägar

De större vägarna inom planområdet är av riksintresse; E18, riksväg 55 och riksväg 70 och gamla Hummelstavägen. Även område där större väg planeras är av riksintresse. Sedan öppnandet av motorvägen mellan Enköping och Sagån har den gamla sträckningen av E18 förbi Hummelsta övergått till riksväg.

Järnvägar

Befintlig järnväg är av riksintresse liksom område där ny järnvägssträckning planeras. Markerat område för ny järnväg mellan Enköping och Uppsala är ett utredningsområde inom vilket läge ny järnväg kommer att studeras när resurser avsätts.

Farled

Den del av farleden som nyttjas för transporter till hamnarna i Västerås och Köping är av riksintresse. Befintlig farled regleras av farledslagen.

Fiske (MB 3:5)

Inom kommunen är Mälarens vattenområde av riksintresse för yrkesfisket. Riksintresset ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande.

Tele

Genom kommunen finns flera teleledningar som är av riksintresse. Läget för dessa redovisas inte i denna plan.

Kraftledningar

Flera större kraftledningar av riksintresse för landets elförsörjning korsar kommunen. Enligt miljöbalken ska försiktighetsprincipen tillämpas vid planering av sådant som kan påverka människors hälsa negativt. Detta vill Enköpings kommun slå vakt om och föreslår därför att samma gränsvärde för magnetfält i bostad (0.1 mikrotessa) ska gälla i hela kommunen, oavsett om man bor i närheten av en kraftledning eller ej. Det innebär att följande skyddsavstånd gäller mellan kraftledning och ny bostadsbebyggelse:

- Regionalt nät med <70 kV-ledning: 50 meter
- Stamnät med 220 kV-ledning: 100 meter
- Stamnät med 400 kV-ledning: 200 meter

Natargasledning

I översiktsplanen antagen 2001 finns ett markreservat av riksintresse för naturgasledning. Länsstyrelsen har under 2011 meddelat att gasledningsreservatet genom Enköpings kommun inte behöver beaktas som ett riksintresse enligt 3 kap 8§ miljöbalken. Reservatet finns

därmed inte med i denna översiktsplan.

Totalförsvaret (MB 3:9, 3:10)

Område för totalförsvaret är av riksintresse. År 1943 organiserades Göta pansarlivgarde (P1) och förlades till Enköping norr om dåvarande riksvägen mot Stockholm. Sedan dess har olika försvarsbeslut under åren inneburit att försvarsmaktens verksamheter i Enköping förändrats och utvecklats.

Inom kommunen finns tre större mark- och vattenområden som är av riksintresse för totalförsvaret. Dessa ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål, ska företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Behövs området eller del av detta för en anläggning för totalförsvaret ska försvarsintresset ges företräde.

Vid förhandsbesked, bygglovprövning eller annan tillståndsprövning som berör riksintresseområde eller område utpekat som samrådsområde för totalförsvaret ska samråd ske med försvarsmakten. Hela landets yta är även samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför tätort och högre än 50 meter inom tätort.

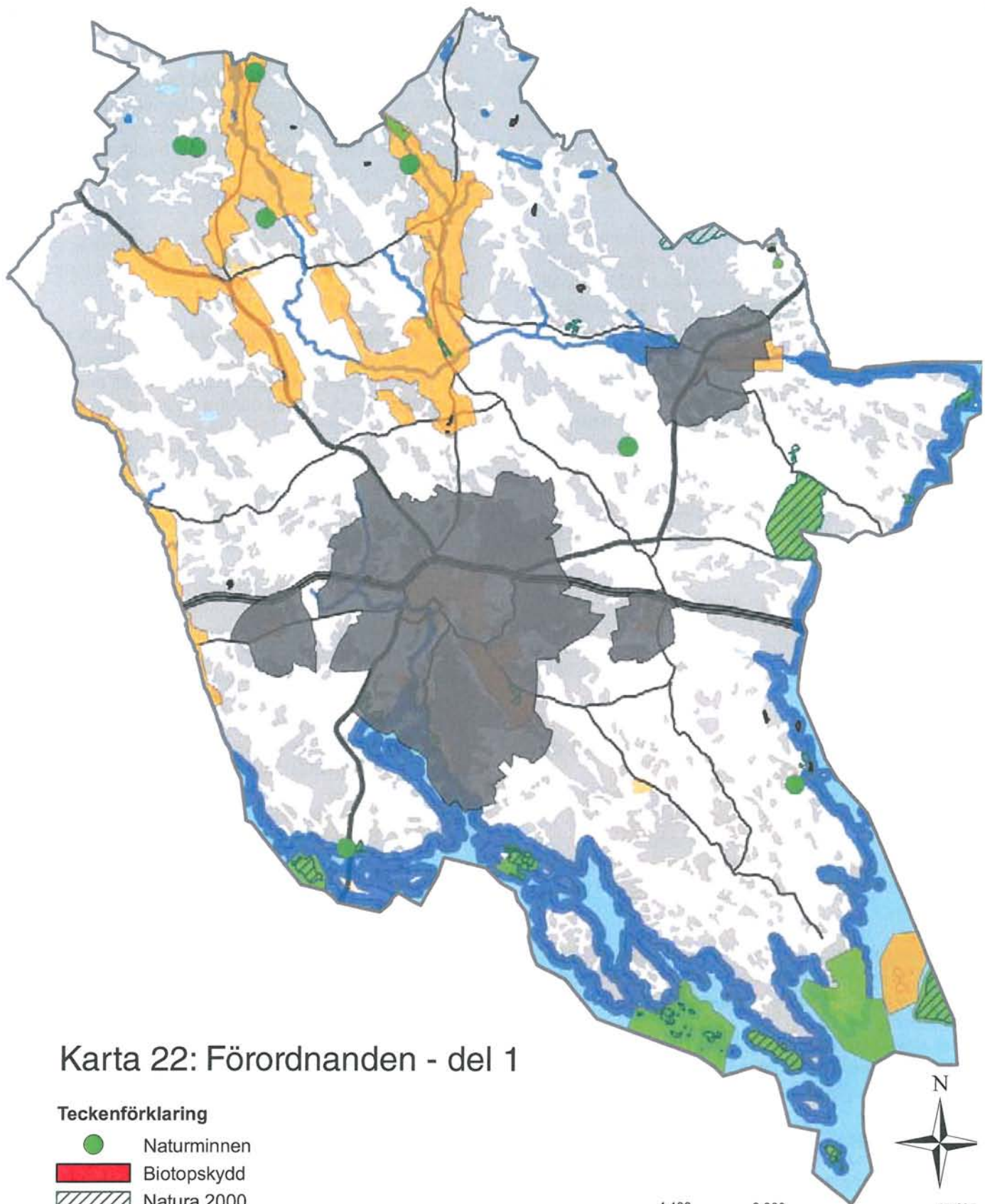
FÖRORDNANDEN

Förordnanden påverkar möjligheten att utföra en viss åtgärd inom område som är skyddad i form av ett förordnande. Förhandsbesked, bygglovgivning och annan tillståndsgivning prövas mot respektive förordnande och besluten om förordnande fattas av statliga myndigheter om inget annat anges i texten. Nedan redovisas aktuella förordnanden i text och karta.

Naturresevat (MB 7:4)

Naturresevat inrättas för att skydda ett områdes naturvärden eller för att tillgodose friluftslivets intressen. Naturresevat kan bildas för värdefulla tätortsnära naturområden för att långsiktigt bevara möjligheterna för friluftsliv och naturkontakt där många människor har möjlighet att bruka området.

Naturresevat är i flera fall ett helt avgörande instrument för att uppnå flera miljömål. För att långsiktigt bevara och förvalta sällsynta biotoper för hotade arter, för biologisk

Karta 22: Förordnanden - del 1

Teckenförklaring

- Naturminnen
- Biotopskydd
- Natura 2000
- Naturreservat
- Värdefull landskapsbild (fd Landskapsbildsskydd)
- Strandskyddat område (översyn sker senast 2014-12-31)
- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

4 400 8 800 17 600
Copyright Lantmäteriet, Enköpings kommun

mångfald så behöver hänsyn tas i pågående skogs- och jordbruk, men för många arter krävs att deras livsmiljöer undantas från rationellt brukande. Särskilt tydligt gäller detta många arter som endast finns i skogsmiljöer med lång kontinuitet, med mängder av gamla och döende träd samt död ved.

För närvarande finns 21 naturreservat i kommunen, 20 av dessa har beslutats av länsstyrelsen medan kommunens minsta naturreservat är ett kommunalt naturreservat. Länsstyrelsen planerar för ytterligare ett naturreservat, Björnome, vid kommungränsen Enköping/Uppsala. Naturreservatet är under bildande men den slutliga formella ärendehanteringens kvarstår. Enligt ett avtal mellan naturvårdsverket och Fortifikationsverket kan skyddsvärd statlig mark vid tre olika skjutfält komma att ombildas till naturreservat under vissa förutsättningar.

För varje nationellt utpekade naturreservat finns föreskrifter som reglerar nyttjandet och skötselplan som reglerar skötseln av reservatet.

Dispens för åtgärder inom de nationella reservaten lämnas av länsstyrelsen. Bygglov prövas av Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun. Dispens för åtgärder inom kommunalt reservat prövas av Miljö- och byggnadsnämnden.

Förslag värdefull landskapsbild (före detta landskapsbildsskydd)

Möjligheten att skydda landskapsbilden genom förordnande fanns i naturvårdslagen före 1974. Skyddet har successivt ersatts av andra i Naturvårdslagstiftningen och Miljöbalken. Förordnandet gäller dock tills länsstyrelsen beslutar att det ska upphöra.

Landskapsbildsförordnandena har tillkommit på något skilda grunder. Fem olika beslut om detta förordnande ligger till grund för de landskapsbildsskyddade områdena.

Det största landskapsbildade området i Fjärdhundra, som då tillhörde Västmanlands län innebar förbud mot nybyggnad, upplag och vissa former av täktverksamhet.

De fyra övriga landskapsbildsskyddade områdena beslutades av länsstyrelsen i Uppsala län och har alla en något annorlunda lydelse. Där är förbuden mer omfattande och tillstånd krävs för nybyggnation, ändrad färgsättning, nya luftledningar och olika typer av markarbeten med mera.

Enköpings kommun föreslår i denna översiktsplan att

det gamla förordnandet i flertalet fall upphävs och att kommunen fortsättningsvis tar över skyddet för dessa områden och hanterar dem i sin fysiska planering utifrån andra förordnanden och med beaktande av andra planeringsförutsättningar. Den nya benämningen föreslås bli värdefull landskapsbild.

För mål och riktlinjer se sidan 38. Nedan följer en genomgång av respektive område åtföljt av kommunens förslag till förhållningssätt.

Fjärdhundraområdet, Västmanlands län 12.9.1968

Fjärdhundra låg tidigare i Västmanland. Förordnandet från 1968 omfattar nybyggnadsförbud för ett antal slättområden och särskilt nämns slättområden vid Härnevi, vid Frösthults, Simtuna och Altuna kyrkor och dalgången upp mot Skattmansöadalen och Örsundaån norr om Altuna kyrka. Även området vid Rönna, nära Härnevi och Strömsnäs vid Sagån nämns. Centralt i respektive dalgång och slättområde rinner Örsundaån och Skattmansöån.

Det råder ett relativt lågt exploateringstryck i området. Ett par delområden omfattas av riksintresse kulturmiljövård och ett par andra delar av området ligger inom område utpekade som värdefulla odlingslandskap. Delar av området ligger inom vattenskyddsområde och ett par mindre delområdet är naturreservat. Kring Örsundaån norr om Adalen finns ett Riksintresseområde naturvård, Skattmansöån och Sagån, vid Strömsnäs gäller generellt strandskydd.

Kommunen föreslår att förordnandet upphävs med hänvisning till ovanstående.

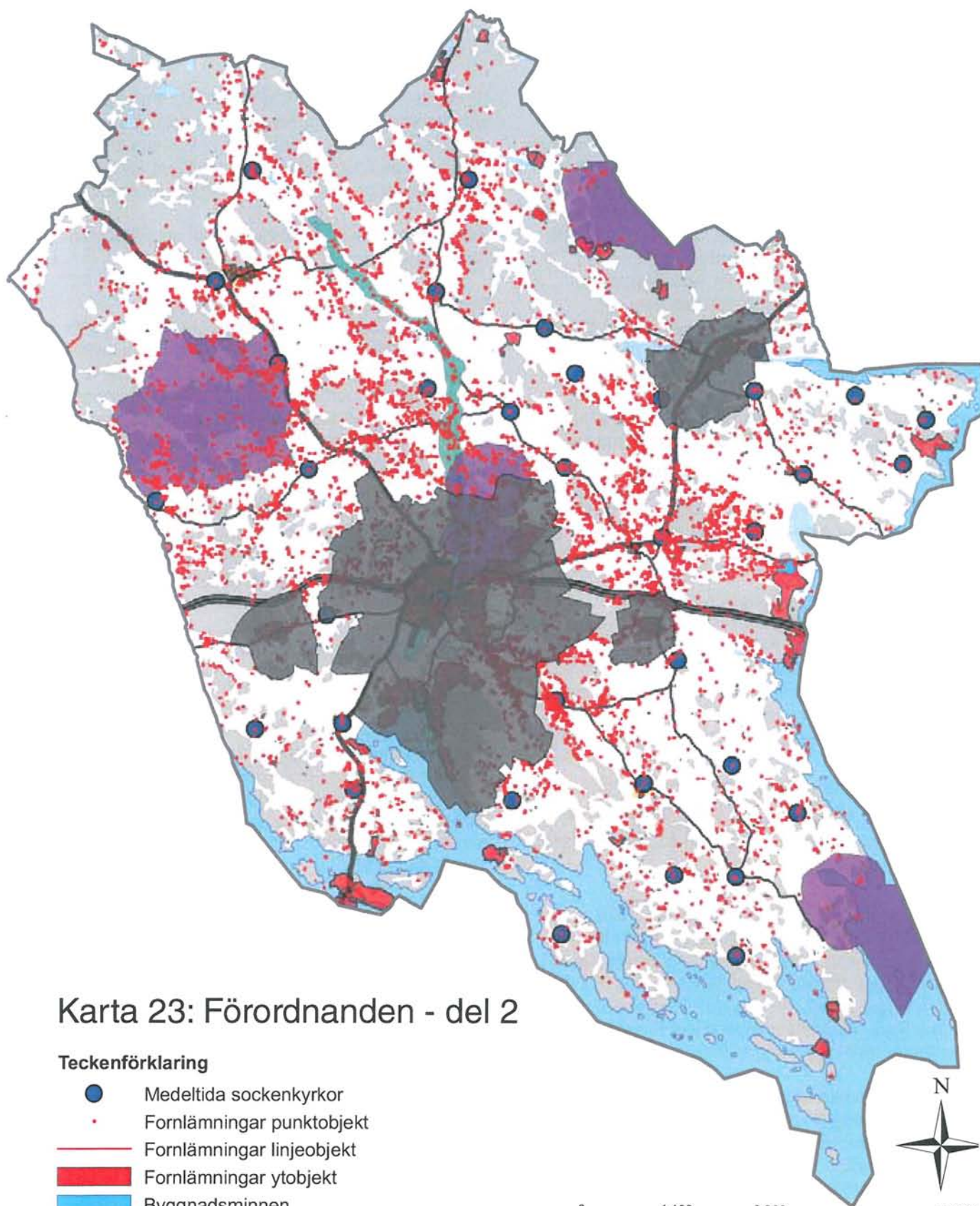
Gåsholmarna. Uppsala län 7.9.1971

Förordnandet omfattar två öar och några mindre skär och omgivande vattenytor ute i Norra Björkfjärden. Öarna omfattas av strandskydd, riksintresse naturvård, riksintresse Mälaren, riksintresse totalförsvaret, militärt skjutfält Veckholm. Öarna och delar av Veckholms skjutfält har naturinventerats och av Naturvårdsverket beskrivits som Skyddsvärd statliga skogar. Området omfattas därför av ett avtal mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket som syftar till att naturskydda området om den militära verksamheten upphör. Området är dessutom mitt ute i Mälaren och hotas inte av någon exploatering.

Kommunen föreslår att förordnandet upphävs med hänvisning till att området skyddas av annat förordnande och av andra planeringsförutsättningar.

Hemsta-Rickebydalen. Uppsala län 14.7.1970

Förordnandet från 1970 hänvisar till "Hemsta-

Karta 23: Förordnanden - del 2

Teckenförklaring

- Medeltida sockenkyrkor
- Fornlämningar punktobjekt
- Fornlämningar linjeobjekt
- Fornlämningar ytobjekt
- Byggnadsminnen
- Detaljplanelagda områden
- Samrådsområde totalförsvaret
- Skyddsområde för vattentäkt
- Tätorter med FÖP, ingår ej i översiktsplanen

0 4 400 8 800 17 600

Copyright Lantmäteriet, Enköpings kommun

Rickebydalens fornlämningsområde". Särskilt i dalgångens mer höglänta delar och i den östra halvan finns omfattande bronsålderslämningar med en stor mängd fornlämningar i form av bland annat hållristningar, skärvtenshögar, boplatslämningar och stensättningar. Området ingår i sin helhet i riksintresseområde Kulturmiljövård, Boglösa. En mindre del är skyddat som naturreservat. En mindre del ligger inom område för sammanhållen bebyggelse enligt fördjupad översiktsplan för Enköpings tätort. I den tidigare fördjupade översiktsplanen omfattades hela det landskapsbildsskyddade området av sammanhållen bebyggelse och därmed ett generellt krav på detaljplaneläggning.

Området har mycket högt naturvärde i länsstyrelsens naturvårdsprogram. Det som dock särskilt utmärker området är dess unika kulturmiljövården med den mycket stora mängden fornlämningar från bronsålder som måste ses som en tillgång för kommunen och kommande generationer. Över åren har det varit ett tämligen högt bebyggelsestryck inom delar av förordnandeområdet.

Frågan är om övriga planeringsförutsättningar kan kompensera för ett eventuellt borttagande av förordnandet. En konkret fråga är om Kulturminneslagens skydd av fornlämningar räcker. Är det tillräckligt skydd av områdets bronsålderslämningar och helhetsmiljön som de förekommer i att vid varje förhandsbesked beakta skyddszon på cirka 30-50 m kring kända fornlämningar?

Kommunens önskar med hänvisning till ovanstående en fördjupad diskussion med länsstyrelsen om ett långsiktigt förhållningssätt för just detta område.

Örsundaåns mynning. Uppsala län 14.7.1970

Förordnandeområdet omfattar båda sidor om ån öster om Örsundsbro samhälle. I områdets norra del ligger i söderslutningen Salnecke slott, Gryta kyrkomiljö, Gryta gård och längst i öster Husby gård. Kring slottet och gårdarna finns herrgårdslandskapets ädellövträd och betesmarker med höga naturvärden.

En stor del av förordnandeområdet ligger inom riksintresseområde Kulturmiljövård, Området ligger inom hänsynsområde regionalt intresse kulturmiljö, värdefullt odlingslandskap och inom ekologiskt känsligt område och område med mycket högt naturvärde enligt länsstyrelsens naturvårdsprogram. Stora delar av landskapsbildsskyddade områdets del som ligger söder om Örsundaån ligger på mycket låglänt mark. Området närmast Örsundaån omfattas av förordnande för generellt strandskydd.

Större delen av området ligger inom område utpekad som sammanhållen bebyggelse. Endast delar av området norr om ån kan komma att vara av intresse för framtida utveckling av Örsundsbro tätort. I sådant fall kommer ovanstående planeringsförutsättningar att beaktas.

Kommunen föreslår att förordnandet upphävs med hänvisning till ovanstående.

Sagåns dalgång. Uppsala län 14.7.1970

Skyddas med strandskydd, delar är riksintresse för kulturmiljövård. Sagåns relativt smala, bitvis ravinliknande dalgång omfattas av förordnandet. Stora delar av området ligger inom två olika riksintresseområden för kulturmiljövården. Delar av Sagåns dalgång ligger inom område utpekad som ekologiskt känsligt och kring Sagån gäller generellt strandskydd om 100 meter.

Med hänvisning till att själva ravinen omfattas av strandskydd och större delen av det landskapsbildsskyddade området ingår inom riksintresseområde för Kulturmiljövård så föreslår kommunen att förordnandet upphävs.

Naturminnen (MB 7:10)

Ett särpräglat naturföremål får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturminne, om det behöver skyddas eller vårdas särskilt. Förklaringen får omfatta även det område på marken som krävs för att bevara naturföremålet och ge det behövligt utrymme. Vid beslutet om naturminne formuleras föreskrifter för detta. Detta skyddsinstrument används numera sällan. Alla naturminnen i kommunen avser stora, gamla eller särpräglade träd.

BIOTOPSKYDD (MB 7:11)

Mindre mark- och vattenområden (biotoper) som utgör livsmiljö för hotade djur- och växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda får av kommunen, länsstyrelsen eller skogsvårdsstyrelsen förklaras som biotopskyddsområden. Inom kommunen finns ett antal biotopskyddsområden på skogsmark, efter beslut av Skogsstyrelsen och där markägaren har fått ekonomisk ersättning.

I jordbruksmark finns ett antal olika småbiotoper som omfattas av generellt biotopskydd. Det gäller bland annat åkerholmar, odlingsrösen, stenmurar, alléer och småvatten.

Inom biotopskyddsområde får inte bedrivas verksamhet eller vidtas åtgärder som kan skada naturmiljön. Biotoper i skogen avgränsas av skogsvårdsstyrelsen och biotoper

inom jordbruksmarken avgränsas av länsstyrelsen. Därutöver finns områden med generell biotopskydd; allér, pilevallar, stenmurar i jordbruksmark, odlingsrösen, åkerholmar, småvatten och våtmarker i jordbruksmark samt källor med omgivande våtmark i jordbruksmark.

Strandskydd (MB 7:13)

Stränder längs vattendrag och sjöar är en betydelsefull naturtillgång. För att långsiktigt behålla dessa värden finns en strandskyddslagstiftning. Strandskyddets två huvudsakliga syften är att långsiktigt bevara möjligheterna till allemansrättsligt friluftsliv nära vatten samt att bevara goda livsvillkor för växt- och djurliv som lever i anslutning till stränder.

Strandskydd råder vid hav, sjöar och vattendrag. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt vattenstånd. Regeringen, eller av regeringen utsedd myndighet, kan även utvidga strandskyddsområden på upp till 300 meter om det behövs för att tillgodose något av strandskyddets syften.

Inom strandskyddsområde får ej byggnad uppföras eller förberedelse för byggnad utföras. Anläggningar som tar mark i anspråk och som hindrar allmänhetens fria tillträde får ej heller utföras. Kommunen har dispensrätt och upphävanderätt sedan 2009. Byggnadsnämnden hanterar dispensärenden. Se avsnitt Strandskydd sidan 105 och Bilaga 4 Strandskydd och LIS-områden för mer information.

Fornminnen (Lag 1988:950 om kulturminnen m.m)

Kommunen har via riksantikvarieämbetets hemsida tillgång till informationssystemet om fornminnen (FMIS) som tillhandahåller information om landets hittills kända fasta fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar.

I kulturminneslagen anges grundläggande bestämmelser till skydd för viktiga delar av kulturarvet. Lagen innehåller bland annat bestämmelser för skydd av värdefulla byggnader liksom fornlämningar, fornfynd, kyrkliga kulturminnen och vissa kulturföremål.

Inför de flesta byggnads- och anläggningsprojekt behöver Länsstyrelsen kontaktas då kommunen är fornlämningsrik och det kan finnas fornlämningar som ej är registrerade. Om fornlämning påträffas vid grävning ska arbetet avbrytas och länsstyrelsen kontaktas.

Kulturresevat (MB 7:9)

Kulturresevat är en relativt ny resevatsform som

infördes tillsammans med miljöbalken 1999. För närvarande finns inga kulturresevat i kommunen.

Kyrkor, kyrkomiljöer (KML 4 kap)

Samtliga kyrkor och kyrkogårdar inom Svenska kyrkans förvaltning med tillhörande byggnader, som tillkommit före 1940, omfattas av lagens skydd och får inte ändras på något väsentligt sätt utan länsstyrelsens tillstånd.

Byggnadsminnen

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader, miljöer och anläggningar kan skyddas som byggnadsminnen. Länsstyrelsen beslutar om byggnadsminnesförklaring. Alla byggnadsminnena har skyddsföreskrifter. Se även avsnitt kulturmiljö sidan 76.

Samrådsområden (MB 12:6)

Om en verksamhet eller en åtgärd, som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken, kommer att väsentligt ändra naturmiljön i ett område, ska anmälan för samråd göras hos den myndighet som utövar tillsynen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om vilka uppgifter en anmälan ska innehålla.

Sammanhållen bebyggelse (PBL 1:4)

Den nya Plan- och bygglagen (2010:900) anger en ny definition på sammanhållen bebyggelse: "Bebyggelse på tomter som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark." Se även sidan 43.

Detaljplanerade områden (PBL 4:1)

I Plan- och bygglagen regleras kommunens möjligheter att bestämma mark- och vattenområdets användning, samt bebyggelse och byggnadsverks utformning och placering. Detta sker genom detaljplaner.

I en detaljplan ska kommunen

1. bestämma och ange gränserna för allmänna platser, kvartersmark och vattenområden,
2. bestämma användningen och utformningen av allmänna platser som kommunen är huvudman för, och
3. bestämma användningen av kvartersmark och vattenområden.

Detaljplan ska tas fram för:

1. ny sammanhållen bebyggelse, om det behövs med hänsyn till omfattningen av bygglovspliktiga byggnadsverk i bebyggelsen,
2. bebyggelse som ska förändras eller bevaras, om regleringen behöver ske i ett sammanhang, och

3. nytt byggnadsverk som inte är ett vindkraftverk, om
- byggnadsverket är en byggnad eller kräver bygglov enligt 9 kapitlet eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kapitlet 7 §, och
 - byggnadsverkets användning får betydande inverkan på omgivningen eller om det råder stor efterfrågan på området för bebyggande.

Områden med områdesbestämmelser (PBL)

Områdesbestämmelser innebär att vissa bestämmelser gäller för ett avgränsat område. Förändringar i områdets användning prövas mot dessa bestämmelser.

Område utanför planlagt område

Utanför detaljplan och områden med sammanhållen bebyggelse gäller vissa lättnader i bygglovsplikten för en- och tvåbostadshus och till dem tillhörande fristående uthus, garage och andra mindre komplementbyggnader. Detta gäller under förutsättning att andra byggnadsreglerande bestämmelser inte gäller, till exempel strandskydd, landskapbildsskydd, fornlämningar, byggnadsförbud utmed väg och kraftledning, skyddsområde för vattentäkt med mera.

Vägar (Väglagen § 47)

Inom ett avstånd på minst 12 meter från ett vägområde får inte, utan Länsstyrelsens tillstånd, uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar eller vidtas andra sådana åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. Länsstyrelsen kan, om det är nödvändigt med hänsyn till trafiksäkerheten, föreskriva att avståndet ökas, dock högst till 50 meter.

Följande avstånd gäller för vägar inom Enköpings kommun:

- E 18 - 50 meter
- Rv 55 och Rv 70 - 30 meter
- Övriga allmänna vägar - 12 meter

Skyddsområde för vattentäkt

Det finns fyra kommunala vattentäkter där dricksvatten tas upp ut Enköpingsåsen (Munksundet, Vånsjöbro, Nygård, Altuna) och en mindre grundvattentäkt i Veckholm. Utöver detta får Bredsdal vatten från Västerås kommun och Ekolsund från Håbo kommun. För att skydda dricksvattnet från föroreningar finns i kommunen ett instiftat vattenskyddsområde.

HÄNSYNSOMRÅDEN

Vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen ska miljöbalkens hushållningsbestämmelser tillämpas (kapitel 3). Syftet med hushållningsbestämmelserna är att redovisa vilka intressen som är av särskild betydelse för

socialutvecklingen och som därför ska ges ett försteg framför andra intressen när markanvändningsfrågor ska avgöras. Bestämmelserna betonar miljöfrågornas betydelse i planeringen och att vi hushållar med våra mark- och vattenområden på ett långsiktigt och uthålligt sätt. Det är av grundläggande betydelse att områden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skyddas. De allmänna intressena är att skapa goda miljöer för boende, rekreation m.m. genom lämplig lokalisering samtidigt som man värnar om natur- och kulturvärden.

Exempel på bevarandeintressen enligt MB kapitel 3 är; stora opåverkade områden, områden som är särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt, områden med natur och kulturvärden och särskilt värde för friluftslivet. Exempel på nyttjandeintressen enligt MB kapitel 3 är; jord- och skogsbruk, fiske, vattenbruk, materialförekomster, lägesbundna anläggningar, totalförsvaret.

Områdena ska "så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder". Vid avvägningen ska hänsyn tas till de praktiska och ekonomiska konsekvenserna av det skydd paragrafen ger. Rent ekonomiska hänsynstaganden får emellertid inte äventyra de värden som bestämmelsen ska skydda.

Förfrågningar inom hänsynsområden prövas mot intresset av Byggnadsnämnden. Därvid sker samråd med den nämnd/förvaltning/tillsynsmyndighet vars verksamhet berörs av intresset. Samrådet är vägledande för prövningen.

Sökord

Nedan listas några viktiga sökord för att enklare hitta i planförslaget, siffran anger sidnummer.
ri = riksintresse

- ABCU-stråket, 13
Ambulans, se utryckningsfordon
Avfall, 17, 30, 32, 79, 88, 89, 93, 95
Avfallsanläggningar, 89, 95
Avlopp, 20, 21, 30, 35, 43, 44, 79, 80, 81, 88, 92, 93, 101, 102, 104, 107, 108, 109, 110, 111, 112
Barnomsorg, 51
Befolkningsutveckling, 13, 14, 46,

Bensinstationer, 95, 98
Beredskap, 17, 33, 44, 58, 90, 99
Bergtäkt, 71, 86, 88, 128
Biotopskydd, 67, 69, 71, 87, 114, 119, 122
Bostadsområden, 15, 23, 24, 46, 80, 94

Buller, 23, 30, 31, 33, 34, 51, 55, 62, 63, 83, 85, 92, 94, 95, 97, 98, 127
Byggnadsminnen, 76, 78, 121, 123
Båtplatser, 108, 111
Båttrafik, 68

Detaljplanlagda områden, 121
Dricksvatten, 30, 35, 79, 80, 91, 93, 101, 102, 124, 125,

Elektromagnetiska fält, 33, 34, 99, 125
Energianvändning, 94
Energikällor, förnyelsebara, 21, 23, 25, 80

Energiproduktion, 31, 49, 83, 89, 92, 94, 97
Energiskog, 82, 89
Energisnåla hus, 23, 25
Explosiva ämnen, 95

Farled, ri, 5, 56, 60, 62, 71, 74, 100, 103, 108, 115, 117, 118
Farligt gods, 60, 62, 91, 95, 96
Fjärrvärme, 21, 23, 25, 80, 82, 88, 89
Flyg, 60, 62, 83, 84, 96
Folkhälsa, 14, 25, 28, 53, 54, 63, 64, 94

Folkhälsomål, nationella, 25, 53, 54
Fornminnen, 21, 29, 123
Friluftsliv, 5, 11, 17, 20, 21, 28, 35, 37, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 72, 74, 84, 93, 100, 101, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 123, 126, 128
Fritid, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 25, 27, 28, 29, 31, 35, 37, 51, 53, 54, 56, 63, 64, 65, 67, 71, 94, 97, 115,
Förejade områden, 33, 35, 97, 98

Förskola, 23, 51

Grundskola, 51, 52
Grönstruktur, 25, 28, 29, 54, 63, 64, 65
Gymnasieskola, 51, 52
Gång- och cykelvägar, 27, 46, 54, 55, 56, 58, 64, 111

Hamnar, 62, 67, 89, 92, 112, 115, 118
Hemsjukvård, 52
Hållbar utveckling, 11, 22, 25, 41, 44, 88

Hälsoskydd, 97
Högre utbildning, 51

Idrott, 25, 28, 64, 66, 67
Industriminnet, 77
Internationella kontakter, 14
IT, 30, 32, 33, 89

Jordbruksmark, 43, 49, 71, 94, 101, 102, 122, 123
Jämlikhet, 52, 54
Jämställdhet, 25, 53, 54, 61
Järnväg, 5, 26, 27, 31, 37, 56, 59, 60, 62, 71, 85, 86, 92, 95, 106, 117, 118
Jvg Enk-Uppsala, 8, 27, 46, 56, 59, 61, 111
Jvg Kallhäll-Tomtebodan, 59,
Jvg Kombiterminal, 59

Kollektivtrafik, 61
Kombiterminal, 59, 62
Kraftledning, 33, 34, 71, 80, 82, 84, 85, 87, 95, 96, 99, 118
Kraftvärmeverk, 82
Kretslopp, 30, 80, 88, 104
Kulturmiljö, 29, 30, 31, 37, 43, 75, 76, 77, 78, 83, 107, 116, 122, 123
Kulturmiljövården, kommunalt intresse, 37, 86
Kulturmiljövården, regionalt intresse, 76
Kulturmiljövården, ri, 37, 72, 74, 76, 84, 85, 87, 116, 117, 120, 122
Kulturresevat, 32, 76, 77, 123
Kyrkor, 29, 31, 77, 78, 86, 111, 113, 120, 121, 122, 123

Landskapsbildsskydd, 67, 85, 119, 120, 122
Lufföreningar, 79, 93, 94, 95, 97
Länstransportplanen, 14

Masshantering, 30
MKB bilaga

Miljökvalitetsnormer, 11, 92, 95, 97, 101, 127
Miljökvalitetsmål, 35, 92
Motoranläggningar, 95
Mälardalsrådet, 13
Mälardiagonalen, 58, 59

Natura 2000, 32, 67, 69, 74, 84, 85, 106, 109, 113, 114, 116, 117, 119
Naturgas, 118
Naturminnen, 67, 69, 119, 122
Naturreservat, 38, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 72, 74, 85, 108, 109, 111, 114, 115, 116, 118, 119, 120, 122
Naturvården, 28, 29, 32, 35, 36, 38, 63, 67, 68, 70, 120
Naturvården, ri, 67, 69, 70, 84, 85, 114, 116, 128
Norra Mälarstranden, Leaderområde, 41, 48
Näringsliv, 3, 13, 16, 24, 37, 48, 49, 50, 52, 55, 62, 89, 115, 116

Områdesbestämmelser, 46, 124
Omsorg, 21, 24, 50, 51, 52, 53, 64
Parker, 3, 19, 28, 29, 46, 63, 64, 94, 98
Parkering, bil, 27, 61, 64, 110
Parkering, cykel, 27
Pendling, 16, 17, 27, 46, 52, 56, 58, 61
Planprocessen, 12
Polis, 127

Radon, 97, 98, 99
Regionalt utvecklingsprogram, 13
Regionförbundet, 13, 14, 56, 59, 61, 127

Regionförstoring, 16
Reningsverk, 79, 81, 88, 89, 91, 101, 102, 104, 128
Riksintressen, 11, 37, 51, 67, 115, 117
Räddningstjänsten, 17, 21, 90, 99
Rörligt friluftsliv, ri, 37, 66, 107, 116

Samlad bebyggelse, 43
Sammanhållen bebyggelse, 43, 122, 123, 124
Samrådsområden, 71, 123
Samverkan, 11, 13, 14, 17, 65, 83
Sjukvård, 54
Skjutfält, 51, 71, 74, 95, 98, 114, 120
Skola, 15, 23, 24, 25, 29, 51, 52, 61, 64
Skred- och rasrisker, 92
Skyddsrum, 99
Stadens utbyggnadsinriktningar, 4

Stockholm Business Alliance, 13	43, 44, 63, 70, 71, 74, 79, 80, 81, 82, 83, 88,	Äldreomsorg, 52, 54
Strandskydd, 4, 12, 36, 67, 69, 100, 105, 106, 107, 109, 112, 113, 114, 119, 120, 122, 123, 124, 128, bilaga	89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 120, 121, 123, 124	Översvämningsrisk, 33, 91, 107, 128
Sysselsättning, 55	Vattendirektivet, 35, 95, 100, 101	
Säkerhet, 56	Vattenskyddsområden, 79, 81, 120, 124, 128	
Särskola, 51	Vattentäkt, 35, 79, 80, 81, 91, 101, 102, 121, 124, 128	
	Vattenvägar, 62	
Tele, 30, 49, 89, 92, 118	Verksamheter med omgivningspåverkan, 33, 92, 95, 96	
Tillgänglighet, 16, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 36, 46, 54, 55, 63, 64, 108, 110, 112, 116	Verksamhetsområden, 24, 25, 27, 45, 79, 80, 81, 128	
	Vindkraft, 14, 17, 30, 31, 32, 37, 51, 71, 72, 80, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 92, 96, 123	
Tillväxtprogram, 14	Vision 2015, 19, 36, 53, 55, 106, 128	
Totalförsvaret, 5, 31, 37, 49, 50, 51, 71, 95, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 124	Vägar, 5, 26, 28, 31, 35, 41, 44, 55, 56, 58, 60, 61, 62, 71, 79, 85, 86, 87, 88, 91, 92, 95, 96, 99, 102, 112, 118, 124	
	Värmepannor, 82	
Trafiksäkerhet, 26, 27, 55	Värmepumpar, 21, 23, 25, 82	
Tätortsnära landsbygd, 43, 58		
	Yrkesfisket, ri, 117	
Utredningsområden, 118		
Utryckningsfordon, 35, 55, 99		
Vatten, 3, 4, 11, 17, 20, 21, 23, 30, 34, 35, 36,		

Förteckningar

BILAGOR

Till huvuddokumentet finns ett antal bilagor:

Bilaga 1 innehåller en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) vilket är en övergripande analys av översiktsplanens konsekvenser på miljön.

Bilaga 2 redovisar bakgrundsmaterialet för utpekandet av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden).

Bilaga 3 redovisar bakgrundsmaterialet för utpekandet av vindbruksytor.

Bilaga 4 innehåller programsamrådsredogörelsen vilket är en sammanställning och bemötande av yttranden som kom in under det tidigare programsamrådet.

KARTOR

Karta 1. Översiktsplan	5
Karta 2. Geografisk avgränsning	9
Karta 3. Befolkningsstäthet	15
Karta 4. Bebyggelseområden	42

Karta 5. Alternativ spridd bebyggelse	44
Karta 6. Alternativ bebyggelse utmed stråk	44
Karta 7. Tätorter och tätortsutvecklingsområden	47
Karta 8. Näringsliv och offentlig service	50
Karta 9. Gång- och cykelstråk	57
Karta 10. Trafik och kommunikationer	60
Karta 11. Friluftsliv	66
Karta 12. Naturvård	68
Karta 13. Lagreglerade naturområden	69
Karta 14. Förslag stora opåverkade områden	73
Karta 15. Kulturmiljö	78
Karta 16. Vatten och avlopp	81
Karta 17. Vindbruksytor översikt	84
Karta 18. Verksamheter med omgivningspåverkan	96
Karta 19. Vatten	103
Karta 20. LIS-områden översikt	109
Karta 21. Riksintresse	117
Karta 22. Förordnanden del 1	119
Karta 23. Förordnanden del 2	121

Källor

LAGSTIFTNING

Lag (1988:950) om kulturminnen m.m.

Miljöbalk (1998:808)

Plan- och bygglag (1987:10)

Plan och bygglag (2010:900)

TRYCKTA KÄLLOR – NATIONELLA

Avrinningsområden, Miljöförvaltningens uppgifter (1998).

Bo tryggt 05, Stockholms läns polismyndighet, KTH och Chalmers (2005).

Buller i planeringen – Planera för bostäder i områden utsatta för buller från väg- och Spårtrafik, Boverkets Allmänna råd 1100-459 (2008).

EU:s ramdirektiv för vatten, (antaget 2000).

Folkhälsopolicy för Uppsala län, Regionförbundet mfl. (2008).

Folkhälsopolitisk rapport 2010 - framtidens folkhälsa allas ansvar. Statens folkhälsoinstitut, (2010).

Framtidens folkhälsa – allas ansvar. Statens folkhälsoinstitut, Rapport 2010:16, (2010).

Framtiden i våra händer; om Odal (2005).

Hästar och bebyggelse - underlag för den fysiska planeringen. Länsstyrelsen i Skåne län.

Information från länsstyrelsen, (1997-03-14).

Information från länsstyrelsen, (1998-04-16).

Infrastrukturinriktning för framtida transporter, proposition 1996/97:53 (1996).

Inventering av berg för krossändamål, (SGU), länsstyrelsen D-län (1996).

Inventering av krossberg i Uppsala län, Länsstyrelsens meddelandeserie 1997:19 (1997).

Inventering av våtmarker i Uppsala län, Länsstyrelsen (1986).

Jordbruket och landsbygden i en förändrad global miljö – underlag till Landsbygdsrådets sammanträde den 20 oktober, Jordbruksverket, Rapport 2008:3 (2008).

Landsbygdsprogram för Sverige 2007-2013, Jo 08.007. Jordbruksdepartementet (2010).

Klimataspekter i fysisk planering - vägledning för kommuner, Länsstyrelsens PM-serie PM 2011:2, Länsstyrelsen i Västmanlands län (2011)

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen vid Mälaren – ett gemensamt förhållningssätt för länsstyrelserna runt Mälaren (2010).

Magnetfält och hälsorisker. Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen, Strålsäkerhetsmyndigheten (2009).

Materialhushållningsplan för Västers/Eskilstunaregionen, samrådsupplaga reviderad 2000-08-08 (2000).

Miljöhälsorapport 2005, Socialstyrelsen, Institutet för miljömedicin, Stockholms läns landsting: Centrum för folkhälsa, arbets- och miljömedicin (2005).

Miljö kvalitetsnormerna för vatten och översiktsplaneringen, Länsstyrelsen i Jönköpings län (2010).

Miljö i Uppsala län, Strategi (1996).

Miljöplan, koncept 1998-10-29, remissbehandlad (1998).

Mälarens vatten, Mål och Åtgärder, Länsstyrelserna runt Mälaren (1993).

Mälarens vatten, mål och åtgärder, Länsstyrelserna (2003).

PlanPM Dagvatten, Länsstyrelsen i Skåne län, rapport

2008:24, ISBN978-91-86079-66-6 (2008).

Produktion av grus- och bergkrossmaterial i Uppsala län (1996).

Produktion av grus- och bergkrossmaterial i Uppsala län (1997).

Riksintresse för naturvård och friluftsliv, handbok med allmänna råd för tillämpningen av 3 kap. 6 §, andra stycket, Miljöbalken, Naturvårdsverket, handbok 2005:5 (2005).

Riksintresse vindbruk 2008, Energimyndigheten, ER 2008:17 (2008).

Rödlistade arter i Sverige, Gärdenfors, U. (2000).

Storstadsnära landsbygd i regional utvecklingsplanering, Rapport 4:2008, Regionplane- och trafikkontoret (2008).

STRAM, länsstyrelsen i Uppsala län, remissupplaga (1996).

Strandskydd – en vägledning för planering och prövning, handbok 2009:4, utgåva 1, Boverket, (2009).

Strandskydd, En skrift om det nya strandskyddet från Boverket och Naturvårdsverket

Täkter med tillstånd, Länsstyrelsens uppgifter (1998).

Uppländsk drivkraft, Regional utvecklingsprogram för Uppsala län (2008).

Ute på dagis, Movium centrum för stadens utemiljö (1997).

Vafab's avfallsplan 1994

Vattenskyddsområde, grundvattentäkt i Fagerudd, fastställd av Länsstyrelsen i Uppsala län, (1996-02-10)

Vattenskyddsområde Enköpingsåsen (Munksundet, Vånsjöbro, Nygård) fastställd av Länsstyrelsen i Uppsala län, (1997-02-10).

Åtgärdsprogram Norra Östersjöns vattendistrikt 2009-2015, Länsstyrelsen Västmanlands län, Vattenmyndigheten (2009).

Översvämningsrisker i fysisk planering-rekommendationer för markanvändning vid nybebyggelse, Länsstyrelserna (2006).

TRYCKTA KÄLLOR – ENKÖPINGS KOMMUN

Beskrivning av miljösituationen i Enköpings kommun – miljöanalys till kommande miljöplan (1996).

Enköpings kommuns avfallsplan, antagen av KF 1994-03-24.

Enköpings kommuns miljöplan, Temavis redovisning 981123. Underlag till beskrivning av miljösituationen i Enköpings kommun (1996).

Enköpings kommuns VA-verk, uppgifter om kapacitet och nuvarande belastning, Gatukontoret (1987 rev 1998).

Inventering av äldre avfallsupplag, Enköpings kommun

Kommunens allmänna vattenförsörjningsanläggningar och avloppsreningsverk, verksamhetsområden, Gatukontoret (1998).

KÖP 2000, Enköpings kommun (2001).

Mälarens vatten – mål och åtgärder, Enköpings kommun (1994).

Renhållningsordningen, KF 1994-03-24, rev 1995-12-21

Renhållningsordningen (2008).

Riktlinjer för lokalisering av bergtäkt, Enköpings kommun (1996).

Strandskyddsinventering, ännu endast arbetsmaterial?

Täktverksamheter, grus- och bergtäkter, jord- och lertäkter, Miljöförvaltningen (1998).

Vision 2015, Enköpings kommun (2004).

Översiktsplan för Enköpings kommun, antagen av KF januari 1990.

DIGITALA KÄLLOR

www.energimyndigheten.se

www.fhi.se

www.vindval.se

www.leadernorramalarstranden.se

www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor

www.naturvardsverket.se/sv/Start/Naturvard/Skydd-av-natur/Skyddad-natur/

www.raa.se/cms/fornsok/start.html

www.lrf.se,

www.naturvardsverket.se/sv/Tillstandet-i-miljon/Bedomningsgrunder-formiljokvalitet/Grundvatten/Kvave/
(Bedömning kväve tillstånd i dricksvatten - från naturvårdsverkets webb)

www.natverketforvindbruk.se,

www.scb.se

www.svenskvindenergi.org

www.viss.lst.se

FÖRSLAG TILL NY ÖVERSIKTSPLAN FÖR ENKÖPINGS KOMMUN

- MED FOKUS PÅ LANDSBYGDSUTVECKLING

Ett planförslag till en ny översiktsplan för Enköpings kommun har nu arbetats fram. Det visar framför allt hur landsbygden föreslås utvecklas med sikte mot år 2030.

VÄLKOMMEN ATT LÄMNA SYNPUNKTER

Vad tycker du om förslaget? Skicka dina synpunkter på planförslaget, märkt "Synpunkter översiktsplan" till:

Enköpings kommun
Kommunstyrelsekontoret
Kungsgatan 42
745 80 Enköping
eller till epost: kommunstyrelse@enkoping.se

Vi behöver dina synpunkter senast den 30 april 2012.